#5 • SEPTEMBER/OKTOBER • PRIJS € 6,99

Jazzism

WIN 3x2
passe-partouts voor: SO WHAT'S NEXT ?

Donny McCaslin
Cruciale ontmoeting met Bowie

Carlos Santana & Ron Isley
"Wij hebben hetzelfde doel"

Alice Coltrane
De niet vergeten jaren

Rewind special
Terugblikken op North Sea Jazz, Gent Jazz & Jazz Middelheim

Mark Guiliana
Oneindige bronnen van inspiratie

Yuri Honing
Antwoord op A Love Supreme

Paradijsvogel van de jazz
Thelonious Monk 100

John Zorn, Paul van Kemenade, Piet Mondriaan & Jazz, Cody ChesnuTT, Rohey, Kneebody, Youn Sun Nah, Bigyuki, Rogier Telderman, Ibeyi, Wouter Hamel, Stanton Moore, Reportage jazzstad: Parijs, Binker & Moses, Justin Brown, Nick Mulvey, Moses Sumney en meer...

AP 8 719189 232141 00517

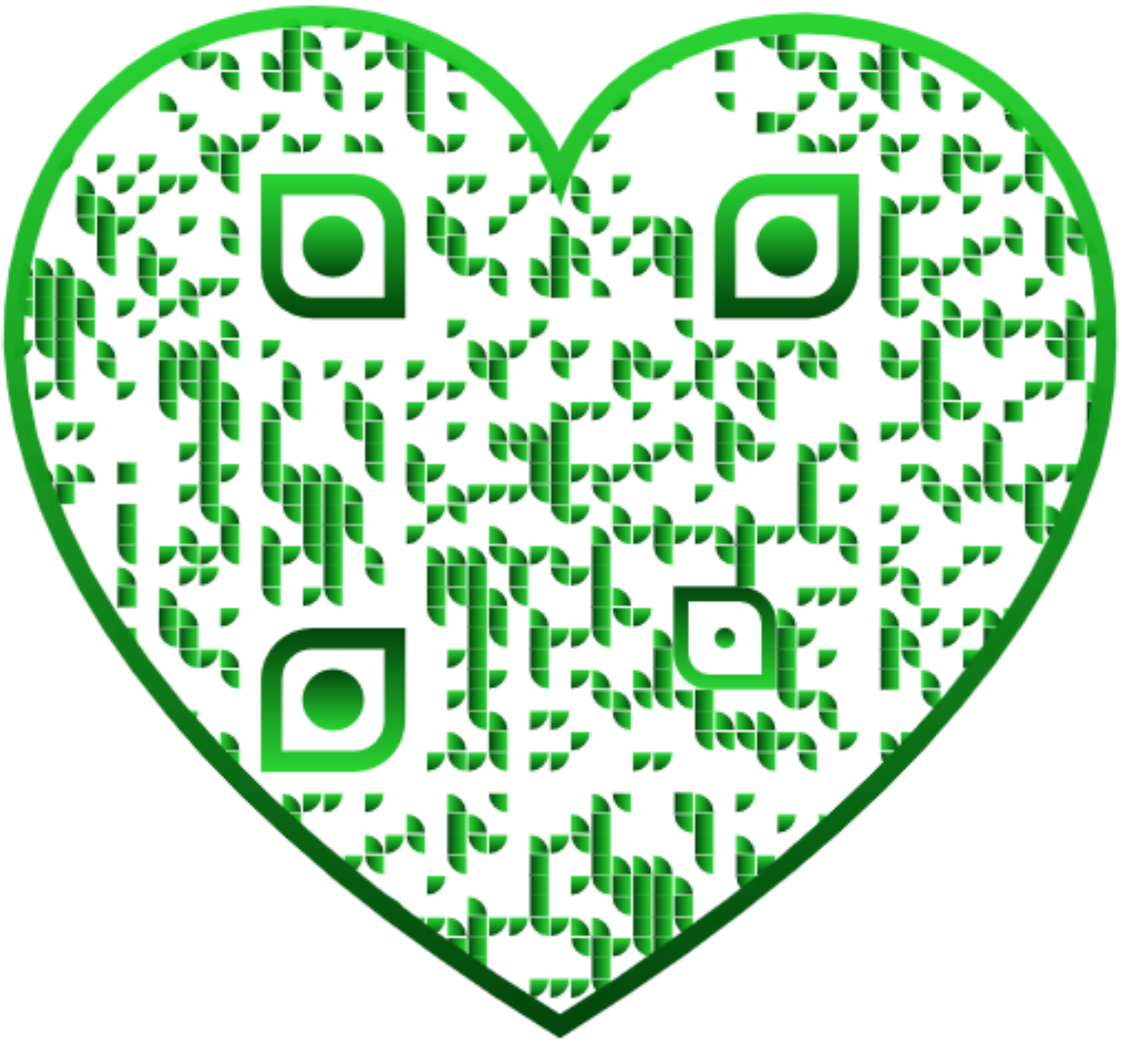

BESTEL
NU
KAARTEN

LET'S MAKE HISTORY AGAIN

JAZZ

IN HET CONCERTGEBOUW

VR 22 SEP
PHRONESIS

VR 6 OKT
NIK BÄRTSCH'S MOBILE

VR 13 OKT
AVISHAI COHEN QUARTET

DO 19 OKT
TIGRAN HAMASYAN

HET
CONCERT
GEBOUW

Vreemde schoonheid

Het North Sea Jazz Festival blikte met succes terug op honderd jaar jazzmuziek. Precies een eeuw geleden verscheen de allereerste jazzplaat *Livery Stable Blues*, van de Original Dixieland Jazz Band. Met zijn tamelijk wilde en baanbrekende muziek destijds een hit in het New Yorkse uitgaanscircuit. Dat bleek de opmaat voor de internationale doorbraak van de jazz. 1917 was ook het geboortejaar van jazziconen Ella Fitzgerald, Dizzy Gillespie, Thelonious Monk en Buddy Rich. Veel schatplichtigen lieten zich horen en zullen dit blijven doen dit najaar. Met name de coverheld van deze *Jazzism* domineert. Met aandacht voor de vreemde schoonheid van zijn muzikale scheppingen werd de grillige en grote pianist Thelonious Monk, de man van *Around Midnight* tot *Blue Monk*, geëerd door het MONK'estra van pianist en arrangeur John Beasley. Dit najaar gaat de Metropole Orkest Big Band, met vier concerten deze 'Mondriaan van de jazz' vereren. Je kunt ook de liveplaat *Giants Of Jazz* (Kopenhagen, 1971) nog eens opduiken, met Gillespie en Monk samen: dwars en inventief. Jazz, zoals ook in allerlei nieuwe gedaantes dit najaar te vinden is op een veelheid aan festivals. Neem een Jacob Collier, multi-instrumentalist op het So What's Next? festival. Misschien niet de grilligheid en gekte van Monk, maar op z'n minst behept met diens inventiviteit en zucht naar avontuur, op toetsen en meer dan dat. Een kleine stap aldus, van Thelonious naar Jacob: jazz als metafoor voor openstaan, nieuwsgierig blijven en verbinding zoeken.

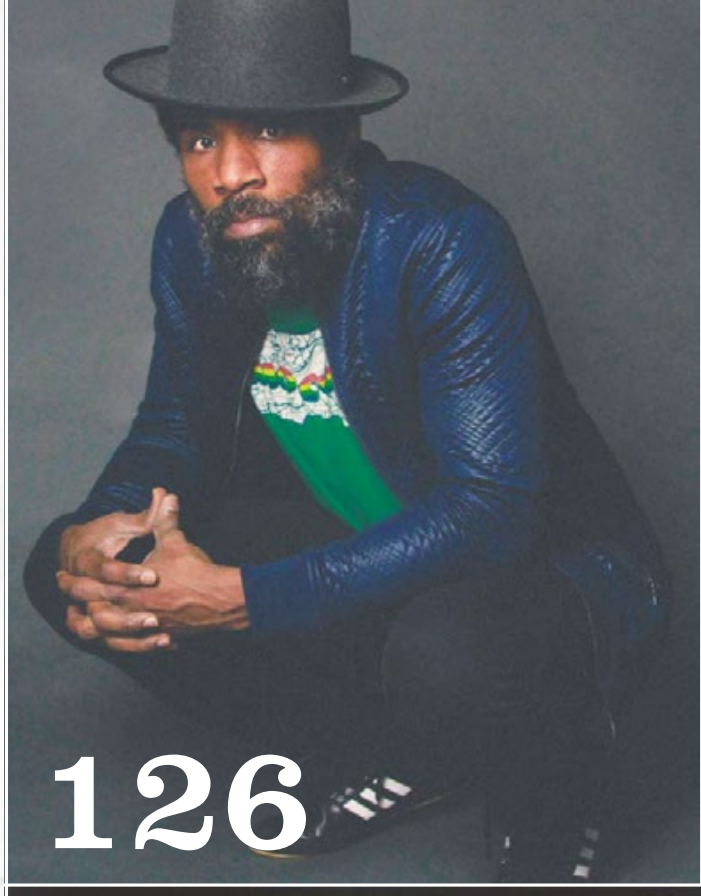

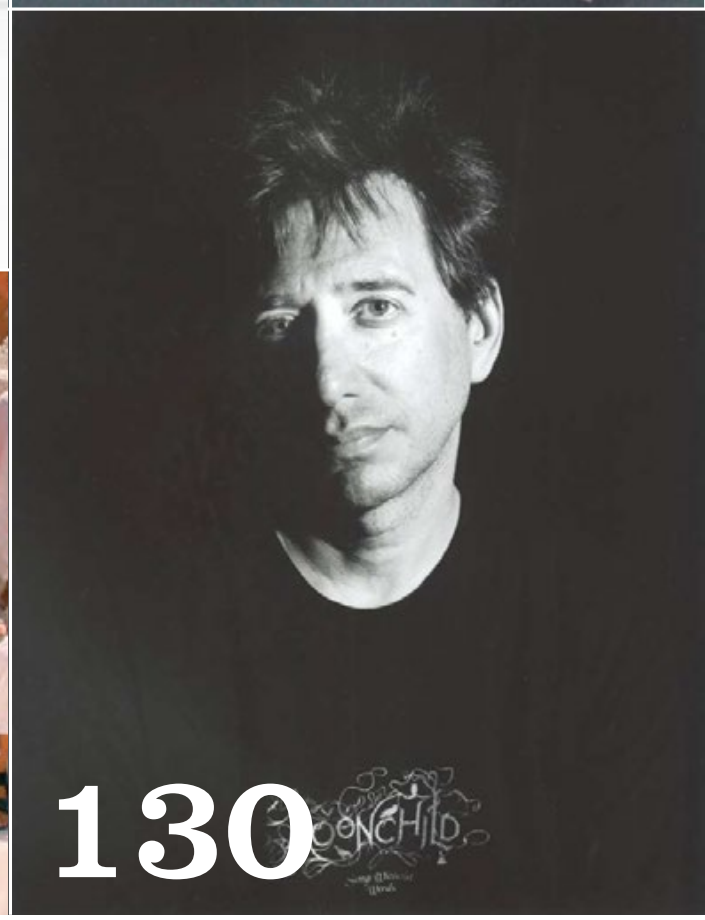

Preview	3
WU Nick Mulvey	8
Justin Brown	10
Rohey	12
Youn Sun Nah	14
Bigyuki	16
Binker & Moses	18
Hotline: Jef Neve	19
Rogier Telderman	22
Wouter Hamel	24
Big In Belgium: João Lobo	26
Jonge Held: Sanne Rambags	28
Kneebody	30
Donny McCaslin	34
Thelonious Monk 100 jaar	38
Piet Mondriaan en Jazz	44
Alice Coltrane	48
Mark Guiliana	52
Moses Sumney	56
So What's Next? festivalgids	58
Yuri Honing	64
Stanton Moore	68
Reportage jazzstad: Parijs	72
Paul van Kemenade	80
Rewind: North Sea Jazz	84
Rewind: Gent Jazz	90
Rewind: Jazz Middelheim	93
Outdoors	94
Audio: NAD	96
Mantels must haves	98
Jazz Not Jazz	100
Cd-recensies	102
Vinylrecensies	116
Giovanca's Vinyl Choices	118
Bebop Business	121
Collector: Karin Krog	122
Ibeyi	124
Cody ChesnuTT	126
John Zorn	130
Carlos Santana & Ronald Isley	134
Leve als Neve	138

Voorwoord

Na een zinderende jazzzomer laat het najaar zich ook niet onbetuigd. Tekenend voor de groeiende populariteit van de jazz als overkoepelend begrip voor een brede waaier aan muziekstijlen, is de verwachte tsunami aan jazzfestivals. Van Jazz International (Rotterdam), November Music (Den Bosch) en Mondriaan Jazz (Den Haag), via So What's Next (Eindhoven) en SuperSonic Jazz (Amsterdam) op naar het Noorden: Rockit (Groningen)… *Eat your heart out!* Wij, liefhebbers, smullen hier nu al van. De festivals staan, mijns inziens, voor een bredere acceptatie van de jazz in een eigentijdse vorm. Hoe prettig staat deze ontwikkeling tot de bebopcolumn van Bert Vuijsje in deze editie van *Jazzism*, waar hij (terecht) eer betoont aan de veertig jaar geleden overleden jazzcriticus Pé Hawinkels, een erudiet man. Een halve eeuw geleden al schreef Pé de volgende woorden: "Het zou de jazzkritiek erom begonnen moeten zijn de jazz uit zijn betrekkelijke isolement te verlossen, een plaats te geven in het culturele geheel. Want die heeft de jazz nog steeds niet. Alleen jazzliefhebbers zien de jazz voor vol aan. [...] Er zou een zo groot mogelijke duidelijkheid moeten komen over de taak die jazz vervult.
Niet de grootmoedige erkennning van het bestaansrecht van de jazz is waar we om verlegen zitten, maar wel klaarheid over wat dat bestaan in de wereld van vandaag, naast en tegenover andere muzieksoorten - vooral de cultuurmuziek van het Westen - te betekenen heeft." En hoewel deze woorden volgens Vuijsje nog altijd relevant zijn, bewijst alleen de bovengenoemde najaarsjazzstorm al dat er volop beweging zit in de plaats die de jazz anno vandaag inneemt. *We're getting there*, Pé.

Paul Evers

Coverfoto: **Thelonious Monk**
Foto: **Getty Images**

BCM
Esp 101, 5633 AA Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
www.bcm.nl

UITGEVER
Eric Bruger

REDACTIEADRES
BCM / Jazzism
Postbus 1392
5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
www.jazzism.nl
info@jazzism.nl

HOOFDREDACTEUR
Paul Evers

EINDREDACTIE
Karlijn Linssen
Teun van Rooij
Annie van der Velde
Dietmar Terpstra (cd-recensies & Jazzism.nl)

MARKETING EN PR
Kristin Bruger
marketing@bcm.nl

ADVERTENTIES
Peter Schrijver
Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
Mob: 06 - 53 21 15 35
p.schrijver@bcm.nl

AANLEVEREN ADVERTENTIES
BCM, Sia Eltink
Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
support@bcm.nl

MEDEWERKERS
Sonja Alferink, Mischa Andriessen, Mark Bink, Ad Bijleveld, Rik van Boeckel, Henning Bolte, Daniël de Borger, Fred van Doorn, Koen Graat, Pieter Franssen, Marcel Haerkens, Jean-Paul Heck, Guuz Hoogaerts, Herman van der Horst, Iddo Havinga, Dick Hovenga, Coen de Jonge, Willem Jongeneelen, Kris Keijser, Amanda Kuyper, Hans Mantel, Marie-Claire Melzer, Ruud Meijer, Jef Neve, Angelique van Os, Giovanca Ostiana, Leo Polak, Kees Smallegange, Sjeng Stokkink, Tim Sprangers, Jan Jasper Tamboer, Dietmar Terpstra, Georges Tonla Briquet, Jeroen de Valk, Jasper van Vugt, Ken Vos, Bert Vuijsje, Rien Wisse

FOTOGRAFIE
Tom Beetz, Paul Bergen, Govert Driessen, Dirk W. de Jong, Joost Leijen, Joke Schot Photography, Carolien Sikkenk/ Photoline, Hans Speekenbrink, Andreas Terlaak

CONCERTAGENDA
Kris Keijser
jazzagenda@gmail.com

DTP
Marcha van den Einden, Marjanne Gielen, Noortje Gielen, Patrick Hoogduin, Rik Janssen, Nicole Lennards, Eric Waterschoot, Daniëlle Bouman

DRUK
PreVision, Eindhoven

DISTRIBUTIE
Aldipress

ABONNEMENT
Een jaarabonnement voor zes nummers kost € 41,15.
Bel voor een abonnement:
Tel: 085 7600237 (8.30 - 12.30 uur)
Postbus 1392
5602 BJ Eindhoven
abonnement@bcm.nl | www.jazzismmagazine.nl
Een abonnement kan elk gewenst moment ingaan en kan twee maanden voor de vervaldatum schriftelijk worden opgezegd.

DISCLAIMER
De uitgever kan op generlei wijze aansprakelijk worden gesteld voor eventueel geleden schade door foutieve vermelding in het blad. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Festivalkoorts loopt weer op

Wie dacht het wel gehad te hebben met de afgelopen voorjaars- en zomerfestivals, moet zich even achter de oren krabben. Want het najaar staat bol van de, al of niet nieuwe, jazz & beyondfestivals.

So What's Next?
Voorop in de strijd gaat het festival So What's Next? in Eindhoven (3, 4, 5 november), dat inmiddels zijn vijfde editie ingaat en stapsgewijs van één naar drie dagen is uitgebouwd. Op de laatste dag zijn er showcases op verschillende podia in de stad, met niet de minste artiesten: de Cubaanse zangeres Daymé Arocena, veelbesproken zanger Moses Sumney en het improgeweld van het Belgische trio De Beren Gieren. Nieuw dit jaar is de speciale openingsavond op vrijdag, Kovacs Curates. Sharon Kovacs speelt niet alleen haar nieuwe muziek, maar als curator schuift zij musici naar voren die haar inspireren. Te zien zijn vaderlandse zangeres Nona, zanger en cellist Gabriel Royal en de Britse soul- en r&b-zangeres Jessica Wilde. Nieuws van het headlinerfront, want naast klappers als Kamasi Washington, Jacob Collier en trompettist Avishai Cohen treedt ook Nick Mulvey aan, voorheen Portico Quartet-lid en sinds 2012 soloact onder invloed van Eno, Reich, Bowie en Nick Drake...
Info & tickets: sowhatsnext.nl

Trompettist Avishai Cohen

Herbie Hancock

Foto: Eric Waterschoot/BCM

Rockit
Dan het spiksplinternieuwe festival Rockit, vernoemd naar Hancocks hit uit 1983. Herbie komt zelf ook naar De Oosterpoort in Groningen op 11 november, samen met een karrenvracht aan progressieve jazz en cross-overtoppers als BADBADNOTGOOD, Mark Guiliana, Avishai Cohen (trompet), Miles Mosley, Shabaka & The Ancestors, Donny McCaslin, Thundercat, Ben van Gelder & Reinier Baas, TaxiWars en vele anderen.
Info & tickets voor dit baanbrekend goede programma: rockit-festival.nl

Zara McFarlane

Super-Sonic Jazz Festival
Over baanbrekend gesproken: Amsterdam doet eindelijk ook weer eens mee op dit vlak, met het Super-Sonic Jazz Festival in Paradiso en verwante locaties. Op 17 en 18 november treedt een keur aan internationale vernieuwende acts op, die met een jazzbenadering een veelvoud aan muzikale invloeden laten samenstromen, zoals Christian Scott, Jason Lindner Now Versus Now, Jameszoo, de opvallende Britse zangeres Zara McFarlane, BigYuki en (opnieuw) Thundercat en Miles Mosley... toe maar!
Info & tickets: paradiso.nl

MJazz
Ook Den Haag laat zich niet onbetuigd met het Mondriaan Jazz Festival, op 14 oktober in Den Haag. Muziek in de ontdekkende geest van Mondriaan, met onder anderen Ravi Coltrane (zoon van) die het *Canto Ostinato* van Simeon Ten Holt live uitvoert. Met debuten in Nederland van Nate Smith, Evan Marien & Dana Hawkins en het Noorse Rohey. Meer internationale toppers: FORQ, Jaimeo Brown Trancendence, Mammal Hands, Jamire Williams.
Info & tickets: paard.nl

Dan hebben we het nog niet eens over Festival Jazz International in Rotterdam & Nijmegen, LeGuessWho en November Music, maar blader hiervoor rustig door in dit nummer.

RECTIFICATIE:
In Jazzism nummer 4 is per abuis MOOM Photography niet vermeld als fotograaf bij het artikel Rewind Jazz in Duketown.

Nieuws

Waar luisteren *Jazzism*-redacteuren momenteel naar? In elke editie van *Jazzism* - en iedere maand online ververst - vijftien tracks van vijftien prominente albums. Ga naar jazzism.nl en beluister de speciale Spotify-playlist Taste of Jazzism.

SJENG STOKKINK
Jai Paul - *BTSTU*
Lou Johnson - *The Beat (With You In Mind)*
Funk Cruisin' - *Recipe - Funkstrumental (Grand Slam)*

PAUL EVERS
Portico Quartet - *Endless (Art In The Age Of Automation)*
Tingvall Trio - *Karusellen (Cirklar)*
Dwight Trible feat. Matthew Halsall - *Tryin'Times (Inspirations)*

KOEN GRAAT
Lucia Cadotsch - *Slow Hot Wind (Speak Low Renditions)*
Amir ElSaffar Rivers of Sounds - *Shards of Memory (Not Two)*
Sabil - *Zabad (Zabad, l'Ecume Des Nuits)*

COEN DE JONGE
DeJohnette/Grenadier/Medeski/ Scofield - *Lay Lady Lay (Hudson)*
Ahmed Jamal - *Baalbeck (Marseille)*
Zapp 4 - *Where Did You Sleep Last Night (In Bloom)*

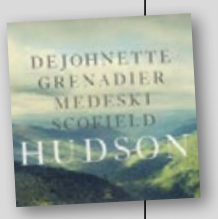

ANGELIQUE VAN OS
Porter/McCaslin/Taborn/Monder/Colley/ Guiliana - *Yardbird Suite (The Passion Of Charlie Parker)*
Rein Godefroy - *Casual Fling (It Will Come)*
Bokanté - *Zyé Ouvè, Zié Fèmé (Strange Circles)*

Nick Mulvey

"Een oproep aan mezelf"

Na vijf jaar de hang-drum te hebben bespeeld in het succesvolle Portico Quartet besloot Nick Mulvey in 2012 solo te gaan. Hij wilde een andere muzikale richting in en miste zijn favoriete instrument, de gitaar.
Na zijn goed ontvangen debuut *First Mind* is zijn tweede album *Wake Up Now* nu uit.

Terugkijkend op de totstandkoming van zijn eerste album *First Mind* herinnert Mulvey zich zijn eenzaamheid. Op die plaat maakte hij gebruik van multitracking; hij nam instrument voor instrument op. "Dat doodde mijn creativiteit en ik realiseerde me dat ik behoefte had aan samenwerking met andere muzikanten. Ik verzamelde een groep muzikale vrienden om me heen, onder wie Federico Bruno en Dean Brodrick. Ook mijn vrouw Isadora werkte mee aan *Wake Up Now.* We zaten in een kring en hebben alles live opgenomen. Onze ideeën bleken heel goed op elkaar aan te sluiten, het was een inspirerend proces." Tijdens de *Wake Up Now*-tour zullen Mulveys muzikale vrienden deel uitmaken van zijn band.

Bewustzijn

"*Wake Up Now* is in de eerste plaats een oproep aan mezelf, om wakker te worden uit de verdoving die ik soms voel, de afleiding die ik om me heen zie, de aandacht voor zaken die in mijn ogen niet belangrijk zijn. Ik probeer bewust te leven, aandachtig en aanwezig te zijn." De urgentie die Mulvey omschrijft horen we terug in de nummers op zijn nieuwe plaat. Zo gaat *Myela* over de vluchtelingencrisis en schreef hij *We Are Never Apart* uit solidariteit met de oorspronkelijke bewoners van Standing Rock in Noord-Dakota, die met lede ogen aanzien hoe de Amerikaanse regering achter de aanleg staat van een pijplijn door een gebied dat voor hen heilig is.

Verantwoordelijkheid

Niet alleen de manier waarop de muziek op *Wake Up Now* tot stand is gekomen verschilt van zijn debuut, ook tekstueel is Mulvey dit keer anders te werk gegaan. Ten tijde van *First Mind* gebruikte hij veel metaforen in zijn teksten, dit keer koos hij voor directer taalgebruik. "In het verleden dacht ik dat als mijn teksten heel direct zouden zijn, ik voor godsdienstwaanzinnige of gek zou worden versleten. Daarom verpakte ik mijn ideeën in metaforen. Ik was toen onzekerder en op zoek naar acceptatie, denk ik. Sinds ik twee jaar geleden vader werd voel ik de behoefte mijn ideeën directer te uiten, omdat ik me verantwoordelijk voel voor de toekomst van mijn zoon. Het vaderschap en de hechtere band met mijn familie die daaruit is ontstaan heeft me het zelfvertrouwen en de durf gegeven om kleur te bekennen."

> "Ik had behoefte aan samenwerking met andere muzikanten"

Mark Bink

VOLVO XC90
90TH ANNIVERSARY EDITION

MADE BY SWEDEN

In 1927 produceerden we de eerste Volvo. In de loop der jaren hebben we tientallen innovaties gelanceerd, waarvan sommige de wereld hebben veranderd. Nu, 90 jaar later, introduceren we de XC90 90th Anniversary Edition. Onze visie op Scandinavisch design en veiligheid, waarin al onze innovaties samenkomen.

Deze gelimiteerde editie is zeer compleet met o.a. 20” lichtmetalen velgen, lederen bekleding, Sensus navigatie met Volvo On Call, smartphone integratie via Apple CarPlay of Android Auto, adaptieve cruise control, Pilot Assist en Park Assist met parkeercamera achter. Leverbaar met de krachtige dieselmotor met een achttrapsautomaat.

ONTDEK **90 JAAR INNOVATIE**
VOLVO XC90 | 90TH ANNIVERSARY EDITION VOOR **€ 69.995**

KOM LANGS BIJ DE VOLVO-DEALER OF BOEK EEN PROEFRIT
VOLVOCARS.NL/NINETY

Volvo XC90 vanaf **€ 69.995** (consumentenadviesprijs) of € 68.815 (fiscale waarde). Lease vanaf € 969 p.m., excl. btw en brandstof, o.b.v. Full Operational Lease, 60 mnd, 15.000 km p.j., Volvo Car Lease: 020-65 873 10 (kantooruren). Wijzigingen voorbehouden. Raadpleeg voor meer informatie de verkoopvoorwaarden op www.volvocars.nl. Gem. verbruik: 5,2 l/100 km (19,2 km/l), gem. CO_2-uitstoot 136 g/km.

Justin Brown

"Als de machine het kan, kan ik het ook"

Dat Justin Brown een exceptionele drummer is, wordt bevestigd door de extatische reacties op social media na elk concert van Thundercat. Belangrijker dan technische begaafdheid vindt hij het echter om een doorgeefluik te zijn voor de in beweging zettende kracht van muziek.

Als er een drummer is die het hedendaagse, door vervagende grenzen typerende jazzlandschap belichaamt, is het wel Justin Brown. Hij speelt akoestische jazz met trompettist Ambrose Akinmusire, maar weet net zo goed raad met de elektronica van Flying Lotus of de trippy funk van Thundercat. "Ik speelde in de kerk en daar is de basis gelegd", zegt Brown. "In die muziek zit zoveel r&b en jazz. Tegelijkertijd leerde ik op school klassiek en jazz. Bovendien móest ik al die stijlen wel leren om in de muziekwereld van New York te overleven. Uiteindelijk ben ik gewoon een muzieknerd!"

Spirituele drumkracht

Brown is een van de vele drummers die vanuit de kerk de jazz inrolde, net zoals Chris Dave en Robert 'Sput' Searight. "Waarom dat gebeurt? Het is beweging! God, de kosmos, het grote onbekende. Drums hebben spirituele kracht en als zwarte drummers moeten wij dat erkennen. Daarom moeten we Cubaanse, Afrikaanse en jazzmuziek onderzoeken." Wat Brown ook graag bestudeert, is elektronische muziek van artiesten als Aphex Twin en Hudson Mohawke. Brown: "Ik zal de dag dat ik voor het eerst *Big Loada* van Squarepusher hoorde nooit meer vergeten. Het veranderde mijn leven. Hij bootst drumgeluiden elektronisch na, maar voor mij klinkt het gewoon als versnelde James Brown. Later hoorde ik drummers als Jeff Ballard: hé, dat is een jazzgast, dacht ik, maar zijn spel klinkt als drum-'n-bass! Dat overtuigde me ervan dat je als drummer die elektronische beats kunt nabootsen, bijvoorbeeld door gebarsten bekkens te gebruiken of tape op de snaredrum te plakken. Als de machine het kan, kan ik het ook!"

Altijd jonge kids

Brown mag dan een technisch begaafde, zelfverklaarde muzieknerd zijn, kunde staat voor hem altijd in dienst van het hogere muzikale doel. "Muziek maken is voor mij meer dan 'de beste gast op Instagram' zijn. Ik wil een doorgeefluik zijn. Mensen geven niet meer om gimmicks, ze willen eerlijkheid. Ik werk hard en doe moeilijke oefeningen, maar alleen zodat ik op het moment dat ik iets wil vertellen alles los kan laten." Met zijn band NYEUSI (Swahili voor 'zwart') komt alles samen. "Ik wilde het live-element, het elektronische, maar ook de muziek van de jaren zeventig, waar ik nu veel naar luister. Of dit een vaste band wordt, weet ik niet, want de muzikanten die op mijn album spelen, zullen niet altijd beschikbaar zijn. Maar er zijn altijd weer jonge kids! Ik denk dus aan een vorm als Art Blakeys Jazz Messengers: steeds nieuwe muzikanten. Het eerste album komt dit najaar. Wie weet wat er daarna gebeurt?"

Iddo Havinga

"Muziek maken is voor mij meer dan **'de beste gast op Instagram'** zijn"

Foto: **Hadas**

Le Guess Who?

Le Guess Who? is een internationaal toonaangevend festival voor experiment, avontuur en muzikale grensverlegging van 9 tot en met 12 november, in de binnenstad van Utrecht. Meer dan 150 acts treden op in uiteenlopende locaties. Naast andere curatoren als elektronische ontdekkingsreiziger James Holden, Perfume Genius en gitarist Patrick Higgins is ook de jarige Han Bennink curator. Hij nodigt onder meer uit: Thurston Moore, Peter Brötzmann, Steve Beresford, Ernst Glerum, Terrie Ex, Alexander von Schlippenbach en ICP Orkest. Verder op de line-up: Pharoah Sanders, Oumou Sangaré en dubpoëet Linton Kwesi Johnson.
Meer info: leguesswho.com

Nieuwe Young Vips

Jaarlijks kiezen programmeurs van de jazzpodia in Nederland de meest veelbelovende talenten die hun eigen muziek schrijven. Dit jaar zijn saxofoniste Kika Sprangers en pianist Sebastiaan van Bavel die Young Vips. In het voorjaar van 2018 toeren zij met hun ensembles door het land. De reeks Young Vips van de afgelopen jaren is indrukwekkend, met onder anderen Kapok, Vincent Houdijk, Rogier Telderman en in 2017 Xavi Torres en Genzo.

Kika Sprangers

So Sez Co!

Co de Kloet presenteert elke zaterdag en zondag van 19.00 tot 21.00 uur 'Co Live!' op NPO Soul & Jazz met liveopnamen van nieuw talent en grote namen. Kijk op Jazzism.nl voor een unieke gratis download. Enjoy!
Het was er nooit echt rustig, maar het (muziek)radiolandschap is heftig in beweging. Nieuwe technieken worden wanhopig gepromoot, strategen draaien overuren en de uitgeprinte schema's en onderzoeken zorgen voor vele gekapte bossen. Verjonging, vernieuwing, diversiteit, gewichtige termen vechten voor een plekje op de radar. Wat gewoon door blijft gaan in deze kolkende zee is de muziek. Muziek wordt altijd gemaakt en altijd beluisterd. Dat was al zo voordat er überhaupt radio was en gaat gewoon door. Denk nu niet dat ik beweer dat vroeger alles beter was: dat is namelijk niet zo. Zo hadden we vroeger geen podcast! Doordat mijn programma *CoLive!* nu ook al podcast gratis beschikbaar is, is de reikwijdte voor alle muziek die wij presenteren enorm vergroot. Luister wanneer en waar je wilt: bijvoorbeeld naar vier uur Steve Vai, of zestien uur North Sea Jazz Festival. NPO Radio 2 Soul & Jazz is de kleurrijkste muziekzender van Nederland. Omgeven door steeds nauwere formats blijven wij het bonte palet van jazz, blues, world & beyond aanbieden. Een palet dat door grootheden als gitarist Eric Vaarzon Morel naar een hoger plan wordt getild. Luister maar eens naar zijn optreden in *CoLive!* in Nick Vollebregt Jazz Café in Laren. Weergaloos.

Titel: *Recuerdo-Yunque-Morelo*
Compositie: Eric Vaarzon Morel
Uitvoerende: Eric Vaarzon Morel (gitaar)

De download vind je op www.jazzism.nl
Onze podcast vind je op I-Tunes.
Trefwoorden NTR Co Live.

colive@ntr.nl

Me Dunkt

Hedendaagse jazzbespiegelingen van Tim Sprangers

Nieuwe ontwikkelingen (?)

Zo nu en dan wordt gesproken en geschreven over 'nieuwe ontwikkelingen' binnen de jazzmuziek. Deze zijn vaak met een korreltje zout te nemen. Journalisten willen graag een kapstok timmeren voor een sensationeel artikel. Festivals zoeken naar thema's om de bezoeker houvast te bieden. Soms slaan ze daadwerkelijk de spijker op de kop, andere keren blijkt de hype een losse flodder. Ik doe ook een poging, niet uit geruchtmakende overwegingen, meer uit enthousiasme.

Er is iets boeiends gaande in de jonge Amsterdamse improvisatiescene. In plaats van een naar binnen gekeerdheid en een voor de buitenwereld ogende abstractie, is er een omgekeerde trend bezig, zonder dat de inherente expressie aan zeggingskracht inboet. Hierin wordt opzichtig geflirt met genres die niet per se met jazz, maar wel met improvisatie van doen hebben. We horen stijlen als de Zuid-Amerikaanse cumbia, Nigeriaanse afro-beat en Angolese gitaarmuziek. Het zijn klanken en ritmes die je in plaats van met de duim onder de kin en zittend, met de handen in de lucht en dansend beleeft. De energie is expressief en fysiek. Herhalende ritmes voeren de ondertoon en synchroon gespeelde refreinen klinken eindeloos, doorkruist met wilde improvisaties.

Dat heeft in ieder geval twee positieve gevolgen: een nieuw publiek dringt zich op. Jonge mensen, die worden opgezweept door pompende ritmes, opgehitst door rauw spelende jazzmuzikanten. De combinatie spuwt vuur. Ook de muzikanten zelf hebben zichtbaar plezier. "Ik maak drie ongekende dingen mee", zo vertelde een saxofonist mij laatst met lichte zelfspot: "mensen dansen, mensen lachen en er zijn überhaupt mensen."

Laten we hopen dat deze ontwikkeling nog een tijdje gaat duren.

Rohey

Een belofte voor de toekomst

Zo af en toe dient zich een nieuwe groep aan die op werkelijk alle vlakken opvalt. Een fantastische zangeres, zinnige teksten en een uiterst hechte en retestrakke begeleiding. Een band die uitgekiende eigen composities maakt. Vaak groovy, soms ingetogen, altijd passend in favoriete genres als soul en jazz. Ziedaar Roheys onlangs verschenen debuutalbum *A Million Things*.

Rohey v.l.n.r.: Kristian Jacobsen (25), Rohey Taalah (24), Ivan Blomqvist (31), Henrik Lødøen (26).

Zangeres Rohey Taalah werd 24 jaar geleden geboren in Noorwegen. Haar Gambiaanse ouders draaiden al vroeg veel platen. "Ik was twaalf of dertien toen ik voor het eerst optrad en ik had de smaak meteen te pakken. Ik ben toen meer gaan oefenen, al snel naar de muziekschool gegaan en later muziek gaan studeren op de Technisch-natuurwetenschappelijke Universiteit van Noorwegen, waar ik Ivan, Kristian en Henrik leerde kennen." Ivan Blomqvist (31), componist en toetsenman, is het muzikale brein van de groep: "Ook ik ben ook opgegroeid met muziek, mijn ouders spelen gitaar en mijn moeder zingt erbij. Ik ontdekte de piano toen ik zestien was en ben pas op mijn 21ste serieus gaan spelen. Mijn favoriete keyboards zijn de Fender Rhodes en de Prophet 12-synthesizer, die zeer bepalend is voor ons geluid. Recentelijk is daar nog de Moog bij gekomen. Ik ben beïnvloed door Brad Mehldau, Avishai Cohen en *the late great* Esbjörn Svensson van E.S.T. op jazzgebied en door Hiatus Kaiyote, Robert Glasper, Taylor McFerrin en Thundercat op nieuw soulgebied. Om er een paar te noemen." Blomqvist schreef ook alle teksten. Taalah: "Drie tracks maakten we samen. Wellicht ga ik in de toekomst meer doen. Niet alleen teksten, maar ook melodieën. Ik kan teksten van anderen prima vertolken, als ik maar weet wat de achterliggende gedachte is."

Voortborduren

De hechtheid van het kwartet komt ongetwijfeld voort uit het feit dat ze drie jaar lang optraden voordat ze de studio ingingen. Vervolgens duurde het nog bijna een jaar voordat het debuut uitkwam. Blomqvist: "We zetten voorheen wel tracks op SoundCloud. Dat leverde ons in 2015 zelfs een nominatie op bij de Scandinavian Soul Awards. Daar leerden we Bernhoft kennen, die ons als voorprogramma vroeg van zijn uitgebreide tournee. Toen we er eenmaaal klaar voor waren, zijn we de studio ingegaan en namen we het hele album in vier dagen op. Samen met de technicus produceerden we het album en we financierden het zelf. Daarna was Jazzland bereid de plaat uit te brengen en onderwierpen we ons aan hun releasepolitiek, inclusief voorafgaande singles en videoclips." Het album zorgde overal voor fantastische reacties, Gilles Peterson was hierin een voorloper. Zo'n resultaat is niet makkelijk op te volgen. Blomqvist: "Nee hoor! We hebben al twee nummers opgenomen voor het tweede album, dit keer met een Noorse producer." Een van de nummers heet *That Wall*, daarop borduurden ze voort op het nummer *Crossroads* van Tracy Chapman. Spannend!

Complimentvergelijking

De muzikanten wonen in Oslo, Taalah in

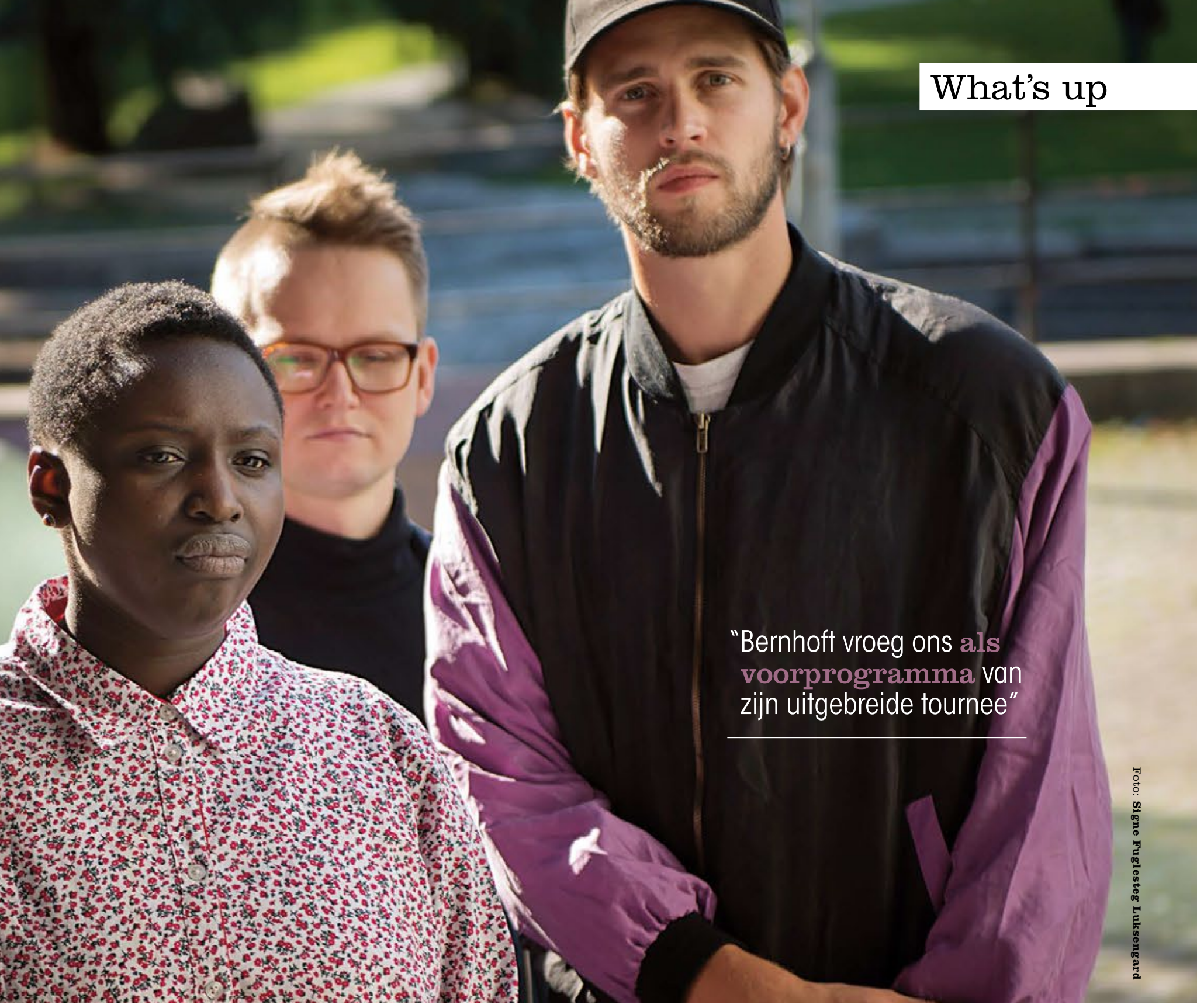

Foto: Signe Fuglesteg Luksengard

Trondheim, omdat ze daar studeert: "Ik studeer nog een jaar parttime voor muziekleraar, daarna verhuis ik ook naar Oslo. Dat is natuurlijk veel handiger. We zijn niet alleen muzikaal een hecht viertal, ook daarbuiten. Iedereen draagt zijn steentje bij. Zo is bassist Kristian onze regelneef, hij doet al vanaf het prille begin het werk van een manager. Drummer Henrik is een kei in social media, hij bouwde onze website en doet onze pr. Ivan en ik regelen de boekingen. Maar het grote nieuws is nu dat we wereldwijd getekend zijn door het Nederlandse Good Music Company, waar onder meer Snarky Puppy groot werd."
Taalah is als zangeres al zo'n beetje met alle groten vergeleken. Op *Tell Me* doet ze bijvoorbeeld denken aan Badu, op *My Dear* aan Winehouse, maar ook namen als Nina Simone, Sarah Vaughan, Ella Fitzgerald en Jill Scott zijn al gevallen. Taalah: "Ik beschouw al die vergelijkingen als complimenten. Zelf luister ik werkelijk naar alle soorten muziek en verwerk elementen daaruit in mijn eigen stijl."

Hechte unit

Plannen voor de toekomst? Taalah: "Het gaat hard nu, we hebben veel spannende optredens voor de boeg. Persoonlijk wil ik blijven groeien als muzikant en als componist. Maar wát ik ook doe, het moet vooral *happiness* opleveren voor mijzelf. Tuurlijk, zonder geld kan niemand leven, maar met geld kom je maar op één plek. Met blijdschap kom je overal."
Blomqvist: "Ik wil steeds betere muziek maken en met deze groep via zowel de teksten als de muziek anderen in staat stellen te groeien en krachtiger te worden. Ik wil mensen bewuster maken van wat ze doen en hoe ze in het leven staan."
Tot slot wil Blomqvist benadrukken, omdat alleen hij en de zangeres aan het woord waren, dat de vier leden van de groep allemaal even belangrijk en onvervangbaar zijn. "We zijn een hechte unit, zowel muzikaal als sociaal. We gaan alle vier honderd procent voor deze groep!"

Sjeng Stokkink

Foto: Sung Yull Nah

Youn Sun Nah

"Ik kan Marc Ribot toch niet gaan vertellen wat hij moet doen?"

Het is een passende titel die de Zuid-Koreaanse zangeres Youn Sun Nah gaf aan haar nieuwe album: *She Moves On*. Niet alleen vanwege haar zoektocht naar een nieuwe sound, maar ook vanwege de rigoureuze stap die ze op haar 25ste zette. Ze had nog nooit naar jazz geluisterd, maar besloot desondanks jazzzangeres te worden.

Inmiddels zijn we ruim twintig jaar verder en Youn Sun Nah geldt als blikvanger bij het Duitse jazzlabel ACT, waarvoor ze albums maakte met Europese topmusici als accordeonist Vincent Peirani en gitarist Ulf Wakenius. Toch koos ze voor *She Moves On* voor een andere aanpak. "Ik heb samengewerkt met geweldige Europese muzikanten, maar voor mijn nieuwe album wilde ik een andere sound. Ik kwam in aanraking met albums van pianist Jamie Saft, die vooral bekend is van zijn avant-gardistische projecten met John Zorn. Zijn eigen muziek is echter heel melodieus. Ik heb toen het vliegtuig gepakt en hem opgezocht in New York. We hebben lange gesprekken gevoerd en uiteindelijk besloten we om samen een album te maken. Jamie kwam met de suggestie om Amerikaanse songs te doen. Daarbij viel de keuze op nummers die minder bekend zijn, zoals *Drifting* van Jimi Henderix of *The Dawntreader* van Joni Mitchell."

De meest opvallende naam in de band waarmee Youn Sun Nah haar album opnam, is die van gitarist Marc Ribot. "Ik kende Marc via de platen van Tom Waits. Hij en Jamie werken regelmatig samen.

> "Als ik Billie Holiday of Ella Fitzgerald **probeerde te imiteren**, klonk het nep"

Volgens Jamie was het onmogelijk om Marc de studio in te krijgen, omdat hij de meest drukbezette gitarist op de planeet is. Voor de zekerheid belde Jamie hem toch maar. Marc had die dag niets te doen en riep meteen dat hij eraan kwam. Er was een geweldige vibe tijdens de opnamen, met veel vrijheid. Uiteindelijk hebben we het album in slechts twee dagen opgenomen. Over arrangementen hebben we nauwelijks gesproken. Ik kan Marc Ribot toch niet gaan vertellen wat hij moet doen?"

Nep

En zo voegt Youn Sun Nah een nieuw hoofdstuk toe aan haar wonderbaarlijke jazzlevensloop. Hoewel ze uit een muzikaal gezin komt met een koordirigent als vader en een musicalzangeres als moeder, had ze tot haar 25ste geen muzikale aspiraties. "Ik zag hoe moeilijk mijn ouders konden rondkomen van de muziek. Ik ben bewust een andere richting opgegaan. Ik heb gewerkt bij een modebedrijf, maar dat vond ik vreselijk. Misschien toch maar muziek, dacht ik daarna. Een vriend adviseerde me jazz. Als ik dat kon zingen, kon ik volgens hem alles zingen. Ik ben op mijn 25ste naar Parijs vertrokken zonder enige kennis van jazzmuziek. Als ik Billie Holiday of Ella Fitzgerald probeerde te imiteren, klonk het nep. Na een jaar wilde ik terug naar Zuid-Korea, maar toen gaf mijn leraar me een aantal Europese jazzalbums. Iemand als de Britse Norma Winstone zingt jazz op haar eigen manier, zonder Amerikaans te willen klinken. Dat opende mijn ogen."

Koen Graat

November Music Jubileumeditie

November Music Festival bestaat 25 jaar en pakt feestelijk uit van 2 tot en met 12 november in 's-Hertogenbosch. Met op 4 november John Zorn. De New Yorkse componist, musicus en bandleider komt er speciaal voor naar Nederland, met in zijn kielzog de crème de la crème van de internationale improvisatie- en hedendaagse muziekscene. Een buitenkans om een dag lang rond te waren in het universum van deze buitencategorie. Met zo'n zeventig concerten gaat November Music elf dagen lang dwars door genres heen met muziek van nu door de makers van nu. Composer in focus is Anthony Fiumara. Het Metropole Orkest brengt een speciaal programma in samenwerking met toetsenist Cory Henry en het interactieve pianotrio Tin Men and the Telephone. Op 11 november is er een unieke Minimal Music Marathon met werken van La Monte Young, Philip Glass en Terry Riley. Ensemble-in-residence is het veelzijdige Ragazze Quartet. Jazz en wereldmuziek is te horen van onder meer gitarist Bill Frisell, saxofonist Basel Rajoub en het slotconcert van pianist Jon Balke met zijn grensoverschrijdende groep Siwan.
Meer info: novembermusic.net

Foto: **Wenn.com**

John Zorn

Festival Jazz International

Het gerenommeerde Festival Jazz International Rotterdam werkt dit jaar voor de tweede keer samen met haar Nijmeegse jazzpartner. De Rotterdamse editie wordt gehouden op 27, 28 en 29 oktober in LantarenVenster. Nijmegen verdeelt de programmering van 26 tot en met 29 oktober over vier podia: Brebl, Doornroosje, LUX en Lindenberg. Rotterdam vertegenwoordigt een substantieel aantal bands en musici uit Scandinavië. De ondertitel *The Nordic* verwijst naar de invloed die Scandinavische muziek heeft op de internationale jazzscene, vandaar de komst van o.a. Bobo Stenson, Mathias Eick Quintet en Mats Eilertsen. In Nijmegen is er nadrukkelijk aandacht voor *starpower* uit Amerika. Met Children of the Light, dat bestaat uit drie leden van het Wayne Shorter Quartet, haalt het festival een legendarisch drietal naar Nijmegen: pianist Danilo Pérez, bassist John Patitucci en drummer Brian Blade. Ook altsaxofonist Lee Konitz, die al meer dan zestig jaar actief is in de internationale jazzscene, treedt op met zijn kwartet. Een van de uitwisselings-programma's tussen Nijmegen en Rotterdam is het jongtalentenprogramma The Pack Project. De organisatie nodigde bassist Thomas Pol uit om nieuwe muziek te schrijven. Pol stelde een droomband samen met pianist Koen Schalkwijk, trompettist Joël Botma en drummer Jamie Peet.
Meer info: jazzinternationalrotterdam.nl

Brian Blade

Dutch Jazzism 5

Dutch Jazz, het radioprogramma waarin de Nederlandse jazz centraal staat, wordt elke zondag van 22.00 tot 23.00 uur uitgezonden op Sublime FM. Deze selectie van vijf platen is speciaal samengesteld door presentatoren Rolf Delfos en Bart Wirtz en te beluisteren op Sublime FM en jazzism.nl

1. STUFF. - *Old Dreams New Planets*
Toch even de deur openen naar onze zuiderburen, want deze geweldige band verdient het. Een eigentijdse jazzrocksound of avant-gardefunk met een mix van electro en hiphop. STUFF. heeft een sound neergezet die wars is van elke vorm van hokjesgeest en dus waren wij blij verrast met dit tweede album.

2. Supersister - *Iskander*
Een groep uit begin jaren zeventig associeer je niet snel met 'uit de oude doos'. Opvallend hoe toen rockgroepen als Supersister, Ekseption en Solution moeiteloos pop met jazzelementen samen lieten komen. Lange stukken met goed opgebouwde soli, het was de tijd van de virtuoze rockmusici. Met recht spreken we hier van progressieve rock!

3. Miller Sextet - *You Go To My Head*
Voor onze *summergroove* stuitten wij op een plaatje van de Miller Sextet met onder anderen zangeressen Suzie Miller en Yoka Berrety. We hebben menigmaal de Millers gedraaid, maar werden heel blij van deze vertolking van *You Go To My Head*. Gaaf en met een vleugje humor gezongen. Wij veerden direct op bij de intro van dit liedje. Ga luisteren!

4. Magda Mendes - *Casa da Bôxa*
Fadozangeres Magda Mendes haalde onze zomeruitzending *summer groove* met haar album *Casa da Bôxa*, omdat het juist een mooie samensmelting is van verschillende muziekstijlen. Het brengt je als luisteraar op een fijne manier naar het dorp van Magda's moeder. Daar verbleef ze enige tijd en nam er muziek op in een oude school, wat uiteindelijk resulteerde in deze cd en een gelijknamige documentaire.

5. Five Up High - *Five Up High*
Een band die in de jaren negentig grote indruk maakte met hun debuutalbum is Five Up High. Met frontmannen Jasper Blom op tenor- en Benjamin Herman op altsax en een stomende ritmesectie met Juraj Stanik (p), Marius Beets (b) en Joost Patocka (d). Jammer genoeg bleef deze bezetting niet lang intact en is het des te meer de moeite waard om deze cd met hoogstaande en energieke muziek af en toe op te zetten.

Bigyuki

“Ik raak geïnspireerd door een enkel geluid”

Het geheime wapen van New York, zo werd Bigyuki gepresenteerd. Niet ongefundeerd: weinig mensen hadden van hem gehoord, maar toch speelde de in de Verenigde Staten woonachtige Japanse toetsenist al samen met grote namen als Meshell Ndegeocello, Bilal en A Tribe Called Quest.

Bigyuki zien spelen is een overdonderende ervaring. Vloeiende, klassiek georiënteerde pianopartijen komen uit zijn lenige vingers, om vervolgens abrupt afgebroken te worden, Alsof een sample plotseling is afgelopen. De drummer laat een elektronische hihat tikken en Yuki’s linkerhand verplaatst van de piano naar een synthesizer die diepe bastonen onder een onweerstaanbare hiphopgroove legt. Zo’n muzikale mengelmoes zou zomaar kunnen verzanden in een onsamenhangende geluidsbrij, maar Bigyuki (Masayuki Hirano) houdt met strakke hand de regie. De toetsenist speelt alsof hij alle muziek die hij ooit heeft gehoord in zijn hoofd samplet, om er nu een volkomen eigenzinnige mix van te maken.

Van gamen naar spelen

Die sterke muzikale visie had Yuki niet altijd. “Toen ik nog in Japan woonde, had ik lange tijd geen idee wat ik met

Foto: **Deneka Peniston**

mijn leven wilde", vertelt hij. Muziek maken deed hij wel, want als jong jochie speelde hij al behoorlijk serieus klassiek piano, concoursen en al. Hij weet nog goed waar zijn fascinatie voor de piano echt begon: "Op ongeveer zesjarige leeftijd had ik een pianolerares, een oude Japanse vrouw. Ze zette me op haar schoot, legde mijn hand op de hare en speelde een klassiek stuk van Mozart. Of Chopin, dat weet ik niet meer. Ik voelde het ritme, de stiltes en hoe ze expressie gaf aan elke noot. Die ervaring vormt nog steeds de basis van mijn muzikale uiting." Tijdens de middelbare school begon hij zijn piano wat te veronachtzamen, vertelt hij. "Ik speelde vooral *SimCity* en andere computerspelletjes. Ik heb daar veel tijd aan verspild!" Uiteindelijk besloot hij toch, geïnspireerd door zijn ouders (Yuki's vader reisde voor zijn werk de wereld over, zijn moeder was als uitwisselingsstudent in de Verenigde Staten), naar de VS te verhuizen, om daar te gaan studeren aan het befaamde Berklee College of Music. Het was daar dat hij in aanraking kwam

"Een **combinatie van rare geluiden** kan een goed ritme geven"

met muzikanten als trompettist Christian Scott en rapper/producer Q-Tip van A Tribe Called Quest. Al snel veranderde de *SimCity*-spelende jongen in een veelgevraagde muzikant en leverde hij bijdragen aan albums en concerten van Talib Kweli, Bilal, Meshell Ndegeocello en Mark Guiliana. Het meest in het oog springend is het nieuwste ATCQ-album *We Got It from Here... Thank You 4 Your Service*, dat vol staat met Yuki's toetsenwerk.

Geen grenzen

Nu is het tijd om ons te richten op Yuki's eigen werk, live uitgevoerd met een trio dat een indrukwekkend rijk en gevarieerd geluid produceert. "Soms raak ik geïnspireerd door een enkel geluid of zelfs een korte ruis", vertelt Yuki. "Een combinatie van rare geluiden kan een goed ritme geven. Ik wil muziek maken die mensen beweegt, zowel fysiek als emotioneel en ik houd van muziek die bij mij hetzelfde doet." Welke muziek heeft dat effect op hem? "Vroeger luisterde ik veel Nirvana en Atari Teenage Riot. Harde, knarsende tonen. Een speciale ervaring had ik toen ik naar *Mwandishi* van Herbie Hancock luisterde terwijl ik voor het eerst xtc had gebruikt. Zittend voor de speakers nam ik de muziek helemaal in me op." Een recenter invloed en voorbeeld is de Britse elektronicaproducer, pianist en zanger James Blake. "Hij is een van de weinigen die het voor elkaar krijgt om wat hij in zijn hoofd hoort te reproduceren op het podium. Met een trio! Dat inspireert mij om mijn fysieke grenzen niet mijn muzikale te laten zijn. Daarbij komt technologie om de hoek kijken, bijvoorbeeld door met mijn linkerhand een bassynthesizer te bespelen. Je hoort vaak over hoe technologie mensen *Big Brother*-achtig kan controleren, maar de mooie kant ervan is dat het je ook *superpower* kan geven."

Piano herontdekt

Terwijl Yuki synthesizers ontdekte, raakte hij in de ban van gospel. "Ik speelde in de kerk, nog zo'n muzikaal vormende ervaring. Ik had een fase waarin ik alleen maar naar gospel luisterde. Het geluid, de groove, de energie en vooral de diepe, futuristische harmonieën vind ik geweldig. Ondanks zijn inmiddels indrukwekkende synthesizerarsenaal blijft Yuki wel trouw aan de piano. Zijn herontdekking van het instrument in een nieuwe, niet-klassieke context leidt tot nieuwe technieken, zoals percussief en sample-achtige spelen. "Op deze tour speel ik tijdens elk concert een geïmproviseerd solopianostuk, een geweldige ervaring. Je kunt zoveel klanken uit dat instrument halen, als je maar weet hoe." Intussen werkt Yuki aan *NuNu*, de opvolger van solodebuut *Greek Fire* (2016). Zijn vormende ervaringen worden steeds verder aangevuld met bevestigende: vorig jaar trad hij voor het eerst met zijn eigen muziek op in Japan.

Iddo Havinga

Foto: Edwin Korver

Binker & Moses

In de stemming voor een verrassende dubbelplaat

Met hun tweede album J*ourney To The Mountain Of Forever* hebben drummer Moses Boyd en saxofonist Binker Golding een ambitieuze nieuwe stap gezet. Ze maakten een dubbelalbum, waarop ze als duo de eerste plaat vol speelden en met een groep vrienden de tweede.

De heren zijn vrijwel continu onderweg sinds de releasedag van hun album. Uiteindelijk krijgen we hen te pakken op Montreal Jazz, waar ze die avond onder de noemer UK Marathon het podium - verrassend genoeg - delen met Portico Quartet. "Ons plan was eerst om alleen een plaat met gastmuzikanten te maken", vertelt Golding over het nieuwe dubbelalbum. "Gewoon vrienden in de studio uitnodigen, volop improviseren en zien wat er uit zou komen. Met sopraansaxofonist Evan Parker gaat dat altijd lukken. Ook met trompettist Byron Wallen en met Tori Handsleys harpsound weet je dat het kan. We zijn bijzonder trots op die opnamen. Uiteindelijk waren we zo in de stemming dat we veel meer schreven dan we hadden verwacht. Er was nog veel andersoortig materiaal over dat we met gemak met z'n tweeën konden opnemen. Het was genoeg voor nog een album. Dus dat maakten we."

> "Eerst was het ons plan om **alleen een album met gastmuzikanten** te maken"

Freestylesound

Het nieuwe dubbelalbum vol Coltrane- en Rollins-invloeden is verleidelijk in z'n improvisaties, vooral dankzij de freestyle van Evan Parker. "Ik denk dat we bang waren een té makkelijk vervolg op ons debuut *Dem Ones* te maken. Daarop waren we puur met z'n tweeën te horen, vandaar de extensie in manier van werken", gaat Boyd verder. "We ontmoetten elkaar in de band van Zara McFarlane, waarin we omringd waren door geweldige muzikanten. We kregen zoveel vrijheid dat we volop konden experimenteren met sounds. Eigenlijk legden we in die freestyle sound de basis van wat we nu doen."Het tweetal is ook elders volop in de weer. Boyd: "Ik ben dit jaar met neosoulzanger/toetsenman Sampha op tour geweest door Amerika en Europa. Natuurlijk heb ik ook nog mijn eigen band, The Exodus."
"Ik was in de studio met grimeartiest Kano en ik heb opnamen gemaakt met Nu Civilisation Orchestra", vertelt Golding. "Daarnaast heb ik klassieke stukken geschreven voor solopiano. We hebben allebei de behoefte om veel meer te ontdekken. Ons publiek blijven verrassen is ons grote doel."

Dick Hovenga

Foto: **Daniël de Borger**

Hotline met... Jef Neve

***Spirit Control*, het in maart verschenen jongste album van pianist Jef Neve, is zijn meest openhartige en eerlijke tot nog toe. Vindt-ie zelf ook. *Jazzism* belde met de Belgische ambassadeur van audiomerk Bowers & Wilkins. Onlangs werd de goedgeluimde Neve veertig. "Bevrijdend, een echte aanrader."**

Hoe word je dat eigenlijk, ambassadeur van Bowers & Wilkins?
"Als muzikant ben je altijd op zoek naar het beste dat er op de markt is. Ik kwam met B&W in aanraking toen ik *One*, mijn eerste soloalbum uit 2014, deels opnam in Abbey Road Studios in Londen. Toen hoorde ik voor het eerst écht het verschil dat een speaker kan maken. Vervolgens zijn we met elkaar om de tafel gaan zitten. Ik heb sinds vorig jaar mijn eigen opnamestudio, iets buiten Gent, en die wilde ik optimaal uitgerust hebben. Daar heeft B&W mij ontzettend bij geholpen."

Op North Sea Jazz stond je op de bühne met rapper Typhoon: staand publiek, grote zaal, intieme set. Een gewaagde combi, niet?
"Ik vond dat heel spannend, ja. Daar ga ik niet flauw over doen. Een echte uitdaging. Waar ik heel blij mee ben, is dat we het geheel niet groter hebben proberen te maken dan het is. We hebben het niet opgeblazen. Op die manier blijft het echt en intiem. In januari gaan Glenn (Typhoon, red.) en ik een mooie tour bij jullie doen. Heel divers en erg leuk. Ik noem hem altijd 'de gevallen engel'. Ik ben niet erg gelovig, maar mocht er dan tóch een nieuwe Messias zijn, dan komt hij aardig in de buurt. Haha. Nee, serieus: die jongen is enorm bijzonder."

'Spirit Control' schetst bovenal een duidelijk beeld van je leven nú.
"Bij wijze van joke zeg ik weleens dat het mijn midlifecrisisalbum is. Maar dan wel op een positieve manier. De bewijsdrang is weg. Op een bepaald punt moet een artiest alles los kunnen laten. Op dit album kom ik het dichtst bij mijn persoonlijke muzikale DNA. Ik ben niet meer schatplichtig aan anderen, met als logisch gevolg dat ik me met dit materiaal heel fijn voel op het podium."

Redactie Jazzism

Winnen?

Win bij *Jazzism* 3 x 2 passe-partouts voor So What's Next? festival

Op 3, 4 en 5 november wordt in Muziekgebouw Eindhoven de vijfde editie van So What's Next? gehouden. Verderop in dit magazine lees je er alles over. *Jazzism* mag 3 x 2 passe-partouts voor dit festival weggeven. Iets voor jou? Ga naar bcm.nl/jazzism-winactie en vul daar alle velden plus de unieke code JA17SWN17 in. De actie loopt tot 25 oktober 2017.
De winnaars ontvangen na die datum bericht.

Fondse wint Boy Edgar Prijs

Pianist, blazer, componist en arrangeur Martin Fondse wint dit jaar de Buma Boy Edgar Prijs, de belangrijkste prijs in Nederland op het gebied van jazz en geïmproviseerde muziek. De prijs, bestaande uit € 12.500 euro en een beeld van Jan Wolkers, wordt 6 december tijdens een speciale concertavond in het Bimhuis in Amsterdam uitgereikt. De jaarlijkse prijs is bedoeld voor een musicus die zich onderscheidt door een opmerkelijke verdienste op creatief gebied, waarmee hij of zij een waardevolle bijdrage levert aan de Nederlandse jazz en geïmproviseerde muziek.

Ambrose schijnt in Lantaren

Trompettist en bandleider Ambrose Akinmusire is een van de aanvoerders van een nieuwe generatie artiesten die zowel de oude jazzgarde als de jeugd weet te bereiken. De 34-jarige Amerikaan weet namelijk als geen ander een perfecte muzikale mix te presenteren, vol onberekenbare jazzelementen en vertrouwde popinvloeden. Als lezer van Jazzism kun je dit concert bijwonen op 11 november in Lantaren/Venster Rotterdam. Je betaalt dan geen € 20,- maar € 17, via de link met kortingscode *AmbroseJazzism (*alleen via de desktop).

Foto: **Autumn DeWilde**

Taborn in Bim

Pianist Craig Taborn wordt gelauwerd als 'visionair van de huidige jazzgeneratie' (*Downbeat*) vanwege zijn intrigerende spel waarin invloeden te horen zijn van zowel jazz als hedendaagse klassieke en elektronische muziek. In zijn band speelt hij met musici uit de Amerikaanse avant-garde: saxofonist-klarinettist Chris Speed, bassist Chris Lightcap en drummer Dave King (The Bad Plus). Hier wil je uiteraard bij zijn en dat kan als lezer van *Jazzism*, op 19 october in Bimhuis Amsterdam, met een korting van € 3,-. Je betaalt nu € 17,- via de link op bimhuis.nl

LUISTER VIA
FM, DAB+,
EN ONLINE

www.sublimefm.nl

SUBLIME FM

fresh jazzy sounds

90.7 fm

DAB+ radio

ONLINE player

MOBILE app

Foto: Willem Jongeneelen

Rogier Telderman

"De nuances mogen niet wegvallen"

Hij heeft deze zomer zijn vuurdoop op North Sea Jazz gehad. "Dat ik mijn muziek mocht spelen in de Volga was een droom die uitkwam." Pianist Rogier Telderman (1982) is echter veel meer van plan: een belangrijk optreden op Jazz International, dit najaar, en een nieuw trioalbum in het voorjaar van 2018.

De Rotterdamse jazzscene heeft het goed voor met Rogier Telderman. Hij kan terugkijken op een zeer geslaagd concert op North Sea Jazz. Gelukkig had zijn debuterend trio daar niet veel last van het beruchte 'zapgedrag' van onrustige bezoekers. "Nee, dat viel best mee. Het was daar te druk voor en de Volga is een redelijk afgeschermde zaal, waardoor het lastig is tijdens het concert weg te lopen. Een heerlijk optreden!" Op 29 oktober speelt hij met zijn kwartet Triptych op Jazz International. Veertien dagen later, op 12 november, is hij te horen in De Machinist. Op 19 januari 2018 heeft hij carte blanche gekregen voor een optreden in Lantaren Venster. En op 20 april is hij met bassist Guus Bakker en drummer Tuur Moens weer in de buurt van de Coolsingel, dit keer in De Doelen. Een hausse aan Rotterdamse optredens – en dat voor een klassiek geschoolde man wiens thuisbasis in Tilburg ligt en die in die contreien genoeg te doen heeft. Hoe het komt dat men hem aan de Maas zo graag wil horen? "Tja, misschien weten ze dat het ons écht om het maken van muziek gaat. Ze weten dat wij willen creëren en daar geven ze ons de mogelijkheden voor." Tussendoor wil hij op 10 oktober de honderdste verjaardag van Thelonious Monk vieren door op diens geboortedag een aantal eigen vertolkingen digitaal ter beschikking te stellen. "Dat doe ik via mijn website. Mensen die zich hebben ingeschreven voor mijn nieuwsbrief kunnen die uitvoeringen dan downloaden."

> "Samenspel, intuïtie en sound zijn de **onderdelen van onze zoektocht**"

Superactieve pianist

Het wordt hoog tijd dat de superactieve pianist zich weer eens manifesteert met een nieuw album. *Contours,* de eerste cd, is immers alweer van 2015 en het is nog de enige die op zijn *conduite* staat.

"Jazeker, dat komt er ook aan. Dit najaar treed ik veel op met Triptych en het repertoire voor een album is aan het groeien. Sommige stukken zijn al opgenomen. Eerst komt er een plaat van mijn trio. De titel? Nou, we hebben wel een werktitel, maar die vertel ik liever niet. Het is allemaal nieuwe muziek. Het gaat om samenspel, intuïtie en sound, dat zijn de onderdelen van onze zoektocht. Kijk, een trio kan eigenlijk al gauw in een soort onbalans terechtkomen, maar de nuances mogen niet wegvallen. Hoe je dat kunt rechttrekken, dát is wat ons triggert." Zijn groep Triptych ontstond uit een compositieopdracht voor November Music in 2016. De naam verwijst naar de drieluiken van schilder Jeroen Bosch. Het collectief kent een bijzondere bezetting: drie blazers en een pianist. Ze streven ook een drie-eenheid van ritme, harmonie en melodie na. "Ik wilde iets anders: een soort moderne kamermuziek. Blaasinstrumenten kunnen namelijk dingen die een piano niet kan – en andersom!"

Coen de Jonge

John Zorn

Nova Express | Bagatelles | Simulacrum | Madrigals | Essential Cinema

Metropole Orkest
Cory Henry
Tin Men and the Telephone

Bill Frisell
Music for Strings

Jon Balke Siwan

Sabîl Quartet

Airelle Besson Quartet

Daniel Herskedal

Jaimeo Brown Transcendence

Basel Rajoub Soriana Project

november music 25th edition

www.novembermusic.net

Corrie van Binsbergen Ensemble & Dimitri Verhulst | Marike van Dijk Stereography Project | Caravan | Sanne Rambags & Jeroen van Vliet & Vincent Courtois | Ragazze Quartet & Kapok | Bram Stadhouders and the Big Barrel | Maarten Ornstein & Rima Khcheich & Mike Fentross en vele anderen…

2 t/m 12 november 2017
’s-Hertogenbosch

11 days * 20 locations * 70 concerts

Foto: **Karel Sanders**

Wouter Hamel

"Ik wil mezelf uitspreken"

Amaury is de online-alias van Wouter Hamel, de naam waarmee hij zich presenteert op datingapps. Het is tevens de titel van zijn nieuwe album, waarop hij zijn moed omarmt en twijfels overboord gooit. "Amaury is de versie van mezelf die alles durft en geen onzekerheden kent."

A Real Good Place moest het eigenlijk heten, het vijfde album van Wouter Hamel. Maar zo goed was die niet, de mentale plek waar de zanger-componist zich vorig jaar bevond. Er was een lange relatie die net geklapt was, ouders die ernstig ziek werden, twijfels over de nieuwe liedjes die hij had geschreven. En dan waren er nog de existentiële levensvragen: wie was hij en waarvoor stond hij, als bijna-veertigjarige? 2016 begon als een onzeker jaar voor Hamel. Het werd een sleuteljaar in zijn leven, als mens én songwriter. Hamel: "Ik heb veel over mezelf geleerd. Het was voor het eerst in negentien jaar dat ik weer single was. Ik ben vaak teleurgesteld in lange relaties. Veel van mijn liedjes gingen over jaloezie, angst dat de ander niet meer voor jou gaat, twijfels en vreemdgaan. Daar was ik nu wel klaar mee: janken over wat me aangedaan was en de geslagen hond zijn." Dan waren er nog de liedjes die hij schreef voor zijn nieuwe album. Dat zijn prima liedjes, geschreven met verschillende vaste schrijfpartners in Nederland en Londen. Toch had hij het gevoel dat ze niet sterk genoeg waren. Zo kwam hij uit bij Andy Platts, producer en songwriter van de Britse band Mama's Gun. "Het schrijven met hem was heel makkelijk en plezierig", blikt hij terug op de samenwerking. "Bovendien gaf Andy mij een *punchy sound* mee die me erg interesseert. Binnen vijf uur schreven we *Stray Cat*. Dat voelde zo goed dat ik besloot om de hele plaat met hem te maken."

Open voor de wereld

Die plaat krijgt uiteindelijk de naam *Amaury*. Het is de alias waaronder Hamel actief is op datingapps, iets wat hij altijd verfoeide. De naam staat symbool voor de nieuwe Wouter, eentje die openstaat voor de wereld. Hamel: "Amaury is de versie van mezelf die alles durft en geen onzekerheden kent. Die in tegenstelling tot Wouter geen oordeel heeft over wisselende contacten en geen liedjes schrijft over gebroken harten. Amaury durft helemaal zichzelf te zijn." Gaandeweg valt de echte Wouter steeds meer samen met het onlinepersonage Amaury. Oude overtuigingen en oordelen gaan overboord, een open houding komt ervoor in de plaats. Hamel: "Er ging een wereld voor mij open, het was een complete omwenteling. Ik was er nooit zo trots op om gay te zijn, terwijl ik in het toch redelijk tolerante Nederland woon. Waarom ging ik dan eigenlijk nooit naar gayclubs, de Gay Pride of Milkshake festival? Altijd had ik dit soort evenementen veroordeeld en gezegd dat ik het niet nodig vond. Nu besloot ik eens te gaan. Het bleek inspirerender te zijn dan ik dacht. Inmiddels juich ik het toe."

Niet té gay, of wel?

Hij denkt terug aan het interview dat hij in 2010 deed met Mark Murphy voor de dvd bij *Pompadour*. Hamel: "Hij vertelde dat hij zijn hele leven had gelogen over zijn geaardheid. Zelfs in zijn liedjes zong hij over een *she* terwijl hij een *he* bedoelde. Dat zou ik zelf nooit willen." Met hernieuwd inzicht kijkt hij naar zijn vorige liedjes en zijn carrière. Het goedbedoelde advies om niet te veel over zijn geaardheid te praten dat hij kreeg toen hij in 2007 debuteerde, legt hij nu naast zich neer. Hamel: "Ik dacht altijd dat het zou gaan om de muziek, omdat het daar voor mij om draaide. Toen ik debuteerde, bleken mensen plots ook een mening te hebben over hoe ik praat, dans en mezelf kleed. En ja, ik ben natuurlijk homo. Onbewust probeerde ik dat te verbergen. Je houdt er rekening mee dat je kleding of wat je schrijft niet té gay is, terwijl ik me als artiest juist open zou moeten stellen en zou moeten uitstralen wie ik écht ben. Toen ik besefte dat dit invloed had op mijn muziek, was dat de druppel die de emmer deed overlopen. Nu ben ik meer mezelf dan ooit tevoren."

Mond opentrekken

Op tournee in Korea en Japan leest Hamel wat er met homoseksuele asielzoekers in Nederlandse azc's gebeurt. Het inspireert hem om *Keep Watch* te schrijven, als een soort protest. Het liedje betekent een nieuwe stap in zijn carrière als songwriter, die een gevolg krijgt op *Amaury*. Veel van de onderwerpen die hem vorig jaar bezighielden, komen terug in de nummers. Thema's zijn emancipatie, homofobie, faalangst, zelfacceptatie en identiteit. Interessanter onderwerpen dan de áltijd maar bezongen liefde, die zoveel problemen met zich meebrengt. Hamel: "Homovrienden van mij zijn in elkaar geslagen. Moet ik hier iets mee, als homo en muzikant? Ik heb weinig voorbeelden, er zijn in Nederland niet veel muzikanten die hun mond opentrekken over dit soort kwesties. Ik ben altijd open geweest naar de buitenwereld toe, dus waarom niet hierover? Ik vind het nu belangrijk om me uit te spreken."

> "Ik ben er klaar mee de **geslagen hond** te zijn"

Jasper van Vugt

In deze serie tast onze Jazzism België-correspondent de grenzen af en belicht de Belgische jazz.

João Lobo

Een nieuw begin

Na een internationale carrière als sideman vond drummer João Lobo het tijd om nieuwe wegen in te slaan. Verrassende ideeën bij de vleet, zo blijkt uit zijn recente opnamen, waaronder de soloplaat *Nowruz*.

Als kind een eigen drumstel bouwen met kartonnen dozen, het is een bekend verhaal bij drummers. João Lobo (1981) vormt hier geen uitzondering op. De muziekschool was een eerste stap richting een professioneel muzikantenbestaan. In Lissabon, waar hij opgroeide, was echter geen conservatorium om verder te studeren. Naar het buitenland dan maar. De keuze viel op Den Haag. "Met Eric Ineke had ik de perfecte leraar die mij de essentiële basisprincipes aanreikte. Nog belangrijker was de ontmoeting met een heleboel muzikanten die later bepalend waren. Onder hen Manolo Cabras, Janos Bruneel, Lynn Cassiers, Joachim Badenhorst, Brice Soniano, Augusto Pirodda en Giovanni Di Domenico. De netjes afgebakende opleiding met de focus op classic jazz en bebop bleek ons ding niet te zijn. Daarom organiseerden we onderling repetities en jams." Vanuit Brussel bouwde hij nadien zijn internationale netwerk verder uit. De meesten van zijn medestudenten uit Den Haag hadden daar ondertussen een bloeiende improvisatiescene uit de grond gestampt. Lobo toerde met Enrico Rava en nam met het trio van pianist Giovanni Guidi twee cd 's op voor ECM. Maar ook bij labels als CamJazz en Clean Feed duikt ondertussen zijn naam op.

Subtiele sfeerschepping

Pas verscheen zijn eerste soloplaat, *Nowruz*. Geen ritmemilitarisme zoals in de film *Whiplash*, noch oeverloos 'piep-knor' uit de free. Alles draait rond een subtiele sfeerschepping. De titels verwijzen naar heel diverse thema's en onderwerpen. Zo betekent *Nowruz* niet toevallig een nieuwe dag in het Perzisch. "Niet dat ik het roer radicaal omgooi, maar de tijd is rijp om mijn eigen projecten meer in de kijker te plaatsen." De mini-suites *Tom* en *Zé* zijn dan weer een directe ode aan de Braziliaanse muzikant. "Hij maakte deel uit van die hele Tropicália-beweging, maar verkoos zijn eigen compromisloze weg te gaan toen alles richting mainstream begon over te hellen."

Onderkoelde accenten

Als drummer kent Lobo de klassieke helden en tijdens een jamsessie schrikt hij er niet voor terug om bijvoorbeeld Ellington-nummers mee te spelen. Zijn ding is echter vooral improvisatie en onderkoelde accenten leggen in diverse contexten. Zoals op *Sir Robert Williams*, de nieuwe plaat van Oba Loba. "Ooit begonnen als duo met de Portugese gitarist Norberto Lobo (geen familie, red.) is dit ondertussen uitgegroeid tot een heus collectief met in de rangen Lynn Cassiers, Ananta Roosens, Jordi Grognard, Niels Van Heertum en Giovanni Di Domenico." Allemaal pionnen uit de fameuze Brusselse improvisatiescene. De muziek valt best te omschrijven als een variant op pop met als rode draad intimistische melodielijnen en filmische panorama's. Huiskamerexperimenten worden daarbij gelinkt aan de tristesse uit de soundtracks van Eleni Karaindrou. Lobo heeft ook iets met dansers. Zo maakt hij deel uit van de voorstelling Kawral en is er *Two Women And A Drummer*, met het gezelschap Ballets Confidentiels. Daarnaast schreef hij de soundtrack voor *John From* van regisseur João Nicolau. Het komt zeker goed met die nieuwe richting van Lobo.

Georges Tonla Briquet

Foto: Cees van de Ven

Distributie Benelux: www.jtmusic.nl

ROCKIT

A Journey into Jazz & Beyond

HERBIE HANCOCK
THUNDERCAT
BADBADNOTGOOD
AVISHAI COHEN
(TRUMPET) QUARTET
DONNY MCCASLIN GROUP
TAXIWARS
MARK GUILIANA JAZZ QUARTET
SHABAKA & THE ANCESTORS
TUNE-YARDS
BEN VAN GELDER & REINIER BAAS
MILES MOSLEY
ALLISON MILLER'S BOOM TIC BOOM
JEFF PARKER & ROB MAZUREK
KNOWER

ZATERDAG
11 NOVEMBER
DE OOSTERPOORT
GRONINGEN

DE OOSTERPOORT GRONINGEN
ZA 11 NOVEMBER
16.00 UUR | € 47,50
(EXCL. € 3,50 SERVICEKOSTEN)
KAARTVERKOOP: KASSA DE
OOSTERPOORT (TROMPSINGEL 27)
& DE-OOSTERPOORT.NL,
PLATO EN TICKETMASTER.NL

KIJK VOOR MEER INFO EN TICKETS
OP ROCKIT-FESTIVAL.NL

JONGE HELDEN
Fotograaf & schrijver Govert Driessen portretteert aanstormend talent.

"In de stilte vind ik ruimte om te **luisteren naar wat mijn hart mij vertelt**"

Sanne Rambags

zang
Goirle, 9 oktober 1994

OPLEIDING
2012 - 2013: Vooropleiding Conservatorium van Utrecht
2013 - 2017: Conservatorium Tilburg
2017: Hochschule Musik Luzern, Zwitserland

PRIJZEN
Conservatorium Talent Award, 2017

BANDS
Rambags / Stadhouders / Lijbaart
Bram Stadhouders - gitaar
Joost Lijbaart - drums

Mudita
Koen Smits - trompet
Sjoerd van Eijck - piano

Kika Sprangers Large Ensemble

Nationaal Jeugd Jazz Orkest
o.l.v. Martin Fondse (2015, 2016)

WEBSITE
www.sannerambags.nl

"Op school haalde ik steeds minder voldoening uit het zingen van *standards*. Ik had het gevoel dat ik het themaatje zong, vervolgens een stap opzij deed en dat dán pas de muzikale magie begon. Terwijl ik juist daar zo graag deel van wilde uitmaken.
Het optreden in Paradox van Susanne Abbuehl in 2014 raakte mij diep. Dat wilde ik ook! Vanaf dat moment ontwikkelde ik mijn eigen klank en kreeg alles meer richting en intensiteit. In 2017 kreeg ik de kans om een halfjaar bij Susanne in Luzern te studeren. Zij is helemaal thuis in de Scandinavische jazz, het genre waarin ik me ook graag begeef. Ik houd van Noorwegen, het is daar weids, rustig en zó stil. In die stilte vind ik ruimte om te luisteren naar wat mijn hart mij vertelt. Daar word ik heel gelukkig van.
Geluk zit voor mij in verbinding voelen met mensen en de natuur. Tijdens concerten is de communicatie met het publiek heel intens. Met mijn muziek en stem probeer ik een ruimte te scheppen waarin wij alleen nog maar hoeven te 'zijn'. Ego en identiteit vallen weg. Ik ben dan niet Sanne Rambags, maar slechts de klanken die ik voortbreng.
Ik schrijf veel: teksten en poëzie, maar vooral muziek. Stilte is weliswaar een belangrijk onderdeel, maar nóg belangrijker is de vrijheid voor de muzikanten om hun eigen interpretatie aan mijn muziek te geven. Door die vrijheid klinken mijn stukken elke keer weer totaal anders, afhankelijk van met wie ik speel.
Rambags, Stadhouders, Lijbaart is ontstaan vanuit een carte blanche in Breda: ik mocht kiezen met wie ik wilde spelen. Bram en Joost zijn individueel te gek, maar ook samen zijn ze geweldig. Bram creëert met zijn gitaarspel en soundscapes letterlijk ruimte, waar Joost vervolgens kleur aan geeft. Tijdens de concerten ontstaat er zó veel dat er voortdurend nieuwe deuren voor ons opengaan. Eerder dit jaar speelden we op een festival in Mali, in mei in Mexico en dit najaar gaan we - vrijwel zeker - naar India en China!"

M JAZZ 2017
14/10/17
MONDRIAAN JAZZ FESTIVAL
DEN HAAG PAARD
KOORENHUIS
HUMANITY HOUSE
RAVI COLTRANE & CANTO OSTINATO | FORQ
MOONCHILD | NATE SMITH KINFOLK
MAMMAL HANDS | JAIMEO BROWN TRANSCENDENCE
ROHEY | JAMIRE WILLIAMS & MANY MORE
TICKETS: WWW.PAARD.NL

de Bijloke
puur muziek
BJO 'SMOOTH SHAKE' // MARIA MENDES QUINTET - vr 29 sep '17
BILL FRISELL - wo 8 nov '17
THE ABERCROMBIE QUARTET - wo 29 nov '17
KAJA DRAKSLER & EVE RISSER - za 9 dec '17
URI CAINE & BRUSSELS PHILHARMONIC - vr 19 jan '18
SINISTER SISTER //
CRISS CROSS EUROPE -do 22 feb '18
MARY HALVORSON 'CODE GIRL' - wo 14 mrt '18
YOUN SUN NAH - wo 28 mrt '18
AKA MOON: ALIFBATA - wo 4 apr '18
CRAIG TABORN QUARTET - do 3 mei '18
Tickets & abonnementen via www.debijloke.be
Vanaf € 18
JAZZ
SEIZOEN 2017-18
foto BILL FRISELL (C) Paul Moore
Vlaanderen
gent
Klara
PORT OF GHENT
Nationale Loterij

Kneebody

"De band voelt voor ons als thuiskomen na een lange reis"

Met hun nieuwe album *Anti-Hero* nu ook in Europa in de winkels en een mooie reeks optredens in de lage landen op de rit voor november, zal het baanbrekende Amerikaanse collectief Kneebody de komende maanden vol in de schijnwerpers staan. Hoog tijd om bij te praten.

Tekst: **Dick Hovenga** | Foto's: **Tarona**

Hoewel? Even bijpraten is lastiger dan verwacht. Naast Kneebody speelt het vijftal wereldwijd met alles en iedereen. Zo skypeten we met Ben Wendel, terwijl hij de zomer voor een groot gedeelte in Italië doorbrengt in de band van de jonge bassiste Linda Oh. Nate Wood spreken we in Frankrijk, omdat hij samen met drummer Mark Guiliana en toetsenman Jason Lindner in de *kickass band* van saxofonist Donny McCaslin door Europa trekt. Maar we komen er wel.
In 2001 kwamen in Los Angeles vijf jonge, in jazz opgeleide, muzikanten bij elkaar om de jazzgrenzen eens flink op te rekken. Adam Benjamin (keyboards), Ben Wendel (saxofoon), Nate Wood (drums), Kaveh Rastegar (bas) en Shane Endsley (trompet) hadden nooit kunnen voorspellen dat ze zestien jaar later en tien albums verder, wereldwijd tot medevaandeldragers van de nieuwe jazz gerekend zouden worden. Met het bundelen van invloeden uit bebop, zeventiger jaren jazzrock, Aphex Twin, Miles Davis, jarennegentighiphop, indierock, elektronica en klassiek creëerden ze eerst hun revolutie en injecteerden er daarna de wereldwijde jazzscene mee.

Kneebody-sound

Saxofonist Ben Wendel legt uit. "Toen we met Kneebody begonnen, hadden we zin om een band te beginnen zonder muzikale reserves en vol vrij spel. Het idee was om onze achtergrond, de jazzstudie, los te laten en muziek te maken vanuit ons hart. Dus naast jazz alle andere muziek die door onze aderen stroomt, mee te nemen. Wij dachten dat dit de ideale manier zou zijn om als muzikanten optimaal te groeien. Dit klinkt allemaal bewuster dan het was, maar als ik terugkijk, voelt het absoluut zo."
Het heeft even geduurd voordat Kneebody echt werd

INTRODUCING

De soul sensatie uit NYC:

KENNEDY ADMINISTRATION

IN STORES: 22. SEPT. 2017

CD N 78043 - LP N 78043

This is the pulse of today's music - from the street to the dance floor to the souls of our youth.

"If fairness plays any part in quality music reaching the masses these days, then Kennedy Administration will reach new commercial heights with Ms. Kennedy giving the cream of modern soul vocalizing"

John Osborne, Jazz FM, U.K.

ANDRE CYMONE 1969

CD N 78042 - LP N 78042

"1969 chugs with the crunch of Lenny Kravitz and the revolution-rock of Sly Stone."

Rolling Stone US

"With this album, I thought, what was my favorite time for music? The '60s. So I decided to see if I can make music that reflects that vibe without being retro.
I wanted to bring people on that journey with me."

Andre Cymone

IN STORES: 22. SEPT. 2017

Leopard a division of Jazzline

distributie door SUBURBAN DISTRIBUTION

De bandleden van Kneebody v.l.n.r.: Adam Benjamin, Shane Endsley, Kaveh Rastegar, Ben Wendel, Nate Wood.

opgepikt door een groter publiek. Wendel: "Natuurlijk weet je dat het met onze muzikale instelling wat langer gaat duren voordat je doorbreekt. Mensen moeten altijd aan nieuwe muziek wennen en je kan alleen bouwen via een klein publiek en enthousiaste journalisten. Als je als jazzband geboekt wordt en de muziek die je speelt daar wat verder van af staat, haken eerst de wat oudere, conservatievere jazzliefhebbers af. Totdat mond-tot-mond reclame het omgekeerde aanricht en vaak een wat meer in leeftijd gevarieerder publiek oplevert. Met onze manier van muziekmaken wordt je houdbaarheid wel langer.
Omdat we in het begin naast Kneebody allemaal in andere bands moesten spelen om onze huur te kunnen betalen, werden we snel betere muzikanten. Als we dan weer samenspeelden was het steeds een feest te horen dat we als muzikaal gegroeid waren. Ondertussen bouwden we wat financiële reserves op, zodat de noodzaak verdween om de Kneebody-sound aan te passen voor een groter publiek."

Experimenteren

"Spontaniteit is de sleutel tot een lange samenwerking", gaat Wendel verder. "Zodra we samenkomen om nieuwe muziek te maken, kijken we eerst naar ieders ideeën. Het zijn vrijwel nooit compleet uitgewerkte stukken. De gedachte is juist dat we vanuit een redelijk kaal idee het nummer, met onze eigen onafhankelijke manier van spelen, naar een echte Kneebody-compositie brengen. Omdat we altijd nieuwe geluiden uitproberen, worden de ideeën vaak zoveel meer dan wat er oorspronkelijk in het hoofd rondspookte. Dat maakt voor mij Kneebody, naast alle andere muziek die ik maak, zo interessant. Volledig op het hart gericht kunnen we samen steeds blijven experimenteren tot we écht blij met het resultaat zijn. Sinds de oprichting van Kneebody zijn we vrienden en onze werkende en persoonlijke levens zijn volledig vervlochten met de muziek die we als band maken. Onze band is de plek waar we aan elkaar kunnen laten horen hoe we als muzikant gegroeid zijn en waarin we zonder reserves onze muzikale uitspattingen kunnen botvieren. Na al die jaren voelt de band nog steeds als thuiskomen na een lange reis. Wij hebben publiek dat door ons verrast wil worden. Dat houdt in dat wij met elk nieuw album onszelf muzikaal ook opnieuw mogen uitvinden."

Meer Europees

Kneebody-drummer Nate Wood sluit zich hier volledig bij aan. "Onze manier van werken met Kneebody verandert steeds, dat komt vooral ook door onze drukke schema's in andere projecten. Voor ons laatste album *Anti-Hero* waren de basisideeën, noem het schetsen of flarden muziek, vooral opgenomen op telefoons. Vandaar uit hebben we in twee sessies het nieuwe album opgezet. Eerst met een lange studiosessie in de zomer van 2015 en een jaar later in het, door ons al veel voor albums gebruikte, huis van mijn vader in Californië. Binnen dat jaar waren onze opvattingen over de muziek alweer bijgesteld en het album is daarmee de vernieuwde versie." Kneebody's muziek klinkt met alles wat er de afgelopen jaren in Groot-Brittannië, België en Scandinavië binnen de jazz gebeurt, eigenlijk veel meer Europees dan Amerikaans. "Het verrast me dat je dat zo zegt, daar heb ik nooit zo over nagedacht", zegt Wood aarzelend. "Maar je hebt eigenlijk wel gelijk. Ik denk ook dat Europese muzikanten, die vanuit de jazz hun weg zoeken, wat minder bang zijn om te flink uit te wijken. Amerikaanse muzikanten houden structureel wat meer vast aan oude jazz."

> "**Spontaniteit** is de sleutel tot een lange samenwerking"

Alternatief circuit

"Het is bij ons net als wat Jason (Lindner) en Mark (Guiliana) jarenlang met Now vs Now vanuit New York hebben gedaan; een volslagen nieuwe manier van jazz met electronics vermengen. Electronics zijn misschien wel even belangrijk als jazz in mijn muzikale ontwikkeling. Aphex Twin behoort tot mijn top vijf van favoriete muzikanten. De ritmes, de structuur van de composities, het mysterie en de spannende gelaagdheid maakt alle Aphex Twin-composities intrigerend en buitengewoon. Door die vernieuwende golf in Europese jazz is het ook voor ons gemakkelijker opereren. Je weet dat je met nieuwe jazz altijd lastiger een standaard jazzpubliek kan veroveren. Daarom is het nu heel spannend dat we tijdens de nieuwe tour bijvoorbeeld in Nederland ook in een zaal als Paradiso spelen. Weliswaar in de bovenzaal, maar we maken daarmee wel een overstap naar het alternatieve circuit. Zolang de term jazz niet meer te veel aan onze naam kleeft en we een open publiek treffen, en daar zit Europa vol mee valt me steeds weer op, moet het helemaal goed komen. Ik merk tijdens het spelen met Donny (McCaslin) dat er door hun *Blackstar* en Bowie-samenwerking ook een ander publiek naar de concerten komt. Natuurlijk komen die ook voor Bowie-songs en onze bewerkingen, maar ze staan net zo goed open voor onze eigen composities. Dat geeft veel goede moed voor datgene waar we met Kneebody voor staan." J

Donny McCaslin

Geen illusies, mogelijkheden

Op zijn vijftigste staat de Amerikaanse saxofonist Donny McCaslin te popelen om nieuwe stappen te zetten en de meteen herkenbare fusie tussen jazz en elektronische muziek die hij zeven jaar terug begon te ontwikkelen naar een nóg hoger plan te brengen. Hoe is McCaslin op dat punt gekomen? Enkele uren voordat hij met zijn kwartet een indringend concert op North Sea Jazz geeft, volgt McCaslin in een interview het spoor terug.

Tekst: **Mischa Andriessen** | Foto's: **Jimmy King, Daniël De Borger**

Als McCaslin in november naar Nederland terugkeert voor een drietal shows zal voor het eerst zanger Jeff Taylor te horen zijn naast McCaslins kwartet. Taylor levert een opvallende bijdrage aan McCaslins terecht alom geprezen cd *Beyond Now* door de gloedvolle manier waarop hij *A Small Plot Of Land* van David Bowie zingt. De toevoeging van een zanger lijkt een logische stap voor McCaslin, die meer en meer invloeden toelaat van buiten de jazz en die door zijn veelbetekenende medewerking aan Bowies zwanenzang *Blackstar* het vertrouwen in zichzelf heeft gevonden om verder en dieper te gaan dan hij al deed. Aan de andere kant heeft McCaslins sax vaak al een vocale kwaliteit. Luister maar eens naar *Remain*, het slotnummer van *Beyond Now*, waarin McCaslin zich goeddeels beperkt tot het spelen van de zanglijn.

Vertrouwen

Hoe zal de muziek straks zijn met Taylor erbij? McCaslin: "Dat moet ik eerlijk gezegd nog uitvinden. De ontmoeting met Bowie is cruciaal geweest. Ik kreeg heel veel tijd voor mijn bijdragen en dat heeft ervoor gezorgd dat ik er veel meer en beter over ben gaan nadenken. Het belang van details, van dingen weglaten of juist toevoegen, het geluid dat je kiest – die invloed heeft het werken aan *Blackstar* niet alleen op mij gehad, maar op mijn hele band. Hoewel we toch al jaren samenspeelden, hebben we elkaar tijdens de opnamen nog veel en veel beter leren kennen. Dat is noodzakelijk. Als je nieuwe dingen wilt proberen, echt iets wilt veranderen, moet je elkaar volkomen kunnen vertrouwen, weten dat je elkaar zult volgen en steunen. Met toetsenist Jason Lindner, bassist Tim Lefebvre en drummer Mark Guiliana heb ik een diepe

> "**Zonder na te denken**, koos ik voor de tenorsax"

verstandhouding op zowel muzikaal als persoonlijk vlak opgebouwd, maar het zijn veelgevraagde musici, dus ze kunnen helaas niet elk optreden erbij zijn. Gelukkig heb ik musici als Jonathan Maron, drummer Zach Danziger en Nate Wood, die afwisselend invalt op bas en drums, die hun plaats kunnen innemen. Dat is heel bijzonder, want we hebben in de loop der jaren een specifieke taal ontwikkeld die je niet zomaar kunt meejammen. Jason werkt bijvoorbeeld vaak met puur geluid in plaats van melodische lijnen. Je moet dat onbekende terrein durven binnengaan. Wat dat betreft was het werken met Bowie een affirmatieve ervaring. De bevestiging dat bepaalde ideeën die ik over muziek had en heb geen illusies zijn, maar mogelijkheden, als je de vaste patronen die je op het conservatorium en op school hebt geleerd maar loslaat."

Al eerder zette McCaslin zo'n grote stap en was het iemand met dezelfde initialen als David Bowie die hem op het juiste spoor zette: saxofonist David Binney. McCaslin en Binney werken al jaren samen en Binney heeft veel van McCaslins platen geproduceerd. Het was Binney die McCaslin bewoog eens een elektronische plaat op te nemen. Het resultaat, *Perpetual Motion* (2010), was het baken op de weg die McCaslin sindsdien met een steeds grotere intensiteit is gaan volgen. McCaslin: "Binney is

V.l.n.r.: Jason Lindner, Jonathan Maron, Donny McCaslin en Nate Wood.

ongelofelijk belangrijk. Hij draagt zoveel goede ideeën aan, bijvoorbeeld nummers die we kunnen spelen, maar ook wat hij aan vaak subtiele geluiden toevoegt in de productie is vaak cruciaal. Het gekke is, dat als je kijkt naar wat voor muziek ik altijd heb geluisterd en ook wel gespeeld, dat het volkomen logisch lijkt dat ik de muziek maak die ik nu maak, maar het was destijds écht een stap en Binney overtuigde me ervan dat ik die moest zetten. Wat me tegenhield, weet ik niet precies. Waarschijnlijk was het toch het comfortabele van het weten waar je bent, dat raak je kwijt wanneer je ongebaande paden verkent. Het heeft bij mij de nodige tijd gekost voor ik dat aandurfde."

Keyboard op het kippenhok

McCaslins carrière had een lange aanloop. Vanaf het moment dat hij zich in de New Yorkse scene meldde, raakte hij in kleine kring bekend als de saxofonist die zo furieus maar ook zo melodieus kan soleren, in zijn eigen bands, maar ook bij trompettist Dave Douglas of in het orkest van Maria Schneider. Eerder was hij al opgemerkt door vibrafonist Gary Burton en was hij gepokt en gemazeld in bigbands op school. Toch ging muziek pas relatief laat een essentiële rol in zijn leven spelen. Zeker als je bedenkt dat zijn vader beroepsmuzikant was. McCaslin groeide op in Californië, in een gebied dat Happy Valley heet en zeer landelijk is.
"We hadden in de tuin hokken met kippen en duiven en konijnen. Toen ik langzaamaan voor de muziek gewonnen werd, bracht mijn vader een keyboard mee, legde dat op een kippenhok en begon te *compen*, waarbij ik dan eindeloos moest soleren."

"We hebben in de loop der jaren **een specifieke taal ontwikkeld** die je niet zomaar kunt meejammen"

Als kind leefde McCaslin in twee werelden. Het ene moment in de prachtige ongerepte natuur, waaraan hij zijn song *Glory* heeft gewijd, en het volgende ogenblik in Santa Cruz, waar veel goede jazz- maar ook reggae-artiesten optraden. "Mijn ouders waren gescheiden. Ik woonde bij mijn moeder en alleen op zondag was ik bij mijn vader. Hij speelde piano en vibrafoon en iedere zondag nam hij me mee naar de *shopping mall*, waar hij met zijn band een vaste gig had. Daar zat ik dan uren te luisteren. Toen ik wat ouder was, hielp ik ook mee instrumenten naar het podium te dragen. Het was een tweeslachtige ervaring. Enerzijds genoot ik van de muziek. Bij mijn moeder speelde muziek niet zo'n grote rol. Ik luisterde van alles, van de marsmuziek van John Philip Sousa tot The Beach Boys en AC/DC, maar het waren in eerste instantie vooral die wekelijkse optredens van mijn vaders band die mij muzikaal vormden. Tegelijkertijd zag ik ook de andere lelijke kant van muziek. Het gevecht om maar voldoende te verdienen en rond te komen. Daarnaast de alcohol en drugs en dat allemaal in een weinig verheffende omgeving. Zo'n immens winkelcentrum, waar toeristen maar een beetje rondsjokken."
Dus je dacht meteen: ik word ook muzikant? McCaslin blijft me vriendelijk aankijken, zijn glimlach gaat over in een peinzende uitdrukking, hij sluit zijn ogen en lijkt terug te keren naar die zondagen voor de bandstand bij de *shopping mall*. "Weet je, in die band speelde een tenorsaxofonist, een grote vent met een lange baard en hippe kleren, een hippie, en zowel hoe hij zich gedroeg als hoe hij speelde, maakte toen grote indruk op me. Ik zat vooraan en zag in de beker van zijn sax een plas condens en daarin dreef een sigarettenpeuk. Smerig natuurlijk, maar op de een of andere manier had het op mij toch een grote aantrekkingskracht. Jaren later - ik was twaalf - zat ik op school in een fotografieklas en ik was daar totaal niet op mijn plaats. Toen was er een laatste gelegenheid om te switchen en ik ging zonder daar veel over na te denken naar de muziekklas en het schoolorkest. Ik werd gevraagd welk instrument ik wilde gaan spelen en opnieuw, zonder na te denken, koos ik voor de tenorsax. Daar is het begonnen." J

Beluister ook Uitgelicht: de tien beste tracks van Thelonious Monk op jazzism.nl

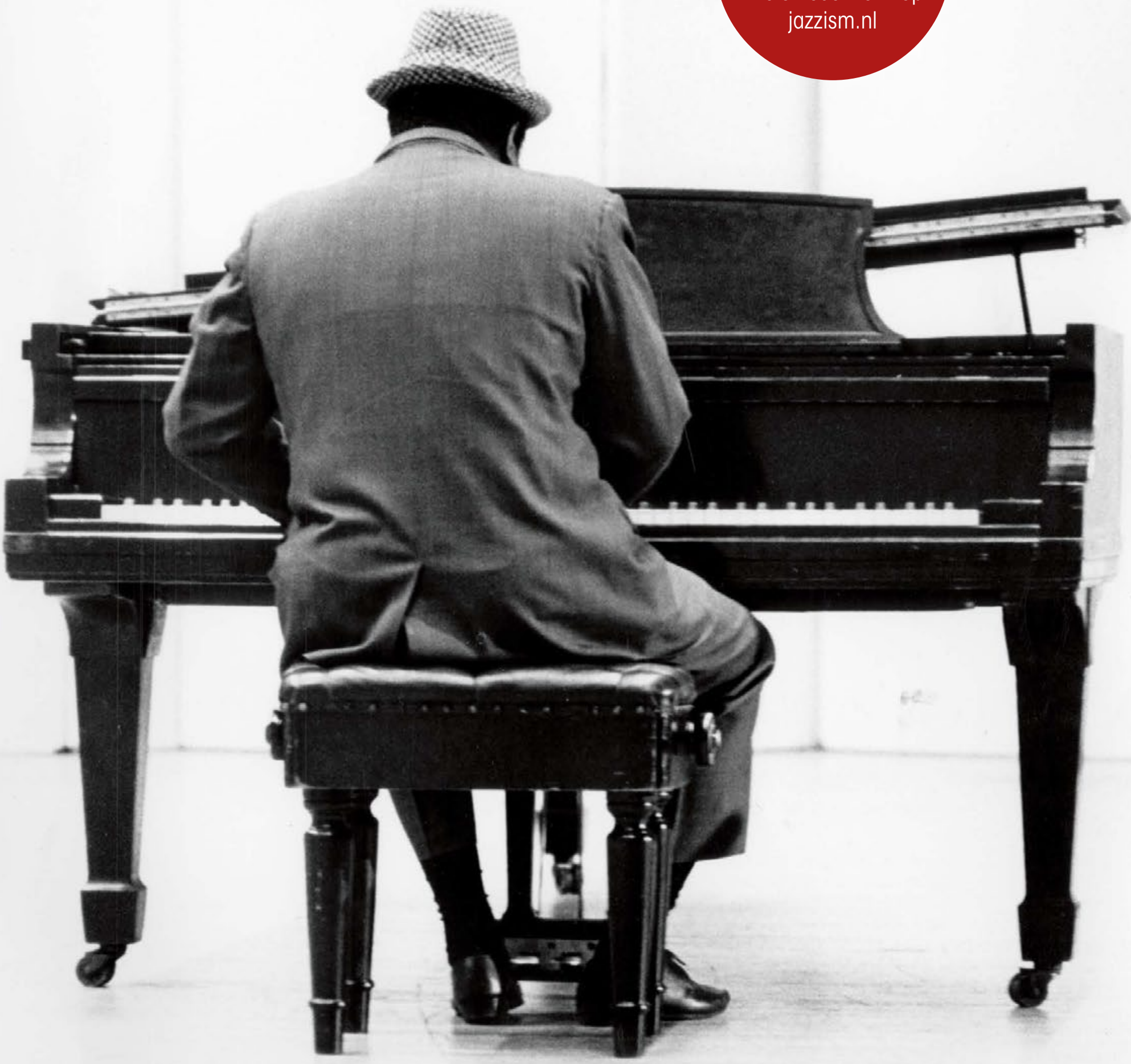

100 jaar Thelonious Monk

Gewoon met muziek bezig zijn vond hij mooi genoeg

Dit jaar zou Thelonious Sphere Monk (1917 - 1982) honderd zijn geworden. Was hij het grootste pianotalent uit de jazzgeschiedenis? Zeker niet. Behoorde hij tot de top vijf van de meest originele jazzmusici? Absoluut. Zijn pianospel en composities waren volstrekt eigenzinnig, zijn gedrag vaak onnavolgbaar. Deels kwam dat door zijn karakter, deels werd het veroorzaakt door een ernstige psychische kwaal. Een profiel van een uniek talent, een paradijsvogel van de jazz.

Tekst: **Coen de Jonge** | Foto's: **Hollandse Hoogte**

Catsville. Zo noemde Thelonious Monk de villa die barones Nica (Pannonica) de Koenigswarter-Rothschild had gekocht in Weehawken, New Jersey. Vanuit de woonkamer had je prachtig zicht op de Hudson-rivier en op *midtown* Manhattan. Het was dan ook een favoriete plek voor de vele jazzvrienden van de barones, vandaar Monks benaming – later doopte hij het huis *Cathouse*, en dat was eveneens de spijker op de kop. Nica was namelijk een fanatiek voorstander van dierenrechten, ze had op zeker moment meer dan honderd verwaarloosde poezen in huis genomen.
De pianist was uitstekend op de hoogte van de omstandigheden waarin de barones leefde. Zo mocht hij al eens met zijn gezin intrekken in haar hotelsuite toen zijn appartement door een brand onbewoonbaar was geworden. Ze kocht in die tijd - ze woonde op dat moment in het stijlvolle Bolivar Hotel - zelfs een Steinway-vleugel voor hem. Monk toonde zich dankbaar op zijn eigen manier: hij componeerde er stukken als *Ba-Lue Bolivar Ba-Lues-Are*, *Brilliant Corners* en het rechtstreeks aan haar opgedragen *Pannonica*. Nica sprong wel vaker voor hem in de bres. Zo zorgde ze er na lang soebatten in 1957 voor dat hij zijn *cabaret card* terugkreeg, het document dat recht gaf op professionele optredens in de clubs van New York. Ze was er zelf bij toen Monk en saxofonist Charlie Rouse ergens on the road in Delaware even uit haar Bentley wilden stappen om een glas water in een wegrestaurant te drinken. De eigenaar van de tent, doodsbenauwd voor die grote zwarte man, belde meteen de politie. De *state troopers* begonnen Monk met hun knuppels af te rossen, terwijl Nica smeekte om zijn vingers niet te beschadigen. Toen ze daarna de auto doorzochten, vonden ze zomaar een pietsje marihuana. Nica nam de schuld op zich, ze kreeg eerst drie jaar gevangenis aangezegd, maar daar kwam ze na veel jurisch getouwtrek onderuit.
Thelonious Monk mocht twee jaar lang niet in New York optreden, want zijn licentie werd ingetrokken. Dat wil zeggen: de vergunning om te spelen in jazzclubs waar ook alcohol werd geschonken. Dat was hem al eerder overkomen. In 1948 werd hij

Pannonica met haar katten.

gearresteerd vanwege het bezit van wiet, en in 1951 gebeurde hetzelfde, nu samen met zijn collega Bud Powell. De pianisten maakten een autoritje, er was een verkeerscontrole en Powell frommelde toen snel een pakje heroïne in de handen van Monk. Die liet het vallen tussen zijn tenen, maar daar werd het snel gevonden. Monk wilde niet zeggen dat de drugs eigenlijk van zijn vriend waren. Hij moest zestig dagen in de nor en weer werd zijn *cabaret card* ingetrokken.
Het leek een gedoemde combinatie, Monk en zijn *cabaret card*. Gelukkig was er in deze gevallen vaak zijn aristocratische vriendin Nica die een en ander recht kon zetten. Die loyaliteit ging zelfs zover dat ze Monk en zijn vrouw in 1973 gewoon in haar Cathouse opnam toen hij door zijn psychische toestand niet meer in staat was regelmatig op te treden. Hij bleef er tot zijn dood in 1982. Spelen deed hij nog maar sporadisch, pingpongen des te meer (won altijd) en verder viel hij te pas en te onpas in slaap. Hoewel hij wel elke dag een potje kaartte met zijn vrouw, dat hij ook steevast won.
Hij was de eerste die door Nica drie vragen (*Three Wishes*) voorgelegd kreeg, een reeks die uiteindelijk tot een boek met dezelfde titel zou leiden. "Als je drie wensen zou mogen doen die onmiddellijk ingewilligd worden, welke zijn dat dan?" Monk liep een poosje heen en weer terwijl hij naar de fraaie skyline van Manhattan keek. Over zijn antwoorden was Nica heel verbaasd. "Dat heb je toch allemaal al?" De pianist wenste namelijk dat hij muzikaal succesvol zou zijn, dat hij een gelukkige familie zou bezitten en dat hij een te gekke vriendin als Nica zou hebben.
Toch waren die antwoorden van Monk best begrijpelijk. Vergeleken met generatiegenoten als Bud Powell, Dizzy Gillespie en Charlie Parker duurde het veel langer tot hij bij het brede jazzpubliek echt bekend zou worden. Ook vanwege zijn strubbelingen met de *cabaret card* was het voor hem lang moeilijk om aan werk te komen. Daarbij kwam ook nog dat zijn onvoorspelbare gedrag en zijn excentrieke composities soms een afschrikwekkend effect hadden op collega's. Zo klaagde altsaxofonist Gigi Gryce eens hartgrondig over de 'onspeelbare' partijen die Monk voor hem in petto had. "*I had a part Monk wrote for me that was impossibe. I had to play melody while simultanously playing harmony with him. In addition, the intervals were very wide besides; and I just told him I couldn't do it.*" Monk was niet onder de indruk. "*You have an instrument, do you?*" vroeg hij. "*Either play it or throw it away.*" Waarschijnlijk ging het om *Gallop's Gallop*, dat inderdaad een onorthodoxe - maar wel strikt authentieke - structuur bezit.

Persoonlijke pianotechniek

Toen hij op 10 oktober 1917 ingeschreven moest worden in het geboorteregister van de plaats Rocky Mount in North Caroline ging het ook al niet van een leien dakje. 'Thelonious Sphere Monk' had er moeten staan, maar na veel gepruts kon men iets lezen als Thelious of Thelius. De tweede naam (naar die van zijn oma) had men maar helemaal weggelaten. Na een poosje was ook niet meer duidelijk wat zijn exacte geboortejaar was; lange tijd noteerde men 1920, een fout die Monk zelf niet corrigeerde, te veel moeite. Toen hij vier jaar was, verhuisde de familie naar New York, West 63nd Street, vlak bij de Hudson. Hij zou er het grootste deel van zijn leven blijven wonen. Vader was ziekelijk, kon het leven in de grote stad niet goed aan en verdween al snel naar elders. Moeder Barbara moest het maar rooien met haar

> "You have an instrument, do you?" vroeg Monk, "**either play it** or throw it away"

drie kinderen. Dat lukte haar, als ambtenaar bij de gemeente, ook nog redelijk. Na een tijdje kwam er zelfs een oude piano in het huis in de wijk San Juan Hill. Zuster Marion was de eerste die er les op kreeg, broertje Thelonious stond ondertussen achter haar de kunst af te kijken. En paar jaar later, rond zijn elfde, mocht hij zelf aan de slag, op voorspraak van de pianoleraar, die merkte dat broer er veel meer van bakte dan zijn zus. Vanaf het begin hield hij overigens zijn vingers in een incorrecte positie. Heel lang duurden die lessen dan ook niet. Zijn latere echtgenote Nellie verklaarde het eens aldus: Thelonious had eigenlijk een handicap. Hij had simpelweg heel grote handen en zeer korte vingers. Dat probleem loste hij op door een strikt persoonlijke pianotechniek te ontwikkelen, die volgens de klassieke normen helemaal verkeerd was.
Hoe dan ook, Thelonious wilde al snel alleen nog maar muziek maken. Toen hij veertien was, kon hij daarmee bij zogenaamde *house rent parties* al wat verdienen, hoewel hij toch ook andere talenten had. Zo bleek op school dat hij aanmerkelijke athletische kwaliteiten bezat, vooral als basketballer. Maar zijn muzikale gaven kregen op de prestigieuze Stuyvesant High School geen weerklank, hij mocht niet eens meedoen aan de

muziekprogramma's. Teleurgesteld liet Monk de high school begin 1934 voor wat die in zijn ogen was: bekakt en racistisch. Daarna ging hij nog fanatieker met de piano bezig, zeker nadat hij grootheden als Art Tatum, Teddy Wilson, Count Basie en vooral de in de buurt wonende *stride pianist* James P. Johnson had gehoord.
Zijn eerste echte baantje kreeg Monk als begeleider van een mevrouw die als evangeliste en tevens gebedsgenezeres met een gospelgroep door het land trok. Dat duurde twee jaar, toen kreeg hij er genoeg van, maar het was een nuttige leerschool. Hij leerde er te reageren op de vibes bij de uitzinnige kerkgangers en kreeg door wat het effect van soulvol pianospelen op het publiek kon zijn. "*Playing in the churches was a lot of fun"*, vertelde hij later aan muziekjournaliste Valerie Wilmer. "*I was in there for practically every night. But I always did play jazz. In the churches I was playing the music the same way.*" Daarnaast luisterde hij ook veel naar populaire Tin Pan Alley-songs, zoals *Tea For Two* en *Nice Work If You Can Get It*.
In 1936 keerde Monk terug naar New York. Eerst verdiende hij nauwelijks een stuiver. Dat werd wat beter toen hij als pianist bij de band van trompettist Cootie Williams een compositie inleverde die hij zelf *I Need You So* noemde (het was in feite een romantische ode aan zijn aanstaande vrouw) en die later de titel *Round Midnight* kreeg. De bandleider had snel door dat dit een stuk met potentie was en liet er een tekst bijmaken door ene Bernie Hanighen. De opbrengst moest daarna door drie man worden gedeeld, hoewel Williams er geen noot aan had bijgedragen. Monk kreeg een voorschot van honderd dollar en daarna twaalf jaar lang helemaal niks. Ook dat was een nuttige ervaring; zelf nam Monk het stuk pas voor een eigen plaat op in 1947.

Kraamkamer van de bebop

In 1939 had zich in New York onder de paraplu van ex-bandleider Teddy Hill een groep jonge musici gevormd die het allemaal weer eens anders wilden doen. Leden waren youngsters (en vaak ook buurtgenoten) als trompettist Dizzy Gillespie, drummer Kenny Clarke, pianist Bud Powell en Monk. Toen Teddy Hill het aanbod kreeg als manager te fungeren in een nieuwe jazzclub (oftewel playhouse) die oud-saxofonist Henry Minton in het leven had

Thelonious won vrijwel altijd met pingpong.

Monk bij de Bentley van Nica.

geroepen, kwam er een vaste plek voor al die jonge hemelbestormers. Minton had een drieslag bedacht: 's middags goeie dansbare muziek uit de jukebox, 's avonds kon je er een billijk geprijsde maaltijd krijgen, en 's nachts werden goede solisten gelokt om te komen jammen bij een vaste huisband. Drummer Kenny Clarke vroeg Theonious Monk om lid van die sectie te worden – men vond namelijk ook dat het publiek echt iets nieuws en spannends moest kunnen beluisteren, want gewone jamsessies waren er in die buurt genoeg.
Na een tijdje konden Clarke en Gillespie nog een andere revolutionaire musicus naar Minton's Playhouse lokken, namelijk altsaxofonist Charlie Parker. Zo werd de zaak van Minton in feite de kraamkamer voor een nieuwe muziek: de bebop. Er ontstond al snel rumoer over, Louis Armstrong maakte zich zelfs erg kwaad over de (in zijn ogen) muzikale beledigingen, en er kwamen ook muzikanten op de jamsessies af die eigenlijk van te laag allooi waren. Daar wisten de jonge kernleden wel wat op. Gillespie: "Op sommige middagen, voordat we met de sessies begonnen, gingen Thelonious en ik ingewikkelde variaties bedenken op bestaande akkoorden, en die gebruikten we dan 's nachts om die niet-getalenteerde kerels af te schrikken." Dat werd bevestigd door Kenny Clarke. "We deden dat om 's nachts de gasten die we er niet bij wilden hebben te ontmoedigen. Die gaven de moed dan na een paar chorussen op en dropen langzaam af."
Het voordeel van het rotgeintje was wel dat de kernleden zichzelf dwongen om inderdaad met meer ingewikkelde stukken te komen. Een jazzstandard als *Epistrophy* kwam op die manier uit hun koker. Het leverde ook veel nieuwe composities op, vaak gebaseerd op bekende standards. Zo was het stuk *Evidence* gebaseerd op de akkoorden van de song *Just You, Just Me*, maar dan totaal gestript en geabstraheerd. Alsof Monk de Piet Mondriaan van de jazz wilde zijn. Pianiste Mary Lou Williams, vanaf het begin een supporter, zag dat er in het begin maar weinig musici waren die iets konden met de

ongemakkelijke akkoorden van Monk. Gitarist Charlie Christian, Don Byas, Kenny Clarke, trompettist Idrees Sulieman en nog maar een paar, dat was het wel.

Tijd en geld

Monk profiteerde financieel nauwelijks van de ontluikende faam. Manager Teddy Hill zag dat al vroeg heel scherp. "*Monk seemed more like the guy who manufactured the product rather than commercialized it. Dizzy had gotten all the exploitation, because Dizyy branched out and got started.*" Toen andere beboppers hoe langer hoe sneller gingen spelen en daartoe zoveel mogelijk noten gebruikten, speelde Monk er juist hoe langer hoe minder, en die waren in de oren van anderen vaak nogal bizar – maar volgens hemzelf *perfectly logic*. Zo zette hij zichzelf in feite buitenspel in de bebopscene; hij maakte er deel van uit, maar stond er gaandeweg ook buiten. Daar kwam nog bij dat de pianist zich zacht gezegd weinig bekommerde om futiliteiten als klok of horloge. Eigenlijk was hij nooit op tijd, zelfs niet als hij al uren eerder in het pand was aangekomen, maar niet op het juiste tijdstip op het podium. Gillespie begon zich daar flink aan te ergeren: "*It was against the law to show up on time.*" Toen Monk op zeker moment pianist was geworden in Gillespies bigband liep Dizzy's ergernis zelfs zo hoog op dat hij Monk tijdens een concert in de Apollo op staande voet ontsloeg. Monk was weer eens te laat, het eerste stuk was al gespeeld, en terwijl hij op zijn tenen naar de piano sloop wees de trompettist met een beschuldigende vinger naar hem: "*You're fired!*" Daar kwam bij dat hij als begeleider toch al veel te baldadig bezig was. Niet iedereen was het trouwens met Gillespie eens, ze hadden al veel aan Monk en zijn originele stukken gehad. Monk bekommerde zich niet veel om geld, dat was een terechte constatering. Misschien omdat hij door zijn moeder (en later een tijd ook door zijn vrouw) werd onderhouden? Het was waarschijnlijk heel anders gelopen als hij op eigen benen had moeten staan, vond Teddy Hill. Monk hoefde er nooit bang voor te zijn dat hij door zijn familie buiten de deur werd gezet. Ook toen hij eindelijk wat meer succes kreeg, vanaf eind jaren vijftig, maakte de pianist zich niet druk over zijn inkomsten. "*My wife and kids spend a lot of money, but I really don't know how much I make. I'd go stupid collecting and counting my money.*" Gewoon met muziek bezig zijn vond hij mooi genoeg. Soms stond hij uren op de hoek van West Sixty-third Street, om dan geheel in zichzelf verzonken aan muziek te denken.

Thelonious had **eigenlijk een handicap**

Kribbig over Coleman

Dat laatste gebeurde in het laatste decennium van zijn leven steeds vaker. Echt communicabel was hij al nooit. Bij interviews gaf hij meestal nauwelijks antwoord, hij viel soms gewoon in

Voor Minton's Playhouse met v.l.n.r. Thelonious Monk, Howard McGhee, Roy Eldrige en Teddy Hill.

Thelonious Monk in Mintons Playhouse in 1947.

slaap, maar later deed hij er helemaal het zwijgen toe. Toen producer en jazzscribent Orrin Keepnews hem eens telefonisch enkele vragen stelde waarop hij steeds maar het antwoord "*no*" hoorde, meldde pianist Barry Harris (die op dat moment ook bij Nica woonde) dat hij nog geluk had gehad. "Meestal zegt hij helemaal niks." Soms dacht men dat alles hem totaal onverschillig liet, maar dat was schijn. Toen jazzcriticus Nat Hentoff eens in het huis van Nica een nieuwe plaat van de toen hooggeprezen Ornette Coleman draaide, reageerde Thelonious daarop enigszins kribbig. "*That's nothing new. I did it years ago.*" Hij liet dat zelfs horen door een eigen plaat die hij uit een stapel opdiepte. Daarna zei hij de hele avond niets meer.
Monk leed vrijwel zijn hele volwassen leven aan een bipolaire stoornis, hebben deskundigen achteraf vastgesteld. Manische perioden werden afgewisseld met depressieve buien. Hij werd zeker twaalf keer voor deze en andere kwalen opgenomen, en helaas kreeg hij vaak geen competente medicatie. Daar kwam nog bij dat hij een ruime innemer van alcohol en drugs was geweest, dat werkte ook niet gunstig uit op zijn gestel. De laatste jaren bij Nica had hij waarschijnlijk ook nog last van toenemende dementie. Gelukkig waren zijn mooiste stukken al lang daarvoor voor ons gespeeld. J

BELANGRIJKE PLATEN VAN THELONIOUS MONK

Genius Of Modern Music Vol. 1 & 2 (Blue Note, 1947/1952)
Thelonious Monk/Sonny Rollins (Prestige, 1953/1954)
Monk's Music (Riverside, 1957)
Brilliant Corners (Riverside, 1957) *With John Coltrane In Carnegie Hall* (Blue Note, 1957/2005)
Misterioso (Riverside, 1958)
At Town Hall (Riverside, 1959)
Jackie-ing - Live In Amsterdam May *1961* (NJA, 2014)
Solo Monk (Columbia, 1965)

Pas ontdekt: *Les Liaisons Dangereuses Soundtrack* (Sam Records/Saga Jazz, 1959)

Hans Janssen, hoofdconservator van het Gemeente-museum Den Haag.

Piet Mondriaan

Improviseren op basis van vakmanschap

Mondriaan en jazz is een bekende combinatie. Hans Janssen is hoofdconservator van het Gemeentemuseum Den Haag en auteur van een nieuwe biografie over Piet Mondriaan. Hierin keert Janssen zich met verve tegen de aloude visie op Mondriaan als wereldvreemde kluizenaar. Jazz dampt van de pagina's.

Tekst: **Jaïr Tchong** | Foto's: **Joke Schot**

Wanneer ik het Gemeentemuseum Den Haag binnenwandel, hoor ik nog net het staartje van een felle telefonische discussie over 'vermeend antisemitisme bij Mondriaan'. Het boek ligt al een halfjaar in de boekwinkels, maar aan Mondriaan-duiding doet Hans Janssen permanent en via alle kanalen.

Mondriaan keek op een volstrekt andere manier tegen de jazz en de Afro-Amerikaanse cultuur aan dan velen. Hij was wars van alle uiterlijkheden en van oppervlakkige, racistische kanten wilde hij niets weten. Zijn interesse was oprecht. Hij wist alles over de nieuwste trends en was in staat de echte kwaliteit van de loutere opwinding te scheiden. (Een nieuwe kunst voor een ongekend leven, p. 101)

Twee jaar en vier maanden heb je aan dit boek gewerkt, drie of vier maanden was het plan. Je voelt als lezer de persoonlijke fascinatie voor Mondriaan. Waar komt die drive vandaan?

"Ik wilde al mijn kennis over Mondriaan een plek geven. In twintig jaar heb ik zoveel materiaal verzameld. Ik zag ineens de contouren van een heel interessante man. Tijdens het modernisme werd de persoon van de kunstenaar onder het

tapijt geschoven. Ik dacht: die man is juist wél interessant, zijn persoonlijke leven maakt de kunst nog interessanter. Om een voorbeeld te noemen: ik sprak eens met een Mondriaan-expert, op zoek naar informatie over een achttienjarig meisje dat verliefd was op de toen zestigjarige Mondriaan. Die expert kwam meteen met een map vol documentatie: werkelijk alles wat er over die vrouw bekend is. Maar dat deed er voor de modernisten niet toe. Dat behoorde geen plek te krijgen in de perceptie van Mondriaan."

Je neemt de lezer mee in Mondriaans werkwijze, tot in zijn hoofd.
"Ik wil zo dicht mogelijk bij de kunstenaar blijven en laten zien hoe dit kunstenaarshoofd denkt. Dat is: vooral op basis van vakmanschap improviseren. Een kunstenaar is vaak helemaal niet op zoek naar iets radicaal nieuws, het is meer een kwestie van panisch proberen iets te maken wat hem zelf bevalt. Mondriaan was heel concreet bezig om met verf iets van universele waarde te maken. Niet de allerindividueelste expressie van de allerindividueelste emotie, maar iets wat daar bovenuit stijgt. Iets wat een schoonheid vertegenwoordigt die we allemaal kunnen ervaren. Iets wat zich vanuit het schilderij rechtstreeks in jouw hoofd nestelt en waar zoiets als esthetische genoegdoening op volgt."

'De Jazz en de Neo-plastiek scheppen reeds een omgeving waar kunst en filosofie opgaan in rythme dat geen vorm aanneemt, dus "open" is.' (december 1927)
(Een nieuwe kunst voor een ongekend leven, p. 425)

Zo beschreven doet dit sterk aan de praktijk van een jazzmusicus denken.
"De parallel met muziek is evident: al improviserend kom je op nieuwe vormen, een nieuwe beeldtaal. Je vindt niet wat je zoekt, je zoekt wat je vindt. Dat heeft Mondriaan zijn hele leven gedaan, zowel in zijn vroege werken als later. De vuurtoren bij Westkapelle, met die lucht van schapenwolkjes, dat is eigenlijk ook al een structuur."

Mondriaan wordt algemeen gezien als conceptueel kunstenaar, zoals veel kunstenaars tegenwoordig werken.
"Klopt. Maar ik wil juist een kunstenaarsschap laten zien dat puur intuïtief is, dat leeft van het genieten van het tekenen en het schilderen, de verftoets en de geur van terpentijn. Dat is iets wat in de praktijk van vandaag, en trouwens ook in de kunsthandel, vaak wordt vergeten. Tegenwoordig wordt iets afgekeurd als het geen uitspraak doet over een of ander misstand in de werkelijkheid. Juist kunst die intuïtief tot stand komt, en die laat zien wat een sterveling vermag op het gebied van de schoonheid, dat is al een politieke uitspraak."

Wat heeft het oude beeld doen laten ontstaan, waarom wordt Mondriaan vaak zo cerebraal beschouwd?
"Dat heeft te maken met een generatie kunsthistorici die zijn tanden stukbeet op het onbekende. In 1956 is de eerste biografie verschenen van iemand die vijf jaar lang bij hem over de vloer kwam. Deze biograaf wilde de code kraken. Mondriaan stond erbij te lachen: 'Er is geen concept!' Maar men ging door op die weg en bleef op zoek naar zijn methode. Dat komt in alle kunstvormen voor, inderdaad ook in de muziek. Uit bewondering wil je doordringen tot de kern van de zaak, dat geldt voor de liefde en dat geldt voor de kunst."

Wat is het eerste moment waarop jazz van belang is in Mondriaans leven?
"In mijn boek gaat het eigenlijk meer over Mondriaan en muziek in het algemeen. In 1898 krijgt hij aan de Universiteit van Leiden een bijbaantje, waarvoor hij moet turen door de microscoop naar bacteriën en virussen en die dan keurig moet natekenen. Hij sluit vriendschap met de professor, komt daar over de vloer en de vrouw van die professor blijkt zeer muzikaal. Mondriaan is dan 26 jaar oud en gaat met deze mevrouw op concertbezoek in de Leidse Gehoorzaal en het Amsterdamse Concertgebouw. In conversatie met haar leert hij dat je over muziek van gedachten kunt wisselen. We hebben geen enkele aanwijzing dat hij thuis iets muzikaals meekreeg, dus ik vermoed dat dit voor Mondriaan

Beelden van Piet Mondriaans platencollectie.

PaRaDox

SEPTEMBER

VR 15 **Mark Schilders FABRIK**
ZA 16 **BimBam Bennink**
ZA 16 **Rambags - Lijbaart - Stadhouders**
VR 22 **Matangi Quartet**
ft. Lijbaart - Brederode
ZA 23 **Reijseger - Fraanje - Sylla**
VR 29 **Zach - Økland - Van Heertum - Jillings - Machtelinckx**
ZA 31 **"MONK 100" Baron - de Looze - Verheijen**

OKTOBER

WO 04 **Jubileumavond Paul van Kemenade**
ZA 07 **ICP - 'Han Bennink 75 jaar'**
ZO 08 **GONG**
WO 11 **Nate Smith KINFOLK**
VR 13 **Jasper van 't Hof 1/4-tet**
ZA 14 **Terry Bozzio - solo drums**
ZO 15 **FORQ**
WO 18 **VLEK**
VR 20 **Cécile McLorin Salvant**
ZA 21 **Matt Andersen**
WO 25 **Marquis Hill Blacktet**
VR 27 **Girls in Airports**
ZA 28 **Die Anarchistische Abendunterhaltung**

NOVEMBER

VR 03 **Marius Neset Quintet**
WO 08 **Kneebody**
VR 10 **Makaya McCraven**
ZA 11 **Albert Lee Band**
WO 15 **Matthew Stevens Trio**
VR 17 **Colin Vallon Trio**
WO 22 **Bill Laurance**
VR 24 **Krupa & the Genes**
ZA 25 **ENRICO RAVA QUARTET** Nacht van de Jazz
WO 29 **Wirken Ensemble**
(Erker-Fondse-vd Westen-Wirken)

www.paradoxtilburg.nl

FESTIVAL 2017

JAZZ

INTERNATIONAL **THE NORDIC**

ROTTERDAM

27 28 29 OKTOBER

www.jazzinternationalrotterdam.nl

KOENIVERSE3 FT. JORIS ROELOFS (NL) • **UNDER THE SURFACE** (NL)

MATHIAS EICK QUINTET (NO)

OCHSEN (NL) • **ELLEN ANDREA WANG TRIO** (NO) • **STROBES** (UK)

BOBO STENSON TRIO (SW)

CODARTS YOUNG TALENT BIGBAND (NL) & KATHRINE WINDFELD (DK) • **HOW TOWN** (B)

MATS EILERTSEN (NO)

THE PACK PROJECT **THOMAS POL** (NL) • **ALESSANDRO FONGARO'S - CLOD** (NL)

MARQUIS HILL BLACKTET (US)

KOFFIE (NL) • **DUO ORNSTEIN GUNNLAUGS** (IS) • **ROGIER TELDERMAN'S TRIPTYCH** (NL)

REMBRANDT FRERICHS TRIO (NL)
FT. VERNERI POHJOLA (FI) + SYLVAIN RIFFLET (FR)

JAZZART ORCHESTRA FT. MARTIN FONDSE (NL) & **SHAZA HAYEK** (SY)

SNORRE KIRK QUINTET (DK)

NIJMEGEN

OKTOBER DO 26 VR 27 ZA 28 ZO 29

PHIL'S MUSIC LABORATORY (NL) • **TEUN CREEMERS** (NL)

CHILDREN OF THE LIGHT (US)
DANILO PÉREZ - JOHN PATITUCCI - BRIAN BLADE

REMBRANDT FRERICHS TRIO (NL) + VERNERI POHJOLA (FI) + SYLVAIN RIFFLET (FR)

LEE KONITZ QUARTET (US)

CODARTS YOUNG TALENT BIGBAND (NL) & KATHRINE WINDFELD (DK)

YUSSEF DAYES (UK)
THE MUSIC OF BLACK FOCUS

BROKEN BRASS ENSEMBLE (NL)

STROBES (UK)

THE PACK PROJECT MET **THOMAS POL** (NL)

www.fjin.nl

een bevrijding was. Hij woont in Amsterdam, waar tot 1924 dansen in het openbaar verboden is. Alleen op de Zeedijk wordt gedanst, omdat de politie daar niet durft te komen. En onder het mom van 'verenigingsverband' wordt er in achterafzaaltjes gedanst. Juíst het verbodene interesseert Mondriaan bijzonder. In Nederland is bij mijn weten voor 1920 geen spoor van jazz te vinden, maar al in 1909 is Mondriaan bezig met dansen en zeker ook de meer populaire muziekvormen. Hij weet van Bach, Beethoven, Mahler, Saint-Saëns. In 1912 komt hij de componist Jakob van Domselaer tegen, die dan nog compositie studeert bij Ferruccio Busoni in Berlijn. In 1912 is Mondriaan in Parijs en raakt daar geïnteresseerd in wat de futuristen (kunststroming, red.) doen. We hebben een aanwijzing dat hij voor 1914 al van de Amerikaanse muzikale tradities wist. Mondriaan was een kind van zijn tijd, de oren altijd open, heel enthousiast over het nieuwste. Ook over fotografie: om zijn werken te fotograferen en zijn atelier. Hij was al vroeg ook heel erg met radio bezig, waarvan hij snel doorheeft dat die niet alleen de waardering van de muziek zal veranderen, maar ook de hele muziekpraktijk. Muziek is nu oneindig heruitvoerbaar. Om die te doorgronden, kun je die nu noot voor noot reproduceren. Dat is geweldig, maar niet als het daarbij blijft. Je moet ook zelf tot een muzikale uitspraak komen, de vrije, improvisatorische ruimte zoeken."

In je boek is er een diepgaande connectie tussen de figuratieve en non-figuratieve Mondriaan.

"Ik laat zien dat er geen verschil is tussen die vroege landschappen en die latere abstracte meesterwerken. Techniek is het allerbelangrijkste wat een kunstenaar drijft, maar jammer genoeg is vaak niemand daarin geïnteresseerd. Twee kunstenaars van nu hebben me enorm geholpen bij de research. Ik kan zelf niet tekenen of schilderen, maar ik vind het geweldig om te kijken en te reconstrueren wat een kunstenaar precies doet. In het ambachtelijke maken, en mijn reconstructie daarvan, zit ook heel veel van het plezier van het kijken."

'In onze dagen verschijnt de jazzband, die korte metten durft te maken met de melodie en door droge, ongewone geluiden tegen de ronde klank durft te opponeren. Hoewel de oude instrumenten nog niet zijn afgeschaft, zet men er niettemin andere, modernere tegenover. De traditionalisten kunnen nog zo tegensputteren, de nieuwe tijdgeest is in opmars en niets zal hem tegenhouden.'
(Een nieuwe kunst voor een ongekend leven, p. 83)

Een speculatieve vraag: welke muziek zou Mondriaan tegenwoordig interessant hebben gevonden?

"Harry Cooper, conservator hedendaagse kunst bij de National Gallery in Washington, schreef een dissertatie over Mondriaan en muziek. Ik vroeg hem dit ooit. Volgens Cooper zou Mondriaan nu zijn gevallen voor de meest radicale vormen van house. Zelf denk ik dat hij verder was gegaan op de lijn Thelonious Monk, Ornette Coleman, Eric Dolphy, Albert Ayler en ICP Orchestra – dat acht ik waarschijnlijker."

Je bent de broer van Guus Janssen, de bekende componist en opvolger van Misha Mengelberg in het Instant Composers Pool Orchestra. Had dat een invloed op het boek?

"Bij bepaalde passages heb ik Guus zeker gevraagd voor advies. Bijvoorbeeld bij die discussie over Schönberg en de abstracte traditie in de hedendaagse klassieke muziek. Een gesprek met Jan Erik van Regteren Altena, violist bij het Mondriaan Kwartet, en Guus samen is denk ik het belangrijkste geweest. Voor Jan Erik is ritme opeenvolging in de tijd, voor Guus is het een structuur in de tijd. Die conversatie bleek heel belangrijk voor mijn denken over hoe Mondriaan omging met ritme." J

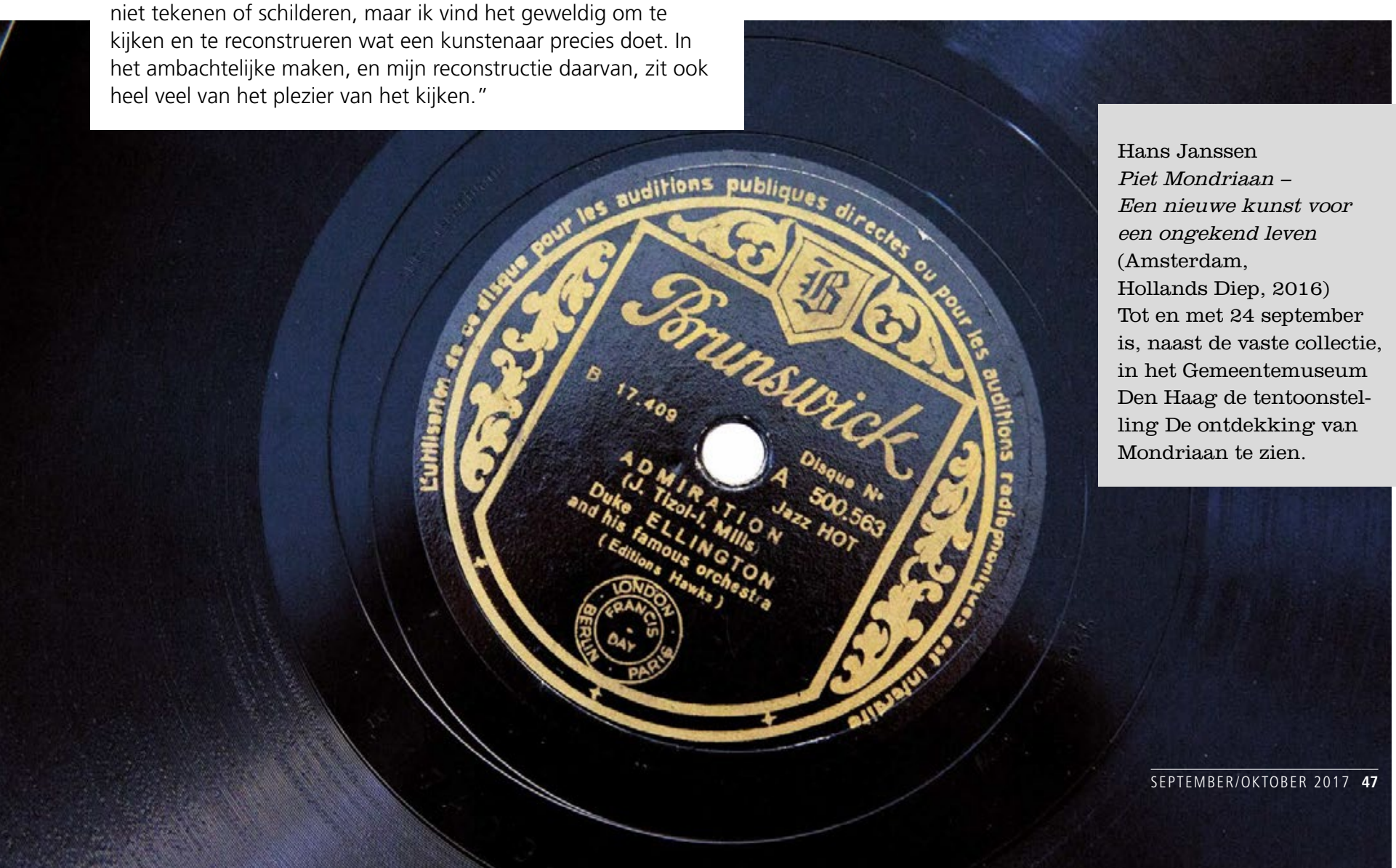

Hans Janssen
Piet Mondriaan – Een nieuwe kunst voor een ongekend leven
(Amsterdam, Hollands Diep, 2016)
Tot en met 24 september is, naast de vaste collectie, in het Gemeentemuseum Den Haag de tentoonstelling De ontdekking van Mondriaan te zien.

Alice Coltrane

De niet vergeten jaren

Met de uitgave van *The Ecstatic Music Of Alice Coltrane Turiyasangitananda* is een begin gemaakt van het op serieuze wijze uitbrengen van de muziek die Alice Coltrane aan het eind van haar leven opnam. Het betreft een ware schatkist met muziek die verder gaat dan de spirituele jazz die ze ooit voor platenlabels maakte.

Tekst: **Dick Hovenga**

Alice Coltrane was niet alleen de vrouw van de invloedrijke saxicoon John Coltrane, maar was zelf een begenadigd pianist, harpist en componist. Met haar spel en spirituele opvattingen beïnvloedde ze John nadrukkelijk vanaf het moment dat ze elkaar in 1962 leerden kennen. Ze werden verliefd, trouwden al snel en begonnen een gezin. Zij was van grote invloed op zijn veranderende spel dat ook het meesterwerk *A Love Supreme* (1964) tot gevolg had. Vanaf 1966 speelde Alice piano in Johns band ter vervanging van McCoy Tyner. Het leven samen duurde veel te kort, want in juli 1967 overleed John op veertigjarige leeftijd aan leverkanker. Hij liet Alice achter met de zorg voor vier kleine kinderen. Het combineren van het moederschap en een werkend bestaan als jazzmuzikant eiste zijn tol. Alice woog op een gegeven moment nog maar vijftig kilo. Door het gewichtsverlies en slapeloze nachten kreeg ze, vatbaar als ze al was, meerdere spirituele ervaringen die van blijvende invloed waren op haar ontwikkeling. Ondanks haar slechte gezondheid bleef ze muziek maken die nog spiritueler, eigenzinniger en zelfs kosmisch klonk. Met *Universal Consciousness* (1971) en *World Galaxy* (1972) bracht ze twee spirituele jazzmeesterwerken uit.

Spiritueel centrum

De eerste reis van Alice naar India, met haar geestelijk leider Swami Satchidananda, maakte zoveel indruk op haar dat al snel een tweede volgde. Tijdens deze tweede reis kreeg ze een openbaring waarin haar werd doorgegeven het aardse leven te

De erfgenamen van Alice Coltrane hebben de muziek uit de ashramtijd altijd **voor zichzelf gehouden**

verlaten en spiritueel leraar te worden. In 1972 besloot ze daarom om met haar kinderen naar Californië te verhuizen en daar de Vedantic Centre, een spiritueel centrum, te starten. Ze veranderde haar naam in Turiyasangitananda, keerde in 1977 de muziekindustrie definitief de rug toe en werd spiritueel leider (swamini) binnen de Vedantic Centre.
Alice kocht in 1984 een groot stuk land in Agoura Hills, West Hollywood en begon daar met een grote groep vrienden en bewonderaars haar eigen gemeenschap onder de naam Shanti Anantam Ashram. Afgesloten van de buitenwereld leefden ze hun eigen spirituele leven, al bleef Alice ook muziek maken. Muziek die uiteindelijk op vier cassettebandjes werd uitbracht en vooral in de leefgemeenschap en in enkele lokale gezondheids- of new-agewinkels werd verkocht.
Toen haar 'oude' muziek begin deze eeuw een herwaardering kreeg met het verzamelalbum *Astral Meditations*, besloot ze nog eenmaal naar de wereld terug te keren. In aansluiting op een ware comebackplaat *Translinear Light* (2004), gaf Alice Coltrane in 2006 een aantal concerten waarbij het optreden tijdens het San Francisco Jazz Festival 2004 (met zoon Ravi op sax, Roy Haynes op drums en Charlie Haden op bas) legendarisch bleek. Vervolgens trok ze zich weer terug in de ashram om uiteindelijk in 2007 op 69-jarige leeftijd in het West Hills Hospital in L.A. het wereldse definitief te verlaten.

Trance-achtige muziek

De erfgenamen van Alice Coltrane hebben de muziek uit de ashramtijd altijd voor zichzelf gehouden. Er werden geen plannen gemaakt de bezwerende trance-achtige muziek ooit aan de wereld te geven. Dat uiteindelijk Luaka Bop een verzamelaar van haar laatste werk zou uitbrengen, was dan ook onverwacht. De goede reputatie die het label heeft om speciale series uit te brengen *(Brazil Classics, World Psychedelic Classics*, het werk van William Onyeabor) en daar desnoods jaren aan te werken, zal meegespeeld hebben. Voor het ware verhaal verkasten we naar New York.
"Eigenlijk is het heel bizar gelopen", vertelt Yale Evelev, president van Luaka Bop, in zijn kantoor. "Het grote succes dat ons ten deel viel na de uitgave van *Who Is William Onyabor?* kwam onverwacht. Het verraste dat dat we daarna ineens alles van de Afrikaanse legende konden en mochten uitbrengen en ook het touren van de Atomic Bomb! Band, de William Onyabor-tributeband, was niet voorzien. In die tijd waren we veel te druk om over nieuwe projecten na te denken.
Ik kwam echter op straat mijn goede vriend Prince Language (een vermaarde New Yorkse muziekfanaat en dj, red.) tegen. Hij vertelde me op een gegeven moment dat hij de Alice Coltrane-cassettes uit de tijd van de ashram helemaal stuk draaide. Dat verraste me zeer, want die cassettes waren vrijwel onvindbaar. Language had ze echter alle vier op de kop getikt en vond dat wij daar als label wat mee moesten doen. Toen ik later alle vier de cassettebandjes van hem kreeg, ben ik gaan luisteren en was enorm verrast door de hoge kwaliteit van het materiaal. Het was niet alleen prachtige muziek, het was ook nog eens geweldig opgenomen. Als jazzmuzikant was Alice eraan gewend om alle stukken in studio's op te nemen en ook al leefde ze in de ashram, daar was ze niet van afgeweken. Studio's dichtbij bij de ashram werden bezocht en met de opnameruimte vol volgelingen werden daar de composities vastgelegd.
Het materiaal was indrukwekkend en betrof uitgerekte muziek, volop beïnvloed door de gospel waar Alice mee opgroeide in de kerken van Detroit, vermengd met de Indiase muziek die ze aanbad. Alice had in de ashramjaren de synthesizer ontdekt en die gebruikte ze om een nog stemmigere sfeer in haar composities te verwerken. Ook was ze voor het eerst zingend te horen. Ik denk dat deze muziek het dichtst in de buurt komt van haar spirituele opvattingen en beleving."

Vier cassettes

"Er was zó veel muziek, alleen al op deze vier cassettes, dat we er met gemak een rijke verzamelaar van konden maken", vertelt Evelev verder. "We besloten de cassettes zoals ze in volgorde werden uitgebracht (*Turiya Sings* (1992), *Divine Songs* (1987), *Infinite Chants* (1990) en *Glorious Chants* (1995) niet afzonderlijk opnieuw uit te brengen, maar in willekeurige volgorde composities te selecteren en deze in een coherente collectie te

marantz®

De nieuwe referentie
Nu al legendarisch

EISA AWARD Best Product 2017-2018
HIGH-END STEREO SYSTEM
Marantz SA-10 & PM-10

because music matters

verzamelen. De composities van het album *Divine Songs* lagen ons het meest na aan het hart. Het was belangrijk dat we de geluidskwaliteit volledig naar deze tijd zouden brengen. Met de originele tapes, die we van de familie kregen, zijn we in de studio op zoek gegaan naar de allerbeste mogelijkheden. In de loop van de decennia zijn er verschillende bootlegs van de cassettes uitgebracht met een heel magere geluidskwaliteit en wij wilden dat absoluut voorkomen. Er werd al snel meer contact met de familie gezocht, waarbij zoon Ravi steeds het eerste aanspreekpunt was. Hij is echter altijd moeilijk te bereiken, want

"Dat verraste me zeer want die cassettes **zijn vrijwel onvindbaar**"

hij heeft geen mobiele telefoon, leest geen e-mail en is dus eigenlijk alleen aan te spreken na een concert. Het duurde dus wat langer dan verwacht, maar uiteindelijk kregen we de officiële tapes van de opnamen. Ravi's broer Oran en zijn zus Michelle waren bereid hun ervaringen ten tijde van de ashram te delen op de binnenhoes van het album. Ook van neef Steven Ellison (die tegenwoordig als Flying Lotus successen viert, red.) is een bijdrage te lezen. Al net zo bijzonder was dat Ravi zich als muzikant aanbood. Hij speelde met zijn band de muziek van zijn moeder op de releaseparty van het album. Die hielden wij als een zondagse ashramviering in het Knockdown Center in New York."

Meer opnamen

"Een prettig bijkomend aspect bij het uitbrengen van *The Ecstatic Music of Alice Coltrane Turiyasangitananda* was dat we in contact kwamen met mensen die op een of andere manier een connectie hebben met de ashram. Op *Om Rama*, de eerste track van de verzamelaar, is een mannelijke vocalist prominent te horen. Dat is John Henderson, die zich in de ashram John Panduranga liet noemen.
Zijn vrouw vertelde me dat er een heel album met hem was opgenomen, maar dat deze nooit officieel uitgebracht was. Zij had de tapes van dat album liggen en bood ze aan om uit te brengen. Die opnamen poetsen we momenteel op om te klaar te maken voor een speciale Record Store Day-release op Black Friday, de dag na Thanksgiving. Het zijn wederom prachtige opnamen. Het gaat om in totaal vier tracks van zo'n tien minuten, want in de ashram hadden ze volop tijd. Met die uitgave zetten we de legende van Alice Coltrane voort. We zijn er trots op om de laatste 24 jaar van Alice Coltranes leven in kaart te brengen. Ze bracht die jaren in afzondering door waarbij de buitenwereld zich afvroeg wat ze aan het doen was. Daarmee proberen we de 'vergeten jaren' inzichtelijk te maken. Dit is echter pas het eerste deel. Naast de vier cassettes die er toen uitgebracht werden, schijnt er nog meer muziek te zijn.
Ik hoop dat de familie die ook zal vrijgeven na de aandacht die er nu voor de eerste verzamelaar loskomt." J

Mark Guiliana

“Grenzen tussen genres bestaan voor mij niet”

De wijze waarop Mark Guiliana (1980) elektronische ritmes en beats vertaalt naar zijn drumstel en vervolgens combineert met onder andere jazz, roept grote bewondering op. *Jazzism* probeert te achterhalen welke albums en welke muzikanten hem hebben gevormd tot de muzikant die hij nu is.

Tekst: **Koen Graat** | Foto's: **Daniël De Borger**

Wat is voor jou een belangrijk historisch jazzalbum?
A Love Supreme - John Coltrane (1965)
"Laat de woorden 'historisch' en 'jazz' maar achterwege en noem het gewoon mijn favoriete album aller tijden: *A Love Supreme*. Hoelang kunnen we hierover praten? Er is geen album waar ik vaker naar heb geluisterd. Ik hoorde die plaat voor het eerst toen ik een jaar of zeventien was. In die periode begon ik steeds serieuzer te worden als drummer. Vanaf de eerste noten maakte *A Love Supreme* diepe indruk. Het raakte me ondanks het feit dat ik geen flauw idee had wat er allemaal gebeurde. Daar heb ik trouwens nog steeds geen flauw idee van… haha! Sinds die eerste keer luister ik meerdere keren per week naar *A Love Supreme* en nog steeds ontdek ik nieuwe dingen. Het is een eindeloze bron van inspiratie en elke keer ervaar ik weer een diepgaand gevoel. Dat is in algemene zin ook wat ik najaag in muziek. Dat gevoel is lastig te omschrijven. Niet echt handig voor een interview. Zie het als een mysterieuze aantrekkingskracht. John Coltrane heeft als geen ander laten zien wat je in een leven kunt doen wanneer je jezelf volledig overgeeft aan de muziek.

"Mijn favoriete **kunst stimuleert** zowel het hoofd als de onderbuik"

Zijn zoektocht bracht hem naar de meest uiteenlopende muzikale plaatsen. Mijn favoriete kunst stimuleert zowel het hoofd als de onderbuik. Dat doet Coltrane. Natuurlijk gebruikte hij soms geavanceerde akkoordstructuren, maar het belangrijkste in zijn muziek was altijd de ziel. Ik heb de mazzel dat ik met iemand als Brad Mehldau samenwerk. Je zou een compleet curriculum kunnen geven over de geraffineerdheid en complexiteit in zijn pianospel, maar uiteindelijk heeft zijn muziek ook een diepe emotionele laag. Die combinatie trekt me aan. Misschien heeft het ook met ouder worden te maken. Ik ben die emotionele lading in muziek steeds belangrijker gaan vinden ten opzichte van virtuositeit of complexiteit."

Welk jazzalbum was voor jou als drummer een grote inspiratiebron?
Nefertiti - Miles Davis (1968)
"Deze vraag zou ik weer met *A Love Supreme* kunnen beantwoorden. Van de andere kant, Tony Williams op *Nefertiti* van Miles Davis is voor mij een soort hoogtepunt in de geschiedenis van het drummen. Vooral op het nummer *Nefertiti* zelf. Miles Davis en Wayne Shorter spelen gedurende acht minuten een thema. Het is Tony die improviseert en het nummer vormgeeft. Ronduit geniaal wat hij daar doet, absolute perfectie. Ik heb die hele drumpartij uitgeschreven op papier en elke noot geanalyseerd. Ik wilde begrijpen welke muzikale keuzes Williams daar maakt. Niet om hem te imiteren, maar om het zelf als inspiratiebron te kunnen gebruiken. Samen met drummers als Elvin Jones, Roy Haynes en Art Blakey behoort Williams tot mijn grote helden. Dat neemt niet weg dat de drummers van bands als Nirvana, Soundgarden en de Red Hot Chili Peppers voor mij net zo belangrijk zijn geweest. Daar luisterde ik naar toen ik op mijn vijftiende begon met slagwerk. Via de bigband op school kwam ik met jazz in aanraking. Eerst swing en later met de muziek van John Coltrane, Wayne Shorter en Miles Davis.
Er is voor mij nooit een punt geweest waarop ik besloot professioneel muzikant te worden. Eerlijk gezegd voelt het nog steeds niet zo. Ik zie mezelf ook nu nog als iemand die gewoon graag musiceert. Het begon ooit als een leuke bezigheid en het heeft me veel plezier gebracht. Dat gevoel wil ik vasthouden. Er zijn momenten geweest waarop ik een soort carrièrestrategie bedacht. Dat zijn tevens de momenten waarop ik het gevoel had dat ik de connectie met de muziek uit het oog verloor. Dat was beangstigend. Ik wil mijn oorspronkelijke relatie met muziek, de reden waarom ik zo graag achter dat drumstel zit, intact houden. Dat klinkt misschien wat simplistisch, maar zo voel ik het."

Welk album op het gebied van elektronische muziek was voor jou als drummer een grote inspiratiebron?
Feed Me Weird Things - Squarepusher (1996)
"Het eerste album waarbij elektronische muziek echt tot me doordrong, was *Feed Me Weird Things* van Squarepusher. Dat was eigenlijk wat hij deed, hij voerde me vreemde dingen. Ik kreeg dat album van een studievriend. Ik had dezelfde ervaring als bij de eerste luisterbeurten naar Elvin Jones of Tony Williams. Ik begreep niet wat er gebeurde, maar de muziek gaf me een onbeschrijflijk

gevoel. Toen heb ik alle albums van Squarepusher gekocht en ben ik in zijn muziek gedoken. Daarna hetzelfde met Aphex Twin. Een tijdlang heb ik geprobeerd om die elektronische beats letterlijk na te spelen. Dat werkte niet. Maar door er zo diep in te duiken, ging die muziek wel een deel van mezelf uitmaken en lukte het me toch om gaandeweg die elektronische sounds op mijn eigen manier naar een akoestisch drumstel te vertalen.
Ik vind niet dat er veel overeenkomsten zijn tussen deze ritmische opvattingen, behalve dan dat ik van beide een opwindend gevoel krijg. Daarom ben ik er ingedoken. Ik geloof dat je jezelf als muzikant moet toestaan dat er allerlei invloeden naast elkaar bestaan. Laat die verschillende werelden in je hoofd met elkaar

"Via de **bigband op school** kwam ik met jazz in aanraking"

praten en kijk maar wat er gebeurt. Grenzen tussen genres bestaan voor mij niet. Het ergste wat je volgens mij kunt doen tijdens een creatief proces, is jezelf beperkingen opleggen. Toen ik me serieus ging focussen op jazz, maakte ik mezelf wijs dat ik alles wat met Nirvana te maken had opzij moest schuiven. Terugkijkend vind ik dat een vreselijke denkwijze. Mijn favoriete muzikanten zijn degenen die dingen samenbrengen. Dat maakt ze bijzonder. Onlangs las ik nog een interview met Coltrane en hij zei tegen de journalist: 'Als jij mijn muziek jazz wilt noemen, vind ik dat prima, maar zelf zie ik dat niet zo.' Of neem David Bowie als voorbeeld. Hij wilde tijdens de opnames van *Blackstar* iets met ons creëren op het moment zelf. We kregen de vrijheid om risico's te nemen en er vol voor te gaan. Juist dat maakte die samenwerking zo geweldig."

Welk recent verschenen album blies je omver?
Tedeschi Trucks Band - Revelator (2011)
"Dat album heb ik grijsgedraaid. Het is een elfkoppige bluesrockband van gitarist Derek Tedeschi en zijn vrouw Susan, de zangeres van de groep. Als je het hebt over een onderbuikgevoel! Die muziek zit geraffineerd in elkaar, maar is tegelijkertijd enorm krachtig. Ik krijg altijd een lekker gevoel als ik die plaat hoor. Sinds een paar jaar speelt mijn goede vriend Tim Lefevebre, die trouwens ook meedoet op *Blackstar*, als bassist bij Tedeschi Trucks Band. Vanaf dat moment was ik een nog grotere fan."

Wat is je grootste muzikale 'guilty pleasure'?
"Mmmh…ik geloof niet dat me iets te binnen schiet. Eigenlijk ben ik trots op de muziek waar ik naar luister. Als ik een soort schuldgevoel zou hebben, gaat het meer om de frequentie waarmee ik bepaalde muziek opzet. Zo draai ik elke dag wel een keer Bob Marley. Mijn zoontje is drie jaar en ik vind het leuk om te proberen om door zijn oren naar muziek te luisteren. Dus bijna elke ochtend draai ik Bob Marley of John Coltrane. Het is prachtig om zijn reactie te zien. Ook als ik onderweg ben, luister ik veel naar Bob Marley. Die muziek is voor mij een soort thuis geworden, een veilige plek waar ik heen kan als ik een onbestendig gevoel heb. Die nummers geven me houvast als ik 's ochtends op een onbekend vliegveld zit met slaaptekort. Bob Marley is dus niet zozeer een guilty pleasure, maar misschien wel mijn noodzakelijke dagelijkse dosis. J

Mark Guiliana Jazz Quartet tijdens North Sea Jazz met op bas Chris Morrissey en Jason Rigby (saxofoon), Mark Guiliana op drums. Fabian Almazan speelt piano in dit kwartet.

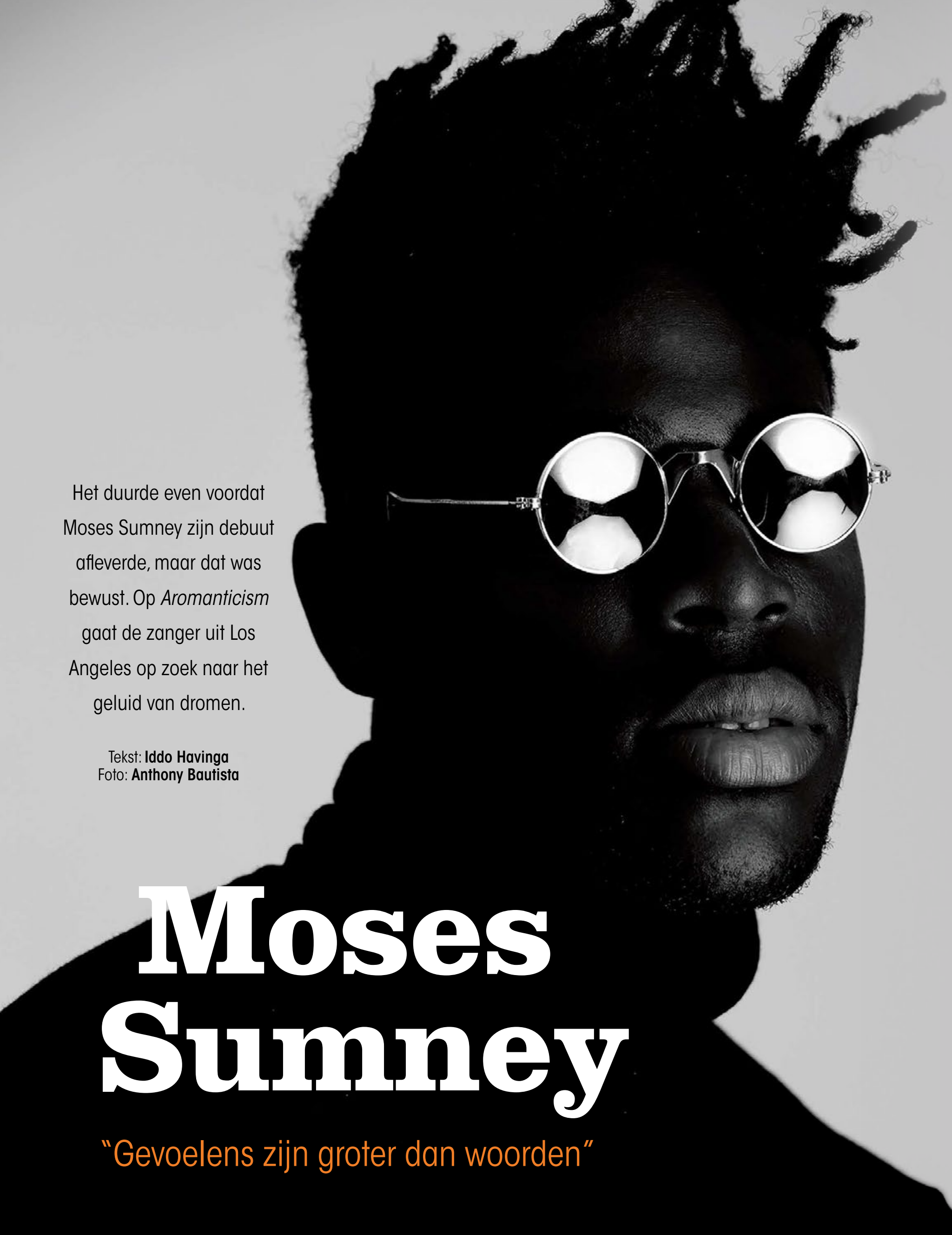

Het duurde even voordat Moses Sumney zijn debuut afleverde, maar dat was bewust. Op *Aromanticism* gaat de zanger uit Los Angeles op zoek naar het geluid van dromen.

Tekst: **Iddo Havinga**
Foto: **Anthony Bautista**

Moses Sumney

“Gevoelens zijn groter dan woorden”

Vergeleken worden met zowel indiefolkband Grizzly Bear als met neo-soulkoningin Erykah Badu en spelen met Sufjan Stevens en Solange – je hoort het niet vaak. "Maar hier ben ik", lacht Moses Sumney. De zanger luisterde sinds zijn twaalfde achtereenvolgens naar pop en r&b, jazz, indierock en noise en ambient. "Ik denk dat je dat allemaal terughoort op *Aromanticism*."
Hoewel Sumneys dromerige, gelaagde muziek al heel de wereld over is gegaan, brengt hij nu pas zijn debuutalbum uit, ondanks eerdere aanbiedingen van platenmaatschappijen. "Ik vond mijn muziek nog te rauw en onontwikkeld", licht hij toe. Geen vanzelfsprekende keuze in entertainmentstad Los Angeles. "Je kunt makkelijk verstrikt raken in alle lof en uitnodigingen voor feestjes. Het was eng om die eerste aanbiedingen af te slaan. Maar als ik drie jaar geleden al een album had uitgebracht, was ik daar alleen maar ongelukkig van geworden."
Liever stortte Sumney zich op zijn muzikale missie: het ontdekken van de droomwereld. "Dat interesseert me mateloos. Hoe klinken onze dromen? Ik hoor muziek in mijn dromen, schrijf nummers in mijn slaap. Maar écht geluid is er nooit: het is allemaal ingebeeld. Dat vluchtige, bovenaardse wilde ik onderzoeken. Ik heb sowieso altijd het gevoel alsof ik in een andere dimensie zit. Daar gaat het album óók over: erkennen dat je net een beetje anders bent dan iedereen. De muziek vraagt: hé, wie voelt zich ook zo?"

Isolatie

Sumneys droomwereld kent daardoor twee uitersten. De vloeiende gitaarlijnen en geharmoniseerde zanglijnen roepen warme gevoelens op, maar de teksten gaan over de afwezigheid van romantische liefde. "Muziek maken is op zich al romantisch", zegt Sumney. "Daarom wilde ik in de tekst juist de isolatie benoemen die we als mens ook kunnen voelen." Het maakt *Aromanticism* een echt conceptalbum voor hem. "Ik bereid me al mijn hele leven voor op het maken van een album, dus voelde het raar om zomaar een verzameling nummers erop te zetten. Het geheel moest een verhaal vertellen. Toen het album af was, vond ik dat ik nog niet alle perspectieven van dit thema had behandeld. Daarom voegde ik twee *spoken word*-nummers toe: *Stoicism* en *The Cocoon-Eyed Baby*. Dat laatste nummer had het album niet gehaald als compleet liedje. Toch had ik de tekst ervan nodig om het verhaal te vertellen, daarom besloot ik die te spreken in plaats van te zingen."

Gevoelens visualiseren

Voor Moses Sumney is optreden ook een kans om nieuwe vormen van expressie te onderzoeken. "Muziek is zó menselijk dat er op een basaal niveau meteen een connectie is. Dus is er de ruimte om te kijken wat ik visueel daaraan kan toevoegen. Gevoelens zijn groter dan woorden, dus uit ik ze ook door kleding, fotografie en videoclips."
Sumney laat nu ook andere muzikanten toe in zijn muzikale expressie. Hij speelt live met band, na aanvankelijk vooral alleen op te treden. "Ik had dat nodig om mijzelf te ontdekken."
Op *Aromanticism* zijn muzikanten als Thundercat en Paris Strother (KING, red.) te horen. "De nummers kwamen tot stand in m'n eentje, waarna ik hen erbij bracht. Op het nummer *Quarrel* hoor je Thundercat pas na vier minuten spelen. Ik heb dan al ruimschoots kunnen laten horen wat ik kan, haha! Alle muzikanten waren gul genoeg om te helpen mijn visie te verwezenlijken."
Het geluid van dromen najagen klinkt niet als een makkelijke taak. Op *Self-Help Tape*, het laatste nummer van *Aromanticism*, komt Sumney het dichtstbij, zegt hij. "Ik wilde dat dat nummer het gevoel geeft alsof je in een vliegtuig zit onder invloed van een rustgevend middel. Je bent helder, maar ook wat verdwaasd. Dat nummer voelt voor mij echt als een droom."
Sumneys agenda staat inmiddels vol met optredens. Hij komt zijn droom ook verwezenlijken op So What's Next? in Eindhoven, waar hij geprogrammeerd staat op het showcaseprogramma So What's Next? Downtown. Naast Sumney zijn daar in totaal dertig showcases te zien van artiesten op het snijvlak van jazz en andere muziek die op het punt staan om door te breken. J

Welke artiesten op So What's Next? gaat Moses Sumney zeker zien?

1. Kamasi Washington
"Kamasi is live overdonderend. Ik houd ervan wanneer ze in Sun Ra-modus gaan en alles rommelig en verwarrend wordt. Dat aspect zoek ik in muziek."

2. Jacob Collier
"Ik heb zijn YouTube-video's gezien! Ze zijn erg cool en muzikaal en ik ben benieuwd hoe hij dat live allemaal vertolkt."

3. Nick Hakim
"Ik ben een gigantische fan en hij is een goede vriend. Ik stalk 'm. Hij gaat een album met mij maken. Hij heeft geen keus!"

SO WHAT'S NEXT?

So What's Next? (3-4-5 november, Eindhoven) liet zich voor de programmering adviseren door vier scouts uit de muziekscene van New York, die zo een brug slaan tussen de muziekstad en Eindhoven. Het showcase-aspect is flink uitgebreid en daarmee zet het festival zich neer als dé plek om *up and coming*-artiesten uit de wereld van vernieuwende jazz te ontdekken. Voor Nederlandse en Belgische talenten zijn er vijftien plekken op het showcaseprogramma gereserveerd. Headliners zijn de meer gevestigde, maar niet minder avontuurlijke namen, zoals Kamasi Washington, Jacob Collier, Nick Mulvey en het Avishai Cohen Quartet. Op de openingsavond speelt Kovacs muziek van haar nieuwe album, en als gastcurator programmeert ze artiesten die haar inspireren.

JAZZ & BEYOND

SO WHAT'S NEXT?

'What is jazz? How many times will it evolve and will we ask the same question?

You're developing sound, you present it and you evolve.

So, what's next?'

– Makaya McCraven,
SWN 2016

SOWHATSNEXT.NL
3-4-5 NOV 2017
EINDHOVEN

Muziekgebouw Frits Philips Eindhoven

north sea Jazz

So what's next? Dat vraagt bijna iedere muzikant zich af als het gaat over de evolutie van zijn of haar muziek.

Want die is nooit statisch of af, maar constant in beweging, buiten de lijntjes op zoek naar nieuwe, onverwachte combinaties van invloeden, geluiden, klanken en ritmes. Het is dit type artiesten dat So What's Next? een podium wil bieden en deze mindset die het festival omarmt.

Tijdens de vijfde editie op 3, 4 en 5 november 2017 van jazz en beyond festival So What's Next? baadt Eindhoven opnieuw in neonlicht en beleef je een driedaagse muziekevolutie met optredens van grensverleggende en toonaangevende artiesten uit het nieuwe millennium.

OPENING NIGHT: 'KOVACS CURATES'

So What's Next? is dit jaar voor het eerst een 3-daags festival met een speciale openingsavond.

Op vrijdag 3 november treedt de eigenzinnige soulzangeres Kovacs op in de grote zaal van Muziekgebouw Eindhoven met de muziek van haar nieuwe album 'Sugar Pill'. De Eindhovense heeft een donker, onderscheidend soulgeluid en is beïnvloed door expressieve zangeressen met het hart op de tong als Betty Davis, Etta James en Tina Turner. Nieuwsgierig naar welke musici zij inspirerend vindt en volgt, vroeg het festival Kovacs om een programma samen te stellen naar haar eigen smaak. Kovacs nodigde drie opkomende vocalisten uit om op te treden: de Nederlandse zangeres Nona, de Amerikaanse cellist/songwriter Gabriel Royal en de Britse soul en R&B zangeres Jessica Wilde.

HEADLINERS

Op de tweede festivaldag, met zes podia in Muziekgebouw Eindhoven, zijn de headliners Kamasi Washington, Jacob Collier, Avishai Cohen (trumpet) Quartet en Nick Mulvey te gast.

Kamasi Washington speelde met vele jazzgiganten maar is ook gevormd door hiphop. Washington zette de jazzwereld in 2015 op z'n kop met 3-cd album 'The Epic' (Brainfeeder), een eerbetoon aan onder meer John Coltrane. Op So What's Next? speelt hij muziek van zijn nog te verschijnen album 'The Harmony'. Multitalent Jacob Collier wordt door Quincy Jones de nieuwe 'Jazz Messias' genoemd. Zijn eigen vocalen samplet hij soms wel acht keer tot veelstemmige harmonieën. Maar ook het gelauwerde Avishai Cohen (trumpet) Quartet staat op het programma, dat onlangs de tweede, uiterst sfeervolle cd 'Cross My Palm With Silver' uitbracht bij ECM. Gitarist/percussionist Nick Mulvey speelde bij jazzformatie Portico Quartet tot hij zijn eigen weg ging. Zijn sound wordt gekleurd door hypnotiserende grooves.

SO WHAT'S NEXT ? DOWNTOWN

Op zondag, de derde festivaldag die zich afspeelt op tien verschillende podia kris kras door de binnenstad van Eindhoven, ontdek je met maar liefst dertig optredens het nieuwste opkomende talent.

Opvallende artiesten on the rise zijn singer-songwriter Moses Sumney, die eerder samenwerkte met Beck, Sufjan Stevens en James Blake, en op het punt staat zijn debuutalbum 'Aromanticism' uit te brengen. Hij wordt getipt door het gezaghebbende Pitchfork, dat zijn geluid 'aangenaam bedwelmend' noemt. De aanstekelijke groep Tank and the Bangas uit New Orleans was deze zomer op Lowlands een van de meest groovende acts met één groot dansfeest tot gevolg. Een andere hot tip is Gabriel Garzón-Montano die met Drake samenwerkte en met Lenny Kravitz tourde. Zijn debuut 'Jardin' kwam uit op het legendarische Stones Throw label van Madlib en bevat soulvolle hiphop soul, r&b, cumbia, salsa, psychedelische funk, elektronica maar ook piano ballads. Niet te missen is de Cubaanse violist, pianist en componist Aruán Ortiz. Hij wordt door DownBeat één van de meest veelzijdige en opwindende pianisten van zijn generatie genoemd. Zijn muziek is beïnvloed door eigentijdse klassieke muziek, Cubaans-Haitiaanse ritmes en improvisatie. En er is veel, veel meer.

NEW YORK GATEWAY

Met de programmalijn New York Gateway, als onderdeel van So What's Next? Downtown op zondag, laat het festival voor het tweede jaar op rij zien welke invloed deze stad nog altijd heeft op jazzmuziek.

New York is een magneet voor muzikanten van over de hele wereld die elkaar daar vinden. Vier vooraanstaande scouts die werkzaam zijn in de muziek - Brice Rosenbloom (NYC Winter Jazzfest), Meghan Stabile (Revive da Live), Danny Melnick (Newport Jazzfestival, Carnegie Hall) en Grammy Award-winnaar en journalist Ashley Kahn - maakten een selectie van opkomende artiesten uit de Big Apple. Met hun bijdragen aan het programma slaan ze een brug van New York naar Eindhoven. Dit programma wordt eind september bekend gemaakt.

BROWNSWOOD PRESENTS

Exclusief dit jaar is de samenwerking van So What's Next? met het toonaangevende Britse label Brownswood Recordings.

Het label is het geesteskind van dj, radiomaker, curator en muziekkenner Gilles Peterson, die met niet aflatende energie op de nieuwere leftfield genres inzoomt. In tien jaar is Brownswood uitgegroeid tot een eclectisch kwaliteitskeurmerk op het gebied van jazzroots en talloze funky genres. Tijdens So What's Next presenteert het label de artiesten Shabaka & the Ancestors, Zara McFarlane en Daymé Arocena.

'So What's Next? Festival is primed to become a major new destination in the international jazz ecosystem'

– DownBeat

LISTENING IN A DIGITAL ERA

En er is meer... Het festival nodigt de muziekcriticus van The New York Times Ben Ratliff uit en de Ierse schrijver en onderzoeker Michael Bhaskar.

Beiden publiceerden recent invloedrijke boeken met betrekking tot de overweldigende hoeveelheid muziek en informatie die internet en sociale media over ons heen strooien en hoe hier als cultuurconsument mee om te gaan. Ratliff houdt een pleidooi voor een open mind in onze radicaal veranderde manier van luisteren. Het centrale onderwerp van Bhaskar's keynote is het belang van cureren in onze wereld van muzikale overvloed.

Met een panel van toonaangevende gatekeepers uit de wereld van de media, digitale platforms en festivals gaat So What's Next? dieper in op het thema Listening in a Digital Era. Contentcuratie lijkt in de wereldwijde berg van informatie meer dan ooit tevoren een noodzaak te worden. Hoe ga je als argeloze luisteraar om met deze enorme hoeveelheid aan muziek en hoe maak je daarin jouw keuzes. Of worden die voor jou gemaakt?

live foto's door William van der Voort, So What's Next? 2016

03 .11 VRIJDAG

KOVACS

KOVACS CURATES:

NONA
GABRIEL ROYAL
JESSICA WILDE

04 .11 ZATERDAG

KAMASI WASHINGTON

JACOB COLLIER

NICK MULVEY

AVISHAI COHEN (TRUMPET) QUARTET
ZARA MCFARLANE
DONNY MCCASLIN
AMBROSE AKINMUSIRE QUARTET
NICK HAKIM
CÉU
SHABAKA & THE ANCESTORS
MARK GUILIANA JAZZ QUARTET
STEVE LEHMAN SÉLÉBÉYONE
ALA.NI
DE RAAD VAN TOEZICHT

05 .11 ZONDAG

DAYMÉ AROCENA
TANK AND THE BANGAS
KNOWER
DE BEREN GIEREN
GABRIEL GARZÓN-MONTANO
ARUÁN ORTIZ
XAMVOLO
BRAM STADHOUDERS & THE BIG BARREL ORGAN
MOSES SUMNEY
&
MANY MORE

Dagtickets, combitickets en passe-partouts zijn verkrijgbaar via sowhatsnext.nl

So What's Next? Komt tot stand onder auspiciën van Stichting So What's Next? in samenwerking met partners Muziekgebouw Eindhoven, North Sea Jazz / Mojo Concerts en Brabant C.

De laatste namen voor het programma van So What's Next? worden eind september bekend gemaakt via sowhatsnext.nl

SOWHATSNEXT.NL
3-4-5 NOV 2017
EINDHOVEN

Jazzism · Brabant C · Muziekgebouw Eindhoven · north sea Jazz

Yuri Honing

“Mijn antwoord op A Love Supreme”

Yuri Honing heeft volgens eigen zeggen een gesamtkunstwerk gemaakt: *Goldbrun*. Met zijn akoestische kwartet brengt hij met dit album een ode aan de Duitse renaissance en neoclassicisme, de natuur en aan Europa. Een plaat vol diepere lagen. "Ik zoek naar stemmingsmogelijkheden om expressie uit te vergroten"

Tekst: **Angelique van Os** | Foto's: **Mariecke van der Linden**

Terwijl de pondjes over het IJ af en aan varen en de toeristen hun weg vinden naar het Eye Filmmuseum, nipt saxofonist en componist Yuri Honing (1965) met een grijns op zijn gezicht van zijn tonic. Hij is blij, want na twee jaar research, schrijven, bijschaven en opnemen is zijn nieuwe album *Goldbrun* af. We zitten op het tuinterras van Het Tolhuis met uitzicht over de bedrijvige haven rondom Centraal Station Amsterdam. Een totaal andere dynamiek en sfeer dan de plaat van Honing en zijn mannen Gulli Gudmundsson (b), Wolfert Brederode (p) en Joost Lijbaart (d). *Goldbrun* ademt rust, sereniteit, suspense en mystiek. Dit album is echter veel meer dan dat, het komt direct binnen en kruipt onder de huid, waarbij steeds andere lagen opvallen. De achtergrond is allesbehalve verwant aan jazz. Honings liefde voor klassieke muziek, geschiedenis en schilderkunst voert de boventoon. De saxofonist geeft een stukje van zijn ziel bloot wanneer hij begint te vertellen over zijn gesamtkunstwerk, over zijn ode aan de Duitse renaissance, aan de natuur, de schoonheid van Europa en de sterke band met zijn vader.

"Europa is een continent dat me na aan het hart ligt voor wat betreft identiteit en historie. We leven in een tijd dat mensen gemakkelijk over Europa heen stappen en een ongepaste vergelijking maken met Brussel. Binnen mijn band en met Ralph Keuning (directeur van museum De Fundatie) en kunstenaar Mariecke van der Linden (die het artwork verzorgt), heb ik veel gesproken over de Europese geschiedenis. Na research hebben we keuzes gemaakt. Ik kom dan uit bij Duitsland, omdat ik groot respect heb voor hun geweldige schrijvers, filosofen en componisten. De collectie van het Duits Historisch Museum in Berlijn begint in 1870 en loopt door tot nu. Het is onvoorstelbaar wat Duitsland voor de kiezen heeft gehad in een periode van bijna honderdvijftig jaar. Dat het land überhaupt nog bestaat! Dat ze aanvoerder zijn van Europa zegt iets over hun identiteit en over de (daad)kracht van het Duitse volk. Daarnaast heb ik iets met hun hoogromantiek (vijftiende en zestiende eeuw) en met dichter en schrijver Hermann Hesse, die een bijna mythische droomwereld creëert in veel van zijn werk."

Natuur

"Dankzij de Duitse renaissance is er ook weer aandacht voor de natuur. Wanneer je de geschiedenisboeken erop naslaat, valt op dat decennialang natuur geen rol speelt. Niemand interesseert zich ervoor. Voor het kwartet heb ik bepaalde achtergronden en sferen verbonden aan de natuur, zoals *Goldbrun IV*, een afdaling in een mistig herfstbos. Dat roept direct een beeld op en dat werkt. Bij *V* zei ik tegen Joost: 'Denk aan de Rivièra in de zestiger jaren met een lentebries.' Toen ik dat vertelde wist hij hoe hij het moest spelen.

Dan heb ik het nog niet gehad over de inspiratie die ik vind bij Richard Wagner (1813-1883) en Richard Strauss (1864-1949). De reden dat ik deze componisten heb gekozen, is - naast de schoonheid van de hoogrenaissance en neoclassicistische muziek -, dat zij bij mijn weten nog niet eerder bewerkt zijn binnen het jazzidioom. Dat vind ik een uitdaging, origineel zijn en iets toevoegen aan het veld. Wagner klinkt complex, terwijl de partituren heel eenvoudig zijn. Ik vind het over het algemeen vrij hysterische muziek, wat gelukkig niet geldt voor *Liebestod*

"Europa is een continent dat me **na aan het hart ligt** voor wat betreft identiteit en historie"

uit *Tristan & Isolde*. Wagners leerling, Richard Strauss, vind ik nog interessanter omdat hij regelrecht tegen alle nieuwe ontwikkelingen inging. Hij componeerde juist hoog romantische muziek in een tijd die al voorbij Schönberg, Stravinsky en Webern was. Want de *Vier Letzte Lieder*, waar ik naar verwijs, schreef Strauss op 84-jarige leeftijd in 1948. Ik vind het ongelofelijk dat iemand die zo oud is, vasthoudt aan een type muziek dat zo slecht past binnen de tijdsgeest."

Helden

"De opera's van Wagner verwijzen vaak naar mythische helden. Ik plaats dit in het heden, bijvoorbeeld naar de Grieken die vluchtelingen uit het water vissen. Je hebt natuurlijk vele gedaanten van helden. Je hoeft niet op de top van de Olympus te staan om een held te zijn, je kunt dat ook zijn in de krochten van het aardse bestaan. Voor dat laatste is in deze tijd te weinig aandacht. Mijn vader was ook een held. Toen ik aan *Goldbrun* begon te werken was mijn vriend Joost Zwagerman er niet meer en nu het album af is, heb ik afscheid moeten nemen van mijn vader. Vandaar dat de muziek ook een donkere kant heeft, want voor mij speelt het leven en de dood een gelijkwaardige rol in alles wat ik doe en wie ik ben. Ik heb veel te danken aan mijn vader, sowieso qua muziek en literatuur. Hij leerde me pianospelen, goed en vrij nadenken, de basisprincipes van de filosofie en hoe ik een man moest zijn. Daar ben ik hem zeer erkentelijk voor. Hij heeft zich omhooggewerkt vanuit de arbeidersbuurt in Hilversum tot Hoofd Programma Techniek van Radio 4. In die functie nam hij recitals op in het Concertgebouw. Zodoende heb ik veel beroemde pianisten ontmoet. Op de ochtend van het afscheid van mijn vader heeft mijn moeder de lyrische stukken van Grieg voor hem gespeeld. Dat deed ze voor het eerst toen ze zestien was en mijn vader - destijds haar muziekleraar - viel toen als een blok voor haar. Nu 65 jaar later speelde ze het als ode aan hun liefde."

Bolvormig

"Alle (harmonische) thema's zijn vervlochten in een groter geheel, wat zich kenmerkt doordat elk tweede interval van het hoofdthema een kleine secunde is (een secunde is de afstand

tussen twee tonen. In dit geval gaat het om een halve noot, red.). Tevens ben ik opgehouden met lineair componeren. John Coltrane bracht me op het idee om anders te gaan schrijven. Hij speelt op het album *Lush Life* het nummer *Like Someone In Love* zonder piano. Waarom is dit zo goed, vroeg ik me lang af. Omdat je op elk moment in dat stuk het geheel hoort. Daar heb ik als saxofonist op voortgeborduurd en later ook als componist. Ik componeer vanuit een kern en dan werk je naar de randen toe. Zo gaat dat ook met harmonische structuren, die beginnen in het midden en die bouw je uit. Zo heb ik aan de groep uitgelegd wat de kernklanken zijn en waar het over gaat. Het is een bolvormig iets, Goldbrun. Een niet bestaande term, maar mensen associëren het tot dusver veelal met Wagner, omdat het een soort belofte in zich heeft, en het groots en mythisch klinkt. Het heeft gewicht. Ik denk eerder aan Europa, aan zeventig jaar vrede. Ik raad iedereen aan die zich onvoldoende doordrongen voelt als Europeaan om het boek van Pieter Steinz, *Made In Europe*, te lezen. Ik garandeer dat elke lezer na dit boek trots is op het culturele DNA van dit continent."

Ambitie

"Het samenspel in de studio met de groep was heel intens. We zijn zeer kritisch, erg onszelf en hebben verschillende persoonlijkheden. Het kwartet heeft een geluid ontwikkeld dat ik niet kwijt wil. Ik kan me zowel vrij en expressief bewegen als noten weglaten, omdat Wolfert elke toon perfect aanvoelt en aanvult. Hij zorgt voor back-up. Zelfs dissonante, soms onzuivere noten, blijven overeind. Ik zoek naar stemmingsmogelijkheden om expressie uit te vergroten. Met Gulli hetzelfde verhaal: hij heeft geen enkele onzuivere basnoot gespeeld tijdens de opname, waardoor ik al die rare stemmingsnoten kan spelen. En met Joost kan ik lezen en schrijven. Wel was er veel druk, want voorganger *Desire* uit 2015 was in

"John Coltrane **bracht me op het idee** om anders te gaan schrijven"

alle opzichten geslaagd en succesvol. Om dit te overtreffen, moesten we boven onszelf uitstijgen. Na de tweede opnamedag waren we totaal uitgeput door alle inspanning. Er was zó veel opgenomen dat we het overzicht kwijt waren en niemand wist of het goed was. Gelukkig kan ik blind vertrouwen op onze engineer, Tijmen Zinkhaan, met wie ik al jaren werk en die onwaarschijnlijk goed takes beoordeelt. *Goldbrun* is mijn eigentijdse, Europese antwoord op *A Love Supreme.* Ja, dat is een statement en dat durf ik te zeggen."
Er komt een uitgave in Duitsland en een licentie met een grote partij in Japan. Vanaf september presenteer ik een gelijknamige expositie samen met Mariecke in Museum De Fundatie. Ook verschijnt het vinyl dan en ben ik nog in gesprek met dirigent Vincent de Kort om *Goldbrun* te laten orkestreren. Dus ja, ik heb ambitie. De samenwerking met Mariecke is bijzonder omdat onze achtergronden op elkaar aansluiten: zijn is van huis uit componist en heeft zo'n vijf opera's geschreven voordat ze switchte naar schilderkunst. Ik heb in mijn tienerjaren veel geschilderd en voor het conservatorium gekozen, maar altijd een passie gehad voor beeldende kunst. Daarom is het zo leuk om samen te werken, want we begrijpen elkaars wereld. Ik besef dat al de achterliggende gedachten een hoop informatie is en sommige luisteraars daar geen behoefte aan hebben. Daarom is de muziek zo ontworpen dat je kunt kiezen in welke laag je wilt luisteren. Dat gaat niet alleen over kennis, maar ook over emoties. Voor mij is er niets leuker dan kennis vergaren en daar dan iets mee doen. Zomaar een plaat opnemen heeft voor mij geen zin. De waarde van kunst wordt mede bepaald door context, dus dat moet kloppen. Daar moet je de tijd voor nemen en dan valt alles samen wanneer je uiteindelijk componeert." JT

Stanton Moore

"Vanaf acht maanden ging ik mee naar Mardi Gras"

We leerden drummer Stanton Moore in de jaren negentig kennen als de leider van Galactic. Daarnaast maakt hij deel uit van diverse groepen en besteed hij veel tijd aan lesgeven. Een uiterst bevlogen man. Zojuist verscheen zijn nieuwe album *With You In Mind - The Songs Of Allen Toussaint*, een hommage aan zijn stadsgenoot.

Tekst: **Sjeng Stokkink** | Foto's: **Marc Pagani**

De muzikale betekenis van Allen Toussaint is natuurlijk evident, maar hoe zou u deze onder woorden brengen?
"Nou, het is al moeilijk genoeg om een eigen en herkenbaar geluid te ontwikkelen als vocalist, pianist, trompettist of als drummer, zoals ik zelf al jaren nastreef. Allen Toussaint was iemand die dat klaarspeelde op elk vlak waarop hij zich begaf, dus niet alleen als pianist en als zanger, maar ook als componist en als producer. Je kunt iets voor het eerst op de radio horen en dan tóch weet je meteen dat Toussaint het produceerde, bijvoorbeeld vanwege de *vocal harmonies*, of vanwege de blazersarrangementen. Dat je iemands signatuur al in enkele seconden kan herkennen, wow, dat is zo uniek. Ik denk dan ook niet dat we ooit zijn gelijke zullen meemaken. Hij heeft immers zo'n enorme carrière doorlopen, al van jongs af aan. Al hoop ik natuurlijk wel dat er nieuwe genieën opstaan en dan wil ik graag ook met ze drummen!"

Hoe kwam 'With You In Mind' tot stand?
"Toen ik met David en James eind 2015 in de studio zat voor een opvolger van *Conversations* (het Stanton Moore-album uit 2014, red.) en we werden overvallen door de jobstijding van zijn overlijden, hebben we meteen de plannen omgegooid en besloten hem met een album te eren. Omdat we er echt iets speciaals van wilden maken, heeft het even geduurd voordat het uitkwam."

Met gasten als Maceo Parker, Cyril Neville, Trombone Shorty, Nicholas Payton, Donald Harrison en vele anderen is het best een star studded album geworden. Was het niet moeilijk kiezen uit zo'n omvangrijk oeuvre?
"We hebben gekozen voor óf minder bekende nummers óf juist hele bekende nummers in een totaal ander jasje. Nicholas wilde heel graag *Java* doen, samen met Donald en Shorty. Dat is echt *heaven's horn section*, te horen op het bekendste nummer van de plaat. Terwijl een nummer als *The Beat* juist volkomen onbekend is."

Kent u dan het enige album dat ooit van ene Lou Johnson verscheen niet? Geproduceerd door Toussaint in 1972?
"Nee! Dus er bestond wél al een versie van *The Beat*. Wow, dat wil ik heel graag horen. Wat is de titel van dat album? Ook *With You In Mind*? Oei, da's minder leuk."

Kent u andere Toussaint-tributealbums?
"Alleen stadsgenoot Jon Cleary's album *Occapella*, van enkele jaren geleden."

Dan kent hij dus ook het in 2013 in eigen beheer uitgebrachte album van de Canadees Michael Kaeshammer niet? Laat staan de titel van dat album? Moore, die de bui al voelt hangen, reageert quasigeïrriteerd: "Ik wil het niet weten ook!"

"Dat je iemands signatuur al **in enkele seconden kan herkennen**, dat is zo uniek"

Heeft hij Toussaint goed leren kennen in de loop der jaren?
"Ik heb hem een aantal keren ontmoet met Galactic. De eerste keer was in zijn toenmalige studio Sea Saint. Het voelde als het betreden van een tijdscapsule, terug naar 1974. Later opende hij weleens een show voor ons en speelde dan ook met ons mee. Wij wilden graag met hem samenwerken en gaven hem twee instrumentals die hij prachtig uitwerkte. Eén daarvan, *Bacchus*, is te horen op ons Galactic-album *Ya-Ka-May*, de andere, *Muss The Hair*, kwam alleen als bonustrack op de Japanse versie van dat album. Toussaint nodigde ons nadien nog uit voor een lunch in restaurant Dukey

Chase om over meer samenwerking te praten, dus de wens was wel degelijk wederzijds. Natuurlijk hoopten we in de toekomst meer met hem te doen, op het volgende Galactic-album bijvoorbeeld, dat in 2018 moet uitkomen. Maar toen stierf hij plotseling…"

Galactic coverde ooit Toussaints 'Working In A Coalmine' op hun album 'Live In Tipitina' uit 2001, deden ze meer van zijn nummers live?
"Oh, heel veel in de loop der jaren, waaronder *Goin' Down Slowly, What Is Success, Yes We Can Can* en zo meer."

Mogen we u binnenkort weer eens in Europa verwachten voor optredens?
"Ja, dat zou ik heel graag willen, naar aanleiding van het nieuwe album. Mijn manager en boekingsagent kijken momenteel naar de mogelijkheden, maar er is op dit moment nog niets rond."

Als we dan toch in gesprek zijn, is het misschien leuk om eens het aantal groepen te inventariseren waar Stanton Moore deel van uitmaakt. Hij is immers afkomstig uit het New Orleanse jambandscircuit, waarin iedereen met iedereen jamt, en waaruit ook ooit Galactic ontstond. "Dit jaar brengen we eerst nog een aantal singles uit met Galactic." Stanton Moore solo plus Stanton Moore Trio - daar zit soms amper verschil tussen qua bezetting - staan met *With You In Mind* nu op negen albums.

Dan heb je de live-only hobbyband Dragon Smoke met onder meer zanger-toetsenist Ivan Neville, en waar veel van te zien is op YouTube.
"We gaan volgende week de studio in om een single op te nemen. Om eens te kijken wat die gaat doen. Er staan namelijk heel veel concerten geplanned voor Dragon Smoke."

Garage à Trois Dan ontstond in 1999 is een instrumentale funkband met gitarist Charlie Hunter en saxofonist Skerik, waar later ook toetsenist Marco Benevento en vibrafonist Mike Dillon aan meededen. Maar dat is nog lang niet alles?
"Klopt. Van Frequinox bestaan nog geen albums, al liggen er wel studio-opnamen klaar, maar we treden wel altijd op tijdens het jaarlijkse Jazzfest in New Orleans. Dan maak ik al langer dan van Galactic deel uit van The New Orleans Klezmer Allstars, waar ook Galactic blazer Ben Ellman in zit, met al zeven albums sinds 1996. Met gitarist Tom Morello van Rage Against The Machine en rapper Boots Riley van The Coup vorm ik de Street Sweeper Social Club, waarvan in 2009 een album verscheen. Ook ben ik oprichter en een van de twee drummers van de all-starbrassband

The Midnite Disturbers, waar alleen tijdens Jazzfest mee wordt opgetreden. De meest recent ontstane formatie is The M&M's, zo genoemd omdat ieder bandlid een M in de naam heeft: toetsenman John Medeski, gitarist Papa Mali, bassist Robert Mercurio en zelfs de twee achtergrond zangeressen, Margie en Monica. Ook hiervan is al een single uit."
Natuurlijk drumde Moore dan ook nog als sessiemuzikant op tal van albums, zoals DJ Shadow, Lyrics Born, Joss Stone, Irma Thomas, Rachid Taha, Joe Jackson en vele anderen. Ook het project The Clinton Administration mag hier niet onvermeld blijven, met het album *Take You Higher* uit 2004, met louter Sly Stone-composities.

"Nee! Dus er bestond **wél al een versie** van *The Beat?*"

U behoorlijk bevlogen voor het drummen en wil dat ook graag doorgeven. In het verleden verschenen al diverse boeken en dvd's over drummen van uw hand, en dan met name over New Orleans drummen. Kan hij aangeven waar uw liefde voor drummen vandaan komt?
"Jazeker! Mijn moeder nam mij jaarlijks mee naar de Mardi Gras Parade, al vanaf dat ik acht maanden oud was. Daar wordt altijd zo meedogenloos fanatiek gedrumd door allerlei *marching bands*, dat heeft een enorme indruk op mij gemaakt. Waardoor ik als vierjarige al voortdurend op potten, pannen, rubbermatjes en tupperware zat te rammelen. Daarnaast draaide mijn vader thuis altijd platen van The Meters, Professor Longhair en andere New Orleans-muzikanten, op een super stereoinstallatie, dus ik kreeg het echt met de paplepel ingegoten. Later ontdekte ik mijn favoriete drummers, zoals James Black, 'Zigaboo' Modeliste van The Meters en jazzdrummer Elvin Jones. Al wil ik John Bonham van Led Zeppelin daar ook bij noemen. Beluister Inell Youngs single *The Next Ball Game* maar eens als je James Black niet kent, of *Whistle Stop* op het album *The Classic Ellis Marsalis*. Wat een energie, wat een techniek, wat een eigenheid!"

Momenteel werkt Moore aan de uitbreiding van zijn website stantonmooredrumacademy.com, waarop hij leerlingen van over de hele wereld verwelkomt. "Ik besteed hier momenteel twee keer meer tijd aan dan aan optreden en opnemen. Er staat al negen uur lesmateriaal op en werkelijk alle facetten van het drummen komen aan bod, zowel voor beginners als voor gevorderden. We hebben net weer achttien nieuwe lessen gefilmd. De site is ook interactief. Ik sta in contact met alle leerlingen, soms live via een chat en vaak via e-mail. Dat is heel veel werk voor mij, maar het is ontzettend dankbaar. Weet je wat het is? Als er iemand na een concert je komt vertellen hoeveel hij of zij genoten heeft, is dat prima, maar het is zoveel mooier wanneer iemand talloze uren aan je lessen heeft besteed en je dan laat weten dat hij of zij een veel betere drummer is geworden." J

M

4

SAINT-GERMAIN-DES-PR

Jazz in Parijs

Weelderig, springlevend en vernieuwend

Het Parijse Saint-Germain-des-Prés was in de jaren veertig en vijftig het zenuwcentrum van de Europese jazz. Tegenwoordig heeft deze wijk in het zesde arrondissement zijn eigen festival. *Jazzism* ging erheen en constateerde in één moeite door dat het de jazz in de Franse hoofdstad nog steeds voor de wind gaat.

Tekst: **Leo Polak** | Foto's: **Joost Leijen**

Zijn e-mails zijn kortaf en lijken weinig hoop te bieden op een gezellig gesprek. “OK for the interview tomorrow at 7pm” luidt de eerste. Nadat we hem hebben laten weten dat we dan een paar kilometer verderop een concert bijwonen, volgt dit antwoord: “OK 7pm on Friday?” Als we vervolgens die vroege vrijdagavond netjes op onze beurt zitten te wachten, zien we vanuit een ooghoek hoe hij achter een kinderwagen, stiekem bijna, het pand verlaat. Maar een paar minuten later al is hij terug, zonder kinderwagen ditmaal, en blijkt hij wel degelijk een vlotte prater te zijn.

Die ‘hij’ is Stéphane Portet, de directeur van de Parijse jazzclub Sunset/Sunside. We zijn in de Rue des Lombards, een straatje van pakweg honderd meter met ongetwijfeld de hoogste ‘jazzdichtheid’ ter wereld. Op de hoek met de Boulevard de Sébastopol zit de befaamde Duc des Lombards. Loop even verder en je staat voor Le Baiser Salé, en daarnaast bevindt zich de Sunset/Sunside, die de oudste jazzclub van de straat is. Dat wil zeggen: voor de helft. “Mijn ouders hadden hier een restaurant, met in de kelder een bar”, vertelt Stéphane. “Daar kwamen veel muzikanten ’s avonds laat nog een afzakkertje halen. Ze vonden het een aangename ruimte en zeiden keer op keer tegen mijn vader dat hij er een jazzclub van moest maken.”

In 1983 kregen ze hun zin: de Sunset Jazz Club opende zijn deuren. “Mijn vader wist destijds overigens nog niets van jazz. Je zou kunnen zeggen dat de muziek ons heeft gevonden en niet andersom.” Ook Stéphane was aanvankelijk allesbehalve een jazzkenner. “Ik luisterde naar artiesten als Pink Floyd, Toto en The Eagles. Tot ik in 1993 hier ging werken. Dat betekende een openbaring voor me.”

Het informatiepunt van het festival, op Place de Saint-Germain-des-Prés.

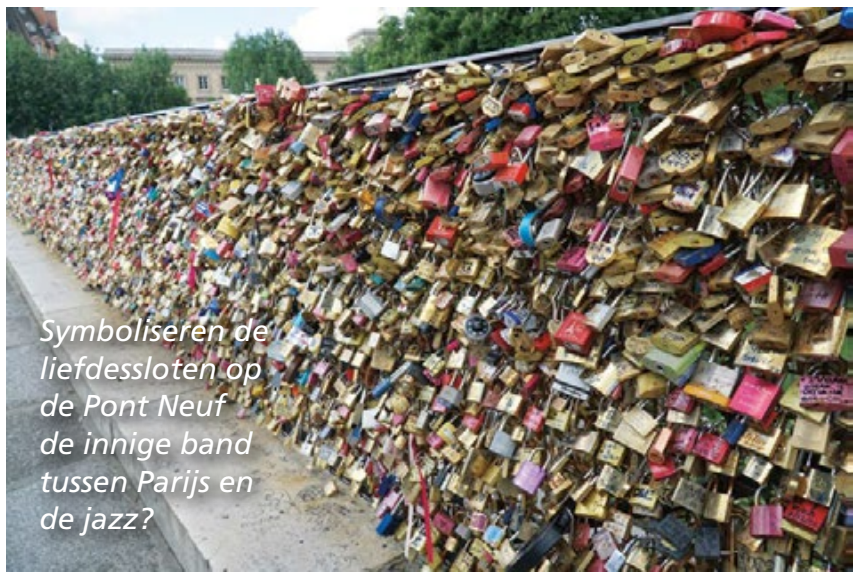

Symboliseren de liefdessloten op de Pont Neuf de innige band tussen Parijs en de jazz?

Zeker onder een broeierige voorjaarshemel biedt ook de ‘achterkant’ van de Notre Dame een imposante aanblik.

DE PARIJS TOP 5

Duc des Lombards
Stijlvolle jazzclub en toprestaurant ineen. Als de grote buitenlandse jazznamen Parijs bezoeken, spelen ze vaak hier. Reserveren aanbevolen. *ducdeslombards.com*

Sunset/Sunside
Twee clubs op één adres, elk met een eigen muzikale agenda. Daarnaast zijn er maandelijkse thema's. Nieuwste activiteit: een platenlabel. *sunset-sunside.com*

Caveau de la Huchette
Nostalgische 'jazzhuiskamer'. Laatste overlevende van de gouden jaren veertig en vijftig, plotseling weer hip geworden door *La La Land*. *caveaudelahuchette.fr*

La Dynamo
Net voorbij de ringweg gelegen en dé plek voor liefhebbers van hedendaagse en experimentele jazz. *Time Out Paris* noemt het 'een juweeltje'. *banlieuesbleues.org*

Autour de Midi
In Montmartre, het vooroorlogse hart van de Parijse jazz. Maar meestal is er bebop te horen. Ook aanwezig: een fijn restaurant met 'cuisine du marché'. *autourdemidi.fr*

Stéphane Portet bestiert de jazzclubs Sunset en Sunside, en is sinds kort ook labelbaas.

Toku, de Japanse gastmuzikant van Sarah Lancmans band.

Restaurant wordt club

Stéphane begon zich intensief bezig te houden met de programmering van de Sunset. Het restaurant op de begane grond kon hem veel minder bekoren. "In 2000 heb ik mijn vader zover weten te krijgen dat hij het sloot en er eveneens een jazzclub van maakte: de Sunside. Zo werden we de eerste jazzclub in Frankrijk, en misschien wel in heel Europa, met twee podia." In grote lijnen behelst het artistieke beleid van de Sunset/Sunside dat beneden (dus in de Sunset) elektrisch versterkte jazz, wereldmuziek en folk te beluisteren is, terwijl je boven (in de Sunside) vooral akoestische klanken zult horen. "Maar er willen hier zó veel muzikanten spelen dat we beneden soms ook akoestische jazz hebben." Af en toe is het aanbod zelfs dermate groot dat er drie optredens per avond zijn. Sowieso vinden in de Sunset/Sunside een stuk of zevenhonderd concerten per jaar plaats. "Dat is echt nodig om de boel draaiende te houden. Met één concert per avond zouden we verlies maken." Alsof dat nog niet genoeg geregel met zich meebrengt, programmeert Stéphane Portet ook een paar keer per jaar thematisch. Zo ligt in juni de nadruk op vocale jazz en in september op muziek waarin de piano een hoofdrol vervult. En in juli staan er vooral Amerikaanse artiesten op het podium, want dan wordt er dankbaar gebruikgemaakt van het feit dat er veel van

De jonge diva Sarah Lancman en begeleiders in de Sunside, met links pianist Giovanni Mirabassi.

hen in Europa zijn voor de grote festivals. Dit jaar waren het onder anderen Chris Potter, Peter Erskine en The Bad Plus.
Maar Stéphane heeft niet alleen oog voor de grote namen. "Alweer zestien jaar geleden zijn we begonnen met de Trophées du Sunside, aanmoedigingsprijzen voor jonge muzikanten."

Pianist Antoine Hervier leverde gedegen vakmanschap op het festival van Saint-Germain-des-Prés.

Frédéric Charbaut, artistiek directeur van het festival.

Voor de triomfzuil op de Place Vendôme liet Napoleon de kanonnen van zijn overwonnen vijanden omsmelten.

JAZZ SUR SEINE

De jazzclubs van Parijs en omstreken werken samen in een organisatie die niet geheel verrassend L'Association Paris Jazz Club heet. Eenmaal per jaar slaan de clubs de handen extra stevig in elkaar om het festival Jazz sur Seine op poten te zetten. Voor de komende (zesde) editie, van 13 t/m 28 oktober, staan 180 concerten op het programma.
Meer informatie:
parisjazzclub.net/fr/evenement-paris-jazz-club

Geduldig wachten tot de Duc des Lombards zijn deuren opent.

Verder wordt er stevig samengewerkt met alle andere jazzclubs in Parijs, wat in oktober weer moet leiden tot het twee weken durende Jazz sur Seine-festival. Wat Stéphane betreft is de Rue des Lombards het hart van het huidige Parijse jazzleven. "Je zou het enigszins kunnen vergelijken met 52nd Street in New York in de jaren vijftig. De drie clubs hier hebben ook een enorme aantrekkingskracht. Op het publiek en op de muzikanten."

Een talentvol buurmeisje

Die muzikanten hoeven bepaald niet altijd van overzee te komen. Sterker nog: de jonge zangeres Sarah Lancman, die tijdens ons bezoek in de Sunside optreedt, is een kind van de buurt. "Ik ben hier letterlijk om de hoek geboren, op de Place Sainte-Opportune", vertelt ze terwijl haar begeleiders met de soundcheck beginnen. "Mijn vader en mijn grootvader woonden daar ook al."
Hoewel Sarah een klassieke piano-opleiding aan het conservatorium van Parijs voltooide, was ze rond haar vijftiende in de greep van de jazz gekomen. Ze verhuisde naar het Zwitserse Lausanne om daar jazzcompositie te studeren en in 2012 kende een jury onder leiding

Overal prima voedsel voor de geest…

…en voor het lichaam.

De ritmesectie van Antoine Hervier: bassist Guillaume Souriau en drummer Vincent Frade.

van Quincy Jones haar op het festival van Montreux de prijs voor beste vocalist toe. Twee jaar later volgde het album *Dark*, waarop ze onder andere songs van George Gershwin, Cole Porter en Nick Drake vertolkt. Kort daarop ontmoette ze pianist Giovanni Mirabassi, die in de jaren negentig het Italië van de cultuurbarbaar Berlusconi was ontvlucht en in Parijs artistiek asiel had gevonden. Sarah: "Ik kende Giovanni's muziek al, want die had ik tijdens mijn studie uitgeschreven. Toen mijn eerste cd uitkwam, heb ik die aan hem gegeven. Zo zijn we muzikale bondgenoten geworden."
Mirabassi is ook aangeschoven. "Terwijl ik op tournee in Japan was, stuurde Sarah me een nieuwe eigen compositie, *Inspiring Love*. Ik dacht: wow, dit is een hit, nog tien van die songs en we kunnen de studio in." Die andere nummers kwamen er, in een aantal gevallen door Mirabassi van muziek voorzien, waarop de twee naar New York trokken om ze vast te leggen. "Sarah klinkt als een Amerikaanse zangeres en ze schrijft moderne standards. Daarom vond ik dat je die moest opnemen met mensen die deze muziek helemaal in de vingers hebben. Drummer Gene Jackson bijvoorbeeld, en trompettist Alex Sipiagin." Het resultaat is het in 2016 verschenen album *Inspiring Love*, waarop ook een uitvoering van Charles Aznavours *Qui?* staat. Bovendien schreef de oude meester voor het cd-boekje een als songtekst vormgegeven lofzang op Sarah. "Aznavour is een god voor mij", zegt zij, "dus dat vond ik natuurlijk fantastisch."
Dan staat de sympathieke diva op om ook te gaan soundchecken. Later die avond is de Sunset tot de nok toe gevuld met mensen die haar aan het werk willen zien. Nog weer later, bij het afscheid, drukt Stéphane Portet ons glimmend van trots de cd *We Free Queens* van het Rhoda Scott Lady Quartet in de handen. "Hier opgenomen. De eerste productie van ons eigen label, Sunset Records!"

President François Mitterrand verfraaide het Louvre met een glazen piramide.

Toetsentovenaar Laurent Coulondre.

Buitengewone plekken

Goed beschouwd was dit alles, hoe mooi ook, slechts bijvangst. Want we waren naar de Franse hoofdstad gekomen voor de zestiende editie van het jazzfestival van Saint-Germain-des-Prés. Dit deel van Parijs gold in de jaren veertig en vijftig als hét Europese jazzcentrum. Dizzy Gillespie, Miles Davis, Kenny Clarke, Bud Powell, Thelonious Monk – allemaal brachten ze er hun fans in extase. Maar dat was toen, en er is ook al bijna een kwart eeuw elke zomer het Paris Jazz Festival. Waarom dan een apart festival voor deze wijk in het zesde arrondissement? We vroegen het artistiek directeur Frédéric Charbaut. "Het Paris Jazz Festival is een geweldige gebeurtenis, gratis en in de open lucht. Wij hebben een heel andere benadering. Ons motto is: unieke concerten op buitengewone plekken. We laten het publiek van livejazz genieten in bijvoorbeeld de middeleeuwse kerk van Saint-Germain-des-Prés, het Musée de Cluny of het Oceanografisch Insitituut."

In een enorm gebouw van de Universiteit van Parijs waren wij bij een drietrapsconcert van het trio van pianist Antoine Hervier, toetsenist Laurent Coulondre en drummer Martin Wangermée, en zangeres Anne Ducros die er, begeleid door een groot orkest, haar nieuwe cd lanceerde. "Albumpresentaties vomen een vast onderdeel van onze formule. Trompettist Avishai Cohen had er dit jaar ook een", zegt Charbaut. "Daarnaast brengen we voor het festival concerten onder de noemer 'Jazz op school' of 'Jazz in de gevangenis' en zijn we altijd bezig om muzikale kruisbestuivingen aan te moedigen."

Luchtvaartingenieur Charbaut raakte begin jaren tachtig als vrijwilliger betrokken bij het radiostation Boulevard du Rock, waar hij na verloop van tijd 's avonds en in de weekends blues- en jazzprogramma's mocht presenteren. In 1986, toen de kans zich voordeed om fulltime radiomaker te worden, nam hij ontslag bij vliegtuigbouwer Dassault. Hij ging ook als manager en producer aan de slag in de jazzwereld en richtte halverwege de jaren negentig de radiozender Paris Jazz op. "Want het was uiteraard belachelijk dat deze stad nog niet zoiets had."

In 2001 organiseerde Frédéric Charbaut samen met Joël Le Roy en Donatienne Hantin de eerste editie van het Festival Jazz à Saint-Germain-des-Prés. "Die duurde slechts drie dagen. Pas na een jaar of vijf hebben we het festival langer gemaakt, tot het uiteindelijk vijftien dagen duurde. Sinds twee jaar is het twaalf dagen." Hoe heeft Charbaut de meest recent editie beleefd, die in mei negenduizend bezoekers trok? "Ik vond hem artistiek gezien zeer succesvol, met mooie optredens van onder meer Shahin Novrasli, Jowee Omicil en Avishai Cohen. We konden ook

EEN ARCHIEF VAN 40.000 PAGINA'S

In 1932 richtten de jonge jazzfans Elwyn Dirats en Jacques Auxenfans samen met de journalist Hugues Panassié de Hot Club de France op. Een jaar later kregen ze gezelschap van de schrijver Charles Delaunay, die in 1935 het bijbehorende tijdschrift *Jazz Hot* bedacht. Tot de Tweede Wereldoorlog was dat tweetalig, dat wil zeggen: Frans en Engels. Meteen na de oorlog kwam het tot een schisma tussen de traditionalist Panassié en de Hot Club enerzijds en de progressief ingestelde Delaunay en de redactie van *Jazz Hot* anderzijds.

Hoewel *Jazz Hot* sinds 2013 alleen nog online bestaat, kunnen alle 700 nummers (oftewel: 40.000 pagina's) die ooit van het blad zijn verschenen via de website in papieren vorm worden nabesteld. Jérôme Partage, een van de huidige redacteuren, zegt daarover: "Het was een enorme klus, maar we hebben ze allemaal gescand, zodat ze nu als facsimile beschikbaar zijn. Er zitten interviews bij met mensen als Louis Armstrong, Miles Davis en John Coltrane. Dit is een archief van grote historische waarde." Kijk verder op *jazzhot.net*

Eén arrondissement verderop zag de Eiffeltoren dat het goed was.

Zangeres Anne Ducros met groot orkest in een van de bijzonder locaties van het Saint-Germain-festival, de Université Panthéon-Assas.

weer een heleboel jong talent aan het publiek presenteren, wat een ander hoofdingrediënt van de filosofie achter het festival is." Ten slotte willen we van Charbaut graag weten hoe hij, als kenner en veteraan, het Parijse jazzleven zou karakteriseren. Daar heeft hij maar enkele kernachtige woorden voor nodig: "Weelderig, springlevend en vernieuwend."

Het beloofde La La Land

Jérôme Partage kan zich goed in deze omschrijving vinden. Hij is redacteur van *Jazz Hot*, een van de oudste jazztijdschriften ter wereld, dat sinds 2013 als onlinemagazine door het leven gaat. "Er gebeurt hier van alles. Want hoewel er in Parijs hoogstens tien echte jazzclubs zijn, kun je ook in een heleboel restaurants en bars jazz horen." Hij wijst in dat verband op het grote aantal lokale jazzmuzikanten. Het worden er trouwens steeds meer, want de twee officiële jazzopleidingen in de stad blijven studenten afleveren. "Verder is opvallend dat Parijs, net als een paar decennia geleden, als een magneet blijft werken op vooral zwarte Amerikaanse muzikanten. Het is helemaal niet zo eenvoudig om het hier te redden, maar ze blijven komen, want ze zien deze stad als het beloofde land."
Aangezien Jérôme Partage beroepshalve veel tijd in de Parijse jazzscene doorbrengt, zijn we natuurlijk benieuwd naar zijn favoriete clubs. "Om de bekende hedendaagse artiesten te zien, moet je naar de Rue des Lombards. Maar in Montmartre zit Autour de Midi, een prima club als je van bebop houdt. En voor freejazz en geïmproviseerde muziek zijn er, net voorbij de Boulevard Périphérique, interessante plekken als Le Triton en La Dynamo." Toch blijkt onze Franse collega zich het meest thuis te voelen in de Caveau de la Huchette, de al in 1949 geopende club die tegenwoordig vooral bekendstaat als het enigszins ingedutte domein van swingliefhebbers. "Ik vind dat ook wel fijne muziek, maar los daarvan is het een heel gemoedelijke tent. En je ziet er vaak Franse jazzmuzikanten die naar andere Franse jazzmuzikanten luisteren, wat verder in Parijs nauwelijks voorkomt. Ik mag me dan graag voorstellen dat het er in de hoogtijdagen ook zo aan

De huidige Parijse jazz in één foto: Martin Wangermée, extreem getalenteerde drummer.

toeging. Wisten jullie trouwens dat de Caveau dankzij één korte scène in de film *La La Land* plotseling populair is geworden bij een jong publiek? Zo raar kan het dus lopen."

Deze reportage kwam tot stand met medewerking van het Frans Bureau voor Toerisme (france.fr), het VVV van Parijs (parisinfo.com) en Idol Hotel Paris (idolhotel-paris.com/en). Met de comfortabele Thalys reis je vanaf Amsterdam al in drie uur en een kwartier naar hartje Parijs. Tickets boek je gemakkelijk op NSInternational.nl.

Paul van Kemenade

“Na veertig jaar ben ik er nog steeds”

Dit jaar zit altsaxofonist Paul van Kemenade veertig jaar in het vak en beleeft zijn festival Stranger Than Paranoia zijn 25-jarige editie. Komend najaar worden deze jubilea uitgebreid gevierd met speciale concerten en projecten waar tal van muzikanten aan mee zullen werken.

Tekst: **Tom Beetz** | Foto’s: **Stef Mennens**

“Veertig jaar geleden was ik tweedejaars student aan het conservatorium, toen er nog geen geen opleiding lichte muziek was”, begint Paul van Kemenade. “Ik was de eerste die saxofoon als hoofdvak mocht doen, daarvoor was het alleen een bijvak. In die tijd luisterde ik voornamelijk naar tenoren en natuurlijk naar Piet Noordijk en Fausto Papetti (toen een populaire altsaxofonist met hits en platenhoezen met topless vrouwen). Dat waren mijn eerste voorbeelden. Mijn eerste liefde was *Il Silenzio* van trompettist Nini Rosso. Later vond ik Gato Barbieri geweldig, vooral bij Carla Bley. Op mijn laatste cd heb ik het nummer *Gato* aan hem opgedragen.”

Op je oudste elpees valt op dat je een lyrische alt was met een herkenbare sound. Je probeerde ook vrij te spelen.

“Dat klopt, bij mij is het altijd in en uit het kader stappen. Het is leuk om een bepaalde kapstok te hebben en daar iets aan op te hangen of er iets vanaf te halen. De laatste tijd probeer ik ook te spelen vanuit het niets. Ik wil graag herkenbaar zijn met m’n sound. Als je speelt probeer je zo goed mogelijk muziek te maken. Dat is primair. Als het publiek het mooi vindt vind ik dat fantastisch, maar ik weet dat sommige muziek minder gewaardeerd wordt. Voor mij is het belangrijk om elke discipline te spelen. Avant-garde muziek is net zo belangrijk als een afgebakend project met flamenco of Zuid-Afrikaanse muziek. Het publiek is natuurlijk van belang, maar ik hou me daar niet mee bezig als ik speel. Het moet om de muziek gaan. Ik maak muziek voor mensen en het komt uit mijn hart.”

Waarom ben je altijd in Tilburg gebleven?

“Ik heb precies gedaan wat mijn hart me heeft ingegeven. Misschien was het voor mij gemakkelijker geweest om de stad te verlaten, maar ik hoef niet in een bepaalde scene te zitten om me goed te voelen. Misschien was ik dan wel een kant opgegaan die ik niet wilde. Vanaf het begin heb ik met mensen uit de Randstad gespeeld. Het Surinam Music Ensemble uit Amsterdam vroeg mij destijds. Met Willem van Manen heb ik in de Contraband en met Sean Bergin en Han Bennink in de Orkaan gespeeld. Ik heb altijd een connectie met Amsterdam gehad. Ik heb door het hele land en ook in het buitenland dingen gedaan, zoals workshops. Daar hoef ik niet voor in Amsterdam te zitten. Je maakt je zelf zichtbaar door veel activiteiten te ontplooien.

> “Ik maak muziek **voor mensen** en het komt uit mijn hart”

Ik weet ook niet waarom het SME mij toen vroeg, want er waren ook saxofonisten in Amsterdam.“ Er waren toen niet zoveel alten, je had Piet Noordijk en Herman Schoonderwalt.

JAZZ IN TIVOLIVREDENBURG

5 OKT BARON-DE LOOZE-VERHEYEN

7 OKT JAZZ ORCHESTRA OF THE CONCERTGEBOUW MET REINIER BAAS & NORA FISCHER

13 OKT POL BELARDI'S FORCE + REIS-DEMUTH-WILTGEN

15 OKT MICHAEL VAREKAMP: MILES ROCKS!

18 OKT VRIJE GELUIDEN LIVE: COLIN VALLON TRIO + MORE

28 OKT GERALD CLAYTON TRIO

29 OKT JEROEN VAN VLIET MOON TRIO

1 NOV ALA.NI

5 NOV MELANIE DE BIASIO

6 NOV SEUN KUTI & EGYPT 80

7 NOV AN EVENING WITH PAT METHENY

9 T/M 12 NOV LE GUESS WHO? FESTIVAL MET O.A. PHAROAH SANDERS, HAN BENNINK, LINDA SHARROCK & SHABAKA AND THE ANCESTORS

13 NOV MARCUS MILLER

14 NOV YOUSSOU N'DOUR

16 NOV SONGHOY BLUES

25 NOV FRED HERSCH TRIO

26 NOV ENRICO RAVA NEW 4TET

TIVOLI VREDEN BURG UTRECHT

WEKELIJKS: CLOUDNIGHTS IN CLUB NINE
KIJK VOOR HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP TIVOLIVREDENBURG.NL/JAZZ

17 SEPTEMBER
INCOGNITO
+ GLAD TO BE BACK

29 SEPTEMBER
BORIS
KEEP THE FUNK ALIVE

6 OKTOBER
KING OF THE WORLD
+ TOINE SCHOLTEN BAND

12 OKTOBER
IAN SIEGAL BAND

15 OKTOBER
MEIER-BUDJANA GROUP
FEATURING JIMMY HASLIP

20 OKTOBER
STANLEY CLARKE BAND
+ COUR/COUR-BOIS/BOIS

9 NOVEMBER
YELLOWJACKETS
+ JEROME HOL TRIO

10 NOVEMBER
ANDY FAIRWEATHER LOW
& THE LOW RIDERS

19 NOVEMBER
AVERAGE WHITE BAND

26 NOVEMBER
SIMON PHILLIPS
PROTOCOL 4: GREG HOWE, ERNEST TIBBS & OTMARO RUIZ

23 DECEMBER
JAN AKKERMAN
KNIGHT OF THE GUITAR
ANTON GOUDSMIT, RUBEN HOEKE
LEENDERT HAAKSMA & LEIF DE LEEUW

cultuurpodium BOERDERIJ

WWW.CULTUURPODIUMBOERDERIJ.NL
CULTUURPODIUM BOERDERIJ - AMERIKAWEG 145 - ZOETERMEER

Van Kemenade: "Dat zou ook kunnen, want er waren niet zoveel anderen. Haha dat is een leuke kop voor dit stuk: 'Van Kemenade werd gevraagd omdat er niemand anders was'. En na veertig jaar ben ik er nog steeds. Ik breng elk jaar een cd uit omdat ik het belangrijk vind mijn voortgang van het proces vast te leggen.

"In andere landen is er een **groot jong publiek** voor jazz"

Op je laatste cd Daytime Sketches klink je vrijer dan ooit.
"Dat is met name het geval bij de duo's met slagwerkster Mariá Portugal. Ze is een verademing. Met mijn kwartet zou ik in Italië spelen toen ik kort daarvoor werd gebeld met de vraag of ik een duo met Mariá Portugal wilde doen. Ik had nog nooit van haar gehoord. Bij aankomst gaf ik haar een hand en we begonnen te spelen, gewoon zonder enige afspraak. Het was geweldig en ik heb haar vervolgens voor een cd-opname gevraagd. Zoiets daagt mij uit om zo vrij te spelen. Daarom zeg ik zelden nee tegen mij onbekende muzikanten. Als dat niet meer kan, hou ik er mee op. Onalledaagse bezettingen vind ik leuk en kleine bezettingen interessant. Ik heb ook altijd interesse gehad in verschillende soorten muziek en heb een bijzondere belangstelling voor Afrika. Dat begon in de periode dat Mandela vrijkwam en ik als een van de eerste groepen na de boycot in Afrika was. Ik weet niets van Afrikaanse muziek, maar dat is ook niet nodig. Muziek is een manier van communiceren en dat moet klikken. Ik ken de regeltjes van Afrikaanse muziek niet, ook niet van flamenco of bebop. Hoef ik ook niet te weten om samen muziek te maken. Ik speel met een Gregoriaans koor. Weet ik niets van, maar ik kan daar toch muziek mee maken. Ik hoor veel verschillende muziek, die neem je onbewust in je op en op een gegeven moment komt het eruit. Je moet ervoor openstaan om nieuwe disciplines te ontdekken. Het feit dat dingen wel of niet lukken maakt jou tot musicus en leidt ertoe dat je steeds verder gaat om dingen te ontdekken."

Hoe is Stranger Than Paranoia begonnen?
"Het is als geintje begonnen. We speelden al een paar jaar met mijn groep op kerstavond in Paradox. Dat liep goed en toen hebben we er een hele week van gemaakt, wat insloeg als een bom. Het festival is naar een compositie van mij genoemd. Dat dekte de lading omdat we bijzondere groepen en combinaties programmeren. In die veertig jaar zijn veel podia verdwenen, maar het positieve is dat er een hele nieuwe generatie musici is bijgekomen. In Nederland is het jonge publiek achtergebleven, maar in andere landen is er een groot jong publiek voor jazz. Dat heeft volgens mij te maken met het feit dat muziekonderwijs in Nederland is verdwenen. Muziek en dans is hier geen onderdeel van het sociale leven, dat heeft er ook mee te maken. Er zijn ook positieve ontwikkelingen. Ik ben nu bezig met concerten op bijzondere locaties om een ander publiek te bereiken. We zijn bezig met het natuurtheater Oisterwijk en museum de Pont. Daar komt een heel ander publiek op af. Ik pas mijn muziek daar niet op aan, maar ik ervaar dat die andere mensen wel ontvankelijk zijn voor mijn muziek."

Begin oktober zijn er speciale concerten in Paradox, het Bimhuis en Theaters Tilburg, met Mariá Portugal en Jasper van 't Hof, Dong jinming uit China, het Vintskevich Project en zangeres Maya Fadeeva uit Rusland, Soweto Kinch uit Engeland, de Fra Fra Big Band en het Peter Beets trio met Stochelo Rosenberg. De jubileumeditie van Stranger Than Paranoia wordt op 28 december gehouden met onder andere een duo van de Britse komiek Earl Okin en Han Bennink. J

Rewind

North Sea Jazz

Jazzism bezoekt altijd de beste jazzfestivals in Nederland en brengt daarvan een fraaie beeldimpressie.

North Sea Jazz is beslist uniek in grootte, setting en line-up. Nergens ter wereld kom je op deze schaal en op dit niveau zó veel publiekslievelingen tegen die met succes op de randen van jazz, pop en soul opereren. Ook zijn er upcoming acts in heel veel verschillende stromingen. Sommigen zijn al groter binnen de pure jazzkringen, anderen nog fris en fruitig aan het begin van een veelbelovende carrière.

Foto's: **Daniël De Borger**

Cory Henry bracht vol overgave een uitgerekte, uitzinnige 'Controversy' van Prince. Zijn versie van funkkerk werd moeiteloos een mega church.

CHALLENGE RECORDS OCTOBER RELEASES

CR 73446
YURI HONING Acoustic Quartet
Goldbrun

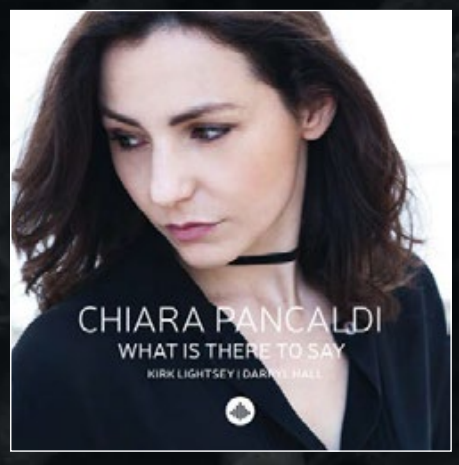

CR 73435
CHIARA PANCALDI
What is there to say

CR 73437
JASPER SOMSEN TRIO
A New Episode in Life - Part 2

new arts international

DISTRIBUTED AND MARKETED BY NEWARTSINT.COM

PAARD

DONDERDAG 12 OKTOBER
LUX DELIGHT
MET HET MODERN JAZZ KWARTET POL BELARDI'S FORCE EN HET REIS DEMUTH WILTGEN TRIO.

ZATERDAG 14 OKTOBER
MONDRIAAN JAZZ FESTIVAL
MET RAVI COLTRANE, NATE SMITH, FORQ EN MEER.

DINSDAG 24 OKTOBER
MARCUS MILLER
MEESTER-BASSIST EN LEVENDE LEGENDE IN PAARD.

ZONDAG 5 NOVEMBER
MAKAYA MCCRAVEN
DEZE 'BEAT SCIENTIST' IS ÉÉN VAN DE MEEST VEELZIJDIGE DRUMMERS VAN DIT MOMENT.

DONDERDAG 16 NOVEMBER
MATTHEW STEVENS
POSTROCK MEETS JAZZ: ÉÉN VAN MEEST VEELBELOVENDE ARTIESTEN IN DE HEDENDAAGSE JAZZ.

VRIJDAG 26 JANUARI
MARCIN WASILEWSKI TRIO
VIRTUOOS TRIO DAT DE ENE NA DE ANDERE AWARD BINNENSLEEPT, WAARONDER DIE VOOR 'BESTE JAZZARTIEST', 'GOLDEN ALBUM', EN 'ALBUM OF THE YEAR'.

PAARD.NL PRINSEGRACHT 12 DEN HAAG

De lekker loom stomende blues van Taj Mahal en Keb' Mo' riep de sfeer van het zuiden van de VS op. Taj was nog goed bij stem en speelde mondharmonica als geen ander.

Naast de bekende smooth hits liet George Benson gelukkig ook horen wat hem zo'n fantastisch gitarist maakt.

Badu-ism in volle glorie, met Erykah Badu als hogepriesteres in goeden doen.

Phronesis had de bestaande arrangementen van hun album 'Behomoth' bijgewerkt voor het samenspel met het New Rotterdam Jazz Orchestra. Een gouden combinatie.

De nieuwe 700 Series

Ontstaan vanuit onze veel bekroonde CM Series. De nieuwe 700 Series zijn de beste luidsprekers die wij ooit in zijn klasse hebben gemaakt. Deze lijn combineert 800 Series Diamond technologieën van studiokwaliteit met speciaal voor deze lijn gebouwde innovaties om home audio naar ongekende hoogte te tillen. En dit allemaal uit mooi ontworpen luidsprekers die perfect in een woonomgeving passen. De nieuwe 700 Series. Geïnspireerd op opnamestudio's. Gemaakt voor de woonkamer.

Bowers & Wilkins

bowers-wilkins.nl/700series

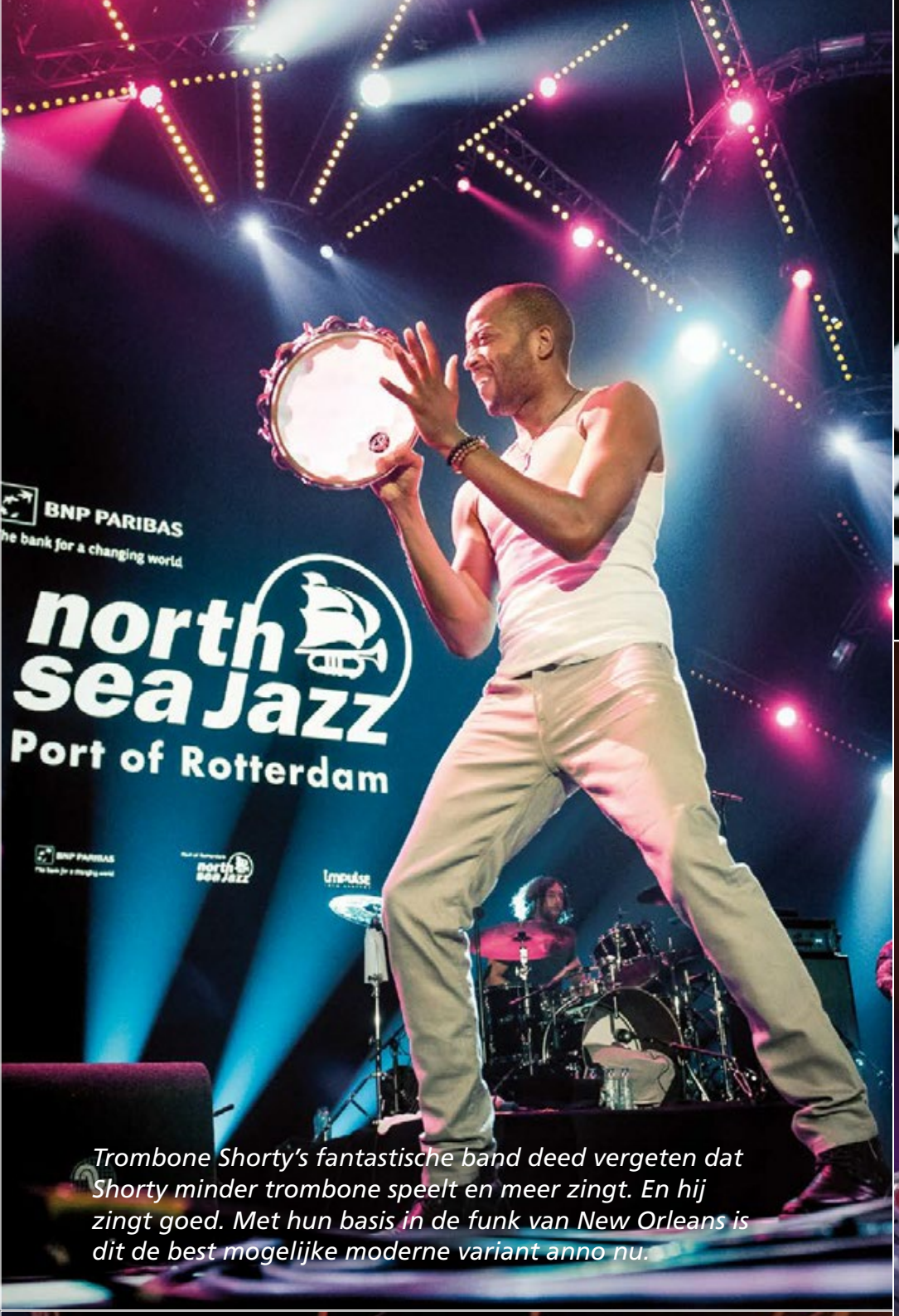

Trombone Shorty's fantastische band deed vergeten dat Shorty minder trombone speelt en meer zingt. En hij zingt goed. Met hun basis in de funk van New Orleans is dit de best mogelijke moderne variant anno nu.

Funklegende Maceo Parker haalde Candy Dulfer tijdens zijn optreden. Het werd een feestje.

Met zijn prachtige warme soulstem bracht Sampha iedereen in vervoering.

Mavis Staples nam je mee door haar persoonlijke muzikale geschiedenis. De geschiedenis van soul en gospel.

R&b-zanger Usher en hiphopband The Roots met rapper Black Thought vulden elkaar perfect aan.

Rewind

Gent Jazz

De programmeurs van Gent Jazz stemmen de namen in het programma per dag op elkaar af, om zodoende elke dag een verhaal te vertellen. De definitie van jazz werd daarbij bijzonder ver opgerekt. Het eerste weekend stond in het teken van oudgedienden, daarna ging het via funky drummers, soulvolle songs en jazz vol toeters en bellen naar eigengereide pop, anarchie en naast de geëffende paden treden.

STUFF. dwong met het optreden diep respect en zelfs een op Gent Jazz ongewone toegift af.

Tekst: **Georges Tonla Briquet, Willem Jongeneelen** Foto's: **Bruno Bollaert, Geert Vandepoele**

Christian Scott aTunde Adjuah groeide met een hipstercross-over uit tot publiekslieveling.

Herbie Hancock trok enthousiast alle registers open. Hij zette de puntjes op de i en bewees dat de jonge generatie schatplichtig is aan hem.

Enrico Rava en Tomasz Stanko stelden zich tot doel bruggen te bouwen tussen Amerikaanse en Europese jazz.

Het optreden van Robert Glasper Experiment werd memorabel door de met gejuich ontvangen solo's van drummer Justin Tyson.

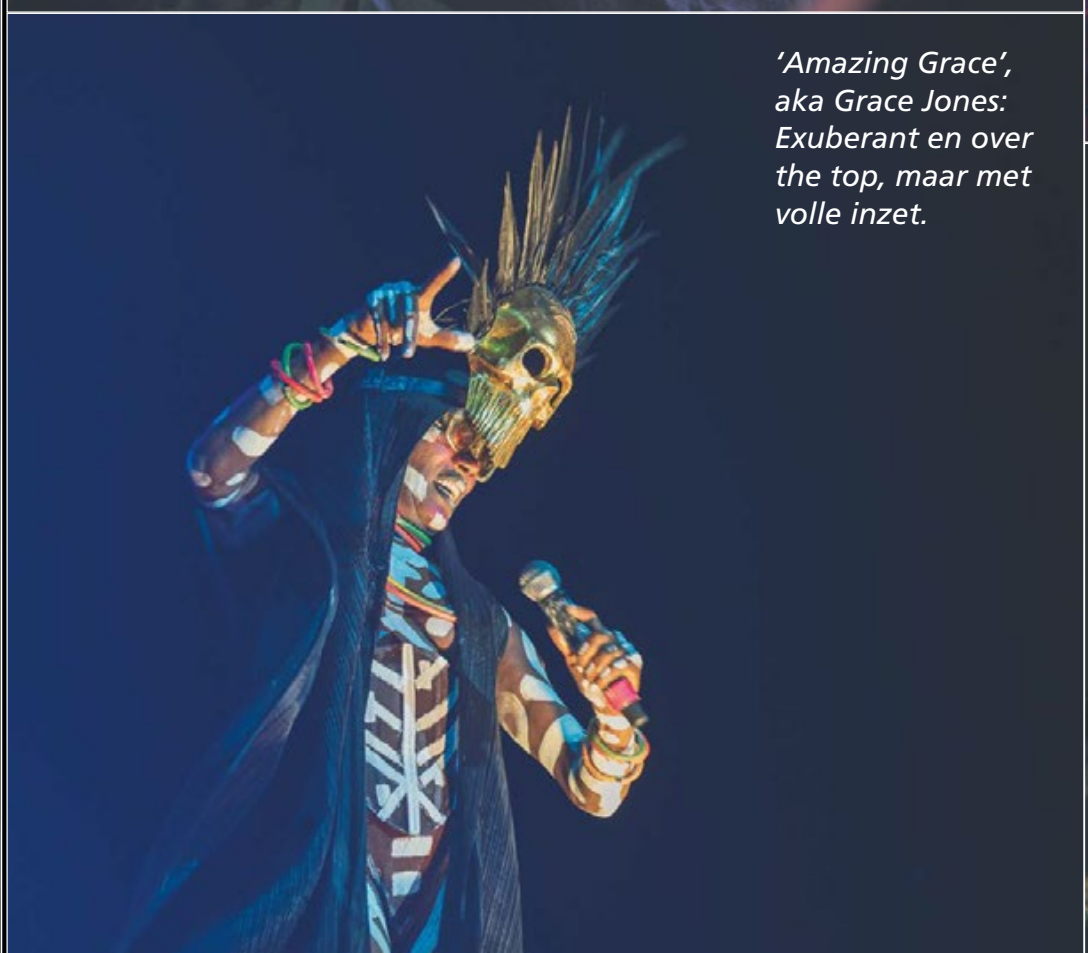

'Amazing Grace', aka Grace Jones: Exuberant en over the top, maar met volle inzet.

Kamasi Washington schoof aan bij de 'afterparty' van Shabaka and The Ancestors.

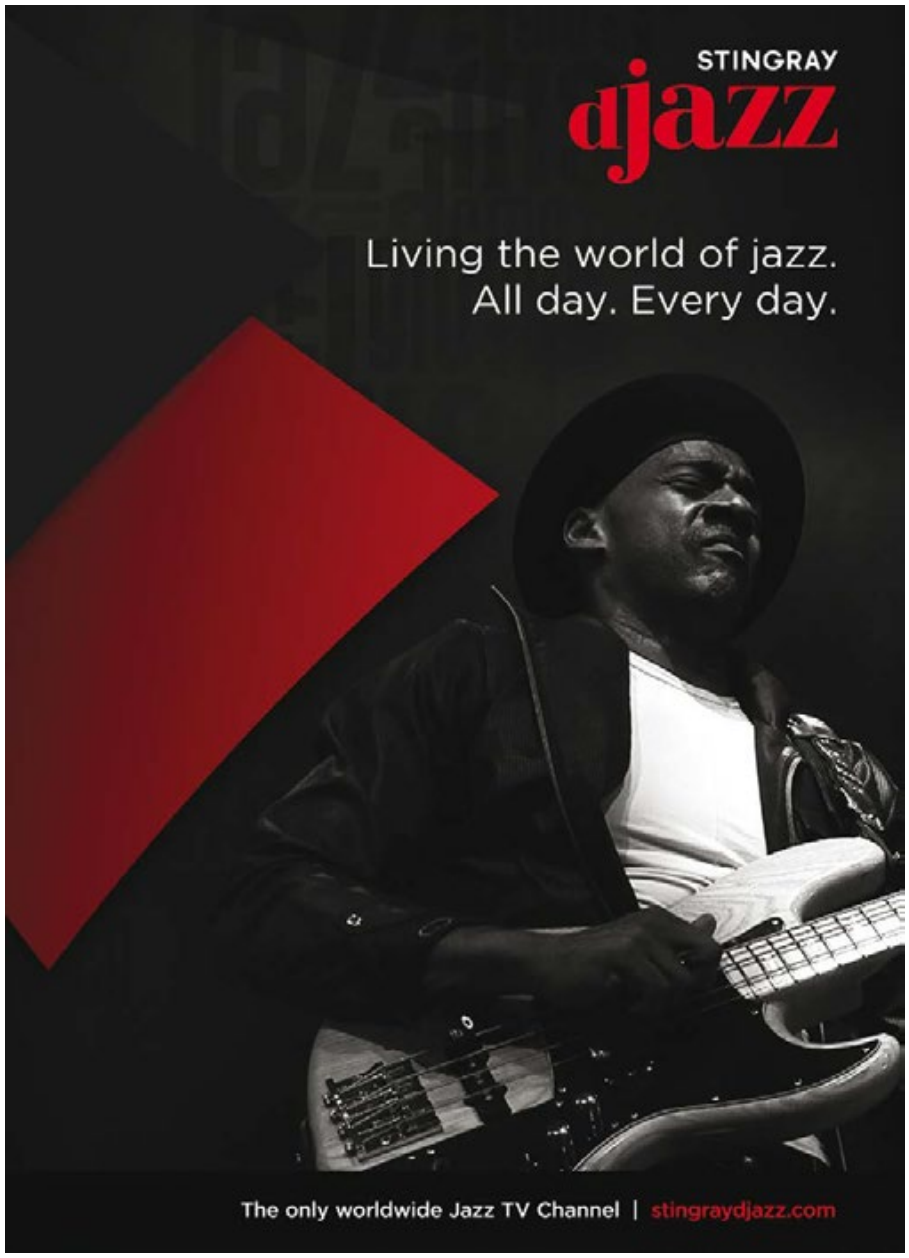

BIMHUIS

DWARS. ANDERS. JAZZ.

VR 15 SEP ERIC VLOEIMANS TAKES ON LICKS & BRAINS
ZA 16 SEP XLJAZZ - ONCE UPON A TIME ORCHESTRA
WO 20 SEP RAPHAEL VANOLI SOLO
VR 22 SEP CARTE BLANCHE GARD NILSSEN
ZA 23 SEP TINGVALL TRIO
WO 27 SEP TO PIANOS: KAJA DRAKSLER & EVE RISSER
DO 28 SEP KONRAD KOSELLECK BIG BAND - ECHO'S VAN DE BIJLMERRAMP
VR 29 SEP YURI HONING ACOUSTIC QUARTET GOLDBRUN
ZA 30 SEP OMAR BASHIR - TRIBUTE TO MUNIR BASHIR
ZO 1 OKT DULFER PLAYS LEADBELLY & MORE BLUES
DO 5 OKT MOHI KOUYATÉ (GUINEE)
VR 6 OKT LAHO GROUP FEAT. BEN VAN GELDER
ZA 7 OKT CARTE BLANCHE PAUL VAN KEMENADE
ZO 8 OKT AVITAL MEETS AVITAL
WO 11 OKT MONK'S CASINO
DO 12 OKT CARTE BLANCHE MARTA WARELIS
VR 13 OKT METROPOLE ORKEST BIG BAND PLAYS THELONIOUS MONK
ZA 14 OKT ROY HARGROVE QUINTET
ZO 15 OKT TATIANA KOLEVA - SONGS FOR MARIMBA
MA 16 OKT BIMLAB 30 CURATED BY JORRIT DIJKSTRA & JAMIE PEET
WO 18 OKT THE THING
DO 19 OKT CRAIG TABORN QUARTET
WO 25 OKT MANERI / PARKER / BAN
DO 26 OKT ELLEN ANDREA WANG TRIO
VR 27 OKT MARQUIS HILL BLACKTET
ZA 28 OKT COLIN STETSON EX EYE
ZO 29 OKT ESTRELLA ACOSTA - MUJERES DE LUNA
DO 2 NOV BASSDRUMBONE
VR 3 NOV SCHNTZL / DE BEREN GIEREN / BRZZVLL
WO 8 NOV FRANCO D'ANDREA TRIO & HAN BENNINK
VR 10 NOV AMBROSE AKINMUSIRE QUARTET
ZA 11 NOV ARRIGO BARNABÉ: CLARAS & CROCODILOS
ZO 12 NOV TAKSIM TRIO
MA 13 NOV MATTHEW STEVENS - PREVERBAL
DI 14 NOV TOUMANI DIABATÉ & KAYHAN KALHOR
WO 15 NOV LAGE LUND TRIO
DO 16 NOV MIXED
ZA 18 NOV MARK GUILIANA JAZZ QUARTET
WO 22 NOV CARTE BLANCHE GERRI JÄGER
VR 24 NOV BEATS & PIECES
MA 27 NOV KONRAD KOSELLECK BIG BAND

VOLLEDIGE AGENDA OP WWW.BIMHUIS.NL

BIMHUIS.NL/RADIO
LIVE, INTERVIEWS & ARCHIVE

PIET HEINKADE 3, AMSTERDAM

Rewind

Jazz Middelheim

Twee jazzdagen en twee popdagen plus een artist in residence. Op papier een evenwichtig en aanlokkelijk affiche. De muzikale realiteit draaide volledig uit in het voordeel van jazz met roots. De oude helden van weleer staan nog steeds overeind en bleven hun waarde bewijzen.

Van Morrison deed wat van hem verwacht werd. Publiekstrekker nummer 1 reeg onverstoorbaar de hits aan elkaar.

Tekst: **Georges Tonla Briquet** Foto's: **Bruno Bollaert**

Artiest in residentie was drummer Marc Guiliana. Drie concerten met één constante: inventieve ritmeschakeringen en de kunst om verleden en heden van de jazz te kristalliseren in zijn aanpak.

Tony Allen eerde op subtiele wijze Art Blakey en toonde aan dat diens drumpatronen en zijn eigen afrobeat uiteindelijk een eeneiige tweeling zijn.

Bill Frisell was de gepaste stoorzender in een uiterst toegankelijke set.

Charles Lloyd hervond de spirit van de sixties en ging zelfs dansen.

De 91-jarige Randy Weston gaf een concert als een les jazzgeschiedenis. Hij illustreerde waarom Monk uiteindelijk de grootste was. Grandioos eenvoudig.

Concert & Festival Tips

Elk nummer tipt Kris Keijser bijzondere concerten en festivals.

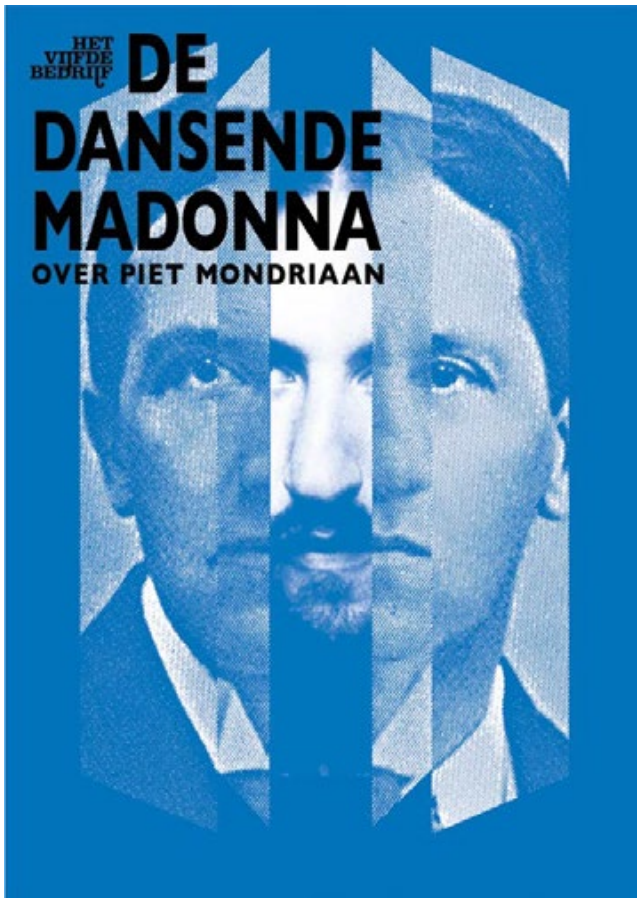

De Dansende Madonna

Mondriaan wordt door iedereen herkend, maar zijn bijnaam ‘de dansende madonna’ is niet echt bekend. Deze muziektheatervoorstelling gaat over het leven dat Mondriaan geleid heeft, de jazzclubs die hij afstruinde, op zoek naar de nieuwste klanken en de vrouwen die zijn leven mochten inkleuren. Een mooi jazz muzikaal overzicht van het leven van een van de meest bekende kunstenaars ter wereld.
Voor alle speeldata: hetvijfdebedrijf.nl/agenda

Cécile McLorin Salvant

Belangrijkste inspiratiebronnen voor McLorin Salvant zijn Bessie Smith, Bert Williams, Valaida Snow, Betty Carter, Abbey Lincoln en Carmen McRae. Dat hoor je ook terug in haar muziek. Haar interpretaties van onbekende jazz- en bluessongs zijn uniek. De zangeres wordt alom geprezen als dé vocale jazzbelofte.

18 oktober	*Groningen, De Oosterpoort*
20 oktober	*Tilburg, Paradox*
21 oktober	*CC Het Spoor, Harelbeke*
25 oktober	*Amsterdam, Concertgebouw*
27 oktober	*Brussel, Bozar*

Foto: **Joke Schot**

Cécile McLorin Salvant

Jazzdagen Harderwijk

Jazz On The Corner brengt het nieuwe muzikale evenement Jazzdagen Harderwijk. Er is voor deze samenwerking gezocht met bestaande podia. Gekozen is voor de locaties Catharinakapel en Estrado. Van jazz tot een opwindende mix van ritmes en muziek uit Cuba en Cabo Verde.

30 september	*CaboCubaJAzz*
4 oktober	*Ramón Valle & Eric Vloeimans*
5 oktober	*Scott Hamilton Trio*
12 oktober	*The Rosenberg Trio.*
13 oktober	*Maria Mendes Quartet*

Cabocubajazz

Foto: **Erie van Nieuwland**

Foto: **Retrospective**

Forever Amy

Forever Amy is een bijzondere reis door de muziek van Amy Winehouse. Een memorabele show, waarbij zangeres Alba Plano haar zo natuurgetrouw vertolkt dat het lijkt alsof Amy zelf op het podium staat. Dat komt ook doordat de originele bandleden van Amy Winehouse meespelen.

Voor alle optredens: foreveramylive.com

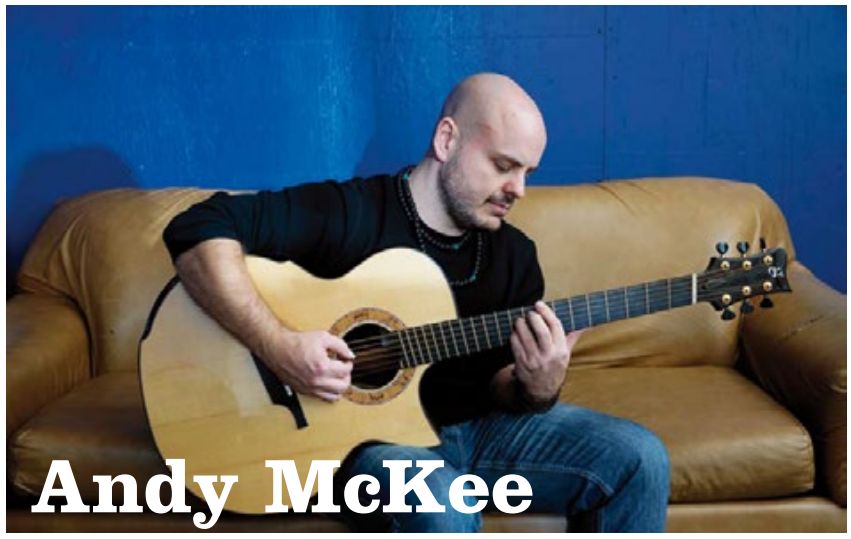

Andy McKee

De Amerikaanse fingerstylegitarist onderscheidt zich door zijn virtuoze percussieve speelstijl en melodieuze songs. De onnavolgbare wijze waarop hij, met gebruik van verschillende tunings, tapping, capos, zijn kenmerkende tweehandentechniek en percussieve aanslag, zijn gitaarinzet onderstreept zijn status als een van de meest unieke en invloedrijke gitaristen van dit moment.

25 september	*Utrecht, TivoliVredenburg*
26 september	*Groningen, De Oosterpoort*
27 september	*Nijmegen, Lux*
28 september	*Rotterdam, LantarenVenster*
29 september	*Heerlen, Parkstad Limburg*
1 oktober	*Tilburg, 013*

Dutch Delta Sounds:
Old roots & New routes

Voor de concertserie Old roots & New routes is een selectie gemaakt uit hoogwaardige semi-akoestische muziekgezelschappen in Nederland. Ze presenteren een amalgaam aan muzikale invloeden uit Oost-Europa, de Mediterranée, het Midden- en het Verre Oosten. Ieder concert in de Amstelkerk, Amsterdam wordt voorzien van een inleiding.
Info: DutchDeltaSounds.nl

2 september	*Monir Goran Trio & Baban Kirkuki (muziek en poëzie)*
21 oktober	*Shishani & the Namibian Tales*
4 november	*Mehmet Polat Trio en Tiltan Quartet (dubbelconcert)*

Mehmet Polat Trio

Club Dauphine

De vrijdag is er heilig voor muziekliefhebbers. Alweer voor het negende jaar organiseert Club Dauphine vrijdagavonden vol livemuziek in de intieme zaal achter het bekende café-restaurant in Amsterdam. Talloze zangers worden begeleid door de huisband onder leiding van Roger Happel. Vanaf 3 oktober keert ook Candy Dulfer terug naar voor haar 'Jazzy Sundays'.

Kijk voor de agenda op clubdauphine.nl

Ad Bijleveld houdt ons op de hoogte van de nieuwste audio-ontwikkelingen.

NAD C 338: de eenvoud zelve. Bediend wordt de digitale stereoversterker bij voorkeur door middel van de gratis app.

NAD versterker C338

Goed in draadloos

Kijk je naar de nieuwe C338 van NAD dan lijkt het apparaat met z'n drie zeer aanwezige antennes vooral één ding duidelijk te willen maken: ik ben goed in draadloos, heel goed.

En dat klopt, maar de ranke stereoversterker kan meer. Zodra we de computer *From Darkness* (Avishai Cohen Trio, Razdaz, in HR betrokken van Qobuz) laten starten, valt namelijk direct het dynamische en toch warme karakter van de versterker op.

Vinylrevival

NAD bewijst dat de toepassing van digitale technieken, in zowel de voeding als de eindtrappen van een versterker, anno 2017 een dergelijk aantrekkelijk prestatieniveau niet langer in de weg staan. Het trio van de Israëlische bassist heeft een voortreffelijk opgenomen album afgeleverd waar de energie van afspat. Een dynamisch en heel zuiver klankbeeld is het welkome resultaat, een prettige uitkomst waaraan de C338 enthousiast meewerkt. Piano, bas en drums wordt nauwkeurig gepositioneerd, zonder dat er van een overdreven breed stereobeeld sprake is. Heerlijk.
Er zijn, dankzij de ingebouwde d/a-omzetter, overigens meer digitale bronnen. Zoals de tv en de cd-speler, die hun opwachting mogen maken, zowel optisch als elektrisch. Echter, ook analoge audio is van harte welkom. Om aan de vinylrevival tegemoet te komen, treft je achterop zelfs een phono-ingang aan. Maar eerlijk is eerlijk, deze nieuwe, uiterst slanke NAD weet zich vooral te onderscheiden waar het gaat om het leggen van draadloze verbindingen. Om te beginnen kunnen smartphones en tablets gemakkelijk worden aangemeld via bluetooth. Vervolgens kan niet alleen de daarop vastgelegde muziek via die verbinding worden weergegeven, ook de bediening laat zich door middel van de gratis NAD-remote-app op een overzichtelijke wijze ter hand nemen. Maar we dansen om de hete brij heen en die heet Chromecast. Ja inderdaad, bekend van de handige dongel die bijvoorbeeld achter in de tv kan worden gestoken. Er zijn inmiddels ook tal van luidsprekers en soundbars waarin deze allemansvriend is ondergebracht. Voor zover we weten is deze C338 de eerste serieuze stereoversterker waarin Google Cast, want zo wil Chromecast tegenwoordig aangesproken worden, werd ondergebracht.

Streaming

En dat is handig. Want ga maar na: open je de app van een streamingdienst als Qobuz of Spotify, Deezer of Tidal, ja

zelfs YouTube, dan duikt daarin als vanzelfsprekend het bekende Chromecast-icoontje op. Kies de muziek waarnaar geluisterd gaat worden, die gaat vervolgens in de meest optimale kwaliteit rechtstreeks richting versterker. De nieuwe NAD onderhoudt daartoe natuurlijk een directe, draadloze verbinding met internet, zodat de muziek van de streamingdienst binnenkomt in de best beschikbare kwaliteit. Bij Tidal en Qobuz kan dat zelfs op cd-niveau. Daarbij is de telefoon of tablet, waarop de app van de betreffende dienst te zien is, alleen de afstandsbediening, inclusief de regeling van het volume. Dankzij de functie 'audiosense' wordt een slapende C338 zelfs automatisch wakker zodra er muziek binnenkomt. Dat alles wordt overigens pas mogelijk nadat de tablet of smartphone via de Google Home-app, beschikbaar voor iOS en Android, een verbinding met de ingebouwde Chromecast heeft gerealiseerd.

Ons lukte dat in een handomdraai, maar soms zijn er meer pogingen nodig. Wordt een van de niet-draadloze ingangen gekozen, dan is de eerder genoemde remote-app bij uitstek geschikt om de bediening ter hand te nemen. Beter dan de meegeleverde afstandsbediening.
De bass eq zorgt tenslotte voor extra laag, maar dat kan, bijvoorbeeld als er kleine luidsprekers worden ingezet, met meer overtuiging door aanvullend een actieve subwoofer toe te passen. Ook daarvoor heeft deze versterker een uitgang.

Conclusie

Steeds vaker willen we draadloos en laat de C388 daarin nou heel goed zijn. Niet alleen dankzij Chromecast. Ook de drie robuuste antennes en de op basis daarvan gerealiseerde, zeer stabiele wifi-verbinding, leveren daar aan een belangrijke bijdrage. Allemaal leuk en aardig, maar dan moet zo'n versterker natuurlijk wel goed klinken – en dat doet deze nieuweling van NAD. J

Overduidelijk hypermodern draadloos en digitaal, maar toch ook een phono-ingang voor de platenspeler.

NAD C338
uitgangsvermogen: 2x 50 W aan 8 Ohm
ingangen: 4x digitaal (optisch en elektrisch), phono (md), 3x line
uitgangen: 2x luidspreker (draaiklemmen), subwoofer, hoofdtelefoon
digitale interfaces: bluetooth en wifi
afmetingen (bxhxd): 435x71x302 mm
gewicht: 4,9 kg
winkelprijs: € 699,-

info: nad.nl

De perfecte aanvulling

Dat steeds meer audiomerken de essentie van een goede subwoofer inzien, vind ik een prachtige ontwikkeling. Het is immers de perfecte aanvulling op iedere audioset, de liefhebber kan niet zonder.
Even terug in de tijd. We maakten voor het eerst kennis met het fenomeen subwoofer (luidsprekerbox) in de late jaren tachtig. Audiogigant Bose ontwikkelde de 'melkpakjes': compacte en kleine speakers die gemakkelijk weg te werken zijn in het interieur. Maar, en nu komt het probleem: er kwam geen 'laag' uit. Het menselijk gehoor is te foppen: onder de honderd Herz hoor je namelijk niet waar het geluid vandaan komt. Subwoofers, en ik hoop dat dit niet te cryptisch of technisch wordt, zijn er puur om het laag in het klankbeeld aan de onderkant aan te vullen. Daardoor krijgt het geluid op alle fronten een enorme boost: het wordt dikker, voller én aangenamer.
Resumé: bij een slechte subwoofer hoor je dus waar die gepositioneerd is in de ruimte. Een goede subwoofer produceert een droog geluid en geen boventonen (dus bóven de honderd Herz). Daarbij kun je het apparaat niet lokaliseren. Alle audioapparaten bij elkaar moeten een totaalbeeld aan geluid vormen. Een harmonie.
Twintig jaar geleden had je maar twee, drie merken die goede subwoofers produceerden. Met afstand het meest bekende (en beste) merk is Rel. Begrijp me niet verkeerd: marktleider Rel is nog altijd top, maar krijgt het steeds moeilijker. Er komt namelijk meer concurrentie op de subwoofermarkt. Dat is, en daar begon ik deze column mee, een schitterende ontwikkeling voor de consument. Subwoofers zijn zodoende kleiner geworden en hoeven niet veel meer te kosten. Eigenlijk zijn ze essentieel: kleine speakers kun je heel gemakkelijk véél groter laten klinken door er een subwoofer bij te zetten. Kom een keer luisteren, zou ik zeggen, en je hoort het zelf.

Robert Remkes

Mantels must haves

Er zijn van die platen die je nu eenmaal moet hebben. Bassist, musicoloog, presentator en jazzspecialist Hans Mantel maakt een keuze uit een enorme stapel must have jazzschijven. Hij bespreekt de muziek en zoekt naar het verhaal achter de opnames.

Deel #31

Foto: **Joke Schot**

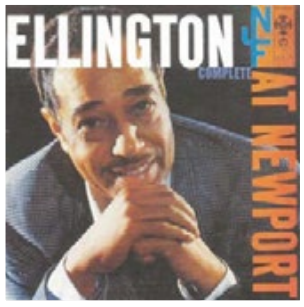

Duke Ellington
Ellington At Newport 1956 (Complete)
Newport RI, 7 juli, 1956
COLUMBIA/ LEGACY C2K 64932

De swing, de jazzstijl uit de jaren dertig, die zich als Amerika's favoriete muziek tot het begin van de jaren vijftig kranig had gehandhaafd, liep op zijn einde. Ineens was de fut eruit, of liever gezegd, de muziek veranderde en het publiek wilde iets anders of bleef thuis om naar het nieuwe medium televisie te kijken. De bigbandbusiness, die twintig jaar lang een enorme industrie was geweest, lag ineens op z'n achterste en talloze bandleiders moesten hun bands opheffen. Het was eenvoudig niet meer rendabel om een band met een man of vijftien on the road te houden. Veel bandleiders als Count Basie, Tommy Dorsey, Benny Goodman en Woody Herman hielden er tijdelijke mee op of formeerden kleinere groepen om daarmee aan het werk te kunnen blijven.
Zelfs Duke Ellington had grote moeite om werk te vinden en moest zelfs op den duur met zijn orkest soms achtergrondmuziek spelen in een overdekte ijsbaan. Grote namen uit zijn orkest, met wie hij zolang had samengewerkt, besloten de band te verlaten en het zelf te gaan proberen omdat er met Ellington geen droog brood meer te verdienen was. Drummer Sonny Greer en ook diens opvolger Louis Bellson verlieten het orkest en ook stersolist Johnny Hodges had de band verlaten. Ellington was ook opgehouden met de jaarlijkse concerten in Carnegie Hall die hij altijd gebruikte voor de premières van nieuwe composities. Het zag er dus allemaal niet zo florissant uit. Toen kwam de uitnodiging om op het nieuwe Newport Jazz Festival te spelen. Een openluchtfestival in een chiq stadje aan het water in Rhode Island.
Wat er daar die avond gebeurde is een van de heroïsche verhalen uit de jazz en het is bovendien allemaal op de plaat vastgelegd. Ellingtons band verscheen daar op 7 juli 1956 met steraltist Johnny Hodges, die na vier jaar afwezigheid was teruggekeerd, en met de nieuwe drummer Sam Woodyard. Woodyard bleek al meteen een gouden greep te zijn, die vanaf het begin een geheel nieuwe energie in de band bracht. Verder bestond de line-up uit louter beroemde namen zoals Clark Terry, Cat Anderson, Ray Nance, Quinten Jackson, Russel Procope, Harry Carney en Jimmy Hamilton.
Maar de man wiens naam sinds die dag onlosmakelijk met dat concert is verbonden, is die van tenorsaxofonist Paul Gonsalves. Het legendarische verhaal van dit concert draait om Gonsalves. Aan het eind van het concert, toen er al wat mensen opstonden om weg te lopen, liet Ellington de band de blues *Diminuendo In Blue and Crescendo In Blue* inzetten. Het publiek keek verrast op en iedereen zocht zijn stoel weer op. Inmiddels was er voor de bühne een mevrouw gaan dansen die door toegestroomde omstanders werd aangemoedigd. Ellington zag het vanaf de pianokruk, besloot het gebeuren uit te buiten en gebaarde naar Gonsalves om naar de solistenmicrofoon te lopen.
Wat er toen gebeurde is de geschiedenis ingegaan als een van de grootse momenten in jazz. Aangemoedigd door Ellington, opgezweept door Sam Woodyard en bejubeld door het publiek speelde Gonsalves 27 chorussen achter elkaar; het ene nog beter dan het andere. Promotor en organisator George Wein zag het publiek steeds wilder worden en gebaarde vanuit de coulissen naar Ellington om de boel te stoppen, maar Ellington wilde daar niets van weten en liet Gonsalves er nog een schepje bovenop doen. Gonsalves schreef die avond geschiedenis en dat staat dus allemaal op de plaat. Er gaan nog meer verhalen over dat concert. Een daarvan is dat drummer Jo Jones tijdens Gonsalves' solo achter drummer Sam Woodyard op de rand van de bühne met een opgerolde krant op de tweede en vierde tel meesloeg om Woodyard een extra steuntje in de rug te geven. Dat legendarische concert gaf een nieuwe impuls aan Duke Ellingtons carrière en vanaf dat moment kreeg de band weer veel werk en was het het startpunt van een enorme opleving in zijn carrière en die van zijn orkest. Ellington zou later over dat concert zeggen: "*I was born in Newport in 1956."*
Deze plaat (in de oorspronkelijke uitgave) was Ellingtons bestseller. Waarover zelden wordt gesproken, is dat die plaat voor zestig procent uit studio-opnamen bestaat en dus maar veertig procent liveopnamen bevat. Bovendien is maar tien procent daar weer van afkomstig van het eigenlijke concert. Met de dubbel-cd *Ellington At Newport 1956 (Complete)* is dat helemaal rechtgezet. Het concert staat er in zijn geheel op, met alle stukken en aankondigingen en alles in de oorspronkelijke volgorde. Ook alle overdubs en toegevoegd namaakapplaus zijn verwijderd. Bovendien is in deze 2-cdset de oorspronkelijke plaat, zoals die dus aanvankelijk werd uitgegeven, ook toegevoegd. Onder de vele bonustracks zijn studio-opnamen uit de sessie van die oorspronkelijke plaat en is er veel bonusmateriaal van het feitelijke liveconcert dat nog nooit eerder te horen was.
In audiotechnisch opzicht is *Ellington At Newport 1956 (Complete)* een huzarenstukje omdat de hele plaat nu in echt stereo te horen is en er korte metten is gemaakt met een soort pseudostereo dat je krijgt als je bijvoorbeeld ingeblikt applaus gaat overdubben.
Bij de research voor deze heruitgave in de Library Of Congress bleek dat er van het concert ook nog andere opnamen waren. Deze waren gemaakt voor Willis Conovers radioprogramma *VOA* (Voice of America) en dat verklaart waarom er op de foto's van het concert onder andere twee solistenmicrofoons te zien zijn. Er waren voor deze heruitgave nu dus twee opnames beschikbaar: een van platenmaatschappij Columbia en eentje van *VOA*. Producer Phil Schaap vertelt in de zeer uitgebreide en fabelachtig goede liner notes hoe er dus bij het simultaan afspelen van de twee opnamen een soort dubbel-mono te horen was. Daar is voor deze uitgave met listige ingrepen stereo van gemaakt. Pas bij het samenvoegen bleek dat Gonsalves destijds niet voor de Columbia maar voor de *VOA*-microfoon zijn solo had staan spelen. Het is dus een enorm geluk dat die twee opnamen bij elkaar zijn gekomen.
Als subliem geresearchte en magistraal produceerde en geremasterde opname staat *Ellington At Newport 1956 (Complete)* op eenzame hoogte.
Het aardige is natuurlijk dat als we het alleen over de muziek op deze legendarische plaat zouden hebben, dit sowieso al een must have is van de allerbovenste plank.

Hans Mantel
info@hansmantel.com

De Jazz Not Jazz 10 zet de tien meest invloedrijke en actuele platen op het gebied van jazz op een rij. Niet gebaseerd op verkoopcijfers, maar op de smaak van de voorhoede van de vaderlandse jazzscene. Dj's, organisatoren, programmeurs, muzikanten, programmamakers en journalisten bevolken het colofon. Jazz wordt door ons zo breed mogelijk benaderd. Daarom misstaan soul, funk, blues, world, broken beats, hiphop en singer-songwriters niet in de lijst. Kortom: de Jazz Not Jazz 10 is jouw barometer in een muzikaal omvangrijk landschap. Met naast gevestigde namen meer dan genoeg ruimte voor nieuwe initiatieven.

JAZZ NOT JAZZ /#05

#1: Zara McFarlane
Arise
(Brownswood)

Nieuw!
Deze lijst is ook te beluisteren op Spotify. Zoek naar Jazzism.

2. Ambrose Akinmusire
A Rift In Decorum (Blue Note)

3. Tingvall Trio
Cirklar (Skip)

4. Christian Scott
Diaspora (Stretch)

5. Portico Quartet
Endless (Art In The Age Of Automation) (Gondwana)

6. Tony Allen
The Source (Decca)

7. Forq
Thréq (GroundUp)

8. Ahmad Jamal
Marseille (Jazz Village)

9. Binker & Moses
Journey To The Mountain Of Forever (Gearbox)

10. Vijay Iyer Sextet
Far From Over (ECM)

Jazzzomer voorbij, maar het drukke najaar nadert en daarmee een golf aan sterke nieuwe releases. Neem **Zara McFarlane**, op haar derde album *Arise* glorieert de Britse zangeres met materiaal dat haar veelzijdigheid laat horen, van hardbop en spirituele jazz tot dub en reggae. Terechte koploper. Gevolgd door '*all eyes on him'* trompettist **Ambrose Akinmusire**, die met dit livealbum zijn twee vorige sterk opvolgt. Hij etaleert klasse met zijn eigen kwartet (met slagwerker Justin Brown), melodisch en harmonisch orgineel en volstrekt eigen. *Cirklar* is het zevende album van het trio rondom de Zweedse pianist Martin Tingvall. Vaak vergeleken met het baanbrekende E.S.T., onderscheidt het **Tingvall Trio** zich met beklijvende melodieën, vol bluf en intensiteit en hoorbare invloeden uit allerlei hoeken, met jazz als vertrekpunt. Spannend was de langverwachte terugkeer van het Britse **Portico Quartet**; zijn ze nog net zo goed als weleer? Dat zijn ze, met de van hen bekende mix aan jazz, electronic, minimal, ambient, triphop en dubstep. Een blijvertje in de JazzNotJazz is opnieuw de notering voor *The Source*, het eerbetoon van de Nigeriaanse topdrummer **Tony Allen** aan zijn vakbroeder Art Blakey. Hoe mooi kan de band tussen Amerika en Afrika muzikaal worden uitgedrukt! Dan **Forq**, de superband waarin allerlei lijnen samenkomen; Michael League (Snarky Puppy) op bas, Henry Hey (Bowie) op toetsen, Chris McQueen (ook Snarky Puppy) op gitaar en Jason 'JT' Thomas (D'Angelo, Roy Hargrove) op drums. Een allstarband met de drive van een garageband, onweerstaanbaar. Veteraan toetsenist **Ahmad Jamal** blijft maar verrassen, ook nu weer hemels mooi opgestapelde melodieën, soms fluweelzacht dan weer dynamisch uitgevoerd. *Marseille* is als de havenstad: bloedmooi.
Saxofonist **Binker Golding &** drummer **Moses** Boyd hebben lef: hun tweede album *Journey To The Mountain Of Forever* is meteen een dubbelaar geworden. Het zoeken naar nieuwe muzikale paden binnen hun freejazz heeft veel opgeleverd, met improvisaties vol avontuur en energie.
Sterpianist **Vijay Iyer** sluit deze editie JazzNotJazz10 passend af met zijn nieuwe sextetalbum: *Far From Over.* Met altsaxofonist Steve Lehman in de gelederen opereert Iyer ditmaal buiten de klassieke triogrenzen en doet dit op intrigerende wijze. En zo weerspiegelt de JazzNotJazz10 opnieuw de actuele state-of-jazz 2017.

Paul Evers

COLOFON JAZZNOTJAZZ10
Aan deze editie van de JazzNotJazz10 werkten mee: Frank van Berkel (Jazz Int.) Mike Bindraban (Het Concertgebouw Amsterdam/ GoodMusicCompany), Frank Bolder (LantarenVenster/NSJF), Jaap Brienen (Dj), Benny Clasier (KAAP), Guido van Dieren (Bird/ NSJClub), Koen Graat (Jazz in Duketown, Verkadefabriek), Sander Grande (Mojo/NSJF), Jean-Paul Heck (Jazzism, Soundz), Phil Horneman (Wicked Jazz Sounds), Dick Hovenga (Jazzism), Guy van Hulst, (TivoliVredenburg), Gijsbert Kamer (Volkskrant), Pieter Koten (KAAP), Marcel Kranendonk (Jazz Enter), Amanda Kuyper (NRC), Huub van Riel (BIMhuis), Davey van Robays (Gent Jazz), Monte la Rue, Niels Nieuborg (NSJClub), Onno Post (LantarenVenster), Etienne de Smet (jazz030.nl), Tim Sprangers (Volkskrant), Martijn Soetens (NPO Radio 2 Soul & Jazz), Bartho van Straaten (Paradox), Merijn Tiemessen (Sublime FM), Arie Verstegen (De Boerderij)

Selectie individuele lijstjes

MIKE BINDRABAN (GOOD MUSIC COMPANY, HET CONCERTGEBOUW, MONDRIAAN JAZZ FESTIVAL)

1. Zara McFarlane - *Arise* (Brownswood)
2. Fabian Almazan & Rhizome - *Alcanza* (Biophilia)
3. Antonio Sanchez - *Bad Hombre* (Cam Jazz Italy)
4. Forq - *Thréq* (GroundUp)
5. Yazz Ahmed - *La Saboteuse* (Naim)
6. Grandbrothers - *Open* (City Slang)
7. Roscoe Mitchell - *Bells For The South Side* (ECM)
8. Floating Points - *Reflections-Mojave Desert* (Pluto)
9. Bottle Tree - *Bottle Tree* (International Anthem)
10. Ambrose Akinmusire - *A Rift In Decorum* (Blue Note)

FRANK VAN BERKEL / GILLES DE SITTER (JAZZ INT.)

1. Tingvall Trio - *Cirklar* (Skip)
2. Phil's Music Laboratory - *Repetitive Mind* (Phase To Phase)
3. Lijbaart/Rambags/Stadhouders - *Under The Surface* (Challenge)
4. Verneri Pohjola - *Pekka* (Edition)
5. Gourmet - *Gourmet* (Fiasko)
6. Mats Eilertsen - *Rubicon* (ECM)
7. EvenSanne - *What If* (eigen beheer)
8. Alex Simu Quintet - *Echoes Of Bucharest* (eigen beheer)
9. Cirilic - *Memories Of Heaven* (Golden Age)
10. Fuchs / Van Vliet / Erker - *Linden* (TryTone)

JAAP BRIENEN (DJ, PROGRAMMAMAKER)

1. Lizz Wright - *Grace* (Concord)
2. Tony Allen - *The Source* (Blue Note)
3. Mr. Jukes - *God First* (Universal)
4. The Souljazz Orchestra - *Under Burning Skies* (Strut)
5. Son Little - *New Magic* (Anti)
6. Trio da Kali & Kronos Quartet - *Ladilikan* (World Circuit)
7. The Allergies - *Push On* (Jalapeno/V2)
8. Wouter Hamel - *Amaury* (V2)
9. Dee Dee Bridgewater - *Memphis* (Okey)
10. Fantastic Negrito - *Last Days Of Oakland* (V2)

GUIDO VAN DIEREN (BIRD)

1. Ahmad Jamal - *Marseille* (Jazz Village)
2. Portico Quartet - *Art In The Age Of Automatation* (Gondwana)
3. Tyler The Creator - *Flower Boy* (Columbia)
4. Jay-Z - *4:44* (Roc Nation)
5. The Pollyseeds - *Sounds Of Crenshaw Vol. 19* (Ropeadope)
6. Charlotte Dos Santos - *Cleo* (Fresh Selcts)
7. Jazzmeia Horn - *A Social Call* (Prestige)
8. Dwight Trible feat. Matthew Halsall - *Inspirations* (Gondwana)
9. Yazz Ahmed - *La Saboteuse* (Naim)
10. Miles Mosley - *Uprising* (Alpha Pup)

KOEN GRAAT (NOVEMBER MUSIC, JAZZ IN DUKETOWN, VERKADEFABRIEK)

1. Yazz Ahmed - *La Saboteuse* (Naim)
2. Sabîl Qaurtet - *Zabad Twilight Tide* (Harmonia Mundi)
3. Lucia Cadotsch - *Speak Low Renditions* (Yellowbird)
4. Notilus - *Notilus* (Denovali)
5. Amir ElSaffar Rivers of Sound - *Not Two* (New Amsterdam)
6. Gerald Clayton - *Tributary Tales* (Motema)
7. Daniel Herskedal - *The Roc* (Edition)
8. Ambrose Akinmusire - *A Rift In Decorum* (Blue Note)
9. Steve Coleman's Natal Eclipse - *Morphogenesis* (Pi)
10. Throttle Elevator Music - *Retrorespective* (Wide Hive)

SANDER GRANDE (MOJO, NORTH SEA JAZZ FESTIVAL)

1. Adam Rogers - *Dice* (Andraj)
2. Jazzmeia Horn - *A Social Call* (Concord)
3. Moses Sumney - *Aromanticism* (Jagjaguwar)
4. Gerald Clayton - *Tributary Tales* (Motema)
5. DeJohnette / Grenadier / Medeski / Scofield - *Hudson* (Motema)
6. Alex Mercado Trio - *Paisajes* (eigen beheer)
7. Joris Westerhof - *I Dont Know What I Can Imagine* (eigen beheer)
8. Tingvall Trio - *Cirklar* (Skip)
9. Matthew Stevens -*Preverbal* (Chystal Math)
10. Nick Mulvey - *Wake Up Now* (Harvest)

PHIL HORNEMAN (WICKED JAZZ SOUNDS)

1. BB Boogie - *Standing On The Wall* (R2)
2. Mallu Magelhaes - *Vem* (Sony)
3. MonoNeon - *A Place Called Fantasy* (Bandcamp)
4. Joel Culpepper - *Tortoise* (Reconstruct)
5. Blay Ambolay - *Ketan* (Agogo)
6. Tenderlonious & Dennis Ayler - *8R1CK C17Y* (22A)
7. Zara McFarlane - *Arise* (Brownswood)
8. Laurence Guy - *Saw You For The First Time* (Church)
9. (U)nity - *(U)nity Is Power* (Bandcamp)
10. Various Artists - *Saigon Supersound Vol.1* (Infracom)

DICK HOVENGA (JAZZISM, WRITTEN IN MUSIC)

1. Stefano Battaglia - *Pelagos* (ECM)
2. Rob Luft - *Riser* (Edition)
3. Søren Bebe Trio - *Home* (From Out Here)
4. Kneebody - *Anti-Hero* (Motema)
5. Dwight Trible feat. Matthew Halsall - *Inspirations* (Gondwana)
6. Antibalas -*Where The Gods Are In Peace* (Daptone)
7. Ben Lukas Boysen & Sebastian Plano - *Everything* (Erased Tapes)
8. Hidden Orchestra - *Dawn Chorus* (Tru Thoughts)
9. Trio da Kali & Kronos Quartet - *Ladilikan* (World Circuit)
10. Various Artists - *Funky Chimes* (Sdban)

GUY VAN HULST (TIVOLIVREDENBURG)

1. Vijay Iyer Sextet - *Far From Over* (ECM)
2. Tingvall Trio - *Cirklar* (Skip)
3. Gary Peacock Trio - *Tangents* (ECM)
4. Fred Hersch - *Open Book* (Palmetto)
5. Nate Wooley KNKNIGHGH - *Minimal Poetry For Aram Saroyan* (Clean Feed)
6. Anthony Braxton & Miya Masaoka - *Duo* (DCWM) 2013 (Rogue Art)
7. Revis / Vandermark / Davis / Taylor - *Sing Me Some Cry* (Clean Feed)
8. John Beasley - *MONK'stra Vol. 2* (Mack Avenue)
9. Sun Ra - *Lost Ark Series Vol. 1 & 2* (Art Yard)
10. Xavi Torres Trio - *Unknown Past* (Berthold)

GIJSBERT KAMER (VOLKSKRANT)

1. Ambrose Akinmusire - *A Rift In Decorum* (Blue Note)
2. Bill Evans - *Another Time: The Hilversum Concert* (Resonance)
3. Binker & Moses - *Journey To The Mountain Of Forever* (Gearbox)
4. Various Artists - *Late Night Tales: BadBadNotGood* (NEWS)
5. Vince Staples - *Big Fish Theory* (Universal)
6. Thelonious Monk - *Les Liaisons Dangereuses 1960* (Sam)
7. Terrace Martin Presents The Pollyseeds - *Sounds Of Crenshaw Vol 1.* (Ropeadope)
8. Charles Lloyd New Quartet - *Passin' Thru Live* (Blue Note)
9. Tyler, The Creator - *Flower Boy* (Columbia)
10. Rico & Sticks - *IZM* (Top Notch)

PIETER KOTEN / BENNY CLAEYSIER (KAAP)

1. Christian Scott - *Diaspora* (Ropeadope)
2. Ambrose Akinmusire - *A Rift In Decorum* (Blue Note)
3. Binker & Moses - *Journey To The Mountain Of Forever* (Gearbox)
4. Hoera. - *Beestentijd* (Granvat)
5. Various Artists - *Soul Of A Nation* (Soul Jazz)
6. Verneri Pohjola - *Pekka* (Edition)
7. Zara McFarlane - *Arise* (Brownswood)
8. Julian Sartorius - *Hidden Tracks Basel-Genève* (Everest)
9. Emanative - *Ominous Shanti ep* (eigen beheer)
10. Hieroglyphic Being / Korwar / Shabaka - *A.R.E. Project* (Technicolour)

MARCEL KRANENDONK (JAZZ ENTER, NACHT VAN DE JAZZ)

1. Sharp / Halvorson / Ribot - *Err Guitar* (Intakt)
2. Peter Brötzmann & Heather Leigh - *Sex Tape* (Trost)
3. Honsinger / Caloia / Zubot - *In The Sea* (Relative Pitch)
4. Craig Taborn & Ikue Mori - *Highsmith* (Tzadik)
5. Johannes Bauer & Peter Brötzmann - *Blue City* (Trost)
6. Jan Nijdam Kwartet - *Bij De Dieren Thuis* (Sollasiutututut)
7. Lean Left - *I Forgot To Breathe* (Trost)
8. Burton Greene - *Compendium* (Improvising Beings)
9. Eric Schaefer - *Kyoto Mon Amour* (ACT)
10. Chris Biscoe - *Profiles Of Mingus* (Trio)

NIELS NIEUBORG (FESTIVAL MAGIA, ARP FRIQUE)

1. Kenneth Whalum - *Broken Land* (Broken Land)
2. Dee Dee Bridgewater - *Dee Dee's Feathers* (Okey)
3. Various Artists - *Space Energy & Light* (Soul Jazz)
4. Zara McFarlane - *Arise* (Brownswood)
5. Terrace Martin Presents The Pollyseeds - *Sounds Of Crenshaw Vol 1.* (Ropeadope)
6. Various Artists - *Soul Of A Nation* (Soul Jazz)
7. Michael McDonald - *Wide Open* (BMG)
8. Kingsley Bucknor Jr - *African Woman* (Hot Casa)
9. Hermeto Pascoal - *No Mundo Dos Sons* (Selo Sesc)
10. The Isley Brothers & Santana - *Power Of Peace* (Legacy)

ONNO POST (LANTARENVENSTER, MUZIEKWEB.NL)

1. Forq - *Thréq* (Ground Up)
2. Richard Spaven - *The Self* (Fine Line)
3. Joe Armon-Jones & Maxwell Owin - *Idiom* (Yam)
4. Sudan Archives - *Sudan Archives* (Stones Throw)
5. Portico Quartet - *Art In The Age Of Automation* (Gondwana)
6. Zara McFarlane - *Arise* (Brownswood)
7. Ill Considered - *Ill Considered* (Bandcamp)
8. Tatran - *No Sides* (Kame'a)
9. Rohey - *A Million Things* (Jazzland)
10. Stuff. - *Old Dreams New Planets* (Sdban)

HUUB VAN RIEL (BIMHUIS)

1. Saft / Swallow / Previte with Iggy Pop - *Loneliness Road* (RareNoise)
2. Crump / Laubrock / Smythe - *Planktonic Final* (Intakt)
3. Fred Hersch - *Open Book* (Palmetto)
4. Tyshawn Sorey - *Verisimilitude* (Pi)
5. Eva Risser & Kaja Draksler - *To Pianos* (Clean Feed)
6. Maneri / Parker / Ban - *Sounding Tears* (Cleanfeed)
7. Raphael Vanoli - *Bibrax* (Cleanfeed)
8. Vijay Iyer Sextet - *Far From Over* (ECM)
9. Roberta Sá - *Delírio No Circo* (Som Livre)
10. Lester Young - *Classic Albums Collection 1955 - 1958* (Enlightenment)

DAVY VAN ROBAYS (GENT JAZZ)

1. Charles Lloyd New Quartet - *Passin' Thru* (Blue Note)
2. Terrace Martin Presents The Pollyseeds - *Sounds Of Crenshaw Vol. 1* (Ropeadope)
3. Floating Points - *Reflections - Mojave Desert* (Pluto)
4. Ahmad Jamal - *Marseille* (Jazz Village)
5. Christian Scott - *Diaspora* (Ropeadope)
6. Tony Allen - *The Source* (Blue Note)
7. Bill Frisell & Thomas Morgan - *Small Town* (ECM)
8. Dwight Trible feat. Matthew Halsall - *Inspirations* (Gondwana)
9. Portico Quartet - *Art In The Age Of Automation* (Gondwana)
10. Avishai Cohen (tr) - *Cross My Palm With Silver* (ECM)

MONTE LA RUE (JAZZ DELUXE)

1. The Peter Franks Group - *Days Past* (Futuristica)
2. Durand Jones & The Indications - *Same* (Colemine)
3. Thievery Corporation - *The Temple of I&I* (ESL)
4. Bahama Soul Club - *The Havana Remixes* (Buyu)
5. Moonchild - *Voyager* (Tru Thoughts)
6. Diazpora - *Islands* (Legere)
7. Slowly Rolling Camera - *All Things* (Edition)
8. Omar - *Love In Beats* (Freestyle)
9. Speedometer - *Downtown Funk '74* (KPM)
10. Hidden Jazz Quartet - *Raw And Cooked* (Agogo)

MARTIJN SOETENS (NPO RADIO 2 SOUL & JAZZ)

1. Childhood - *Universal High* (V2)
2. Melanie De Biasio - *Lilies* (PIAS)
3. Abstract Orchestra - *Dilla* (ATA)
4. Quantic & Nidia Góngora - *Curao* (Tru Thoughts)
5. Son Little - *New Magic* (Anti)
6. Terrace Martin Presents The Pollyseeds - *Sounds Of Crenshaw Vol. 1* (Ropeadope)
7. Mr. Jukes - *God First* (Universal)
8. Washed Out - *Mister Mellow* (Stones Throw)
9. Tony Allen - *The Source* (Blue Note)
10. Kyoto Jazz Sextet - *Unity* (Universal)

MERIJN TIEMESSEN (SUBLIME FM)

1. Stephen Emmer - *Home Ground* (Electric Fairytale)
2. Prince - *Purple Rain Extended Version* (Warner)
3. Trombone Shorty - *Parking Lot Symphony* (Blue Note)
4. Christian Scott - *Diaspora* (Ropeadope)
5. Calvin Harris - *Funk Wav Bounces Vol. 1* (Sony)
6. Koffie - *Huntu* (V2)
7. Daley - *The Spectrum* (BMG)
8. Shelby J - *10* (Shelby J)
9. Dwight Trible feat. Matthew Halsall - *Inspirations* (Gondwana)
10. Simon Law - *Look To The Sky* (Dome)

Cd's

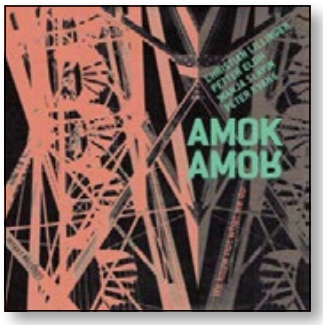

Amok Amor
We Know Not What We Do
Intakt
IMPRO
*****

Dit kwartet is in feite het Berlijnse Starlight Trio met trompettist Peter Evans eraan toegevoegd. De stukken zijn opgebouwd rond repeterende, gelaagde thema's die in elkaar gezet lijken, zoals dat bij veel elektronische muziek het geval is. Er komt in de opbouw telkens een laagje bij dat het thema ritmisch of harmonisch complexer laat klinken. De musici zijn vrij als improvisator, maar worden meerdere keren per stuk geacht naar het thema terug te keren. Schijnbaar willekeurig kan het basismateriaal ook afgebroken en weer opgebouwd worden, waarbij bassist Peter Eldh en de immer hyperactieve drummer Christian Lillinger een hoofdrol spelen. De meeste stukken hebben een grote intensiteit en dynamiek gemeen waarbij in korte tijd door solisten, vooral Evans en saxofoniste Wanja Slavin, virtuoos op gevarieerd wordt. Mede dankzij de heldere werkwijze verveelt de muziek geen moment. Sterspeler is Lillinger, die op onnavolgbare wijze in alle schijnbaar razend moeilijke patronen prachtige breaks weet te lanceren.
Ken Vos

Atomic
Six Easy Pieces
Odin/PIAS
FREE MUSIC
***1/2

Het kwintet Atomic is al achttien jaar een van de meest vooraanstaande freejazzgroepen van Scandinavië. Saxofonist Fredrik Ljungkvist, trompettist Magnus Broo, pianist Håvard Wik, bassist Ingebrigt Håker Flaten en drummer Hans Hulboekmo houden zo te horen niet van water bij de wijn; ze spelen compromisloze impro, waarbij ze wel veel afwisseling aanbrengen: plotselinge wendingen, zangerige tussenstukjes (ze weten het oeuvre van de gebroeders Ayler goed te vinden) en soms uitgewerkte orkestraties. Dit is hun elfde album, het eerste op het label Odin. Om dat te onderstrepen zitten er drie cd's tegelijk in de verpakking; het officiële album *Six Easy Pieces* en twee bonus-cd's. Dat zijn liveopnamen uit de Pit-Inn te Tokio uit 2016. Nuttig, want zo horen we zowel een studio- als een liveuitvoering van *Ten Years* en *Stuck In Stockholm*. Het kortste stuk is *Five Easy Pieces*, een werk dat je je ook *modern classic* mag noemen.
Coen de Jonge

Avi Avital & Omer Avital
Avital meets Avital
Deutsche Grammophon
JAZZ & WORLD
***

Contrabassist Omer Avital en mandolinespeler Avi Avital delen dezelfde achternaam en hebben dezelfde Marokkaans-Israëlische roots. Familie zijn ze echter niet en ook muzikaal gezien opereren ze op heel verschillende terreinen. Terwijl Omer zich heeft ontwikkeld tot een succesvolle bandleider in de jazz, gooit Avi hoge ogen met virtuoze uitvoeringen van Vivaldi en Bach. Voor *Avital Meets Avital*, hun eerste gezamenlijke album, schreef Omer het leeuwendeel van de nummers. Het spannende openingsnummer *Zamzama* is meteen raak met een mooie, broeierige en onderhuidse sfeer. Helaas is daarmee het hoogtepunt op het album ook meteen voorbij. In het vervolg wordt het er allemaal net iets te dik bovenop gelegd, zoals bij het te joviale *Ane Maghrebi* of de clichématige tranentrekker *Ballad For Eli*. Spelen kunnen ze, de naamgenoten, maar met te veel gemakzuchtige thema's en vrijblijvende improvisaties is de muzikale opbrengst van deze op papier bijzondere samenwerking aan de magere kant.
Koen Graat

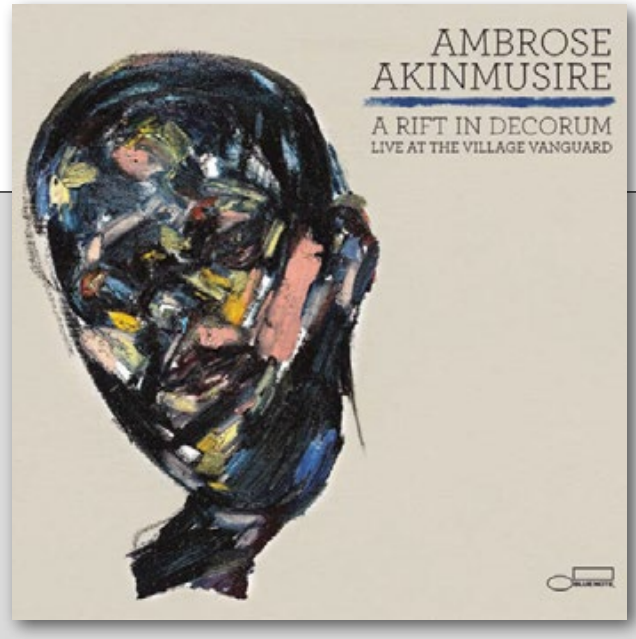

Ambrose Akinmusire
A Rift In Decorum
Blue Note
MODERN JAZZ
***1/2

Ambrose Akinmusire geldt als een van de meest begenadigde trompettisten van het moment. Op zijn vorige Blue Note-album gooide hij ook nog eens hoge ogen als componist, waar hij door toevoeging van vocalisten en strijkers aan zijn kwintet een geheel eigen muzikale context creëerde. Op *A Rift In Decorum* - een live dubbelalbum opgenomen in The Village Vanguard - grijpt Akinmusire met een akoestisch kwartet terug naar een hoofdrol als solist. Veel van de stukken hebben een open karakter met zeeën van ruimte voor de solo's die vrijer klinken dan op voorgaande albums. Mooi is bijvoorbeeld de ingetogen opbouw tijdens *First Page*. Als totaalconcept is *A Rift In Decorum* minder onderscheidend dan *The Imagined Savoir*. De dynamiek van de improvisaties zijn daarentegen van een ongekend hoog niveau.
Koen Graat

Duo Baars Henneman & Dave Burrell
Trandans
Wig/ToonDist
IMPRO
****1/2

Trandans werd opgenomen in het Bimhuis ter viering van het 25-jarig bestaan van Wig, het label van Ab Baars en Ig Henneman. In diezelfde periode had de Amerikaanse pianist Dave Burrell daar een reeks soloconcerten en hij kon worden uitgenodigd als derde lid bij dit vaste duo. De stukken hier zijn evenals op de vorige albums van het duo sterk bepaald door sfeertekeningen, ditmaal via Zweedse teksten. Er is relatief veel van Baars' shakuhachi te horen, die steeds meer in het verlengde van zijn spel op klarinet en tenorsax lijkt te liggen. Burrell is meer dan een gast, hij is echt onderdeel van het trio, zowel melodieus als ritmisch. Dat onderscheid is op dit album sowieso nauwelijks te maken, want Hennemans altviool

BadBadNotGood
LateNightTales
LateNightTales
JAZZ
****
Zo divers en ongrijpbaar als de muziek van BadBadNotGood al albums lang is, zo interessant is ook hun collectie songs verzameld voor de vermaarde *Late Night Tales*-serie. Het blijft een oude dj-klus om al die verschillende tracks coherent te verbinden en BBNG verdient hierbij alle lof. Van Boards of Canada naar Erasmo Carlos, van Stereolab naar Francis Bebey en Thundercat, en net zo gemakkelijk van Charlotte Day Wilson via The Beach Boys naar Donnie & Joe Emerson. En met een heel smakelijke BBNG-versie van de ondergewaardeerde nieuwe held Andy Shaufs *To You*. Ook dit deel van de *Late Night Tales* is weer van grote klasse. Met onverwachte tracks laten de mannen van BadBadNotGood hun muzikale invloeden in magische eenheid voor het voetlicht komen. Te veel verrassingen weggeven heeft hier geen zin. Gewoon aanschaffen en opzetten dus.
Dick Hovenga

is hier nadrukkelijk ook ritmisch aanwezig. Burrells verschuivende rol van gast- en aanvullend musicus naar mede-initiator is te horen in *Laggarebo*. In het laatste stuk, *Korsekebacken*, zijn de rollen omgedraaid en laat hij horen altijd oog te hebben voor de jazzgeschiedenis.
Ken Vos

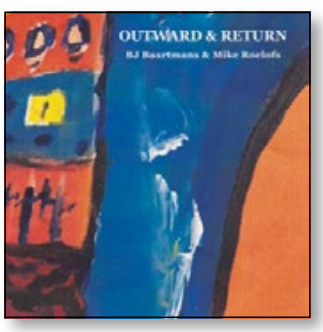

BJ Baartmans & Mike Roelofs
Outward & Return
Continental Record Services
ROOTS/JAZZ/FOLK
Op het wederom volledig instrumentale *Outward & Return* trekken songschrijver, gitarist en producer BJ Baartmans en toetsenist Mike Roelofs de lijn van het impressionistische klankbeeld dat geschetst werd op hun eerste duoproject *Ins Blaue Hinein* door. Het tweetal werkt al jarenlang nauw samen en dat is te horen. Luister maar hoe in de parallelle dimensie van het ietwat vervreemdende *Leeg Gebouw* of het kalmerend kabbelende *Applepie Cat* gitaar en toetsen vertrouwd om elkaar heen kronkelen. Laatstgenoemde nummer is overigens evenals *Hoofdplaat* opmerkelijk oriëntaals getint, maar evengoed put het tweetal uit hun r&b- en bluescatalogus of het meer bedaagde werk van symfobands uit de jaren zeventig van de vorige eeuw, zoals Camel of Focus (luister naar *Undecided*). Deze zinnenprikkelende muziektrip valt gewoonweg niet te categoriseren en dat is tekenend voor talent en vakmanschap. Een muzikale symbiose die naar meer smaakt.
Marcel Haerkens

BBThree
Love Balloon
Inbetweens/Clear Spot
SMOOTH JAZZ
***1/2
Appetizer heette het debuut van BBThree, dat destijds met percussionist Gino Brombrini net tot kwartet was uitgegroeid. Die is op het negen (!) jaar later verschenen hoofdgerecht niet meer van de partij, maar Johan de Haan (zang, toetsen, klarinet), Jo Didderen (contrabas) en Steffen Thorwählen (drums) krijgen wel bijstand van Rob Sijben, die opener *Three Minutes* en *Get Lazy* van zijn warme altsaxofoonklanken voorziet. De composities van De Haan nestelen zich behoedzaam groovend en soulvol onwrikbaar in je hersenpan, terwijl de doorgewinterde Didderen in het door hemzelf gepende, via een bronstige hammond aangestuurde, *FCA* mag laten horen wat hij zoal op vier snaren in huis heeft. De covers van klassiekers als *Always On My Mind* en *Sitting On The Dock Of The Bay* zijn, hoe smaakvol ook gearrangeerd, overbodig, maar blij toe dat het trio weer terug op de baan is.
Marcel Haerkens

Søren Bebe Trio
Home
From Out Here Music
JAZZ
****1/2
Met het vijfde album *Home* laat pianist Søren Bebe weer eens horen hoe eigenaardig het is dat hij met zijn trio nog niet op alle grote jazzpodia van de wereld speelt. Een grote reputatie heeft het trio al wel, maar vreemd genoeg wordt het niet opgepakt door een groter jazzlabel. Het is te hopen dat dat met het nieuwe album gaat veranderen. *Home* is namelijk een van de mooiste jazzalbums die je dit jaar gaat horen. Het subtiele pianospel van Bebe bevat zó veel emotie en souplesse dat je er stil van wordt. Met de albumopener *The Path To Somewhere* ben je gelijk verkocht. Zijn spel is verfijnd, emotievol en subtiel, zoals een warme deken die over je neerdaalt. Contrabassist Kasper Tagel en drummer Anders Mogensen zijn de perfecte metgezellen. Alle elf composities zijn van wereldklasse en het spel van het trio over het gehele album adembenemend mooi. *Home* is een jazzalbum dat door iedereen die van jazz en van pianotrio's houdt zonder nadenken kan worden aangeschaft.
Dick Hovenga

Beady Belle
On My Own
Jazzland Norway/PIAS
VOCAL JAZZ/POP
****
We staan er niet elke dag bij stil, maar in Scandinavië bestaat gelukkig nog steeds een bloeiend en interessant jazzleven. Zeker in Noorwegen, een zeer gevarieerde scene, die onlangs ook hier meer in beeld kwam door de import van albums door PIAS. Veel fraai werk staat onder meer op een label als Hubro, maar ook op Jazzland horen we veel moois. Zoals dit album van zangeres Beady Belle, die met vaklieden als Bugge Wesseltoft, Gregory Hutchinson, Reuben Rogers en saxofonist Joshua Redman dit album in New York

opnam. Ze schreef zelf tekst en muziek voor alle tien songs. De zangeres heeft een rijke, overtuigende, vaak sensuele en erg expressieve stem, waarmee ze in feite alles kan: ruim uithalen en dan plots terugkeren naar kleine subtiliteiten. *Dear Hope* is een song die haast een gospel lijkt. En de mooie afsluiter is *Traffic In Mumbai*, een metafoor voor een woelig persoonlijk leven.
Coen de Jonge

Richard van Bergen & Rootbag
Walk On In
Naked
BLUES/ROOTS
****
Wat jaren geleden een ad hoc band was, is inmiddels een goed geolied bluestrio met drummer Jody van Ooijen, bassist Roelof Klijn en zanger-gitarist Richard van Bergen. Laatstgenoemde is de katalysator van het gezelschap dat inmiddels al heel wat kilometers op de teller heeft staan. Met uitzondering van de korte gospel traditional *I'm Willin'* als statig slotakkoord schreef Van Bergen alles zelf en wat dat betreft weet hij van de hoed en de rand. Ook zijn korte, strategisch geplaatste riffs, gitaaraccenten en soli verraden een brede kennis van blues, vintage rock-'n-roll en rootsmuziek in het algemeen. Het ritmetandem speelt soepel en strak, terwijl mondharmonicaschuiver Gait Klein Kromhof en Roel Spanjers op piano en hammond met hun bijdragen de feestvreugde verhogen. Dat alles lekker rauw uit de losse pols geproduceerd is komt het ware live gevoel alleen maar ten goede. Moordplaatje.
Marcel Haerkens

Olie Brice Quintet
Day After Day
Babel Label
JAZZ
****1/2
Met zijn kwintet sluit de Britse bassist aan op de generatie post-Ornette Coleman musici, zoals Lester Bowie, Oliver Lake en Julius Hemphill, die gewaagde improvisaties koppelen aan forse grooves die duidelijk een Afro-Amerikaanse bron hebben. Olie Brice legt de passie en intelligentie aan de dag die deze muziekstijl actueel houden. Brice heeft onder meer zijn sporen verdiend met Tobias Delius, Mark Sanders, Achim Kaufmann en Ingrid Laubrock. De frontlijn van cornettist Alex Bonney en de saxofonisten Michael Crowley en Mike Fletcher legt de vurigheid en variatie aan de dag die deze muziek spannend maken. Het spel van Brice met dat van drummer Jeff Williams heeft een krachtige swingfeeling. De bassist heeft ook een zangerige articulatie die aan Mingus doet denken. Hoewel de improvisaties in opzet vrij zijn, wordt puur binnen het jazzidioom gemusiceerd. Daarbij helpt het dat Brices thema's duidelijke melodieuze, soms wat gedragen vorm hebben. Brice is duidelijk nu al een vaste waarde in de Britse jazz en improvisatie.
Ken Vos

Gerald Clayton
Tributary Tales
Motema/PIAS
POST BOP
****1/2
Pianist Gerald Clayton werd geboren in Utrecht (1984) als zoon van bassist-bandleider John Clayton en groeide op in Los Angeles. Vanaf 2003 was hij sideman op albums van mensen als Diana Krall, Roy Hargrove en Ambrose Akinmusire. Zelf heeft hij vier cd's gemaakt, waarvan dit de nieuwste is. Liefst veertien ingenieuze stukken componeerde hij voor *Tributary Tales*, die hij speelde met een kerngroep van vijf mensen, nu en dan aangevuld met de baritonsaxofoon van Dayna Stephens en de tenorsax van Ben Wendel. Naast drummer Justin Brown waren er nog twee percussionisten, van wie Gabriel Lugo na afloop zijn geluid in de studio mocht toevoegen. Ook horen we in *Lovers Reverie* en *Dimensions* nog enig sonoor gesproken woord, uit de monden van Aja Monet en Carl Hancock Rux. Clayton was ooit tweede bij een Thelonious Monk Competition en dat is mooi te horen in *Wakeful*, dat hij met een duidelijke Monk-allusie begint. Verder zijn er hoopgevend weinig clichés in zijn spel, waarbij hij vaak een aangename groove heeft gekozen.
Coen de Jonge

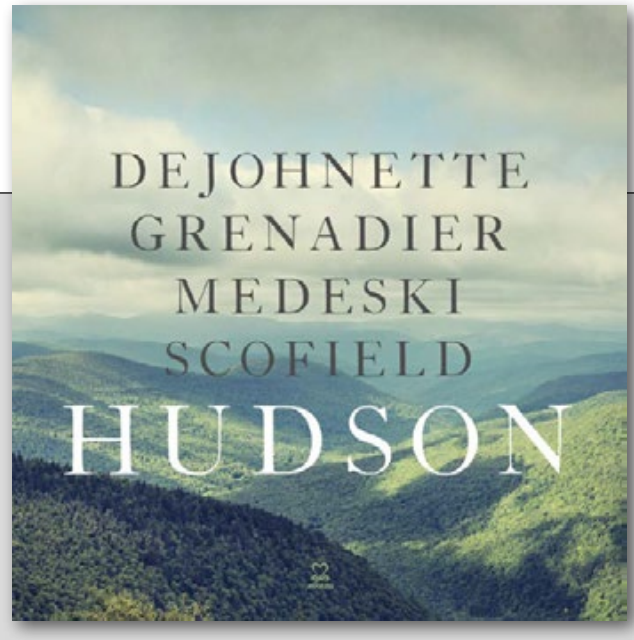

DeJohnette/Grenadier/Medeski/Scofield
Hudson
Motema
JAZZROCK
****1/2
Het album heet *Hudson*, en zo noemen ze deze band ook, dit gerenommeerde viertal dat zich door de gelijknamige rivier liet inspireren (de studio keek er op uit). De rivier die Thelonious Monk tot grote creativiteit bracht is echter niet de grootste bron van inspiratie voor deze groep. Zes van de elf stukken zijn namelijk een eerbetoon aan legendarische rock- en popmusici die iets met het Woodstock Festival 1969 van doen hadden. We horen dus uitvoeringen van rock classics als *Lay Lady Lay* (Dylan), *A Hard Rain's A-Gonna Fall* (idem), *Woodstock* (Joni Mitchell) en *Wait Until Tomorrow* (Jimi Hendrix). Daartussendoor zijn er originals geplaatst van DeJohnettte en gitarist John Scofield. Een vondst om deze songs te horen in de zangerige handen van Scofield. De drummer is alweer 75 en viert hiermee die leeftijd ook een beetje. De titels van zijn stukken zijn een expressie van zijn vredelievende aard: *Song For World Forgiveness*, *Great Spirit Peace Chant* (uitgevoerd als rituele indian chant!). Verstand komt immers met de jaren. Goed luisteren naar elkaar ook.
Coen de Jonge

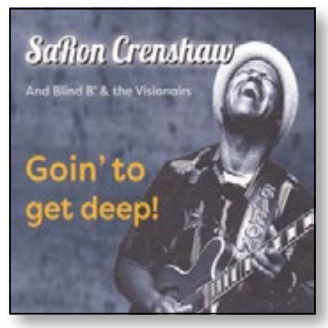

SaRon Crenshaw And Blind B' & The Visionaires
Goin' To Get Deep
Blind Bee
BLUES
****

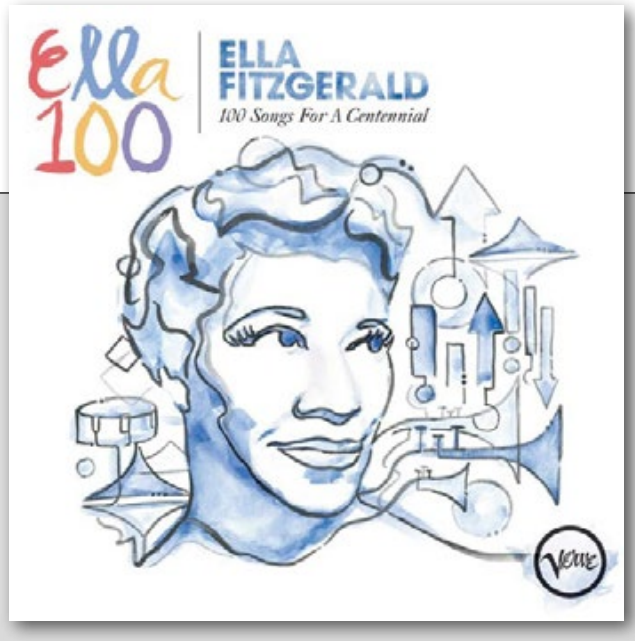

Ella Fitzgerald
Ella 100 – 100 Songs For A Centennial
Verve/Universal
VOCAL JAZZ
****

Honderd jaar geleden werd Ella Fitzgerald geboren. Een goed moment om weer eens bij haar grootse loopbaan stil te staan (zoals in *Jazzism* #2 gelukkig gebeurde). Sommige bewonderaars verkneukelden zich bij deze mijlpaal, want meestal komen er dan uitgaven op de markt die zelfs voor grootverzamelaars nog interessant zijn. Nou, dat viel nogal tegen. Geen nieuwe albums met *previously unreleased tracks*, geen imposante boxen met het complete oeuvre, geen luxueuze boekwerken waarin haar leven nog eens geïllustreerd uit de doeken werd gedaan. De grote platenlabels zaten in feite op hun krent. Terwijl het hier toch gaat om een van de grootste zangeressen uit de jazzgeschiedenis, met een discografie waar je alleen maar paf van kunt staan. Toch is er - beetje laat - een boxje op de markt gebracht dat als een doekje voor het bloeden mag gelden. *Ella 100* is een set van vier cd's waarin de platencarrière van Ella vanaf 1936 globaal wordt doorgenomen. De laatste songs zijn van Verve-albums uit 1966, dus uit haar werk op labels als Capitol, Reprise en Pablo is niets geselecteerd. Toch een klein eerbetoon.
Coen de Jonge

SaRon Crenshaw
Drivin'
One Trick
BLUES
****

Met dank aan Bart Kamp is SaRon Crenshaw in amper twee jaar tijd uitgegroeid tot dé bluesrevelatie aan deze zijde van de oceaan. De bassist van Blind B' & The Visionaires spotte hem in New York en vond het een goed idee om samen met zijn band en deze nog te weinig gelauwerde snarenatleet een livealbum op te nemen. Op dit in de Berkelse Bluesclub geregistreerd explosief concert komen de kwaliteiten van deze veteraan ruimschoots aan bod. Intense zangpartijen, een goed gedoseerde portie funk en soul, het nodige *showmanship* en vooral zijn vlijmscherp dan wel vloeiend gitaarspel in de beste traditie van B.B. King en Albert Collins. Staan op *Goin' To Get Deep* maar twee nummers van eigen hand, op het dit jaar eveneens verschenen dubbelalbum *Drivin'*, schrijft Crenshaw alles zelf. Vijf nummers per cd, want deze zwaargewicht laat een song rustig boven de tien minuten klokken. De boog staat echter constant gespannen vanwege de kwaliteit van de songs, het knap werken met dynamiek en zijn eminente Amerikaanse begeleiders, inclusief blazerssectie. Een ware verrijking voor de contemporaine blues.
Marcel Haerkens

Guy Davis & Fabrizio Poggi
Sonny & Brownie's Last Train
MC Records/Bertus
AKOESTISCHE BLUES
****

Het nogal olijke duo Sonny Terry (1911-1986) & Brownie McGhee (1915-1996) oogstte veel succes tijdens de folkbluesrevival in de jaren zestig, zeventig. Terry (harmonica, zang) en McGhee (gitaar, zang) werkten doorgaans op de lachspieren vanwege hun kampvuurachtige act en de ijselijke gillen die Terry slaakte. Niettemin realiseerden de Amerikaanse zanger-gitarist Guy Davis en de Italiaanse harmonicaspeler Fabrizio Poggi een eerbetoon aan het duo dat jarenlang onderling geen woord wisselde. Met het door Davis geschreven openings- en tevens titelnummer komt de door harmonica en bottleneckgitaar gedreven trein op gang, waarna passievolle uitvoeringen volgen van de weinige originals en de vele traditionals die het oorspronkelijke duo bracht. Mooie donkere zang van Davis, wiens akoestische zes- en twaalfsnarige gitaarwerk imponeert, terwijl het harmonicawerk van Poggi de virtuositeit van Terry evenaart.
Rien Wisse

Diazpora
Islands
Legere/Painted Dog
FUNK
****

Ze zijn met negen man, komen uit Hamburg, begonnen al in 2002 en bewijzen zich met hun vijfde album als een van de beste funkbands van Duitsland. Dat je misschien nooit eerder van ze hoorde, zou kunnen komen omdat ze al die jaren in de groei waren, maar met dit dertien eigen tracks tellende *Islands* (speelduur precies een uur) komen ze met een enorme knal tot wasdom. Een knal die tot ver over de Duitse grenzen hoorbaar is, mede dankzij het onvermoeibare label Legere, waar ze nu op uitkomen. De driekoppige blazerssectie is superhecht, demarerend in uptempo tracks als *Moon*, maar ook zalvend solerend in funky ballads als *Give A Little Prayer*. Bas, drums, gitaar, orgel en percussie doen exact wat ze behoren te doen in een funkband, en het negende bandlid is nieuw: zanger-gitarist Axel Feige. Hij is de kers op deze taart, die alle gastvocalisten van weleer overbodig maakt. De voortreffelijke geluidskwaliteit (alles analoog) is te danken aan engineer Sebastian Nagel, die we al kenden als gitarist van The Mighty Mocambos, die andere topfunkband uit Duitsland.
Sjeng Stokkink

Endless Boogie
Vibe Killer
No Quarter/Konkurrent
BLUES/BOOGIE/FUNK
****

Het aantal albumreleases is internationaal al jaren niet meer bij te benen, en zo kan het gebeuren dat je een New Yorkse topgroep pas na twintig jaar en vijf albums ontdekt. *Endless Boogie* - niet voor niets vernoemd naar het 1971 dubbelalbum van John Lee Hooker - manifesteert zich op het 52 minuten durende *Vibe Killer* als een Canned Heat 2.0 of een ZZ Top 3.0, en dat moet toch heel wat muziekliefheb-

Cd's

bers aanspreken. Het begon in 1997 als een hobbyjamband van een aantal werknemers van Matador, aangevoerd door zanger-gitarist Paul 'Top Dollar' Major, die niet alleen zingt als een kruising tussen Captain Beefheart en Howling Wolf, maar die ook de late jarenzestigpsychedelica uit zijn gitaar weet te toveren. Op *Vibe Killer* nemen ze enigszins afstand van het jambandconcept: alleen *Jefferson County* duurt nog langer dan tien minuten, maar het bevat evenals de andere zes tracks teksten die een verhaal vertellen, maar dan wel steeds met die moordende groove als ondergrond. Dus zetten we *Vibe Killer* op repeat all en als we daar na lange tijd genoeg van hebben, kunnen we dankzij Spotify een Endless Boogie-inhaalslag maken. Al bracht Konkurrent eerder al twee albums van ze uit…
Sjeng Stokkink

Evensanne
What If
Berthold Records
POP/MODERN CREATIVE
****
De titel Evensanne is een plakwerkje uit de namen van singer-songwriter Sanne Huijbregts en gitarist Eran Har Even. Simpel toch. Itai Weissman (kennen we als saxofonist bij de band KOFFIE, speelt EWI, een elektronisch blaasinstrument) en drummer Jeroen Batterink doen ook mee, maar zonder een stukje van hun naam in te hoeven leveren. Ze spelen muziek met een hoog originaliteitsgehalte, voor het grootste deel gecomponeerd door Huijbrengts; zij schreef ook alle teksten. Har Even maakte twee stukken. Het album begint met *Act Normal*, een titel die zeker niet door de grote voorganger Mark Rutte is geïnspireerd. Het gaat om het overwinnen van onzekerheden, *ready to part with what rips me apart*. Dat zal best lukken met dit mede door Co de Kloet geproduceerde album met dertien stukken. Sanne Huijbreghts (speelt ook nog glockenspiel) is een echt *character*, dat is zonneklaar als je dit onorthodoxe conceptalbum hebt gehoord.
Coen de Jonge

Gare du Nord
Sex 'n' Jazz
Sony
JAZZY GROOVES
***
Ze bestaan alweer tien jaar, de mensen die het banier van Gare du Nord hooghouden. Dat wordt gevierd met de heruitgave van hun eerste album uit 2007 en de remix (op Blue Note) in *club soul style*, die twee jaar later uitkwam. Die succesvolle herbewerking wordt nu als deel één gepresenteerd. Gare du Nord had zo'n tien mensen nodig om dit jazzy clubalbum te maken, plus geleende stukjes van Marvin Gaye (in *You're My Medicine*) en Paul Garrack in *Ride On*. Verder monteerde engineer Artur Antoine nog veel meer loops en samples door de muziek. En die titel *Sex 'n' Jazz* dan? Nou, die spat nog steeds van vele tracks af, zoals in *Somethin' In My Mouth*, jawel, in *Hey Mr. Glider* (een ode aan beatgoeroe Timothy Leary) en uiteraard in *Hot Glue* en de *Sex 'n' Jazz*-mix in Ibiza-stijl. Maar eigenlijk gaat het om wat anders. *Let's do it for the love / of sex 'n' jazz*. Wat het laatste betreft, daarvoor tekende trompettist Jan van Duikeren met graagte.
Coen de Jonge

Grand Slam
Funk Cruisin (The Neverending Voyage)
Peppertone/import Bertus
P-FUNK
****
In Duitsland wordt de p-funk eer nog steeds hooggehouden door het tienkoppige Grand Slam uit Bavaria, dat met zijn negende studioalbum in ruim dertig jaar een hoogtepunt in zijn langdurige carrière mag aantekenen, en wel om de volgende redenen. A: de groep bevat deze keer geen nieuwe leden en is dus beter ingespeeld dan ooit. B: van de negentien tracks zijn er vijf nieuw, de overige zijn herbewerkingen van hun beste nummers, wat het album extra sterk maakt. C: er is een dvd toegevoegd met een puik 2,5 uur durend optreden van de groep. D: voor het eerst verschijnt dit album tevens op vinyl, als prachtig vormgegeven dubbelelpee, met de dvd bijgesloten. Andere pluspunten golden ook voor hun eerdere albums. E: de groep bestaat uit Duitse Amerikanen en veramerikaanste Duitsers, wat de geloofwaardigheid van hun p-funk veel goed doet, vooral vocaal. F: Gary Mudbone Cooper van George Clintons p-funk *mob* is wederom van de partij als producer, vocalist, arrangeur en spiritueel adviseur. G: de vocoder vocals van oprichter-leider-toetsenman Toby Mayerl en de talkbox vocals van gast Funkmaster Ozone uit Keulen roepen heel prettig de herinnering aan Roger & Zapp op. In Duitsland toeren ze volop, maar in Nederland zijn ze zelden

Gizmodrome
Gizmodrome
Ear Music/V2Music
PROG/FUSION
****
Als je Stewart Copeland, Mark King, Adrian Belew en de Italiaanse progmuzikant Vittorio Cosma bij elkaar in de studio stopt kunnen er twee dingen gebeuren. Of er komt een obligaat jazzachtig dingetje uit waarmee de heren gemoedelijk de jazzpodia langskunnen, of er gebeurt iets moois. Dat laatste is het geval bij *Gizmodrome*, een superband in de beste zin van het woord. Jarenlang stuurden de bandleden muziekjes heen en weer over de oceaan, totdat ze elkaar *in the flesh* troffen in een studio in Milaan. Het resultaat van de inspanningen is een Zappiaans album waar de spelvreugde van afspat. Geen gemakzuchtig fusionproject, maar doordachte composities met zorg en aandacht samengesteld, en toch lekker losjes klinkend. Copeland deelt met Belew de zangpartijen, Mark King plopt en hamert als in zijn beste dagen en metselt samen met Copeland een betonnen onderlaag, waarover Cosma zijn synthwolken kan ontplooien en Adrian Belew naar hartenlust zijn luchtsculpturen beeldhouwt. Hard (en vaak!) afspelen, mooie plaat!
Dietmar Terpstra

LUX JDELIGHT JAZZ FROM LUXEMBOURG

11 OCT - ARNHEM - Luxor Live
20:00 - www.tivolivredenburg.nl

12 OCT - DEN HAAG - Paard
19:30 - www.paard.nl

13 OCT - UTRECHT - TivoliVredenburg
21:00 - www.tivolivredenburg.nl

POL BELARDI'S FORCE + REIS DEMUTH WILTGEN

DAVID FETTMANN | ALTO SAX
JÉRÔME KLEIN | PIANO
POL BELARDI | BASS
NILS ENGEL | DRUMS

www.polbelardi.com/force

MICHEL REIS | PIANO
MARC DEMUTH | BASS
PAUL WILTGEN | DRUMS

www.reisdemuthwiltgen.com

music:LX INFORMATION & EXPORT OFFICE

double moon

CHALLENGERECORDSINT.

LE GOUVERNEMENT DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère de la Culture

te zien. En dat is jammer, want Grand Slam is momenteel de beste Europese p-funkband.
Sjeng Stokkink

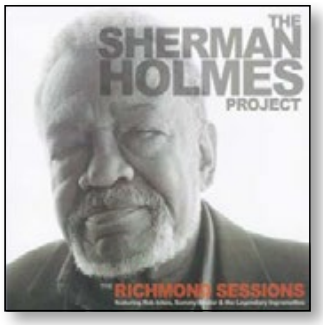

The Sherman Holmes Project
The Richmond Sessions
MC Records/Bertus
AMERICANA
****
Samen met broer Wendell Holmes en de als broer geadopteerde Popsy Dixon vormde bassist-zanger Sherman Holmes het wereldwijd succesvolle trio de Holmes Brothers. Popsy en Wendell stierven kort na elkaar in 2015 en Sherman ging door met de mix van blues, gospel, country en soul die vanaf het ontstaan van het trio in East Manhattan hun handelsmerk was. Voor dit album rekruteerde hij zestien muzikanten en een technische crew om elf covers/traditionals op te nemen. *I Want Jesus* is een diepe gospel, met response zang van het driekoppige dameskoor The Ingramettes, als eerbetoon aan zijn twee overleden buddies. Southernsoulklassieker *Breakin' Up Somebody's Home* krijgt een fris en akoestisch arrangement en de evergreen *Dark End Of The Street* wordt geïnjecteerd met een gastbijdrage van zangeres Joan Osborne. Het countrynummer *Homeless Child* onderstreept Holmes' recente terugkeer naar Richmond, Virginia. Intens, divers en spannend!
Rien Wisse

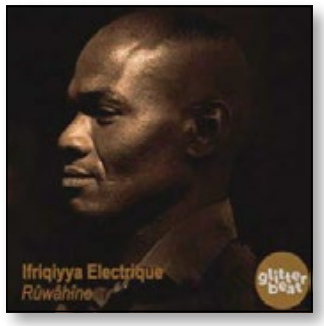

Ifriqiyya Electrique
Ruwahine
Glitterbeat/Xango
WORLD
***
Dit is tot nu toe met afstand de vervelendste en toch bij vlagen meest biologerende Afrikaanse plaat van het jaar, volgeladen met onplezierige geluiden. Met 'muziek' als artillerievuur zijn behoorlijk agressieve Bangua-Sufi-rituelen uit het diepste zuiden van de Tunesische Djerid-woestijn met een stevig livegevoel opgenomen, geproduceerd en gemanipuleerd door de Franse dj-gitarist François Cambuzat en zijn punkkompaan, de Italiaanse bassist Gianni Greco. Drie personen, Tarik Sultan, Yousef Gazala en aandachttrekster/zangeres Yahia Chouchen chanten zwaar doordrenzende kreten. Trommels in de verte dragen bij aan de trancesfeer, verstopt in modderige soundscapes vol distortion, die bewust unheimische gevoelens willen oproepen. Vooral live schijnt dit ritueel je bij de lurven te grijpen, dat lukt op dit album maar zozo, ook al zijn de titels een brok mystiek, behalve het woord Allah. *Ruwahine* betekent zoiets als 'geesten', die vermaakt worden met synthezisers en kwakende quarquebats. Irritant is de juiste omschrijving en tevens het sleutelwoord bij deze zelfkastijdende seances. Toch respect voor de makers, die zelf flink uitfreaken op gitaar, synths, Ableton en modderbass, dat ze in hun compromisloze, maar warrige rituele puinbakherrie geloven, de tijd zal het leren.
Pieter Franssen

Ahmad Jamal
Marseille
JazzVillage/PIAS
MAINSTREAM
****
Drummer Herlin Riley begint zijn intro van *Marseille*, het eerste stuk op deze fijnzinnige cd, in een roffelend marstempo. Die compositie komt niet minder dan drie keer langs. De eerste keer speelt pianist Jamal (1930) hoogstpersoonlijk de hoofdrol, de tweede keer is het dichter-rapper Abd Al Malik die de tekst (van Jamal zelf) voordraagt, de derde versie komt uit de mond van zangeres Mina Agossi. Heb je ze allemaal gehoord, dan vraag je je wel af wat de meerwaarde van de rappersversie is; bij de andere twee gaat het tenminste om muziek, en de tekst is niet zo interessant dat je die twee keer moet consumeren. Mina Agossi zingt de woorden trouwens ook nog eens in het Engels. De bejaarde Jamal speelt nog vol machtsvertoon met bas, drums en percussie, en omdat het een Franse productie betreft heeft hij *Autumn Leaves* ook ter hand genomen. En een stuk genaamd *Baalbeck*, geen wijk in Marseille maar een stad in Libanon. Eindje verderop.
Coen de Jonge

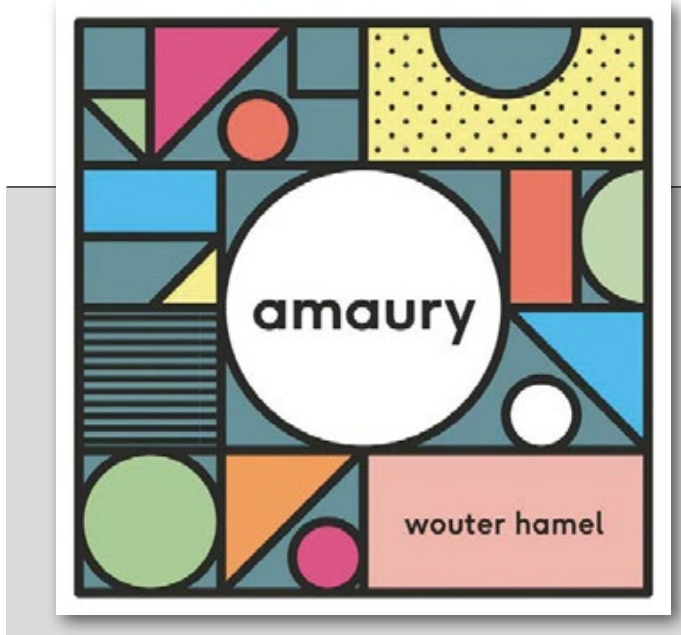

Wouter Hamel
Amaury
V2 Records
JAZZ/POP
****1/2
Vier platen lang was het de liefde die de klok sloeg voor Wouter Hamel. Liefde met twijfel, jaloezie dankzij de liefde en angst om verlaten te worden. Is het toeval dat toen zijn lief uit zijn leven verdween, hij een nieuwe inspiratiebron vond? *Amaury* klinkt als een bevrijd muzikant. Geholpen door Andy Platts, producer en songschrijver van de Britse band Mama's Gun, speekt hij zich uit op *Amaury*. Over zelfacceptatie, over homo zijn, over emancipatie, en alles zonder ook maar een moment belerend of drammerig te klinken. Sterker nog, *Amaury* sprankelt, met tintelfrisse liedjes als *Hey Now*, *Soul Sold* en *Stray Cat*. Ook op de momenten dat er een rustig tempo wordt ingezet, zoals bij *Incurable* of het a capella *Shackled*, overtuigt Hamel. Op *Amaury* krijgen de liedjes van Hamel een diepere laag, en ze winnen daarmee zowel aan diepgang als aan kwaliteit. Het leven begint bij veertig, zo luidt het cliché. Voor Hamel betekent het een tweede leven, met *Amaury*.
Jasper van Vugt

Junie
Complete Westbound Recordings
2CD Ace/V2
FUNK/P-FUNK
*****
Walter Morrison alias Junie speelde een belangrijke rol in zowel The Ohio Players als Parliament/Funkadelic en is daarom een van de belangrijkste funkateers ooit. Hij bepaalde het geluid van The Ohio Players op hun albumtrilogie *Pain, Pleasure* en *Ecstasy* (met op alle hoezen het kale fotomodel Pat Evans, 1972/1974),

Sven Hammond
Rapture
Caroline
RHYTHM 'N' BLUES
******1/2**

Er zijn weinig bands met zoveel talent en muzikale skills als Sven Hammond. De groep die onder leiding staat van hammond-geweldenaar Sven Figee bracht al een aantal albums uit die vol staan met kokende rhythm, blues, rock en soul. Zompige, urgente en met een enorme swagger gebrachte songs die je vol raken. Het album *Rapture* tilt de band naar een nog hoger niveau. De openingssong *Ceasar* zet meteen de toon. Wat een song, wat een *drive*! De zang van Ivan Peroti is van een niveau dat we eigenlijk niet in Nederland tegenkomen. Maar dat geldt ook voor de ritme-sectie van drummer Joost Kroon en bassist Glenn Gaddum Jr. Voor de inkleuring zorgen Figee en de zeer smaakvol spelende gitarist Tim Eijmaal. Rapture weet elf songs lang enorm te beklijven. De variatie is enorm. Vette groovy rocksongs worden afgewisseld met prachtige soulballads (*Rapture*), muzikale toverij (*Greasy Chops*) en waanzinnige jazzfunk die naar symfonische rock neigt (*A Right Pickle*). Kris Berry doet samen met Markus Mann mee in de pakkende afsluiter *In This Life*. Wanneer gaat Nederland wakker worden en deze weergaloze band op een schild door het land dragen?
Jean-Paul Heck

hij was music director en componist op Funkadelics bekendste album *One Nation Under A Groove* (1978) en de belangrijkste medewerker aan Parliaments album *Motor Booty Affair* (1978) onder het pseudonym JS Theracon. Hij schreef de grote Funkadelic-hit *(Just Not) Knee Deep* zonder daar de credits voor te krijgen. Hij maakte echter ook soloalbums, onder meer voor het Westbound-label, waar deze postuum verschenen dubbelaar op is gestoeld. Hierop komt zijn unieke sound extra tot uitdrukking, als weergaloze vocalist (check bijvoorbeeld zijn falsetpracht in *Anna*), als multi-instrumentalist en als componist. Behalve zijn complete drie albums *When We Do* (1975), *Freeze* (1975) en *Suzie Super Groupie* (1976) staan er ook nog zeven bonustracks op deze 2cd, grotendeels van singles. In 2016 werd Junie nog gesampeld op twee mega-albums, van Kanye West en van Solange, voer voor een glorieuze comeback, maar helaas overleed hij op 17 januari jongstleden op 62-jarige leeftijd. Dean Rudland schreef het voortreffelijke essay in het bijgaande booklet. Een onmisbare release voor liefhebbers van de beste jarenzeventigfunk!
Sjeng Stokkink

Floris Kappeyne Trio
Interchange
Challenge
PIANOTRIO
****

Kijk eens naar de geboortedata van dit trio. Drummer Wouter Kühne 1996, pianist Floris Kappeyne 1995 en bassist Tijs Klaassen 1993. Die laatste is dus al bijna een oudje. Samen hebben ze dit debuutalbum gemaakt, met Kappeyne als leider – die maakte zes van de acht stukken, daarom. De andere twee (*Bliss* en *Mikumi*) zijn van bassist Klaassen, Het album begint toepasselijk (maar ook een beetje voorspelbaar) met *Prelude*, een impressionistisch voorspel van twee minuten. Daarna duikt het trio de jazzcontreien dieper in, te beginnen met *Interchange,* een modaal stuk in 5/4 met enkele buiginkjes naar *Giant Steps* van Coltrane. Van ellenlange vertolkingen houden Kappeyne c.s. niet: *Bliss* heeft de langste score (5.38) en de meeste composities beperken zich tot een dikke vier minuten. Opmerkelijk is het voorlaatste stuk *Gonzo*, een werk waar de geest van Th. Monk over het thema blaast en het trio als een waarachtige drie-eenheid te werk gaat. Drie grote beloften, heerlijk.
Coen de Jonge

King Ayisoba
1000 Can Die
Glitter Beat/Xango
AFRICAN/WORLD
*****1/2**

Een tweesnarige gitaar, de kologo, en meerdere stemmetjes, waaronder een stemgeluid dat aan Howlin Wolf of Wolfman Jack doet denken. Daarmee ging deze inmiddels 43-jarige Ghanees in 2006 aan de slag en hij scoorde meteen met *I Want To See You My Father*, dat niet alleen tot *song of the year*, maar ook tot *traditional song of the year* werd uitgeroepen in Ghana. *1000 Can Die* is alweer zijn vijfde album, waarop hij net als voorheen het oude (traditionele instrumenten) met het nieuwe (bas, beats en hiphop) verenigt, hetgeen hem een brede schare liefhebbers opleverde, niet alleen in Ghana, maar ook daarbuiten. Dit album werd zowaar geproduceerd door Zea alias Arnold de Boer van het Nederlandse The Ex. Met gasten als onder meer Lee Scratch Perry (op de titeltrack) en Orlando Julius (op *Dapagara*) zal de internationale crossover van Albert Apoozore (zijn ware naam) zeker versnellen, al zullen zijn teksten - in Frafra, in Twi of in gebroken Engels - onverstaanbaar blijven. Maar vervoering behoeft geen taal, en dat is het handelsmerk van Ayisoba en zijn bandleden. Zeer aanstekelijk!
Sjeng Stokkink

Petros Klampanis
Chroma
Motema
JAZZ
****

De in New York wonende Griekse jazzbassist Petros Klampanis heeft al een indrukwekkende staat van dienst. Net 36 jaar is hij is niet alleen een veelgevraagd bassist (van Snarky Puppy tot aan Gretchen Parlato) maar was hij de afgelopen jaren als producer betrokken bij vele albums. Daarnaast maakte hij met *Chroma* als bandleider alweer zijn vijfde album. *Chroma* is een opvallend album. Live opgenomen in de Onassis Cultural Center in New York, heeft hij zijn band (met daarin Shai Maestro op piano, Gilad Hekselman op gitaar en John Hadfield op drums) verrijkt met vier violen, twee altviolen en twee cello's. Het maakt de zeven composities rijker, geeft

ze een extra muzikale lading. Natuurlijk is er voor ruim experiment weinig ruimte binnen deze opzet, maar Klampanis heeft composities geschreven die genoeg lagen en verrassingen in zich hebben om spontaan en fris klinken. Maestro en Hekselman excelleren in hun spel en vullen de composities weergaloos in. Met Hadfield en percussionist Keita Ogawa bouwt Klampanis een hechte basis waarover zijn basspel alle emoties van de composities briljant vormgeeft. *Chroma* is zodoende een muzikaal zeer rijk album.
Dick Hovenga

Sabrina Malheiros
Clareia
Far Out Recordings
BOSSA
***
Na zes jaar is er weer een album van de enige Braziliaanse zangeres die de nu bossagolf van begin deze eeuw overleefd heeft, Sabrina Malheiros. *Clareia* laat geen grote muzikale aardverschuivingen horen, wel een plaat die bij de zomer past. Waar haar debuut *Equilibria* een grote nu bossaverrassing was en naadloos aansloot op *Tanto Tempo* van Bebel Gilberto, getuigde haar tweede album *New Morning* van grote ambitie. Met songs en arrangementen van Artur Verocai bleek het een van de mooiste Braziliaanse albums in jaren. Het daaropvolgende door Daniel Maunick geproduceerde *Dreaming* was een bleke mix van beide eerste albums. Het is opvallend dat Maunick ook voor *Clareia* op de productiestoel is gekropen. Net als *Dreaming* mist *Clareia* de ambitie die *New Morning* zo aantrekkelijk maakte. Op *Clareia* kabbelen de songs voort, maar verrassingen ontbreken. Zonder uitzondering is het tempo dansbaar en zijn de songs uplifting. Malheiros' stem is altijd al een aantrekkelijke geweest en ook op Clariea blijft dat haar sterkste punt. De eigenwijze rol van Far Out-eigenaar Joe Davis wordt node gemist. Hij vroeg Verocai arrangementen voor de songs van *New Morning* te schrijven, en in songkeuze had hij een bepalende rol. *Clareia* is een plaat die zomers aandoet, maar verder helaas niet beklijft.
Dick Hovenga

Mamadou Kelly
Politiki
Clermont Music/ Xango
WORLD
****1/2
De Malinese gitaarmaestro Mamadou Kelly komt net als Ali Farka Touré uit de magische desertbluesdriehoek bij Niafunke. Op *Politiki*, zijn derde album, gaat het kwartet van de gitarist een geslaagde samenwerking aan met de grammywinnende lapsteelgitariste Cindy CashDollar. Het resultaat is een sprankelend album, waarop tijdloos gemusiceerd wordt. Kelly beschikt over een aandachteisende, maar rustgevend sonore, trotse stem. Drumster Susie Barron, bassist Jake Silver en gitarist Dan Littleton helpen Cindy om de West-Afrikaanse tradities een stap verder te brengen. Er ruisen nieuwe golven geluid uit de Sahara langs op *Politiki*. In al hun simpelheid toch hypnotiserende koortjes vergroten in *Sagagnote* de eerste muzikale climax. Malinezen en Amerikanen slaan hun handen ineen om samen gierendgoeie steeldesertblues te maken. De kietelende calebashritsels van co-vocalist Alpha Sankara en de eensnarige, jammerende djourkel van Brahim Cosso kennen we al sinds Kelly's eerste album *Adibar*, waar Cosso's djourkel spannend krassende accenten toevoegde. Ook hier komt hij onverwacht uit de hoek. *Mahin Nime* is net als het titelnummer een juweeltje van spannend snarenspelinzicht. Dit door Christopher Nolan subtiel en zeer ruimtelijk geproduceerde album is geknipt als een van de soundtracks voor deze nazomer.
Pieter Franssen

Rob Luft
Riser
Edition Records
JAZZ
****1/2
Engeland barst de laatste jaren uit elkaar van het jazztalent. Met jazzgitarist Rob Luft breekt alweer zo'n talent door. *Riser* is zijn indrukwekkende debuut. Ongelooflijk hoe hij met albumopener *Night Songs* zijn Afrikaanse skills laat horen. Verzot op alles dat van het continent komt, en dan vooral vanuit Zuid-

Yuri Honing Acoustic Quartet
Goldbrun
Challenge Records
MODERN JAZZ/KLASSIEK
*****
Na het succes van *Desire* (2015) ligt er nogal wat druk op Yuri Honing om zichzelf te overtreffen. Daarom beet de saxofonist zich twee jaar vast in - volgens eigen zeggen - een gesamtkunstwerk: *Goldbrun*. Met dit veertig minuten tellende genummerde pareltje brengen Honing en zijn fabuleuze kwartet, bestaande uit Gulli Gudmundsson (b), Wolfert Brederode (p) en Joost Lijbaart (d), verschillende kunstvormen samen. *Goldbrun* ademt rust, sereniteit, suspense en mystiek. Maar dit album is zoveel meer dan dat: het kruipt onder de huid, waarbij steeds andere lagen opvallen. De achtergrond is allesbehalve verwant aan jazz. Honings liefde voor klassieke muziek, geschiedenis en schilderkunst voeren de boventoon. Zo is er in *IV* een ode aan de Duitse hoogromantiek en het neoclassisme, met in het bijzonder Richard Wagner (*Liebestod*) en Richard Strauss (*Vier Letzte Lieder*). Ook eert de saxofonist zijn in mei overleden vader, die hem zoveel liefde voor beeldende kunst en muziek bijbracht. Dit is muziek op het scherpst van de snede. Waar in een zelfbedachte sprookjeswereld licht en donker, leven en dood elkaar treffen en de intensiteit van melodie en lineaire composities samenvloeien. Dit kwartet geeft zijn ziel bloot met een samenhang van lage tempi, kwetsbaarheid, wegebbende lucht, uiterst subtiel pianospel en een ritmesectie die zich als een zachte bries om de anderen heen drapeert. *Goldbrun* is complex en beeldschoon tegelijk.
Angelique van Os

JAZZ 100

30.09.'17	LECTURE: SUN RA
30.09.'17	STRUT RECORDS PRESENTS THE SOULJAZZ ORCHESTRA + KONDI BAND + STRUT DJ'S
18.10.'17	NORDMANN
26.10.'17	MOONDOG FOR GAMELAN
29.10.'17	STROBES
03.11.'17	ZARA MCFARLANE PRESENTS 'ARISE'
17.11.'17	HOWE GELB PIANO TRIO
21.11.'17	AVISHAI COHEN 'JAZZ FREE'
21.11.'17	RUBY RUSHTON (AKA TENDERLONIOUS)
27.11.'17	JOSEF LEIIMBERG
29.11.'17	CHRIS DAVE & THE DRUMHEDZ
13.04.'18	COLIN STETSON
17.04.'18	MARCUS MILLER

THE NEW WAVE OF BELGIAN JAZZ
13 - 17 DEC '17

13.12.'17
RAT RECORDS PRESENTS
DUO À L'ENCRE + CHASING PENGUINS + FRÉDERIK LEROUX

14.12.'17
W.E.R.F. RECORDS PRESENTS
BERAADGESLAGEN + COMPRO ORO + SCHNTZL

15.12.'17
IGLOO RECORDS PRESENTS
ANTOINE PIERRE - 'URBEX' + JEAN-PAUL ESTIÉVENART

16.12.'17
TAXIWARS + BLACK FLOWER + BRZZVLL + DE BEREN GIEREN + THE MECHANICS + AAN/EOP

17.12.'17
MELANIE DE BIASIO PRESENTS 'LILIES' + HOERA.

BUY YOUR TICKETS AT WWW.ABCONCERTS.BE

ANCIENNE BELGIQUE AB

DE BROUCKÈRE & BEURS/BOURSE · BRUSSELS CENTRAL
MORE INFO: ABCONCERTS.BE/MOBILITY · EVENT PASS A concert at AB begins with MIVB

za 16 sep	Tingvall Trio
do 28 sep	Andy McKee
za 30 sep	Aruán Ortiz Trio
zo 1 okt	Once Upon a Time Orchestra: A Cinematic Journey met o.a. Hermine Deurloo, Jasper le Clercq & Claron McFadden
zo 8 okt	Gogo Penguin – Koyaanisqatsi (filmconcert)
do 12 okt	Avishai Cohen (trumpet) Quartet
vr 13 okt	Oded Tzur Quartet
za 14 okt	Metropole Orkest Big Band plays Thelonious Monk
zo 15 okt	Night of Guitars: Lulo Reinhardt, Calum Graham, Michael Chapdelaine, Marek Pasieczny
do 19 okt	Jakob Bro Trio met Thomas Morgan & Joey Baron
vr 20 okt	Spinvis locatie: Annabel
za 21 okt	Craig Taborn Quartet
wo 25 okt	Luke Sital-Singh
27 – 29 okt	Festival Jazz International Rotterdam met o.a. Bobo Stenson Trio, Marquis Hill Blacktet, Mathias Eick Quintet
vr 27 okt	Joep Beving locatie: Arminius UITVERKOCHT
vr 3 nov	Donny McCaslin Group
za 4 nov	Marutyri
do 9 nov	The Como Mamas
vr 10 nov	Robert Glasper Trio met DJ Sundance
za 11 nov	Ambrose Akinmusire Quartet
za 11 nov	Songhoy Blues locatie: Bird
zo 12 nov	Magda Mendes
ma 13 nov	Mike Stern / Dave Weckl Band

bekijk het volledige programma online!
lantarenvenster.nl
rotterdam, wilhelminapier

MUZIEK LANTAREN VENSTER

Cd's

Afrika, zet hij magistraal gitaarlijnen uit. Zijn band, met Joe Wright op sax, Joe Webb op toetsen, Tom McCredie op bas en de geweldige Corrie Dick op drums, is van een glorieuze coherentie. Loft heeft een frisse visie op jazz. Hij beweegt zich door een jazzlandschap waarbij het spel de voorspelbare grenzen overschrijdt. Luister naar stukken als het met riffs doorsneden *Beware*, het folky *Slow Potion*, het compacte, pakkende *Shorty* of het door elektronica en effecten opgesierde *Blue, White And Dreaming*. Met *Riser* heeft Luft niet alleen een overweldigend debuut gemaakt, maar vestigt hij zich tegelijkertijd in de voorste linie van de meest markante gitaristen binnen de jazz. Een wonderbaarlijke prestatie voor een zo jonge gitarist!

Dick Hovenga

Doug MacLeod
Break the Chain
Reference Recordings
AKOESTISCHE BLUES
****

Dit is echte muziek, gespeeld door mensen, voor mensen. Dit in tegenstelling tot de zogeheten 'posers' in het bluesgenre, of, zoals MacLeod het uitdrukt, *Mr. Bloozeman*, vervaardiger van muzikale popcorn, gebakken lucht. Daar kun je MacLeod, tegenwoordig woonachtig in Los Angeles, niet van beschuldigen. "Speel nooit een noot waar je niet in gelooft, en zing nooit over iets waar je niks van weet", is zijn motto al platen lang. Samen met Eric Bibb zou je Macleod de erfgenaam van de akoestische blues kunnen noemen, in de voetsporen van legendes als Sonny Terry en Tampa Red. Hij speelt sober doch intens, zijn songs gaan over meer dan drank en vrouwen. Ze gaan ook over fouten die een mens in zijn leven maakt, en over de diepe dalen waardoor het leven de muzikant soms voert. Dat maakt de muziek van Doug Macleod overtuigend en levensecht. *Break The Chain* slaat op de vloek van misbruik, waar de muzikant in zijn jeugd slachtoffer van was, en waar hij zijn zoon voor behoed heeft. Indrukwekkend.

Dietmar Terpstra

Rob Mazurek
Chants and Corners
Clean Feed
IMPRO
***1/2

Rob Mazurek, mij vooral bekend als trompettist en orkestleider uit Chicago, vindt zich hier in São Paolo met een Braziliaans kwartet van Mauricio Takara (drums), Guilherme Granado (keyboards, synthesizer, elektronica), Thomas Rohrer (fluiten, sopraansax, elektronica) en Philip Somervell (piano, prepared piano). Jammer genoeg ontbreekt nadere informatie over de werkwijze bij deze opnames. Mazurek heeft kennelijk de leiding en is verantwoordelijk voor de nogal geheimzinnige titels van de stukken. De elektronica functioneren als live-instrumenten en dienen niet als continue basis voor de beweeglijke stukken die sterk van karakter verschillen. Mazurek zelf speelt hier ook op synthezier en met en sampler, zodat de trompet slechts af en toe leidend is. Klankcombinaties en timbres lijken tenminste even belangrijk als dynamische interacties tussen de musici. Het resultaat is door zijn variatie aan kleuren en spanningsbogen intrigerend, maar laadt door de open einddes ook de verdenking van willekeur op zich.

Ken Vos

Millennium Jazz Orchestra
Lookin' East
www.millenniumjazzorchestra.nl
BIGBANDJAZZ/ MAINSTREAM
****

Soms denk je op voorhand: is dat nodig, de zoveelste cd van een bigband ergens in de provincie? Leuk voor wat familieleden en vrienden. Maar nee, hier heb je een album dat zulke vooroordelen wegvaagt. Het Millennium Jazz Orchestra kan zich meten met de beste bigbands van ons land, kun je stellen. Daar komt bij dat dirigent Joan Reinders stukken schrijft en arrangeert die het niveau van mensen als Bill Holman gaan benaderen. Luister maar naar zijn drieluik *Duets,* waarin steeds twee solisten de kleur van het stuk mogen bepalen. Bijvoorbeeld de trompettisten Suzan Veneman en Jan-Willem te Kiefte in *Part 1: Efcharistó. Lookin' East* bevat acht stukken van Reinders, plus een oudje: *Mensch, Durf Te Leven*. Een credo dat absoluut geldt voor het album van dit orkest uit het Oosten.

Coen de Jonge

The Isley Brothers + Santana
Power Of Peace
Legacy/Sony
SOUL/FUNK
****1/2

Wanneer superzanger Ronald Isley, supergitaristen Ernie Isley en Carlos Santana en superdrumster Cindy Blackman Santana besluiten samen te gaan, mag je gerust van een supergroep spreken. Als ze dan ook nog eens besluiten om hun album te vullen met voornamelijk covers van beroemde nummers (*Higher Ground*, *Gypsy Woman*, *Mercy Mercy Me*, *I Just Want To Make Love To You*, *God Bless The Child*, *What The World Needs Now Is Love Sweet Love* en ga zo maar door) is het feest der herkenning helemaal compleet. Er wordt al meteen heel swingend geopend met *Are You Ready* van The Chambers Brothers, gevolgd door - schepje erbovenop - *Total Destruction Of Your Mind* van Jerry Williams alias Swamp Dogg. Heel innemend is het duet van Cindy en Ronald in het door Cindy geschreven *I Remember*. Natuurlijk wordt het kwartet bijgestaan door tal van muzikanten, onder wie toetsenmannen Greg Phillinganes en David K Mathews; backingvocalisten Kandy Isley, Tracy Isley, Eddie Levert en Kimberly Johnson en gastvocalisten Charles Boomer en Cornell Carter in *Love Peace & Happiness* van alweer The Chambers Brothers. Het enige wat dit album te wensen overlaat, is een vurig gitaarduet van Carlos en Ernie in de beste Duane Allman/Dicky Betts traditie, maar een kniesoor die daarover valt bij zoveel pracht.

Sjeng Stokkink

Cécile Mclorin Salvant
Dreams And Daggers
Mack Avenue/ New Arts International
VOCAL JAZZ
****

Cécile Mclorin Salvant was dé grote ontdekking van 2016 en won niet voor niets de ene grote prijs na de andere, zoals een Grammy voor haar voorgaande album *For One To Love* (2016). Een behoorlijke opgave om dat recente succes te overtreffen. Voor McLorin Salvant lijkt dat echter nauwelijks moeite te kosten. De Amerikaanse kondigde in interviews al aan dat ze graag een livealbum wilde maken en met strijkers wilde werken, en zo geschiedde. Met het dubbelalbum *Dreams And Daggers* is ze met haar ijzersterke trio - Aaron Diehl (p), Lawrence Leathers (d) en Paul Sikivie (b) - live op haar best in registraties in The Village Vanguard en DiMemme Center en dook ze in de studio met The Catalyst Quartet. De vocaliste is gegroeid, haar flexibele stem is soms duizelingwekkend treffend: elke noot van hoog naar laag is raak. Daarnaast voelt ze het trio feilloos aan en is haar voordracht grappig, theatraal en intens. Bovendien wisselt ze standards als *Mad About The Boy* en *Let's Face The Music And Dance* af met eigen songs die daar perfect op aansluiten. Parels zijn er te over, zoals het melancholische *You're My Thrill*, het spannende *My Man's Gone* en het beeldende *Sam Jones' Blues*. Minpuntje is dat het repertoire - net als bij de vorige plaat - in dezelfde stijl ligt en daardoor halverwege wat voorspelbaar wordt. Een dubbelalbum is dan ook wat veel van het goede. Maar wat kan deze vrouw zingen. Hemels!
Angelique van Os

Native Aliens Ensemble
Native Aliens Ensemble
TryTone/ToonDist
IMPRO
****

Dit is het octet van Renato Ferreira, de Braziliaanse bassist en saxofonist die vanuit Amsterdam opereert. Op dit debuutalbum is hij een van de drie rietblazers naast Yedo Gibson en Jan Willem van der Ham. Stilistisch put hij als componist uit een breed scala van alternatieve rock, Braziliaanse pop, tot akoestische impro en kamermuziek. Zo waart in *Druktemaker* de anti-swinggeest van Derek Bailey rond. De gitaristen George Dumitriu en Miguel Petruccelli zijn krachtige stilisten die ook nog respectievelijk op altviool en basgitaar dubbelen. Het resultaat is nogal heterogeen met uitbundige en bedachtzame momenten. De heldere stem van Laura Polence zorgt voor het lichtvoetige element. Elk stuk is een fraaie stijloefening met solowerk van hoog niveau, maar dit livealbum als geheel is meer een staalkaart wat met Ferreira deze bezetting van drie blazers, stem, twee gitaren, cello (Gábor Hartyáni) en slagwerk (Onno Govaert) vermag dan een productie met een rode draad of omvattende spanningsboog.
Ken Vos

New Cool Collective
New Cool Collective Big Band feat. Thierno Koité
DOX Records
LATIN JAZZ
***1/2

Dit (ook qua cover) stijlvolle album door een uitgebreide formatie van New Cool Collective is het gevolg van een trip naar Senegal in 2013. Daar maakte men kennis met de beroemde Afrikaanse saxofonist Thierno Koité. Het was een vruchtbare ontmoeting; het leidde in 2016 zelfs tot de komst van Koité naar Nederland voor een paar concerten. Ook was toen de gelegenheid om met hem de Wisseloord-studio in te gaan voor dit album. Koité (die een heel aparte speeltrant heeft, hij klinkt soms wat houterig maar eigenlijk is dat niet zo) nam twee eigen stukken mee, *Moussa Caravella* en *Myster Tier*. De andere acht komen uit de koker van New Cool; daar zijn wat kakelverse composities bij, maar ook stukken die voor de bigbandbezetting geschikt zijn gemaakt. Hoor eens hoe juichend *Rantanplan* en *Rumbón* nu klinken! Er staan daarnaast nog enkele echte pareltjes op dit album, zoals het sepiakleurige stuk *Chega* en het enerverende *Padee*.
Coen de Jonge

The Nordanians
Dr. Mysore
ZenneZ
MODERN CONTEMPORAIN
****

Onlangs zaten we met een aantal jazzkenners weer heerlijk te mopperen over de voorspelbare muziekjes op de publieke radio. Altijd weer de verplichte afgekloven gitaarriffjes (trompettisten zijn een ongewenste diersoort geworden) en niet-swingende ritmes. Om over de vocalisten en hun teksten maar te zwijgen. Als er jongeren toevallig meeluisteren (de meesten doen dat niet, die hebben andere bezigheden) dan horen ze alleen maar eenvormigheid, nooit avontuur. En het is toch zo eenvoudig. Neem nou dit album van violist Oene van Geel, gitarist Mark Tuinstra en tablaspeler Niti Ranjan Biswas, oftewel de groep The Nordanians. Die line-up is al onorthodox, en dan hebben ze pianist John Beasley, basklarinettist Maarten Ornstein en bayanspeler Oleg Fateev er op enkele stukken ook nog bijgehaald. Twaalf stukken spelen ze, en de een is nog origineler dan de ander. De hele wereld komt muzikaal langs, Zou eigenlijk verplichte kost moeten zijn.
Coen de Jonge

Genzo Okabe
Disoriental
Challenge
JAZZ
****1/2

Hoewel alleen de naam van de leider op de cover prijkt, is dit het derde album van de Okabe Family, het kwartet van de Haags-Japanse altsaxofonist. Blijkens de titel is de saxofonist bewust van zijn wortels

en laat dat ook op onconventionele wijze blijken in sommige stukken, in het bijzonder in het openingsnummer. Zijn andere wortels heeft hij in de klassieke muziek en die blijken vooral uit zijn zuivere, gelijkmatige intonatie waar jazzsaxofonisten tegenwoordig afhankelijk van het bereik van timbre veranderen. Stilistisch speelt het kwartet een strakke vorm van postbop die met veel aandacht voor detail is gearrangeerd. Met Miguel Rodríguez heeft de band nog een andere solist van bovengemiddeld kaliber in huis. De grote precisie in toon is ook te horen in het spel van bassist Steven Willem Zwanink en drummer Franceso de Rubeis. Het solowerk en de expressieve groepsklank maken dit album weer net iets mooier dan de twee eerdere.

Ken Vos

Pop Makossa
The Invasive Dance Beat Of Cameroon 1976-1984
Analog Africa/Clear Spot
WORLD
****
Het fascinerende muzikale erfgoed van de Afrikaanse westkust wordt steeds meer ontsloten, vooral door Analog Africa-baas en fijnproever Samy Ben Redjeb. Met de compilatie *Pop Makossa* stort hij zich deze keer op Kameroen. De eerste helft bestaat louter uit originele *killer dance tunes*, waarin disco, merengue, rumba en James Brown-funk te horen zijn, maar in *Kanaga Calypso* van Pasteur Lappé, losjes gebaseerd op Sly Dunbars *When Youre Hot, You're Hot,* ook de Nassaudubfunksound van Sly en Robbie. Bij tijd en wijle is de dance van een onverwachts funky kaliber. Aangedreven door gierende synths met zware tribale powerbronnen uit het trommen-arsenaal van de Sawa-stam vooraan in de mix, met invloeden van beproefde seventies discotracks als *Run Run Run* van toetsenman Roy Ayers en Archie Bells *Tighten Up* in het grandioze *More Love* van Pat Ndoye met snijdende, snerpende en breed uitwaaierende synths, syndrums, funky blazersriffs en dubby geluiden. *Te Medjuis* van het vocale duo Emmanuel Kahe en Jeannette Kemogne is naast de snoeiharde afromonsterfunktrack *Yaoundé Girls,* van Mystic Djinn & The Spirits, een bijna voodoo-achtige lofzang op de dames uit de dancescene van de Kamoeroenese hoofdstad, een van de onbetwiste hoogtepunten. Aan het eind verslappen sommige tracks een beetje, helaas.

Pieter Fransssen

Portugal-Van Kemenade-Van 't Hof
Daytime Sketches
KEMO
JAZZ
****1/2**
Mariá Portugal (1984) is een Braziliaanse drummer met een uitstekend gevoel voor klankkleur. Zij kwam altsaxofonist Paul van Kemenade in 2016 tegen en samen traden zij op tijdens een Italiaans festival. Daarnaast bestond al langer het plan om met toetsenist Jasper van 't Hof een duo te vormen. Van 't Hof is op zijn klavieren ook al een grote creator van klankkleuren en daarna moet het voor Van Kemenade een kleine stap geweest om dit trio in het leven roepen. De saxofonist blijft hier de dominante stem met zijn gevoel voor gedoseerde dramatiek, maar die krijgt door de oorspronkelijke bijdragen van Portugal en Van 't Hof extra perspectief. Indrukwekkend is hoe dat doortastend en met hoe weinig middelen tot stand gebracht wordt. De meeste stukken zijn opgebouwd rond duo's van Portugal met Van Kemenade of Van Kemenade met Van 't Hof en het is te hopen dat deze combinatie meer drie-eenheid wordt.

Ken Vos

Rita Reys
The Real... Rita Reys – The Ultimate Collection
Sony
VOCAL JAZZ
****1/2**
De serie *The Real...* van Sony wordt gevuld door uiteenlopende artiesten uit de jazz, pop, country en wat niet al. Zo treffen we een setje van de Rotterdamse crooner Lee Towers aan naast

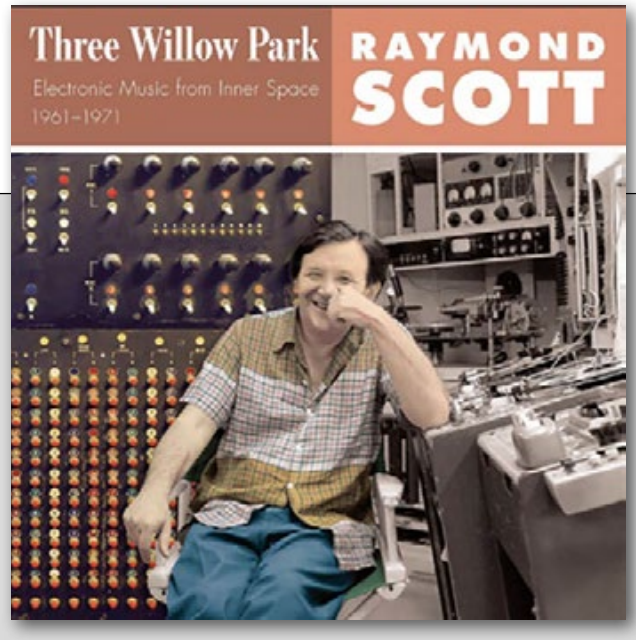

Raymond Scott
Three Willow Park
2cd-box Basta/Bertus
ELECTRONICS
****
Raymond Scott was niet alleen een jazzpianist waarvan in de jaren vijftig en zestig talloze albums verschenen (vaak ook te horen in cartoons van Bugs Bunny), hij was vooral uitvinder van elektronische muziekinstrumenten. Omdat hij bepaalde geluiden in zijn hoofd had die niet met bestaand instrumentarium voortgebracht konden worden, ging hij zelf aan het knutselen in het New Yorkse Willow Park Center, een industrieterrein waar hij tevens - tegen de voorschriften in - ging wonen. Tien jaar en een miljoen eigen dollars later had deze *mad professor* zijn Electronium, waar talentscout extra-ordinaire Berry Gordy van Motown al snel een oogje op had. Ook Robert Moog, die enige tijd bij Scott werkte, ontleende er zijn Moog-synthesizer aan. Gordy haalde Scott en zijn apparaat voor heel veel geld naar Los Angeles, waar ze samen verder sleutelden aan de perfectie ervan. De gezondheid van Scott verhinderde echter tastbare resultaten; Gordy heeft interviewaanvragen over Scott dan ook altijd afgewezen. Scott maakte wél talloze opnamen met zijn Electronium en uit dat archief put het Nederlandse label Basta gelukkig al sinds 1997, begonnen met Scotts serie *Soothing Sounds For Baby* uit 1962, een voorbode van later Philip Glass-, Kraftwerk- en Brian Eno-werk. Dit *Three Willow Park* (Scotts toenmalige adres in New York) bevat twee cd's vol weirde nooit eerder uitgebrachte Electronium-sounds, plus een uiterst interessant en compleet booklet; het mag worden gezien als *The Holy Grail* voor liefhebbers van elektronische muziek.

Sjeng Stokkink

Lizz Wright
Grace
Universal/ Concord Records
JAZZ/R&B
***

Zoals we gewend zijn van Lizz Wright, kruipt ze op haar nieuwe album *Grace,* in de huid als vertolker van bestaand werk. Dit keer brengt ze een ode aan het erfgoed van het diepe Amerikaanse Zuiden, waar ze vandaan komt. Hierbij liet ze zich inspireren door buren, mentors, familie, vrienden en vreemden van het platteland tot uitgestrekte stranden, om te horen hoe zij het donkere politieke klimaat van Trump ervaren. Aan de hand hiervan selecteerde Wright samen met producer en schrijver Joe Henry een tiental covers. Tevens vormt de documentaire *What Happened, Miss Simone*? (2015) vormt de rode draad. Hierin benadrukt Nina Simone dat het de taak is van artiesten om te reageren op de tijdsgeest. Muzikaal gezien is er weinig verandering vergeleken met eerder platen; hooguit dat Wright in bluesy opener *Barley (Birds Of Chigaco)* wat heser klinkt en ze meer de hoogte ingaat in het swingende gospelnummer *Singing In My Soul (Sister Rosetta Tharpe).* Verder vertolkt Wright, zoals we van haar gewend zijn, songs met grote overtuigingskracht, zoals *I'm Never Tired Of Loving You* (Nina Simone) en neemt ze je mee naar de kerk bij *What Would I do* (Ray Charles). Geen verrassingen, maar al met al opnieuw een plaat van een sterke vrouw die haar stem laat horen.
Angelique van Os

die van Elvis, Paul Anka, Bob Dylan, Perez Prado en John Denver, om maar een paar exemplaren te noemen. Toch een eer dat men Rita Reys waardig vond om in deze reeks op te treden. Elk exemplaar van *The Real...* bestaat uit drie cd'tjes, die grofweg vijf langspeelplaten kunnen bevatten. Dat is ook met deze verzameling het geval; Rita Reys maakte in de jaren zeventig voor het label CBS vijf platen. Jammer genoeg heeft men er niet voor gekozen om ze in de originele volgorde te presenteren. Men heeft de inhoud van albums als *Sings Burt Bacharach*, *Sings Michel Legrand* en *Sings The George Gershwin Songbook* in een *tumbler* gedaan, door elkaar geschud en die vervolgens over drie cd's uitgestrooid. Dan de vlag *The Ultimate* erboven. Alweer klaar.
Coen de Jonge

Christian Scott aTunde Adjuah
Diaspora
Ropeadope
MODERN CREATIVE
**1/2

Wanneer we zijn aangekomen bij *Completely* - het achtste nummer op *Diaspora* wat dan weer het tweede deel is van de *Centennial Trilogy* waarvan eerder dit jaar *Ruler Rebel* al verscheen - is het wel duidelijk dat Christian Scott een album heeft uitgebracht dat *completely* overbodig is. Liep de trompettist met eerdere platen voor de troepen uit, inmiddels sjokt hij er op een afstandje achteraan. De beats en dwarsfluitmelodieën klinken hopeloos gedateerd, de vernuftige rafelrandjes ontbreken en veel nummers doen denken aan eentonige opvuljazz die maar wat voortkabbelt, met *Completely* als absoluut dieptepunt. Prima natuurlijk om drie albums in een jaar uit te brengen, maar op deze manier zijn het er drie te veel.
Koen Graat

TLC
TLC
Cooking Vinyl/V2
HIPHOP/R&B/SOUL
***

In de jaren negentig groeiden Tionne T-Boz Watkins (zang), Lisa Left Eye Lopes (raps) en Rozonda Chilli Thomas (zang) alias TLC uit tot de bestverkopende Amerikaanse meidengroep ooit. In april 2002 stierf Left Eye bij een auto-ongeluk, in november 2002 verscheen postuum hun vierde album *3D.* Een vijfde album verschijnt nu dus bijna vijftien jaar later, al was het met documentaires, tv-programma's en tours al die jaren nooit stil rond de groep. Het titelloze nieuwe album bevat elf tracks, een extended version en vijf tracks van weleer, en het kwam tot stand dankzij crowdfunding, ook al verkochten ze 65 miljoen platen wereldwijd. Hun producers van weleer (waaronder Dallas Austin en Babyface) ontbreken, tal van nieuwe producers kwamen er voor in de plaats. *It's Sunny* knipoogt naar Bobby Hebbs *Sunny* van Boney M en naar EW&F's *September* (want ook idolen hebben idolen), de voorafgaande single *Way Back* met een gast-rap van Snoop Dogg staat er in twee versies op, *American Gold* gaat over Left Eye maar is tevens een anti-oorlog nummer en *Joy Ride*, de laatste van het elftal nieuwe, zou uitgelegd kunnen worden als een afscheid, al weet je dat met TLC nooit zeker. Wel is zeker dat ze hiermee niet op de glorie van weleer mogen rekenen.
Sjeng Stokkink

Oscar Wilson
One Room Blues
Airway Records
BLUES
***

Zanger Oscar Wilson groeide op aan 43rd Street, het epicentrum van de blues in Chicago's South Side. Muddy Waters en zijn band woonden er, het barstte er van de bluesclubs en Junior Wells, Elmore James en Smokey Smothers speelden tijdens de *Friday night fish fries* in de achtertuin van Wilsons ouders. Sinds 2007 vormt hij met harmonicaspeler Joe Nosek de spil van Cash Box Kings. Deze cd met vrijwel alleen covers werd in twee dagen in elkaar geflanst onder leiding van saxofonist-producer Sam Burckhardt en gitarist Joel Paterson omdat de band cd's wilde verkopen tijdens het recente Basel Blues Festival. Wilson etaleert hier jazzy, easy listening blues, maar voegt creatief weinig toe aan platgespeelde covers als *Reconsider Baby, Farther Up On The Road* en *Everyday I Have The Blues*. Aardig als muzikaal behang bij een feestje.
Rien Wisse

Vinyl

Er gaan inmiddels stemmen op dat vinyl zijn grootste groei nu achter de rug heeft. Diezelfde stemmen beweren tevens, dat cd's veel beter klinken, dus serieus gaan we ze zeker niet nemen. Zowel het aantal vinyl reissues als het aantal nieuwe releases blijft stijgen, waardoor deze pagina allang te klein is geworden en er steeds meer albums in de opsomming aan het eind terechtkomen, terwijl ze absoluut meer verdienen. Sjeng Stokkink selecteerde wederom de vier meest interessante en zette het puikje van de rest op een rijtje.

Stanton Moore
With You In Mind
Cool Green/Mascot
FUNK
****

Dit is eigenlijk het eerste Allen Toussaint-tribute album sinds zijn dood, en meteen een hele goeie. Maar dat mag je ook verwachten van een notoire New Orleans-inwoner als Stanton Moore, leider en drummer van Galactic - die ook wel de nieuwe Meters werd genoemd. Met toetsenman David Torkanowsky en bassist James Singleton vormt Stanton het centrale trio dat tal van gasten begeleidt. De belangrijkste gastvocalist is Cyril Neville, te horen op vijf van de tien tracks, zoals de opener *Here Come The Girls,* met vijfkoppige blazerssectie, waaronder Trombone Shorty, die het nummer ook op zijn eigen nieuwe album coverde. Neville zingt verder op *Life*, en op de bekendere tracks *Night People* en *Everything I Do Gone Be Funky*, waar Maceo Parker met zijn altsax gefeatured wordt. De vijfde met Neville is *The Beat*, het minst bekende nummer, zonder blazers, mooi ingetogen. Hierop declameert hij meer dan dat hij zingt. Op *All These Things* debuteert zangeres Jolynda Kiki Chapman, een talent waar we zeker meer van gaan horen. *Southern Nights* kreeg een zeer afwijkende versie: met de proclamerende dichter Wendell Pierce en Nicholas Peyton op hammond en trompet. *Riverboat*, *With You In Mind* en *Java* tenslotte zijn te horen als indrukwekkende instrumentals.

Otis Redding
The Soul Album
Stax/Warner
SOUL
****

Het legendarische Stax/Volt label bestaat zestig jaar en om dat te vieren brengt Warner een aantal klassiekers opnieuw op vinyl uit, waaronder *The Soul Album*, het vierde van zes studioalbums die tijdens Reddings leven verschenen. Hij overleed immers op amper 26-jarige leeftijd bij een vliegtuigongeluk. Hoewel *The Soul Album* in tegenstelling tot zijn voorafgaande drie albums geen hits opleverde, was en is het nog steeds een treffende staalkaart van zijn vocale kunnen: hij klinkt doorleefd in ballads (*Good To Me*), hemeltergend in blues (*Nobody Knows You*) en stuwend in uptempo tracks (*It's Growing*). Zijn unieke dictie komt extra aan het licht wanneer hij in covers steevast het origineel overtreft (*Chain Gang*, *Scratch My Back*). En dan die begeleiding van Booker T & The MG's, uitgebreid met blazers… werkelijk subliem. Tegelijk met *The Soul Album* verschenen de elpees *Double Dynamite* van Sam & Dave, *Carla* van Carla Thomas, *Hip Hug-Her* van Booker T & The MG's, *Born Under A Bad Sign* van Albert King en *The Great Otis Redding Sings Soul Ballads* (zijn tweede album).

Professor Wouassa
Grow Yes Yes
2LP Matasuna/import
Bertus
AFROBEAT
****

Afrobeat werd geboren in Afrika, maar heeft familie in bijna elk land ter wereld: Japan heeft Jaribu Afrobeat Arkestra, Amerika heeft Antibalas, Ikebe Shakedown en vele anderen, Griekenland heeft The Ottawa Brothers, Brazilië heeft Abayomy Afrobeat Orquestra, Engeland heeft DJ Abrantee met zijn afrobeats movement, Spanje heeft Alma Afrobeat Ensemble, wij hebben Jungle By Night en KOFFIE en ga zo maar door. Zwitserland heeft dit elfkoppige gezelschap uit Lausanne, geleid door percussionist Gilles Dupuis. Ze hebben al twee albums uit: *Dangerous Koko* uit 2011 en dit *Grow Yes Yes,* dat in 2013 werd opgenomen, in 2015 op cd uitkwam en nu op dubbelelpee wordt heruitgebracht. En terecht, want deze Zwitsers maken er een kunst van de klassieke afrobeat à la Fela Kuti met louter eigen funky composities te vertolken, en halen daar kopstukken bij als Ebo Taylor (zang in *Serema*), Seun Kuti (zang in *Sunu Reou*) en Malcolm Catto van The Heliocentrics, die de elf tracks in Londen van een puike mix voorzag. De groep bouwde een gedegen livereputatie op, die ze dit jaar zelfs op Montreux bracht. Nu nog een Nederlands festival, bitte.

Telex
Looking For Saint Tropez
Parlophone/MoV/Bertus
ELECTRO/FUNK
****

Marc Moulin (1942/2008) was misschien wel de belangrijkste Belgische muzikant ooit. Na diverse nog altijd tijdloos mooie jazzy albums als *Placebo* en onder zijn eigen naam startte hij in 1979 het puur elektronische trio Telex. *Looking For Saint Tropez* was hun debuutalbum, waarvan het Kraftwerk-achtige *Moskow Diskow* al snel uitgroeide tot wereldhit. Ook hun covers van Plastic Bertrands *Ça Plane Pour Moi* en Bill Haleys *Rock Around The Clock* - maar dan tergend langzaam - groeiden uit tot klassiekers. Zo maakte Telex vliegensvlug naam en zouden er nog twaalf albums volgen, tot Moulin overleed. Maar deze eerste blijft de meest dierbare.

Ook zeer de moeite waard en net (her) uitgebracht:
* *Naked & Warm* van Bill Withers, uit 1976, alweer zijn zevende reissue (Columbia/MoV/Bertus) * *Blues Singer* van Buddy Guy, uit 2003, geheel akoestisch (2lp Silvertone/MoV/Bertus) * *Number 10* van *the late great* JJ Cale (Silvertone/MoV/Bertus) * *Another Level* van Teddy Riley's Blackstreet uit 1996, de hoogtijdagen van de swingbeat, want met *No Diggity*, inclusief Bill Withers sample én Dr Dre (2lp Interscope/MoV/Bertus) * *Don Solaris* van 808 State, uit 1996, nu met zes bonustracks van deze dancepioniers (2lp ZTT/MoV/Bertus).

21 OKT 2017 • 1E WEERRIBBEN

BIG BAND FESTIVAL

10.00 - 20.00 UUR • € 8,50

- SCALA BIG BAND
- BIGBAND EXPOSURE
- BIGBAND KAMPEN
- BIGBAND EMMEN
- BIGBAND BIGTIME
- BIG BAND HEERDE
- BIGBAND TWELLO
- BIGBAND ALLOTRIA
- HIGH MOOR BIG BAND
- BIG BAND COEVORDEN
- MOONLIGHT BIG BAND
- BIGBAND HEERENVEEN
- BLUE NOTE BIGBAND
- DEVENTER JAZZ ORKEST
- BIGBAND LEEUWARDEN '73
- SCALA BASEMENT BIG BAND

AFSLUITENDE HOOFDACT
JAZZART

Centrum voor de Kunsten
scala

RABO THEATER DE MEENTHE
DE M=

WWW.DEMEENTHE.NL

DE ROMA

THE **ROSENBERG** TRIO

MICHEL PORTAL, JEFF BALLARD & BOJAN Z: PROMISES

28 OKT	**JASON MORAN** PRESENTS IN MY MIND: MONK AT TOWN HALL 1959
8 NOV	**PAT METHENY**
19 NOV	**THUNDERCAT**
22 NOV	**FLAT EARTH SOCIETY & DAVID BOVÉE:** BOGGAMASTA
28 JAN	**MAURIZIO GERI SWINGTET**
22 FEB	**ROBIN VERHEYEN & MARC COPLAND, DREW GRESS, BILLY HART**
17 MRT	**ROBERTO FONSECA**
18 MRT	**QUINTESSENCE BIGBAND** feat. **IBERNICE MCBEAN:** HERE'S TO ELLA
4 MEI	**MIKMÂẀAK**

DE ROMA: TURNHOUTSEBAAN 329, B-2140 ANTWERPEN, BELGIË • **INFO & TICKETS:** WWW.DEROMA.BE • +32(0)3 600 16 60

GIOVANCA'S VINYL CHOICE

Ergens op een terras in Amsterdam, in een bloedserieus interview over mijn werk als zangeres en ambassadrice voor Plan Nederland, vraagt de journaliste ineens: "Wat is een 'vinylgirl'?" Dat staat inderdaad op mijn Instagram-profiel, maar het klinkt erg grappig uit haar mond.

Vinylgirl is een liefhebber van de warme, nostalgische sound van vinyl, leg ik haar uit. Een verzamelaar zeg maar, een '*cratedigger*'. Denk aan iemand die uren op een boekenmarkt kratten doorspit, op zoek naar een speciale uitgave van een goed boek. Dat heb ik met lp's. En, stel ik gerust, je hoeft geen audiofiel of supernerd te zijn. Je kunt ook gewoon lekker af en toe een mooie plaat kopen zoals je ook goeie wijn koopt.

In *Giovanca's Vinyl Choice* licht ik oude, nieuwe of bijzondere platen uit en ik ben erg benieuwd welke plaat jij in de spotlight wilt zetten. Is dat Chaka, Miles, of is dat een obscure funkplaat die niet onopgemerkt mag blijven? Mail mij jouw tip uit de platenkast op vinylgio@jazzism.nl. Heb er zin in!

Leon & Mary Russell

Wedding Album

Ik heb iets met *husband and wife*-duetten en al helemaal met *husband and wife*-duetalbums. Die van Stevie Wonder en Syreeta was, denk ik, een van de eerste die ik kocht. Ik zeg 'denk', want in mijn jeugd geloofde ik heilig dat Marvin Gaye met zowel Diana Ross als Tammi Terrell was getrouwd. Dus gevoelsmatig zijn dat mijn allereerste *hubby & wife*-albums.
Syreeta (Wright) was al te horen op Stevies hit *If You Really Love Me* uit '71. Het jaar erna stond een duet op haar debuutalbum en vervolgens schreef ze mee aan nummers voor Stevies albums *Talking Book* en *Innervisions*. In '74 brachten ze samen een heel album uit: *Stevie Wonder Presents: Syreeta*. Wonder was op die plaat vooral coach/producer en verzorgde hier en daar de *backing vocals.*
Collega Minnie Riperton werkte op haar platen ook nauw samen met echtgenoot en componist Richard Rudolph, die onder andere meeschreef aan haar grootste hit: *Loving You*. Hij was dé man achter de coulissen. Maar stiekem ben ik vooral een *sucker* voor de onvervalst romantische 'we-zingen-samen-als-man-en-vrouwplaten'.
Nu loert bij het bezingen van de liefde altijd ergens het gevaar van zoetsappigheid en met een *love couple* drúipt het van de plaat en de hoes. Zo tipte ik ook Barry & Glodean (White), die als twee kosmische verschijningen *shinend* op de cover van hun plaat staan.
Ik heb er nog een: Mary en de onlangs overleden Leon Russell. Leon Russell is natuurlijk een begrip in de Amerikaanse rock-'n-rollmuziek. Hij was zanger, songwriter én producer, en kon eigenlijk alles spelen en met iedereen. Voor maar vooral ook achter de schermen. Een enorme hippie (hij werd ook wel *The New Jesus* genoemd*)*, omdat hij in Oklahoma in een oud kerkgebouw The Church Studio begon. Hij heeft zich voor veel mensen onsterfelijk gemaakt met *A Song For You*.
Mary (McCreary) kwam uit de gospel en zat bij Little Sister, het groepje zangeressen dat bij Sly & the Family Stone zong. Ze was een prachtige verschijning.
Verhaal gaat dat Mary op een dag auditie kwam doen bij Leon en dat de vonk direct oversloeg: gelijk samenwonen, trouwen en baby's. Geen gras erover. Zij had twee platen uit: *JezebeL** en *Butterflies In Heaven.* Alleen al de titelsong van laatstgenoemde is het vinden van die soloplaat waard. In de vijf jaar dat ze samen waren, maakten Leon en Mary Russell twee lp's: *Wedding Album* en *Make Love To The Music*. Weer van die toptitels. Met name *Wedding Album*, dat allesbehalve slaapkamermuziek is, maar een heel folky en funky plaat. Eentje voor onderweg op de snelweg. Mary's gospelachtergrond en ook dat Sly Stone-funkrandje zijn in elk nummer goed te horen. Haar koortjes zijn bijna psychedelisch. En ja, Leon Russell is Leon Russell, met die knijpende, raspende, soulvolle honkytonkstem van hem.
Favoriete songs: *Fantasy* en *Satisfy You*. Die laatste heeft zelfs iets Stevie Wonder-achtigs. Je gelooft wat ze zingen.
Leon en Mary hadden echter een hoop gedoe toen ze uit elkaar gingen. Misschien moet je *business* ook niet met *pleasure* mixen, maar hun muziek is gelukkig vereeuwigd en deze wereld heeft liefde nodig. Dus wat mij betreft meer *husband and wife*-platen!

*Check ook het nummer *Soothe Me* van Mary McCreary. Echt een verborgen parel.

MAENE

Piano nodig?
breng een bezoek aan Piano's Maene
en beleef piano's !

De beste merken onder één dak :
Steinway & Sons - Boston - Essex (exclusief distributeur België)
Doutreligne (Maene Creation)
Sauter - Yamaha - Kawai
Digitale piano's Yamaha, Kawai, Roland, Nord
Tweedehandse piano's met 5 jaar waarborg

SEPTEMBER OPENDEURMAAND
Ontdek onze promoties !
Iedere zondag open !

Bezoek
onze webshop
en bestel online
www.maene.be

Hoofdzetel Ruiselede
met concertzaal en
Atelier Chris Maene

Industriestraat 42
B8755 Ruiselede
+32 51 68 64 37

Piano's Maene Brussel
met oefenlokalen en
concertruimte

Argonnestraat 37
B1060 Brussel
+32 2 537 86 44

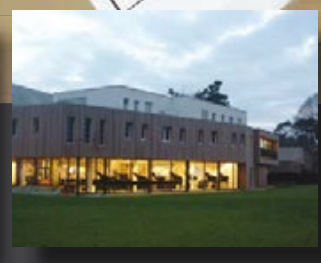

Piano's Maene Gent en
Steinway Piano Gallery
Belgium

P. Van Reysschootlaan 2
B9051 Gent
+32 9 222 18 36

Piano's Maene Antwerpen

Herentalsebaan 431
B2160 Wommelgem
+32 3 321 78 00

Piano's Maene Limburg

Paterskerk
Patersstraat 36
B3621 Oud-Rekem (Lanaken)
+32 89 21 52 72

www.maene.be

gebrevetteerd
hofleverancier van
België

www.facebook.com/
pianosmaene

PARADISO PRESENTS

JAZZ IN FOUR CHURCHES IN AMSTERDAM

WWW.SUPERSONICJAZZ.NL

15-18 NOVEMBER

SUPERSONIC JAZZ

PALM UNIT
HOMMAGE À JEF GILSON

JASON LINDNER
NOW VS NOW

ZARA MCFARLANE

HIEROGLYPHIC BEING

CHRISTIAN SCOTT

BIGYUKI

BUTCHER BROWN
FEAT DJ HARRISON

JUSTIN BROWN NYEUSI

JAMESZOO QUINTET

THUNDERCAT

MOSES SUMNEY

SARATHY KORWAR

SHABAKA &
THE ANCESTORS

BUGGE WESSELTOFT

AYANNA WITTER-JOHNSON

DESIGN BY MACHINE
www.ourmachine.com

Hommage aan Pé Hawinkels

Op 16 augustus 1977, veertig jaar geleden, rouwde de wereld om het overlijden van Elvis Presley. Ik was meer ondersteboven van het andere sterfgeval op die dag: Pé Hawinkels. Hij was de eerste van mijn generatie jazzscribenten die wegviel, op de belachelijke leeftijd van 34. "Ik had voor het eerst in mijn leven het gevoel dat er een stukje van mezelf gestorven was", schreef ik destijds.
Begin jaren zestig las ik zijn jazzrecensies in het toenmalige opinieweekblad *De Nieuwe Linie*, maar ik leerde hem pas persoonlijk kennen toen hij mij in augustus 1965 een uitvoerige brief schreef in reactie op mijn bespreking van John Coltranes *A Love Supreme* in *Jazzwereld*.
P.H.H. Hawinkels, zoals hij toen nog signeerde, begon met hoofse loftuitingen: "...wil ik U alvast feliciteren met Uw eigen bijdragen [...] Uw ietwat 'understated' stijl kan ik ten zeerste waarderen, en ook de wijze waarop U Uw bespreking heeft opgebouwd vind ik erg geslaagd."
Maar hij ging al spoedig over op kritische noten: "Mij lijkt dat U door allerlei muzikale kenmerken van de muziek op deze plaat op te sommen er niet in geslaagd bent om een geheel te scheppen dat de superieure kwaliteiten van deze muziek enigermate voelbaar maakt."
Ik ging daar in mijn antwoord naar vermogen op in, en daarop reageerde Pé weer heel vriendelijk: "'t Principiële verschil, dat u aangeboord meent te zien [...] lijkt mij niet zo principieel. Ik meen te kunnen vaststellen, dat wij allebei een grote aversie bezitten tegen ongefundeerd geleuter."
Op die basis vonden wij elkaar; als Pé vanuit zijn geliefde Nijmegen naar Amsterdam kwam, zagen we elkaar meestal, ik loodste hem al snel binnen als medewerker van *Jazzwereld*, en zo groeide een collegiale vriendschap. Ik was daarbij een typische vertegenwoordiger van de oorlogsgeneratie, geneigd in mijn geschriften allereerst te streven naar gedegenheid, nuchterheid, 'serieuze informatie'. Pé bracht andere kwaliteiten in: eruditie, Bourgondische charme, de sierlijkste stijl van alle jazzcritici.
Na de opheffing van *Jazzwereld* in 1973 vervaagden onze contacten. Pé dreef geleidelijk weg van de jazz, trok veel op met Herman Brood en stortte zich in drugsexperimenten. Maar mijn gevoelens voor hem kwamen bij de klap van 16 augustus 1977 weer onverkort boven.
In 1979 verscheen bij de Nijmeegse uitgeverij SUN een 500 pagina's dik eerbetoon aan Pé: *Moet dit een wereldbeeld verbeelden?* Het roemde hem als dichter, schrijver, vertaler en literator, maar de jazz kwam ook uitgebreid aan bod. Ik mocht een selectie uit zijn jazzkritieken maken en koos vier verhalen: over *A Love Supreme*, over *Bitches Brew*, over de groep Weather Report en over Han Bennink (een fraai voorbeeld van Pés polemische talent; zijn favoriete Nederlandse slagwerker was Pierre Courbois).
Bij zijn veertigste sterfdag maakt Nijmegen zich op voor een nieuwe hommage aan Pé Hawinkels. In het weekend van 29 september wordt drie dagen lang aandacht besteed aan zijn vertaalwerk, zijn poëzie en zijn jazzliefde. Dat laatste is niet kinderachtig aangepakt. Vijf prominente jazzmusici uit de regio Arnhem/Nijmegen - Pierre Courbois, Michiel Braam, Bo van de Graaf, Stef Meilink en Carel van Rijn - hebben ieder een nieuwe compositie geschreven, gebaseerd op jazzgedichten, recensies en essays van Pé Hawinkels. Zaterdagmiddag 30 september in de Openbare Bibliotheek Mariënburg Nijmegen worden die PeHa Suites uitgevoerd door pianist Michiel Braam, saxofonist Bo van de Graaf, bassist Carel van Rijn en drummer Thomas Jaspers.
Ik hoop er zeker bij te zijn, en uitkijkend naar dat concert dacht ik terug aan Pé Hawinkels' misschien wel fundamenteelste jazzessay (gepubliceerd in de bundel *Over Jazz*, waarmee de nieuwe generatie jazzcritici zich in 1967 presenteerde). Pé rekende allereerst stevig af met de doorsnee jazzrecensie: "Het commentaar is esoterisch: het is alleen te volgen en van belang voor ingewijden. Het bestaat gedeeltelijk uit argot: (kick) de taal van een bepaalde, vrij goed te omschrijven categorie mensen. In dit geval hipsters, beatniks, modernisten en baardapen. Het is, ten slotte, tautologisch: het zegt over zijn onderwerp niet meer dan dat onderwerp zelf. Jazz is fijn als hij lekker swingt, en swing is niet veel meer dan een benaming van het fijne, ook wel lekkere van de muziek. [...] Het gevaar dat deze en dergelijke taal in het beginstadium van hun belangstelling verkerende jazzsupporters schouderophalend zal doen afdruipen is in principe niet denkbeeldig."
Hoe het dan wel moet? "Het zou de jazzkritiek erom begonnen moeten zijn de jazz uit zijn betrekkelijke isolement te verlossen, een plaats te geven in het culturele geheel. Want die heeft de jazz nog steeds niet. Alleen jazzliefhebbers zien de jazz voor vol aan. [...] Er zou een zo groot mogelijke duidelijkheid moeten komen over de taak die de jazz vervult. Niet de grootmoedige erkennning van het bestaansrecht van de jazz is waar we om verlegen zitten, maar wel klaarheid over wat dat bestaan in de wereld van vandaag, naast en tegenover andere muzieksoorten - vooral de cultuurmuziek van het Westen - te betekenen heeft."
Het is een halve eeuw geleden dat Pé Hawinkels deze woorden opschreef, maar ze hebben naar mijn overtuiging nog weinig aan actualiteit en relevantie verloren.

Bert Vuijsje
www.bebopbusiness.com

De kracht van Karin Krog

In veel landen om ons heen koestert men een `Europe's First Lady of Jazz'. In Noorwegen is dat de nu tachtigjarige Karin Krog, familie van de befaamde ontdekkingsreiziger Thor Heyerdahl, dus niet bang om zich in het avontuur te storten. Ze heeft nu een box met zes cd's samengesteld, een selectie uit een veelzijdige loopbaan.

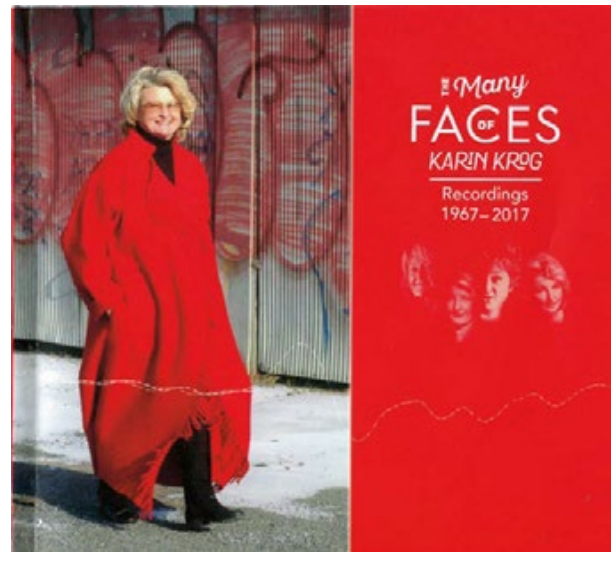

Tekst: **Coen de Jonge**

Wat hebben we in handen?
Een aantrekkelijk ogend rood doosje met zes cd's en een booklet van 44 bladzijden. De cd's zijn verpakt in stevige envelopjes met steeds andere foto's op de achterkant. Ook in het boekje zijn veel interessante beelden opgenomen. Zo leren we dat Karin Krog in de *Downbeat*-poll van augustus 1969 toch maar mooi de eerste plek kreeg in de afdeling *female singers*, vóór Janis Joplin en ene Rita 'Reyes'.

Wat zit erin?
Een keuze uit het oeuvre van de Noorse zangeres, verdeeld over zes thema's. Dat zijn respectievelijk *The Art Of The Duo*, *Singing The Blues*, *With The Big Bands*, *New Paths*, *All Sorts* en *From The Songbooks*. Je hoeft ze niet in die volgorde te beluisteren, want elk thema bevat opnamen uit verschillende tijdperken van haar loopbaan.

Gemakkelijk in het gebruik?
Wie alleen maar de stem van Karin Krog wil beluisteren zal er geen buil aan vallen. Voor lui die het naadje van haar kous willen weten, doemt er een belemmering op. Zowel in het boekje als op de cd-verpakking wordt slechts zeer mondjesmaat aangegeven uit welk jaar en van welke sessie de opname komt. Een voorbeeld: bij *The Art Of The Duo* vind je maar bij twee van de twaalf stukken een jaartal genoemd. Wel geeft het booklet de precieze line-up en de titel van het album van herkomst, zelfs de naam van het label en het albumnummer, maar de juiste data? Ho maar. Die zul je dus ergens op het internet in een discografie moeten vinden. Bijvoorbeeld op haar eigen website karinkrog.no, waar wél een jaartal bij de albums staat, maar weer niet de stukken die er op te vinden zijn. Er is wel een manier die beperkt soelaas biedt, namelijk door het lezen van de uitgebreide tekst (van Duncan Heining) in het boekje. Daarin strooit die auteur nu en dan nog met een jaartal.

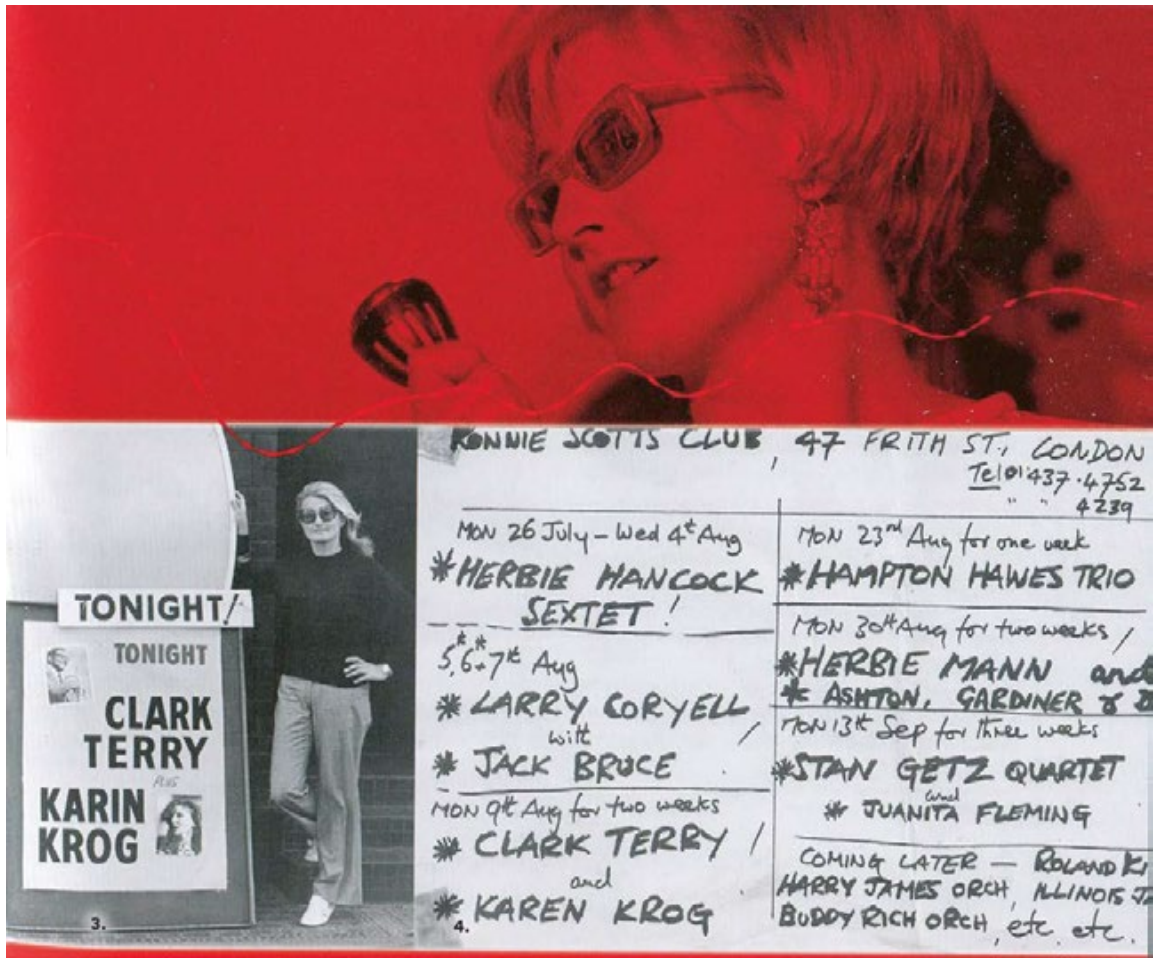

Kwaliteit?

Wat de rest betreft, die is voortreffelijk. Eigenlijk is dit een verbluffend pakketje. Karin Krog is namelijk een échte jazzzangeres, die in haar carrière met grote Amerikanen heeft samengewerkt. En ze namen haar zeker serieus. Van sommige tracks kijk je werkelijk op. Zoals van *Jelly Jelly* uit de afdeling *Singing The Blues*. Daarop horen we haar met tenorsaxofonist Dexter Gordon, die dit bluesnummer van Earl Hines en Billy Eckstine naast een snijdende saxsolo ook vocaal (!) vertolkt. Maar met zanger Georgie Fame kon ze eveneens treffend duetteren, zoals blijkt uit de medley *Good Bait/Ladybird* uit de set met bigbandstukken. En dan is er ineens een bijna cabareteske track met pianist/zanger Dave Frishberg, met wie ze live *Tulip Or Turnip* zingt van Ellington.

De grootste kracht van Karin Krog, een van de *Great European Ladies of Jazz*, is haar veelzijdigheid. Voor rauwe bluesstukken draaide ze haar hand niet om, *standards* kon ze creatief verbuigen, ze was vaak intiem bezig met slechts één andere begeleider (bijvoorbeeld bassist Red Mitchell, saxofonist Archie Shepp of de pianisten Steve Kuhn en Bengt Hallberg). Ze kon ook met glans worden ingezet door arrangeur/rietblazer John Surman in avant-gardeproducties als *Lesson Five Of Voice Shadows* – complexe stukken die haar voor veel uitdagingen stelden. Ze zijn te vinden in de verzameling met de titel *New Paths*, die wordt afgesloten met een duet met pianist Bengt Hallberg: *At The Opera*. Een opmerkelijk experiment, nooit eerder uitgebracht.

Er zijn natuurlijk wel enkele bemerkingen te plaatsen. Soms schemert de Noorse tongval wat te veel door haar Engelse uitspraak heen, sommige medeklinkers (vooral de 'l') zet ze wat dik aan. En in het fraaie *The Folks Who Live On The Hill* maakt ze eenmaal een echt grammaticale fout: '*who lives*'. Die had men er best digitaal uit kunnen gummen.

Verhaal erachter?

Dit is geen best of. Opzettelijk. Zo zijn er albums waarover de samenstellers (Krog zelf, Surman en Tine Bergh) melden dat je die als geheel moet beluisteren, omdat die anders niet tot hun recht komen. Zo maakte ze eens een album in haar moedertaal met volksliedjes die haar overgrootvader Anders Heyerdahl had verzameld. Koop die cd maar zelf, is de boodschap.

Wat men wel deed: muziek zoeken die mogelijk nog niet zo was opgevallen of die zelfs nooit eerder op plaat was gezet, bijvoorbeeld omdat die voor een radio-uitzending was gebruikt.

Dat is zeker gelukt, hoewel de Noren natuurlijk niet naïef zijn. Daarom tref je heus wel songs als *Shiny Stockings* en *I'm Beginning To See The Light* aan, liedjes waar de nu tachtigjarige furore mee maakte. Maar de echte hoogstandjes van deze grote zangeres zijn vooral te vinden in haar duo-opnamen (haar duet met gitarist Björn Klakegg in *Tomorrow Yesterday*) en in de avontuurlijke set *New Paths*.

Compleet?

Van geen kant, maar dat was ook niet de bedoeling. Zoek de andere albums zelf maar, is de oproep. Heel verstandig. J

Karin Krog
The Many Faces of Karin Krog – Recordings 1967-2017
Meantime Records/Odin/PIAS
Odincd 9560

Ibeyi

“Wij zijn opgevoed door sterke vrouwen”

Ash, het tweede album van de Frans-Cubaanse tweeling Ibeyi, heeft nog altijd de kale beats en Yoruba chants van het debuut, maar de onderwerpen zijn politieker geworden.

Tekst: **Leendert van der Valk** | Foto: **Amber Mahoney**

Zoals ze daar zitten te kwetteren, de tweelingzussen Díaz, zou je niet direct verwachten dat ze een album maakten met teksten tegen politiegeweld en een post-apocalyptisch anti-Trump-nummer. Zeker niet na hun debuut vol intieme en betoverende soul. Lisa-Kaindé - diepbruine ogen, bos afrokrullen - neemt in het Engelstalige interview de leiding. Naomi - lange lokken, groene kattenogen en eígenlijk de wilde *party girl* van de twee - vult bedachtzaam aan. De Frans-Cubaanse zussen Ibeyi zijn slechts 22 jaar oud, maar op *Ash*, hun tweede album, is de blik zelfverzekerd naar buiten gericht. *Ash* is gebaseerd op dezelfde sound als hun verbluffende debuut: kale hiphop- en soulbeats van Cubaanse percussie, diepe bas en ijle zang. De bijdragen van onder anderen Kamasi Washington en Chilly Gonzalez tonen misschien hoe snel de ster van de tweeling is gerezen, maar het zijn vooral de onderwerpen die de verandering laten zien. Lisa: "De titelsong schreven we vlak voor de verkiezing van Trump. Ook in ons eigen Frankrijk stonden de verkiezingen voor de deur. Het is een somber nummer, maar mét hoop: we zijn verbrand tot as, maar as is vruchtbaar. Toen we dat nummer schreven, opende het de deur naar meer sociaal bewuste nummers. We zijn actief geworden." Naomi: "Het zijn onderwerpen die we altijd al onderling bespraken, maar eerder kwam het niet bij ons op om erover te zingen. We hadden al zoveel meegemaakt in ons privéleven." Dat persoonlijke verhaal kwam aan bod op hun debuutplaat, met liedjes die Lisa schreef in haar tienerjaren. Ze zongen over hun overleden oudere zus en het verlies van hun vader toen ze elf jaar waren. Dat was Anga Díaz, de beroemde Cubaanse percussionist van Buena Vista Social Club en Irakere. Hij koesterde de Afro-Cubaanse santeriareligie die de zussen zich pas na zijn dood eigen maakten.

Donder en zee

De santeria speelt ook op het nieuwe album een belangrijke rol. De Engelstalige nummers veranderen regelmatig in chants in Yoruba, de oude Nigeriaanse taal van het geloof. Lisa: "Het is altijd een klein mirakel als een chant opeens klopt bij een nummer en past op de akkoorden. Het is niet zo dat we daarnaar zoeken, zo'n orisha - dat is een god - dient zich opeens aan." Het geloof is van oorsprong West-Afrikaans en heeft altijd veel invloed gehad op Afro-Cubaanse muziek. Maar zo expliciet als Ibeyi - de naam van de Yoruba-tweelinggod - het gebruikt, gebeurt niet vaak. Lisa: "Toen we voor het eerst in New York speelden, kwamen er na afloop *babalawo's* - dat zijn santeriapriesters - naar ons toe. Ze zeiden dat ze waren gekomen om te checken of het oké was wat we deden. Ze vonden het mooi, maar zeiden wel: 'Vanaf nu heb je een verantwoordelijkheid'." Je kunt de heilige chants dus niet zomaar gebruiken. Lisa: "We zijn al in de buik van onze moeder geïnitieerd in santeria." Ze wijst naar Naomi, die voor de percussie zorgt. "Toen al werd duidelijk dat zij de dochter is van Shango, de dondergod. Zij is van het ritme, de drums en het vuur. Ik ben de dochter van Yemaya, de zeegodin en oermoeder. Ik heb een obsessie voor de zee en een sterk moederinstinct. Het klopt perfect." Ze krijgen veel reacties op de chants. "Nigerianen herkennen het als oud-Yoruba, dat is geweldig. Er zijn ook veel mensen die het niet kennen, maar zo iets nieuws leren."

Illegale USB-sticks

De zussen zijn opgegroeid in Parijs, maar komen al hun leven regelmatig in Havana. Nu Cuba langzaam maar zeker de grenzen opent, sijpelt er mondjesmaat meer Europese en Amerikaanse muziek het land in. Lisa: "Wij zijn een voorbeeld van wat er gebeurt als Cubanen hun muziek en cultuur nog meer kunnen mengen met andere invloeden. Dat is alleen maar goed voor de kunst." De eerste keer dat ze werden herkend in Havana, waren ze stomverbaasd. Hun muziek was toch helemaal niet beschikbaar op het eiland? "Het bleek dat een student van een school voor architectuur in het buitenland ons album had gedownload. Als er nieuwe muziek uitkomt, delen Cubanen die meteen met vrienden. We waren sterren op die school, daarbuiten kende niemand ons." Inmiddels is hun debuutalbum beschikbaar in heel Cuba via *paquetes*, een uitwisselingsnetwerk voor USB-sticks op de Cubaanse zwarte markt. Zo zal het ook hun nieuwe album vergaan en zo zal dus ook hun nieuwe boodschap Cuba in komen, hopen ze.

Op het album hoor je **Michelle Obama** die jonge meiden toespreekt

Op het album hoor je een sample van Michelle Obama die jonge meiden toespreekt en een fragment van de Mexicaanse kunstenares en het feministisch icoon Frida Kahlo. Het nummer *No Man Is Big Enough For My Arms* staat bol van de vrouwelijke kracht. Lisa: "Wij zijn opgevoed door twee sterke vrouwen - onze moeder en oma -, maar lang niet iedereen heeft die voorbeelden. Nog altijd groeien meisjes op met een laag zelfbeeld. Het is heel goed dat dit probleem eindelijk wordt opgepikt in popmuziek." Ze begint te zingen. "*Who run the world? Girls!*" Naomi swingt meteen mee met de Beyoncé-imitatie. Lisa: "Het is een simpel liedje, maar het is zó belangrijk dat meiden van nu kunnen zingen dat zij de wereld leiden. Die boodschap is altijd voorbehouden geweest aan jongens."
De tweeling voelt een speciale band met Beyoncé. Ze kregen een rol in de film van haar album *Lemonade,* die bol staat van de zelfverzekerde afrovrouwen. Maar dat niet alleen, de Yoruba-mythologie haalde de werkelijkheid in. In Beyoncés film en in andere uitingen verschijnt de popkoningin regelmatig als de tweelinggod Oshun, de Yoruba-riviergodin en de moeder van Ibeyi. Lisa: "En dat deed ze al voordat ze zelf zwanger was van een tweeling! We zijn zo met elkaar verbonden." Met genoegen zien Lisa en Naomi dat de West-Afrikaanse *spirits* vaker opduiken in de populaire cultuur. Lisa: "Ik weet zeker dat binnen nu en tien jaar steeds meer muzikanten in Yoruba zullen zingen. Het is een sneeuwbaleffect en ik ben trots dat wij daaraan bijdragen." J

Cody ChesnuTT

“Ik deel gewoon wat ik denk dat goed is”

Cody ChesnuTT debuteerde in 2002 met de dubbelaar *The Headphone Masterpiece*. Vervolgens koos hij echter voor het gezinsleven, waardoor de opvolger *Landing On A Hundred* tien jaar op zich liet wachten. Onlangs verscheen *My Love Divine Degree*. Tijd voor een interview.

Tekst: **Sjeng Stokkink**

Eigenlijk zou je nu eerst het interview van ruim vier jaar geleden opnieuw moeten lezen (*Jazzism* 1, 2013), waarin ChesnuTT de ene na de andere treffende anekdote debiteerde. Hoe kijkt hij nu terug op *Landing On A Hundred*? “Ik merk dat er nog steeds mensen zijn die dat album ontdekken. Verkoopcijfers zijn voor mij echter geen leidraad, het gaat mij vooral om de impact van een album: wat mijn werk met mensen doet. Vorige week in Londen kwamen er na mijn optreden wel drie mensen vertellen dat *Love Is More Than A Wedding Day* het eerste nummer was waarop zij dansten tijdens hun trouwerij. Ik heb heel veel optredens kunnen doen naar aanleiding van dat album. Ik heb bijna drie jaar lang de wereld getourd, van de Blue Note Club in Japan tot Madagaskar en van Australië tot North Sea Jazz in 2013. Ik sprak van de week iemand die zich dat optreden nog kon herinneren als de dag van gisteren. De sfeer in die tent (Congo, red.) was inderdaad magisch!”

Multi-instrumentalist

Zijn debuutalbum nam ChesnuTT op in zijn slaapkamer, uitgesproken lofi. De tweede in de fantastische Royal Studios in Memphis, met Boo - de zoon van Willie Mitchell - als engineer. Al Green, Ann Peebles en vele andere grootheden werkten daar ooit. Dat album was juist zeer hifi, teneinde zijn muziek optimaal te laten binnenkomen bij de luisteraar. Hoe kwam album nummer drie tot stand? “In plaats van de slaapkamer in L.A. heb ik nu in Atlanta een schuur achter het huis, met daarin mijn apparatuur. Daar componeer ik mijn nummers en neem ik de ruwe versies op. Ik werkte samen met dj/producer/muzikant The Twilite Tone alias Anthony Khan (zijn oom Hassan Khan was getrouwd met Chaka, zij hield de achternaam aan na hun

> “Iedereen moet **de ruimte hebben** om te groeien, ik ben daarin geen uitzondering”

scheiding. red.), die ik leerde kennen in een studio in Wisconsin tijdens een sessie van Kanye West. Daar bleek dat we een enorme klik hadden. Hij is absoluut verantwoordelijk voor het groovy en dansbare karakter van veel tracks op het album, vanwege zijn dj-achtergrond. Met het ruwe materiaal zijn we vervolgens de studio van Raphael Saadiq ingedoken. Hoe ik daar terechtkwam? Toen ik nog in Los Angeles woonde, kwam ik Raphael regelmatig tegen in het muziekcircuit en ontdekte ik dat hij een prima studio had. Ik wilde hem graag supporten, ook daarom huurde ik zijn studio. In die anderhalve maand heb ik hem leren kennen als een zeer vriendelijk, gastvrij en behulpzaam mens. Hij deed ook de baspartijen van twee tracks, omdat ik die zelf niet lekker genoeg uit mijn vingers kreeg." ChesnuTT is niet alleen een begenadigd vocalist met een uitermate innemend stemgeluid, hij is ook multi-instrumentalist, die net als Todd Rundgren of Prince zijn albums geheel in zijn eentje kan vervaardigen. Al worden er naast Saadiq op het nieuwe album diverse gastmuzikanten en achtergrondzangers vermeld.

Wereldverbeteraar

ChesnuTT is een uitgesproken optimist, die zijn verworven platform zoveel mogelijk probeert te gebruiken om de wereld te verbeteren en om mensen te inspireren. Vandaar dat zijn teksten ook altijd veelzeggend zijn. Jammer genoeg werden ze niet afgedrukt bij zijn album. Hopelijk komen ze ooit op zijn website, maar die is nog niet klaar. Hij zegt zijn nummers te hebben gecomponeerd in de volgorde zoals ze ook op de plaat staan, om zijn verhaal zo goed mogelijk over te laten komen. Vandaar dat hij in het intro heel meewarig zingt: "*Anything can happen, when the music is good*", waarna keihard swingend *Africa The Future* wordt ingezet, met een instrumentatie die aan Peter Gabriel doet denken. "Afrika komt bijna altijd negatief in het nieuws, maar ik onderstreep graag dat dit hét continent van de toekomst is. Een mening die ik trouwens niet als enige heb." Ook *Bullets In The Street And Blood* voorziet hij van een duidelijke boodschap. "En dan heb ik het niet alleen over de toestand in Amerika, maar wereldwijd moet er gewoon een betere manier worden ontwikkeld om conflicten op te lossen." Een ander schoolvoorbeeld van zijn missie is het nummer *This Green Leaf*, dat hij als volgt verduidelijkt: "Ik zong in 2015 de track *Cool To Live* van rapper DJ Cavem in. Hij timmert al zes jaar aan de weg om mensen bewust te maken van het feit dat ze gezond moeten eten en - als het even kan - hun eigen gewassen moeten verbouwen. Cavem labelt zichzelf als O.G., wat hier niet staat voor *original gangster*, maar voor *organic gardener.* Hij heeft mij mede geïnspireerd tot *This Green Leaf*, want van beter eten word je een beter mens, evenals van natuurlijke medicijnen, in plaats van industrieel gefabriceerde medicijnen." En dan heeft hij het niet alleen over het momenteel zo'n opgang makende THC of CBD uit hennep, maar over alle mogelijke kruiden. "De natuur biedt een oplossing voor allerlei ziektes en aandoeningen, inheemse volkeren bewezen dat eeuwenlang." Stel je voor dat een nummer als *This Green Leaf* een wereldhit zou worden! Met *Shine On The Mic* hoopt ChesnuTT een staande uitdrukking te hebben gelanceerd: "Iedereen die over een platform beschikt in muziekkringen, zou dat moeten aanwenden om de samenleving te verbeteren. Muziek kan immers een enorme impact hebben." Het veertiende en laatste nummer, *Have You Heard From The Lord Today*, hoeft volgens hem niet letterlijk te worden genomen: "Met *The Lord* bedoel ik niet perse de kerk of zo, maar meer de

> "'Love divine' is de situatie waarin je boven je eigen behoeften weet uit te stijgen"

innerlijke stem die iedereen diep van binnen heeft. Heb je díe gehoord, bijvoorbeeld door te mediteren? Heb je het goede gehoord of gevoeld en manifesteert zich dat in je daden, zowel naar jezelf als naar anderen toe."

Groeien

Het stichtelijke karakter van zijn oeuvre ontstond pas na *The Headphone Masterpiece*. Hij wordt dan ook niet graag herinnerd aan tracks als *Bitch I'm Broke, War Between The Sexes* of *Look Good In Leather*. "Iedereen moet de ruimte hebben om te groeien en ik ben daarin geen uitzondering. En ik groei nog steeds, maar ben wel inmiddels zover dat ik mijn ondervindingen graag met anderen deel, in de hoop dat zij daar iets aan hebben. Vandaar ook de titel van mijn album, die komt van een boek dat ik ooit van een vriendin kreeg, getiteld *The Aquarian Gospel Of Jesus The Christ*, dat gaat over zijn reizen en zijn leringen. *Love divine* is de situatie waarin je boven je eigen egoïstische behoeften weet uit te stijgen, zodat je een hogere liefde uitstraalt waar iedereen van kan en mag profiteren. Dát is wat ik graag met mijn muziek - mijn kunst - doe, op zoek naar een betere en gezondere samenleving. En ik hang daar liever geen labels aan, zoals *teaching* of *preaching*, ik deel gewoon wat ik denk dat goed is en probeer dat ook zo duidelijk mogelijk te doen. Ziedaar de huidige mate van mijn *love divine*."

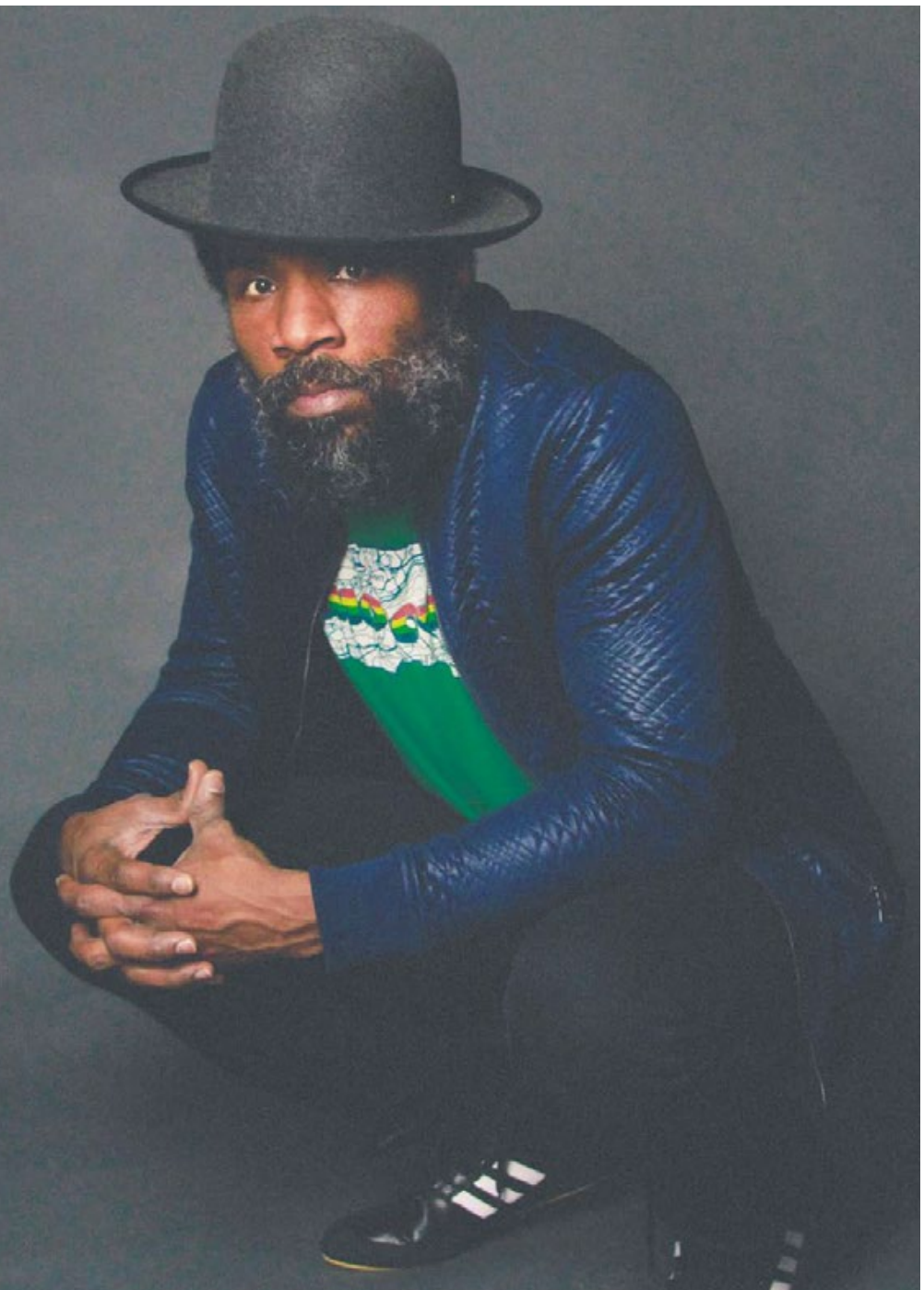

Bij zijn vorige album droeg hij een helm, bij het nieuwe album is dat een hoed geworden. Hoe zit dat? "Tijdens *Landing* was ik een *soldier of love*. Een soldaat die niet zoals doorgaans verbonden is met dood en verderf, maar juist met leven en liefde. Ik houd ervan om dingen te herdefiniëren in de richting van het goede. Die strijd is inmiddels gestreden, de love is gesetteld, dus bij *My Love Divine Degree* ben ik gewoon weer de goedgeaarde burger."

Genreloos

Cody ChesnuTT - geboren 21 oktober 1968 - is duidelijk een product van de jaren zeventig. Hij groeide op met Curtis Mayfield, Stevie Wonder, Marvin Gaye, Nina Simone en Bob Marley, stuk voor stuk acts die zich onderscheidden met stichtelijke teksten. Toch is ChesnuTTs muziek moeilijk in een hokje te plaatsen en is hij met zijn repertoire altijd een eenling gebleven. Hij is heel blij met die status van eenling en zijn genreloosheid. Wat er in de populaire muziek gebeurt, interesseert hem niet wezenlijk, hij trekt liever zijn eigen plan. Natuurlijk heeft hij wel een aantal hedendaagse favorieten, zoals zijn vriend Gary Clark Jr. ("Ik kende hem al toen hij achttien was en sindsdien hebben we elkaar niet meer uit het oog verloren.") en Anderson .Paak, die hij nooit ontmoet heeft, maar waar hij wel graag eens mee zou willen samenwerken, omdat hij hem een groot artiest vindt. ChesnuTT is ook voornemens lessen te gaan nemen in *film scoring*, iets dat al jaren op zijn verlanglijstje staat omdat hij weet dat daar zijn toekomst ligt, qua muziek. Daarbuiten fotografeert hij ook steeds meer en is hij van plan dat in de toekomst ook op de markt te brengen, al ontbreekt het hem nog steeds aan de tijd om zijn fotoarchief daartoe te ordenen. Cody ChesnuTT heeft hier veel fans en treedt dan ook regelmatig in Europa op. Op de dag dat zijn nieuwe album van de persen rolde, stond hij met een Engelse begeleidingsband in het Amsterdamse People's Place, waar hij een hechte band met zijn publiek smeedde door ze in groepen mee te laten zingen. Ook verliet hij regelmatig het podium om iedereen die dat wilde te omhelzen. Ook direct na afloop begaf hij zich bezweet en al onder zijn gehoor en wilde graag horen wat men vond. De komende maanden wordt hij opnieuw in ons land verwacht. J

WIE DIEPER IN ZIJN MATERIAAL WIL DUIKEN:
Black Skin No Value (zes tracks, 2010)
Landing On A Hundred B-Sides And Remixes (zeven track, 2014)
Gunpowder On The Letter - duet met Gary Clark Jr.

Verder op Spotify gastoptredens met:
Me'Shell NdegeOcello - *A Dedication To Nina Simone* (2012)
Patrice - *The Rising Of The Sun* (2013)
Soundtrack van de film *12 Years A Slave* (2013)
Idris Elba - *Presents Mi Mandela* (2014)
Guts - *Hip Hop After All* (2014)
Siroj - *Glow* ep (2015)
Akua Naru - *The Miner's Canary* (2015)
DJ Cavem - *Cool To Live* (2015)

John Zorn

De verbeten controle van een buitenstaander

Net op het moment dat John Zorn een nieuw nummer aankondigde, klonk ineens keihard de ringtone van een mobiele telefoon. Iedereen in de zaal hield de adem in. Zou het tot dan toe feestelijke concert van Masada een grimmige draai krijgen? Vermoedelijk iedereen in de zaal kende Zorns reputatie. Had hij niet eigenhandig fotografen aan de haren naar buiten gesleept omdat ze hem stoorden?

Tekst: **Mischa Andriessen** | Foto's: **Scott Irvine, Wenn.com**

Gespannen wachtte het voltallige publiek in LantarenVenster af hoe Zorn de verstoorder van zijn optreden zou aanpakken. Met een preek? Een scheldpartij? Fysiek geweld? Het duurde een paar seconden tot Zorn plotseling hard begon te lachen. Uit de binnenzak van zijn legerjasje haalde hij zijn mobiele telefoon tevoorschijn. De boosdoener was hij zelf.
Zorns reputatie als lastpak is hardnekkig. Omdat hij al vijfentwintig jaar geen interviews geeft, weten we in wezen nauwelijks wat hem beweegt. Biografische gegevens zijn maar beperkt bekend. De mens Zorn is veel meer een personage, er zijn talloze verhalen waarin hij een belangrijke rol speelt, maar kun je uit die verhalen destilleren wie Zorn werkelijk is?
Die verhalen spreken elkaar bovendien voortdurend tegen. Hij zou een etter van jewelste zijn, iemand die rücksichtslos zijn eigen zin doet, maar er zijn ook voldoende voorbeelden van het tegenovergestelde te vinden. Zo redde hij een paar jaar terug Jazz Middelheim door meteen met bassist Bill Laswell en drummer Milford Graves op het vliegtuig te stappen toen saxofonist Ornette Coleman wegens ziekte op het laatste moment zijn eigen optreden moest annuleren. Je kunt je de paniek bij de organisatie voorstellen, een dag of twee van tevoren een afzegging. Gelukkig trad Zorn op als reddende engel. Die helpende kant van Zorn komt ook tot uiting bij zijn label Tzadik en het concertzaaltje The Stone, waar Zorn veel collega's een kans geeft hun diepgravende, maar doorgaans onverkoopbare muziek over het voetlicht te brengen.
Ja, dat doet hij op zijn eigen manier: geen interviews, geen promo-cd's enzovoort. In vrijwel elk ander geval zou Zorns werkwijze commerciële zelfmoord zijn, maar zijn tegendraadse aanpak doet Zorns reputatie eerder goed dan kwaad.

Joodse identiteit

Er blijven genoeg ongerijmdheden over en ook onverkwikkelijke zaken die zelfs menig toegewijde Zorn-fan ongemakkelijk maken. De militante manier waarop Zorn de joodse identiteit uitdraagt, bijvoorbeeld. Zo werden bezoekers van een concert in Vredenburg ooit geconfronteerd met Zorn als dirigent in een groene legerjas waarop de beruchte davidster met het woord *Jude* was genaaid, precies de ster die joodse mensen in de Tweede Wereldoorlog moesten dragen. Verduidelijking van die keuze kwam er niet, toen niet, nu niet. Zorn komt over als een felle zionist, maar naar de exacte achtergronden en bedoelingen van zijn gedragingen blijft het gissen. Rietblazer Ned Rothenberg heeft ooit in een interview gezegd dat Zorns lange verblijf in Japan het joodse vuur heeft aangewakkerd. Of Zorns felheid

Zijn **tegendraadse aanpak** doet Zorns reputatie eerder goed dan kwaad

voortkomt uit het feit dat hij een zogeheten vaderjood is en daarmee volgens de joodse leer niet werkelijk joods, of dat het daarmee in tegenspraak is, weten we opnieuw niet. Zoals we ook niet zeker weten of Zorn ons niet domweg zit te jennen en uit te dagen. In zijn kleding, de titels van zijn composities, het artwork van zijn cd's en de bandnamen die hij kiest, zoekt Zorn vaak de provocatie. Zo heeft menig album een afbeelding op de hoes die pornografisch en/of gewelddadig is. Makkelijk te duiden is Zorn allesbehalve, maar daardoor is hij ook zelden saai.

Zelfs in zijn meer **harmonieuze en lichtvoetiger** projecten werkt Zorn altijd met tegenstellingen

Zwart schaap

Zo mogelijk nog ongrijpbaarder dan zijn persoonlijkheid, is Zorns muziek. De essentie daarvan lijkt niet te zijn dat hij iets specifieks doet, maar dat hij niets laat. Het wonderbaarlijke van Zorn als musicus en componist is dat hij tegelijk grenzeloos en volledig in controle is. Uit woeste genres als punk, hardcore en freejazz gebruikt Zorn de venijnige energie, maar voor het onbeheerste ervan is bij Zorn geen plaats. Een dergelijke eruptie van muzikaal geweld kan op aanwijzing van Zorn binnen een tel stoppen en overgaan in muziek die in alle opzichten een totaal ander karakter heeft. Zowel dat spelen met genres als de neiging alle touwtjes in handen te willen hebben, deelt Zorn met iemand als Frank Zappa. Maar er is een essentieel verschil. Zappa is ironisch en verwart de luisteraar met muzikale kwinkslagen. Zorn is agressiever, ernstiger. Hij is net als Zappa baldadig, maar op een pesteriger en provocerender manier. Zappa is de nar, de cynische commentator van zijn eigen klasse, zowel muzikaal als verbaal zeer begaafd. Zorn is en blijft een buitenstaander. Of dat een positie is die hij heeft gezocht of hem door de samenleving is opgedrongen, is een discussiepunt, maar Zorn heeft de rol van zwart schaap nooit naast zich neergelegd. Veel van zijn muziek alsook het artwork waarin deze verpakt gaat, sluit daarbij aan. Zorns wereld is die van obscure stripboeken en films, van schrijvers en kunstenaars die buiten elke categorie vallen zoals de waanzinnige Franse toneelauteur Antonin Artaud, de Amerikaanse beatschrijver William Burroughs, beeldend kunstenaar Marcel Duchamp en de eveneens Franse schrijfster Marguerite Duras. Daarnaast is er een voorliefde voor subculturen. Die van het sadomasochisme, bijvoorbeeld. Volgens de *liner notes* van *Naked City Blackbox The 20th Anniversary Edition* dompelde Zorn zich in zijn Japanse tijd met overgave onder in de plaatselijke sm-scene. Ook heeft hij veel ontleend aan heavy metal. Er zijn invloeden traceerbaar in zijn muziek, maar Zorn heeft vooral de sociale kracht van metal goed doorzien: hoe outsiders en drop-outs tezamen een dusdanig sterk ervaren verbond aangaan dat het onverbrekelijk lijkt. Zorn heeft al jaren ook zelf een fanatieke aanhang die met hem alle grenzen overstappen, metalheads die plotseling luisteren naar klezmer, jazzcats die helemaal opgaan in

hawaii-muziek of hardcore. Hoe dat precies werkt, blijft raadselachtig, maar het staat buiten kijf dat Zorns aanpak effect heeft. Opmerkelijk is daarbij dat Zorns succes zijn positie als buitenstaander niet ondergraven heeft. Wat bij anderen als een sell-out zou worden gezien, wordt bij Zorn juist opgevat als een bevestiging van zijn onafhankelijkheid. De verbeten, naar voren vluchtende manier waarop Zorn de joodse identiteit uitdraagt, moet misschien ook in dat kader worden begrepen.
Zijn zionistische denkbeelden passen in het patroon dat Zorn liefst zo extreem mogelijk stelling neemt en zich daarmee van een plek aan de rafelranden van de samenleving verzekerd weet. Volgens velen is dat de ideale plaats voor een kunstenaar. Mogelijk zoekt Zorn dat opzettelijk op en vaststaat dat hij vanaf die plek onvoorstelbaar productief is geweest en nog altijd is.

Uitgebreid oeuvre

Het oeuvre van John Zorn is van ongekende omvang en wordt nog in een ijzingwekkend tempo uitgebreid. Zeker de laatste jaren zitten daar ook weleens zwakkere platen tussen en soms heeft het er wel van weg dat Zorn een aantal succesvol gebleken formules keer op keer in iets gewijzigde vorm herhaalt. Toch is het veel opvallender dat Zorn nog vaak weet te verrassen en meer dan eens markante opnamen aan zijn catalogus toevoegt. Daarin zijn heus wel handigheden en door Zorn al herhaaldelijk aangewende stijlfiguren waar te nemen, maar zelden vervalt de muziek tot werkelijk knip- en plakwerk of een totaal oninteressante herhaling van zetten. Zorn lijkt over een fenomenaal muzikaal geheugen te beschikken, naast een haast feilloos oor voor sfeer dat weleens zou kunnen samenhangen met het intensief kijken van films. Sowieso is beeldcultuur voor Zorn van groot belang. Hij kent de essentiële stijlkenmerken van vele genres en kan die overal inzetten. Contrastwerking vormt daarbij de spil. Graag, maar vooral ook bijzonder kundig creëert Zorn spanning door aan elkaar tegengestelde elementen met elkaar te verbinden, dan wel ze op elkaar te laten volgen.
Een keiharde punkriff die plotseling overgaat in een paar maten ballroomjazz, een lieflijke melodie die wordt verscheurd door een angstaanjagende kreet of saxofoonuithaal. Denk aan de onthutsend vlugge en abrupte overgangen in Zorns odes aan film in *Spillane* en *The Big Gundown*. Of denk aan een van Zorns extreemste werken, *Kristallnacht* uit 1993, waarin de prachtig intense klezmerklarinet van David Krakauer wordt gecounterd door nazitoespraken, brekend glas en een akelig sissend geluid. Laatstgenoemd werk laat ook zien dat Zorn niets uit de weg gaat en waar hij dat nodig acht het ongemak bij de luisteraar tot nagenoeg ondragelijke proporties weet op te voeren. Het is de verbeten boosheid van de onbegrepen buitenstaander, de wanhopige woede van de buitengeslotene en ongewenst verklaarde. Zelfs in zijn meer harmonieuze en lichtvoetiger projecten werkt Zorn altijd met tegenstellingen. Daarbij maakt hij dankbaar gebruik van een stel uitmuntende musici die de gewenste extremen in hun spel kunnen vatten. Zo zou en project als *The Dreamers* hoogstwaarschijnlijk door het ijs zakken als daar niet zo'n ruig robuuste en venijnige gitarist als Marc Ribot aan het werk was. Zo redden vaak vuige toetsenisten als John Medeski en Jamie Saft de muziek, heeft Zorn veel te danken aan klasbakken van drummers als Joey Baron en Kenny Wollesen, aan de tot een furie opborrelende waanzin van zanger Mike Patton, de geweldige energie van bassist Trevor Dunn en de immense melancholie in het spel van violist Mark Feldman.
Vrije muzikanten die zich laten dirigeren, ook dat is een tegenstelling. Hun ontlading, de uitbarstingen van niet meer binnen te houden woede en/of waanzin, het hoort allemaal bij het plan en gebeurt op het moment dat Zorn dat wil, niet eerder, niet later. Zorn dirigeert en het gebeurt. Zorn legt zijn wil op. Ook aan programmeurs zo is hij alleen nog te boeken voor avondvullende programma's die zelf samenstelt. Het mooie is dat iedereen daarbij wint. Want er mag dan van alles op John Zorn aan te merken zijn, hij weet wat hij doet en wat hij doet, doet hij heel goed. J

John Zorn treedt op 4 november op tijdens November Music in 's-Hertogenbosch. Meer info: novembermusic.net

Carlos Santana en Ronald Isley

"Wij willen songs opnemen die het verschil maken"

V.l.n.r.: Ronald Isley, Carlos Santana, Cindy Blackman Santana, Ernie Isley.

Carlos Santana is op stoom. Vorig jaar verraste hij de wereld door een reünie met de band waarmee hij op Woodstock stond. Nu is er opeens het album *Power Of Peace*, dat hij opnam met de legendarische broers Ronald en Ernie Isley. "De wereld vraagt om dit soort muziek. Ik zie het als een opdracht om hier aan tegemoet te komen." *Jazzism* sprak exclusief met de gitaargod.

Tekst: **Jean-Paul Heck**
Foto's: **Maryanne Bilham, Sam Erickson**

Hij is een van de weinige spirituele figuren uit de jaren zestig die nog fanatiek muziek maakt. Carlos Santana schreef met zijn band historie op Woodstock en de idealen en dromen uit die tijd zijn nog altijd niet verdampt. "Ik sta nog immer met dezelfde intensiteit en levensvreugde op het podium. Elke dag sta ik op met de gedachte: wat voor iets moois komt vandaag weer op mijn pad? Ik ben dan wel zeventig jaar, maar sta nog altijd open voor verwondering." Dat is ook een reden waarom Santana zijn nieuwe album met Ronald Isley *Power Of Peace* noemt. Die plaat nam hij samen met de soulbroertjes, zijn band en zijn vrouw Cindy Blackman Santana op. "Cindy inspireert mij. Ze is niet alleen een belachelijk goede jazzdrumster, ze is ook vreselijk muzikaal. Intimiderend haast."

"Ik sta nog altijd **open voor verwondering**"

Wat is de reden voor u om te blijven doen wat u doet? Muziek maken, onafgebroken toeren…
"Ik wil graag geïnspireerd en gelukkig blijven. Ik wil de perceptie van mensen activeren. Mensen staan niet meer open voor geluk en verwondering. Toen Ronald en ik aan deze plaat begonnen, hadden we hetzelfde doel voor ogen. Songs opnemen die het verschil maken. Ronald en ik zitten beiden al meer dan vijftig jaar in de muziekwereld, maar we waren elkaar in het verleden nog maar één keer tegenkomen. De adoratie van mij voor hem is groot, maar dat is wederzijds. Het zal je dan ook niet verrassen als ik zeg dat het maken van *Power Of Peace* een meer dan bevredigend proces was."

Hoe staat het met de plannen om met saxofonist Wayne Shorter de studio in te gaan?
"Wayne en ik gaan dat zeker doen, maar we zijn beiden continu aan het toeren. Dat maakt het moeilijk. Wayne en ik zijn absoluut *brothers*, maar je neemt niet even tussen neus en lippen een plaat met hem op. We zijn geïnspireerd door dezelfde mensen: John Coltrane, Tony Williams, Ron Carter. De liefde voor de jazzpioniers is de laatste jaren weer helemaal boven komen drijven. Dat komt ook grotendeels door mijn vrouw. Zij is een echte 'jazzo' en kent de muzikale historie van de jazz als geen ander. Als we samen in de auto zitten, doen we continu raadspelletjes. Zo van: 'wie speelt het eerste deel van die saxsolo op die plaat van Miles?' Dat vinden we geweldig om te doen. Ik ben net klaar met een nieuwe plaat die ik met producer Rick Rubin heb opgenomen. Rick en ik zijn beiden enorm geïntrigeerd door de afkomst van Afrikaanse ritmes. En hoe kom je daar beter achter dan er gewoon samen in te duiken en ze op te nemen? Dat is wat we hebben gedaan. Die plaat gaat *Global Revelation* heten en ik denk dat we er de wereld mee verrassen."

Onlangs werd u zeventig, maar het eerder aangekondigde pensioen lijkt van de baan.
"Ik ben zeg maar gepensioneerd van mijn pensioen. Ik heb het opgeheven omdat ik weer net zo hongerig ben als vijftig jaar terug. Het liefst zou ik elk jaar een nieuw album uitbrengen. Wel heb ik geleerd om mij niet zo druk te maken. Natuurlijk zou ik mij over iemand als Donald Trump enorm kunnen opwinden, maar ik weiger het. Ik weiger hem toegang tot mijn leven te geven en gebruik de afstandsbediening om hem letterlijk weg te drukken."

Even naar het nieuwe album. Ik begrijp dat Ronald Isley een enorme fan van u is.
"Kijk, Ronald was al een grootheid toen wij met Santana langzaam bekend werden. Live waren wij een band waar maar weinig acts mee konden wedijveren. Wij deden ook iets compleet nieuw. Wij vermengden latin, rock, jazz, blues en funk, en brachten dat op onze eigen unieke wijze. Zelf ontdekte ik de muziek van The Isley Brothers al op jonge leeftijd. Ik kwam vanuit Mexico in San Francisco terecht en daar was hun muziek heel groot. Overal hoorde je de Isley Brothers-versie van *Twist And Shout*. Ik ben altijd een fan gebleven, net zoals mijn vrouw. We hebben niet voor niets op ons huwelijksfeest (2010, red.) gedanst op hun versie van *The Look Of Love* (van Burt Bacharach, red)."

Ronald Isley deed al mee op de reünieplaat 'Santana IV' die vorig jaar uitkwam. Was dat het moment dat je dacht aan een samenwerking met hem?
"Wij toerden met Rod Stewart en in zijn band zong een lid van de Isley-familie. Tijdens die tour kwam Ronald zelf naar een concert in zijn woonplaats St. Louis. Er was meteen een klik

Ronald Isley

tussen hem en mij. Kort daarna kreeg ik het idee om samen met hem en zijn broer Ernie een album op te nemen. Ik had heel veel liedjes in mijn hoofd die ik Ronald wilde laten zingen. Een deel daarvan is op het album terechtgekomen. We hebben maar een paar dagen aan *Power Of Peace* gewerkt. Cindy en ik wonen tegenwoordig deels in Las Vegas en daar hebben we alles in een studio opgenomen. Ronald had onder meer nummers van Stevie Wonder (*Higher Ground*) en Marvin Gaye (*Mercy Mercy Me*) uitgekozen en kwam blanco binnen. Ondanks zijn leeftijd (Ronald Isley is 76, red.) is zijn stem nog altijd even indrukwekkend en krachtig."

Ronald Isley wordt ook wel gezien als de ontdekker van Jimi Hendrix. Bij hem deed Jimi zijn eerst echte bandervaring op. Hebben jullie het daar nog over gehad?
"Jimi was ook mijn grote inspirator. Ronald Isley was in 1963 een hele grote jongen in de muziek. Hij schreef al in 1959 samen met zijn broers de classic *Shout*. Ongelooflijk toch? Ronald herinnerde

"Ronald **was al een grootheid** toen wij met Santana bekend werden"

Jimi als een uiterst verlegen jongen die echter de studio in vuur en vlam zette. Ronald en Jimi zijn altijd goede vrienden gebleven. Kijk, Ronald ziet het maken van deze vredesplaat als een missie en meer nog als een opdracht. We moeten een signaal afgeven aan de buitenwereld."

Op het album doet uw vrouw Cindy een duet met Ronald op 'I Remember', een nummer dat zij zelf schreef. Gedurfd, zeker voor iemand die zelden solo zingt.
"Ze kwam aan met het nummer en ik heb Cindy aangemoedigd om het zelf te zingen. Ze wilde dit in eerste instantie absoluut niet. Zeker niet met iemand zoals Ronald, haar absolute vocale held. Maar ook Ronald moedigde haar aan om het te doen. Tijdens de opnames wilde Cindy niet dat Ronald haar aankeek. Dat vond ze veel te intimiderend. Weet je trouwens dat we bezig zijn met een soloalbum van haar? Dat doen we samen met producer Narada Michael Walden en het zal naast jazz ook veel rock- en soulinvloeden hebben."

'Power Of Peace' is sowieso een beetje een familieproject geworden. Volgens mij doen er vier Isley's mee op de plaat.
"Dat komt puur omdat ze de kwaliteiten hebben om mee te doen op een Santana-plaat. Ronalds vrouw Kandy Johnson is een geweldige achtergrondzangeres die ook lid was van het r&b-duo JS en ook Tracy Isley (de vrouw van Ernie, red.) heeft een zanghistorie. Ik ga niet omwille van de goede vrede met mensen werken."

U hebt het vaak over 'onschuld', maar u bent ooit begonnen in een stripclub in de grensstad Tijuana. Dus eigenlijk verloor u de onschuld al op jonge leeftijd.
"Haha, dat was wel heel lang geleden. Ik woonde al in Amerika maar kreeg een optreden in Tijuana in een stripclub waar wij eerst speelden en daarna waren de strippers aan de beurt. Onze drummers moesten dan de strippers begeleiden waardoor het zo sensueel mogelijk oogde. Daar heb ik veel geleerd. Maar toen ik terugkwam in San Francisco, wilde ik niet meer naar High School. Het was ook het moment waar ik mijn onschuld als opgroeide tiener verloor. Gelukkig heb ik mijn onschuld als gitarist nooit verloren. Dat blijft de basis voor alles wat ik doe. Of zoals Miles ooit zei: 'Speel je instrument alsof je het nooit eerder hebt bespeeld. Dan komen de mooiste dingen tot stand.' Zo sta ik er ook nog altijd in." J

Leve als Neve

De Belgische pianist Jef Neve reist de hele wereld rond met zijn muziek. In iedere editie van Jazzism beschrijft hij een fragment uit zijn leven.

Soundtrack van vakantie

De laatste maanden zijn slopend geweest: concerten op North Sea Jazz met Typhoon, de opera in Gent, draaidagen voor twee nieuwe tv-programma's, de programmatie van Lekker Klassiek en tussendoor het componeren voor viool, piano en strijkorkest... Dus kwam de reis naar Portugal geen week te vroeg. Mijn man heeft de soundtrack voor deze reis geselecteerd, met de symfonieën van Honegger, het *Ebony Concerto* van Stravinsky, de *Kammersymphonie* van Berg, de orgelsymphonie van Saint-Saens en de pianosonates van Boulez en Webern.

"Het is alsof die muziek **is blijven kleven** aan al die bestemmingen"

Er bestaat geen betere plek om al die fantastische muziek dieper tot je te laten doordringen dan tijdens de urenlange autoritten op weg naar een nieuwe vakantiebestemming. Het is alsof de voorbijglijdende landschappen eeuwenoude verhalen vertellen, opgerakeld door de klanken van een of ander meesterwerk van de grootse muzikale genieën van onze era.

Als kind kon ik al eindeloos genieten van deze sensatie. Vechtend met mijn twee broers voor een paar centimeter extra ruimte op de achterbank in de versleten bolide van mijn ouders, op weg naar Frankrijk, Spanje of Griekenland, luisterde ik via mijn walkman naar Mozart, Bach, Chopin, Brahms, Van Morrison en Suzanne Vega. Uren naar buiten starend, opgewonden en nieuwsgierig naar wat er ging gebeuren in dit 'nieuwe stuk' van de wereld. Het is alsof die muziek ook is blijven kleven aan al die bestemmingen. Zo kan ik de Provence nog steeds niet loskoppelen van *Poetic Champions Compose* van Van Morrison.
Ik had mijn partiturenboek steeds bij de hand, want u begrijpt dat al deze indrukken erg inspirerend waren. Vaak schreef ik dan muziek die duidelijk aanleunde tegen hetgeen ik op dat moment allemaal beluisterde. En nu ik erover nadenk, dat is nog steeds zo: gisteravond ben ik herbegonnen aan mijn compositie voor viool, piano en strijkorkest, het systeem van mijn muzikale helden onderweg naar Portugal in gedachten. Misschien is dát de essentie van muziek: het is de soundtrack van een leven dat voorbijschuift in plaats en tijd, een veranderend landschap van gebeurtenissen en emoties.

Cadeau voor nieuwe abonnees:
Yuri Honing
Goldbrun

+ 6x Jazzism

(album komt 6 oktober uit)

Neem nu een jaarabonnement voor € 41,15 + gratis cd Yuri Honing* of € 5,- korting!

Abonneren?

Telefoon: 085 7600237

(ma-vrij van 8.30 tot 12.30 uur, lokaal tarief)

E-mail: abonnement@bcm.nl

www.jazzism.nl

Jazzism is een uitgave van Uitgeverij BCM, Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven

*** Zolang de voorraad strekt.**

In haar zesde album keert
Lizz Wright terug naar haar roots,
de muzikale ziel van de zuidelijke
Verenigde Staten.

Inspirerende covers van songs van
Ray Charles, Allen Toussaint,
Nina Simone, Sister Rosetta Tharp
e.a.